MUAMMER KETENCOĞLU • CAMILLE • SCARLETT JOHANSSON • B-52'S • SERAP YAĞIZ • GOGOL BORDELLO

ROLL 130

ROLL

ISSN: 1307-4628
9 771307 462808
112480 **haziran** 2008/06 **5** YTL

PORTISHEAD
GNARLS BARKLEY
FIREWATER
VAMPIRE WEEKEND

SANAT ÖĞRETMENİ
Orda okul forması içinde
Sanat öğretmenine bakıyordum
Sadece küçük bir kızdım
Sevemedim bir daha asla

Çok büyük değildi benden
Bir gün toplayıp tüm sınıfı
Metropolitan Müzesi'ne götürdü
En sevdiğimiz sanat eserini sordu
Söyleyemezdim asla kendisi olduğunu
Ah oysa söyleyebilmeyi ne çok isterdim
Ah söyleyebilmiş olmayı ne çok isterdim

Rubens ve Rembrandt'lara baktım
En çok John Singer Sargent'in yaptıklarını sevdim
O Turner'ı sevdiğini söyledi en çok
O günden sonra bir daha gönül vermedim
Bir daha asla
başka bir erkeğe gönül veremedim

Tüm bunları söyleyen ben
Bir şirket yöneticisiyle evlendim
Tüm bunları yapmış olan ben,
bir Turner aldım kendime
Şimdi burda okul forması gibi
bir ceket ve pantolonla
Sanat öğretmenini düşünüyorum
O zamanlar sadece küçük bir kızdım
Ve o günden sonra asla sevemedim
Hayır, o günden sonra asla
bir başka erkeği sevmedim

GÜZELLİK MÜHRÜ
Asla olmadı bende, istemedim onu
asla, senin güzellik mührün
asla olmadı bende

Senin siyah saçlarına ya da
ela gözlerine de sahip olmadım
Çocukluğum, bir kasabada geçmiş
Senin çocukluğuna benzemedi hiç
Hayır, karalara bürünmüş
rahibelerden korkmadım ben

Ama senin zevklerini aldım
Hiç radyo programım olmadı benim,
elle dikilmiş elbiselerim, aynı
kumaştan yapılmış perdelerim olmadı

Asla olmadı bende, istemedim onu
asla, senin güzellik mührün
asla olmadı bende

Ama senin zevklerini aldım
Yüzüm senin kırmızı yüzünle,
ellerim uzun ellerinle aynı
Ben Callas'ın "Norma"yı
eşsiz söylediğini düşünüyorum
Sen Robeson'u yeğliyorsun
"Deep River"da
Çok erkeksi olmayabilirim,
Ama biliyorum, seviyorsun beni yine de
Senin güzellik mührün olmasa da bende

GEY MESİH
Tekrar doğacak
1970'lerin pornolarından
Uzun, kendine has çorapları
Yüzünde masum bir gülümsemesi olacak

İyisi mi, günahlarınız için dua edin siz
İyisi mi, siz günahlarınız için dua edin
Çünkü gey mesih gelmek üzere

Ansızın bir yıldızdan
Stüdyo 54'ten düşecek
Ateş Adası sahilinde
Kumsalda belirecek

İyisi mi, günahlarınız için dua edin siz
İyisi mi, siz günahlarınız için dua edin
Çünkü gey mesih gelmek üzere

Yok, o ben olmayacağım
Ben Vaftizci Rufus olacağım
Hayır, ben olmayacağım
Meniyle vaftiz edilmiş tek kişi

Sonra ne olacak
Çıkıp biri kellemi isteyecek
Dizüstü çökeceğim ben de
Gözüm toprakta verirken onlara istediklerini

İyisi mi, günahlarınız için dua edin siz
İyisi mi, siz günahlarınız için dua edin
Çünkü gey mesih gelmek üzere

rufus wainwright

HAYAL KIRIKLIĞINA MI UĞRATIYORUM SENİ
Seni hayal kırıklığına mı uğratıyorum
sadece bir insan olarak
Ya da sigaranı yakabileceğin
maddelerden biri olmayarak
Neden sadece ateş olmalı
Neden kükürt olmalı sadece
Arzu
Yatıştır bu bedeni.

Seni hayal kırıklığına mı uğratıyorum
tek başına kalmış biri olarak
Ya da her şeyimsin diyebileceğin
maddelerden biri olmayarak
Neden sadece su olmalı
Neden kutsal şarap olmalı sadece
Yıkım
Tüm insanlığın yıkımı

Seni hayal kırıklığına mı uğratıyorum
Seni hayal kırıklığına mı uğratıyorum
sadece senin gibi biri olarak

Yol ortasındaki tümseğin sebebi olmaktan bezdim
Ayrıca onların hepsinin neden
tekrar düzene döndükleri de tartışılabilir
Neden sadece kaos olmalı
Neden gezme isteği olmalı sadece
Heyecan verici
Kahrolası kafatasını parçalayacağım
Çünkü bebeğim, içeriyi göremiyorsun sen
Hayır bebeğim, hayır, ruhumu göremiyorsun sen
Seni hayal kırıklığına mı uğratıyorum
Hayal kırıklığına mı uğratıyorum seni

Türkçesi: Bayer Donat

ROLL
130
haziran '08

08 Muammer Ketencoğlu
10 Portishead
14 Gnarls Barkley
20 Vampire Weekend
27 Serap Yağız
30 Camille
32 Scarlett Johansson
36 Manu Chao
39 3D
40 Firewater
57 Muammer Ketencoğlu (devam)

04 Ajans
09 Ses ile Gölge Tuncer Erdem
18 Halkla ilişkiler
26 Kıraathane
46 Gayd
48 Kısa dalga

Lykke Li, Nneka, Cut Copy, B-52's, Ida Maria, Kieran Hebden, The Dirtbombs, Kris Kristofferson

50 Albümler
56 Liste
62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ali Kesgin, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Amy Spangler, Anıl Özgüç, Arslan Eroğlu, Ayşegül Oğuz, Baran Özdemir, Bilge Ceren Şekerciler, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Çağdaş Önder, Çiğdem Öztürk, Deniz İpek, Deniz Öztürk, Derya Bengi, Donat Bayer, Doruk Yurdesin, Emin Ekşi, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Esra İpekçi, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Lokanoğlu, Harun İzer, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, Hüseyin Ustaoğlu, İlker Aksoy, Mehmet Ali Meram, Melih Katıkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özay Selmo, Pelin Batu, Pelin Özer, Pınar Öğünç, Reha Öztunalı, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Seda Niğbolu, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Sinan Kolat, Siren İdemen, Suna Akar, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Şule Camadan, Tacide Kaya Güner, Tolga Yağlı, Ulaş Özdemir, Umut Güney, Ümit Bayazoğlu, V. Can Yazıcı, Viki Çiprut İzrail, Yasemin Avdan, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen **baskı:** Ezgi Matbaacılık [Sanayi cad, Altay sok. No: 10 Yenibosna-İstanbul Tel: 0212 452 23 02] **basım yeri ve tarihi:** İstanbul, Haziran 2008 **dağıtım:** Doğan Dağıtım A.Ş. **yönetim yeri:** Abdullah Sok. No:9 Beyoğlu İstanbul **tel-faks** 0212 251 87 67 **e-mail** rolldergisi@yahoo.com **abonelik** expressroll@gmail.com **yıl** 12 **sayı** 130 **haziran** '08 **imtiyaz hakkı:** Bilge Ceren Şekerciler **sorumlu yazişleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11)
ISSN 1307 - 4628
YEREL SÜRELİ YAYINDIR
AYDA BİR YAYINLANIR

Yaşasın amatörlük

İki tür müzik vardır –en azından bana hep öyle gelmiştir: İnsanın dinlediği müzik ve yaptığı müzik. Bu iki müzik, tamamen farklı sanatlardır, her birinin kendi tarihi, sosyolojisi, estetiği ve erotizmi vardır. Dinlerken sıradan bulduğunuz bir besteci, çaldığınızda –hatta kötü çaldığınızda– harikulâde gelebilir. Mesela Schumann öyledir.

Yapılan müzik kulağa dair olmaktan ziyade ele dairdir. Ve dolayısıyla, bir bakıma çok daha tensel, çok daha şehevîdir. Yalnız başımıza veya dostlarımızla birlikte yaptığımız müziktir. Katılımcılarından başka seyircisi yoktur. Bu da gösteriye dönüşme riskini ve histeriye kapılmayı bertaraf eder.

Bu müzik adaleli müziktir. İşitme duyusunun oynadığı rol, onaylama rolüdür. İşiten bedendir, "ruh" değildir. "Ezber"den çalınan bir müzik değildir: Beden denetler, iletir, koordine eder, okuduğunu uyarlar, ses ve anlam yaratır. Beden basit bir iletken, bir nakledici değil, bir yazardır.

Bu müzik yok olmuştur. Başlangıçta aylak (aristokrat) sınıfın meşgalesiydi, burjuva demokrasisiyle birlikte önce yavan bir sosyal ayin haline geldi –piyano, genç hanım, salon, gece müziği–, sonra da tamamen kayboldu. Bugün kim piyano çalıyor?

Batı ülkelerinde "yapılan" müziği bulabilmek için başka bir kitleye, başka bir repertuara, başka bir enstrümana bakmak gerekiyor: Gençler, vokal müzik, gitar...

Pasif, reseptif müzik, sound müziği –konser, festival, plak, radyo– günümüzde biricik müzik konumunda. Müzik yapmak diye bir şey kalmadı. Müzikal faaliyet artık ele dair, kaslara dair fiziksel bir şey değil. Şimdi artık bir mayi gibi, akışkan, Balzac'tan ödünç alarak söylersek, "kaygan" bir şey.

İcracılar da değişti. Teknik kusursuzluktan ziyade tarzla, stille tanımlanan amatörlere de rastlanmaz oldu. Profesyoneller, virtüözler su katılmamış amatörlerin çok değerli stillerine asla sahip olamazlar. Çünkü amatörler bize tatmin olma duygusu vermez, bizde arzu uyandırırlar: Müzik yapma arzusunu yaratırlar.

Hülâsa, önce müziğin aktörü vardı, sonra yorumcusu geldi (o büyük romantik ses) ve sonra da uzman teknisyen... Dinleyiciyi (ona vekalet ederek) müzikal faaliyetinden alıkoyan uzman teknisyen, müzik alanındaki "yapmak" mefhumunu ortadan kaldırmıştır.

Müziğin modern mekânı konser salonu değildir, müzisyenlerin art arda çıktığı sahnedir. O sahne ki, ekseriyetle bir sound kaynağından ötekine geçilen göz kamaştırıcı bir gösteridir. Orada çalan biziz, ancak hâlâ vekalet söz konusu. Fakat, bir konseri, (konser sonrasında) bir hizmet içi eğitim atölyesi gibi tasavvur ederiz. Geriye hiçbir rüya, hayal, kısacası hiçbir "ruh" kalmaz. Bütün müzikal sanat, bakiyesi olmayan bir praxis tarafından emilmiş durumdadır.

Dolayısıyla, müzikal pratiği tarihsel diyalektiğin devinimine uygun olarak yeniden keşfetmek ve tadilattan geçirmek gerekiyor.

Roland Barthes, 1970, "Image, Music, Text"ten roll'lama

David Gilmour: Abi biz Pink Floyd olarak eğitime karşı değildik ki, orta 1'e karşıydık. Sonuçta orta 1, ilkokulda okuduklarının tekrarı ya, o bakımdan gereksiz yani. Genel bi tekrar sonuçta. *(Bir Umut Sarıkaya karikatüründen)*

Ben Kaya ile Artemis'i iki ortak şirket zannediyordum. Buraya gelince söylediler, meğerse Artemis tapınakmış. Zaten benim coğrafyam pek kuvvetli değil. **İBRAHİM TATLISES** *(Kıbrıs'ta, Kaya Artemis Oteli'nde)*

Ne korkunçtur düşmek kavganın haricine **NÂZIM HİKMET**

Güzel günlerin sokakları bunlar
Güzel günlerin insanları bunlar
Yoksa ne durulur ne yürünür
OKTAY RİFAT

Hergünkü gökyüzü mü bu
Yalan
Bu bugünkü
SABAHATTİN KUDRET AKSAL

Yönetmenliğini Neil Young'ın yaptığı, **CROSBY, STILLS, NASH & YOUNG**'ın 2006 tarihli "Freedom Of Speech" turnesinin filmi "CSNY-Deja Vu" Amerika'da gösterime giriyor. Neil Young, bugünlerde 1963-1972 işlerinden oluşan on CD'lik bir de set hazırlıyor. Yakında devamı da gelecek olan arşiv serisi, blu-ray formatında basılacak. Bu arada, East Carolina Üniversitesi'nde Jason E. Bond adında bir biyolog, yeni keşfettiği örümcek türüne Neil Young'dan esinlenerek "Myrmekiaphila neilyoungi" adını verdi!

PAUL MCCARTNEY listelerde 5 numaraya kadar çıkan ve 100 bin adet satan son solosu "Memory Almost Full"u internet üzerinden bedava dağıtmaya karar verdi.

THE HOLD STEADY yeni albümünü temmuz ortası çıkarıyor. "Stay Positive" adındaki albümde "Navy Sheets", "Lord, I'm Discouraged", "Magazines", "Joke About Jamaica" gibi 11 şarkı yer alıyor.

BURIAL favori şarkılarından mürekkep bir toplama çıkarıyor. "DJ-Kicks" serisi kapsamında çıkacak plakta, müzisyenin zevkine hitap eden dubstep, techno ve r&b şarkıları harmanlanacak.

THE CURE yeni stüdyo albümünü 13 Eylül'de çıkaracak. O güne kadar da her ayın 13'ünde yeni bir single basacak. Mayıs ayında "The Only One / NY Trip"i piyasaya süren grup, haziran için "Freakshow / All Kinds Of Stuff"ı hazırlıyor.

Bertrand Cantat'nın hapishaneden salıverilmesinin üstünden altı ay geçtikten sonra, merakla beklenen açıklama gitarist Serge Teyssot-Gay'den geldi: **NOIR DESIR**, yeni bir albüm için önümüzdeki kış işbaşı yapacak. Noir Désir'in zorunlu mola aldığı 2004'ten bu yana, önce Suriyeli udî Khaled Al-Jaramani'yle "Interzone" projesini hayata geçiren, şu sıralar da gürültücü doğaçlama üçlüsü Zone Libre'le konserlere çıkan Teyssot-Gay, turne için bulunduğu İsviçre'de bir gazeteye verdiği mülâkatta, Noir Désir'in geleceğiyle ilgili ayrıntılara girmedi, ancak sekiz yıldır birlikte beste yapmamanın getirdiği sıkıntılardan bahsederek, yenilenmeye duydukları ihtiyacın altını çizdi.

Krautrock'un en önemli isimlerinden biri, 62'sine basmadan birkaç gün önce hayata gözlerini yumdu. Brian Eno, **KLAUS DINGER** için şöyle söylemişti: "70'lerin üç önemli ritmi vardır. Fela Kuti'nin Afrobeat'i, James Brown'ın funk'ı, bir de Klaus Dinger'in **NEU!** beat'i." Kraftwerk'in de kurucularından olan Dinger, Michael Rother'le beraber kendi grubunu, Neu!'yu kurma yoluna gitmiş, "motorik" davul stiliyle, tesadüfî vokalleriyle, punk'tan teknoya, 20. yüzyıl sonunun büyük akımlarını kökten etkilemişti. Dinger, Neu! '90'ların ortalarında yeniden toparlanmadan önce La Düsseldorf grubuyla da büyük başarı kazanmıştı.

JOAN BAEZ eylül ayında Steve Earle prodüktörlüğünde yepyeni bir stüdyo kaydı çıkarıyor. Baez albümde Earle'ün üç şarkısının yanında Elvis Costello, Tom Waits ve Patty Griffin'den şarkılar da söylüyor.

THE WATERBOYS www.mikescott-waterboys.com adresinden 1991-2006 arasına ait yayınlanmamış kayıtları topladığı bir albüm yayınladı. Dinleyenler "Kiss The Wind"de Rolling Stones'un "Wild Horses"ının cover'ıyla WB Yeats'ın şiiri "The Stolen Child"ın müzikal bir versiyonunu da bulacaklar.

SPARKS 21. stüdyo albümü "Exotic Creatures Of The Deep"i çıkardı. Ron ve Russell Mael kardeşlerin pop, elektronik ve dans müziklerini harmanlayan grubu, Depeche Mode, New Order ve Pet Shop Boys gibi ekiplerin de önünü açmıştı.

BOWIE HAKİKATİ

Artık canımıza tak dedi: David Bowie'den tam beş yıldır yeni albüm haberi yok... Geçenlerde Scarlett Johansson'a iki Tom Waits cover'ında ("Falling Down" ve "Fannin Street") eşlik etti de, biraz olsun yüreğimize su serpti. Ayrıca, bugünlerde indirimli fiyata dükkanlara düşen DVD'si "A Reality Tour"u seyredip seyredip avunuyoruz. 2004 Dublin konserinin kayıtlarından oluşan bu DVD, hakikaten birinci sınıf. İki saati aşkın süre boyunca hem "Reality" repertuarından takılıyor, hem de eskilerden: Uncut dergisinin Haziran 2008 sayısında, jürinin belirlediği en iyi 30 Bowie şarkısı arasında ilk üçe giren "Heroes", "Ziggy Stardust" ve "Fame" de tabii ki bu konserin demirbaşlarından. Son bir "ah" edelim: Ah Bowie ah, İstanbul'a ne zaman geleceksin?!

Girls Against Boys'un şarkıcı ve gitaristi Scott McCloud **PARAMOUNT STYLES** kod adını kullanarak ilk solo EP'sini tamamladı. Albümün ismi "Failure American Style".

Broken Social Scene'nin "...Presents" projesi kapsamında bu sefer de **BRENDAN CANNING**'den bir solo albüm geliyor. "Something For All Of Us..." adındaki albümde müzisyen, Stars'dan Amy Milan, Metric'den James Shaw, Jason Collett, Land of Talk'dan Liz Powell ile Broken Social Scene kadrosundan Kevin Drew, Justin Peroff, Andrew Whiteman ve Ohad Benchetrit ile işbirliğine gidiyor.

ARCADE FIRE "Donnie Darko"nun yönetmeni Richard Kelly'nin yeni filmi "The Box"un müziklerini yazıyor. Başrollerini Cameron Diaz ve James Marsden'in paylaştığı film için çalışırken, gruba yeni Coldplay albümü "Viva La Vida or Death and All His Friends"in prodüktörlerinden Markus Dravs eşlik ediyor.

TÜRK POP: DİSKJOKEYİNİZ DAVID BYRNE

David Byrne'ün radyoculuk tutkusu herkesin malûmu. Yıllardır kendi sitesinden sürekli radyo yayını yapıyor, şarkıları kendi seçiyor, sıralıyor, çalıyor. Her ayın programının ayrı bir "konu"su var. Nisan 2008'e ait playlist'i "Turkish Pop" başlığını taşıyordu. Listesinin girişine şu notu düşmüş: "Türkiye'nin bir ayağı Asya'da, diğeri Avrupa'da, ayrıca müzik –en azından benim kulağıma gelen– her iki kıtanın da izlerini taşıyor: Batıdan Yunan ve Balkan melodileri, güney ve doğudan da Irak ve Kürt etkileri. (Kürtler ve Türkler arasındaki siyasal sorunlara rağmen Türkiye'de meşhur Kürt şarkıcılar var.) Ama elbette bu öğeler, İstanbul gibi kozmopolit bir şehirde, nev-i şahsına münhasır, 'funky' bir halet-i ruhiyeyi harekete geçirmek için kaynaşıyor." Byrne'ün çaldığı 43 parça arasında bol bol Moğollar, Barış Manço, Ahmet Kaya, Sezen Aksu, Müslüm Gürses, Baba Zula, Erkin Koray, Taksim Trio, İbrahim Tatlıses, Mercan Dede, Tarkan, Candan Erçetin, Sertab Erener, Burhan Öçal, İlhan Erşahin eserleri bulunuyor. Hangi şarkılar olduğunu merak edenler şu adresi tıklasın: www.davidbyrne.com/radio/archives/2008.php#april_08

SEN NEREDEYSEN
ORDA MÜZİK İNDİR
80.000
şarkı ilk defa
hem cepte hem
bilgisayarda!
Sadece
Avea'da!
Avealı ol,
2 ay ücretsiz
MüzikIndir!
MÜZİKİNDİR
aveabiDünya
wap.avea.com.tr
www.aveamuzik.com

Aradığımız bu dünyada
Bir penceredir belki de
Bir tülün dünyadan koruduğu bir oda.
BEJAN MATUR

Bir zaman önce, bir aynayı didikleyen bir tavuk gördüm. Tavuk kendi görüntüsünü öpüyordu. Sonra hemen uyudu.
EDUARDO GALEANO, Biz Hayır Diyoruz

Bırakın bu sağ sol olayını. *("Solcu kadın sıkıcı, sağcılar keyiflidir" başlıklı Ege söyleşisine okuyucu yorumu, Hürriyet gazetesinden)*

Yalnız yaşlılar ve çocukların dünyaya inanmadığını düşündüm. **YVES SIMON**, Duygu Sapması

Hadi Uluengin vaız veren, hâttâ, hâzin, diyor; arzediyor'u bitişik yazıyor. Ve yazarken virgülleri kağıda tavuk yemi gibi adeta serpiyor. **HAKKI DEVRİM** *(Radikal'deki Dil Yâresi köşesinden)*

Her insanın içinde bir peygamber uyuklar ve o uyandığında, dünyadaki kotülük biraz daha artar. **CIORAN**

SÜREKLİ MOUSTAKI

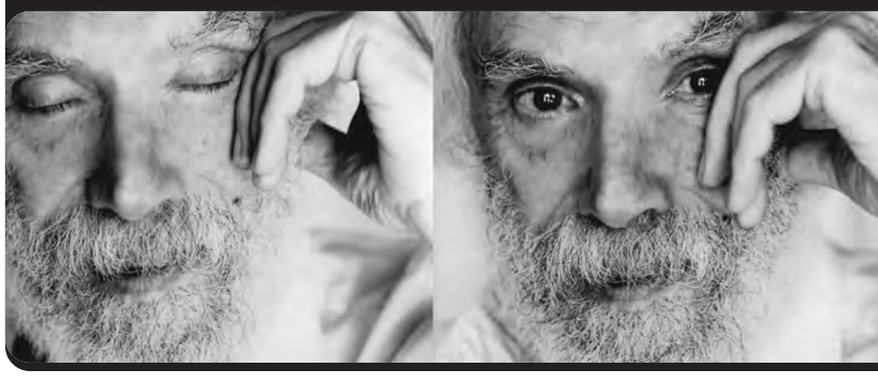

Georges Moustaki'nin ihtiyar sesinden, genç gönlünden şiir kıvamında yepyeni şarkılar: 74 yaşındaki ak saçlı ak sakallı Akdeniz ermişinin son albümü "Solitaire". İlk şarkısı "Gitarlarımızın vakti"nde Brassens'e, Dylan'a, Brel'e, Gainsbourg'a, Le Forestier'ye ve (tüm albümü anısına adadığı) Henri Salvador'a selâm çakarak işe başlıyor, "Bisikletli Kız"ı Vincent Delerm'le, Chiko Buarque adaptasyonu ayrılık baladı "Kalanları Paylaşmak"ı Stacey Kent'le birlikte okuyor. İki klasiğinin yeni yorumu da var albümde: "Ma Solitude"de Cali'yle, "Sans la nommer"de Pink Martini şarkıcısı China Forbes'la düette. Bu sonuncusuyla, '68 isyanının 40. yılına göz kırpıyor elbette: "İsterseniz size kendisini takdim edeyim / Ona derler Sürekli Devrim."

Birlikte müzik yapmaya karar veren The Charlatans'dan **TIM BURGESS**, aktör **JOAQUIN PHOENIX** ve Spacehog'dan **ANTONY LANGDON**'ın birliktelikleri Alan McGee'nin stüdyosunda ilk meyvelerini verdi. Burgess'den gelen açıklamaya göre, "Phoenix şarkıları yazarken, Antony söylüyor, kendisi de geri vokal yapıyormuş". Burgess, ortaya çıkan sonuçları oldukça tatmin edici bulmuş, "bu işin devamının geleceğini" de sözlerine eklemiş.

Ünlü plak firması Sub Rosa'nın arşivlerine daha önce de dalan **DJ SPOOKY** bu sefer avangard sularda dolaşıyor. "Sound Unbound: Excerpts and Allegories From the Sub Rosa Audio Archives Vol. 2."da Gertrude Stein, James Joyce, William S. Burroughs, Marcel Duchamp, Allen Ginsberg, René Magritte, Antonin Artaud, Jean Cocteau'ların sesleriyle, Erik Satie, Aphex Twin, Steve Reich, Sun Ra, John Cage, Sussan Deyhim gibi isimlerin müziklerini harmanlıyor. Plak, Spooky'nin gerçek ismi Paul Miller adıyla MIT'den yayınladığı "Sound Unbound: Sampling Digital Music and Culture" adındaki kitabı da tamamlıyor.

COMMON 2009'da gösterime girecek yeni Terminator filmi "Terminator Salvation: The Future Begins"de rol alacak. Rap'çi, Christian Bale'in de oynayacağı bu filmin yanında Kazak yönetmen Timur Bekmambetov'un James McAvoy, Angelina Jolie ve Morgan Freeman'lı filmi "Wanted"da da gözükecek.

BRIAN WILSON'dan Kaliforniya'daki çocukluk yıllarından yola çıktığı konsept bir albüm geliyor. "That Lucky Old Sun" 1 Eylül tarihinde çıkacak.

Müzik dünyasında "reunion" mevsimi: '90'ların alternatif pop/dance rock ekibi **NED'S ATOMIC DUSTBIN** önümüzdeki kış yeniden bir araya gelecek... Hayranları arasında Kurt Cobain'in de olduğu İskoç topluluk **THE VASELINES** de geçtiğimiz ay bir konser için toplandı. Ekip 1989'da dağıldığından sonra sadece bir defa daha sahne almıştı... Yıllar sonra orijinal kadrosuyla toplanan bir diğer grupsa **BUTTHOLE SURFERS**.

MY BLOODY VALENTINE klasikleşmiş albümleri "Isn't Anything" ve "Loveless"ı elden geçirip yeniden basıyor.

Noel Gallagher'la arası bozulan **OASIS** davulcusu Zak Starkey grubu terk etti.

PEARL JAM dokuzuncu albümü için Brendan O'Brien'la stüdyoda.

BACH'LARA DOĞRU

Geçtiğimiz yüzyılın hem en tartışmalı, hem en hüsnükabul gören piyanisti Glenn Gould'du. Kendi üslûbunu öyle ileri boyutlara taşıdı ki, ona ulaşmak mümkün olmadı. Kıraathane sayfamızda Edward Said'in de dediği gibi, Bach deyince akıllara o geliyor bugün. Nihayet, bu virtüozun kayıtlarının büyük bölümünü –özellikle Bach'ları ve Beethoven'leri– Türkiye'de bulmak mümkün. Sony BMG'nin koleksiyonundaki 19 Gould albümü, klasik müziğin başyapıtları arasında.

TRICKY "Knowle West Boy" adını verdiği sekizinci stüdyo kaydını temmuz başında yayınlıyor. Albümden çıkacak ilk single "Council Estate".

Süpermodel Agyness Deyn'in **FIVE O'CLOCK HEROES** vokalisti Antony Ellis'le yaptığı düet 23 Haziran'da single olarak basılacak. Deyn'in **GENE JACKET** adında kendi grubu da var ve uzun yıllardır arkadaşı olan Ellis kendisi için de şarkılar yazıyor.

The Storkes gitaristi **ALBERT HAMMOND JR.**'ın 2007 tarihli "Yours To Keep" adlı ilk albümünü izleyecek yeni albümü "¿Cómo Te Llama?" temmuz başında raflarda olacak. "Spooky Couch" adlı şarkıda Sean Lennon'ın da yer aldığı albümün son şarkısının adı oldukça enterasan: "Feed Me Jack Or: How I Learned To Stop Worrying and Love Peter Sellers".

Gelecek yıl "Wiley and Sons" adıyla otobiyografisini yayınlayacak olan **JULIANA HATFIELD** albümlerini yakında onlayacak. Sanatçıya bu onuncu albümü "How To Walk Away"de Nada Surf'den Matthew Caws, Psychedelic Furs'den Richard Butler, Fountains of Wayne'den Jody Porter ve Tracy Bonham yoldaşlık ediyor.

Son yılların parlak prodüktörü **MARK RONSON**, bir yandan yeni **KAISER CHIEFS** albümüyle ilgilenirken, diğer yandan **DURAN DURAN**'ın son kaydı "Red Carpet Massacre"deki bazı şarkılar üzerinde çalışıyor.

Rush'ın kurucu üyesi **JOHN RUTSEY** 55 yaşında hayata veda etti. 1968-1974 yılları arasında grubun davul takımları kendisine emanetti.

CEE-LO ve **JACK BLACK** "Kung Fu Panda" adlı animasyon film için Carl Douglas'ın "Kung Fu Fighting" şarkısını cover'ladılar. Filmde panda Po'yu Black seslendirirken, diğer karakterlere Dustin Hoffman, Angelina Jolie, Lucy Liu ve Jackie Chan ses veriyormuş. Cee-Lo video oyunu "The Bourne Conspiracy" için de **DJ PAUL OAKENFOLD** ile "Falling" adındaki bir şarkıda işbirliği yapıyor.

PRINCE "21 Nights" adıyla içinde metinler, fotoğraflar ve şiirler olan bir kitap yayınlıyor. Kitabın yanında "Indigo Nights" adında bir CD verilecek.

'90'larda ortalığı kasıp kavuran teenage pop grubu **NEW KIDS ON THE BLOCK** 18 sene sonra tekrar birleşerek bir single yayınladı: "Summertime".

CARLA BRUNI ismini erkek kardeşi Virginio Bruno Tedeschi'nin çektiği bir fotoğraftan alan üçüncü uzunçalarını temmuzda çıkarıyor. Fransa'nın "first lady"si "Comme si de rien n'était"den elde edeceği geliri olduğu gibi hayır kurumlarına bağışlayacakmış.

COURTNEY LOVE üç yıldır üzerinde çalıştığı albümünü tamamlamak üzere. "Nobody's Daughter"a emeği geçen isimlerden bazıları şunlar: Billy Corgan, Larrikin Love gitaristi Micko Larkin ve plağı kendi plak şirketi Custard'dan yayınlayacak Linda Perry.

Elliott Smith, Stephen Malkmus and The Jicks ve Decemberists davulcusu John Moen, **PERHAPST** kod adı altında, aynı adlı ilk solo albümünü çıkardı.

06→

- "Saatleri Ayarlama Enstitüsü" kimin eseridir?
- Yakup Kadri Karaosmanoğlu gibi geliyor.
- Neden öyle geliyor?
- Ama Yakup Kadri komedi kitapları yazmazdı.
- "Saatleri Ayarlama Enstitüsü" ne kitabı?
- Reşat Nuri Güntekin komedi kitapları yazardı.
- Tamam lütfen, daha fazla batırmadan cevap verin.
- Tamam, Yakup Kadri Karaosmanlar.

(Star'da "Rus Ruleti" adlı yarışma programından)

30'una kadar solcu olmayana eşek, 30'undan sonra olana eşek oğlu eşek derler ya, benimki de o hesap... Ben de 30 yaşına kadar aşkta yaşanan her şeyi olağan karşılarım. Yani bir erkek 30 yaşına kadar aşktan ölsün, bitsin, bunalıma girsin, ne yaparsa yapsın, ama 30'undan sonra böyle bir şey olmamalı. **EGE**

(Hürriyet gazetesindeki söyleşisinden)

Otelin dışında ihtiyar bir kadın, karşıki sokağın yarı karanlık ağzında, komünist dönemden kalma bir önlük giymiş, caddeyi süpürüyor. Belli bir yöne doğru değil, bir o tarafa bir bu tarafa savuruyor çalı süpürgesini. Sokağı değil, sanki aklını süpürüyor. **ECE TEMELKURAN**, Ağrı'nın Derinliği

Kaybolsan da sen / Bakışın hep var. **BEJAN MATUR**

BLACK KIDS Bernard Butler yapımcılığında kaydettiği ilk albümü "Partie Traumatic"i temmuzda çıkarıyor.

DAVE GROHL Blabbermouth'a açık bir mektup yazarak **METALLICA**'ya olan hayranlığını dosta düşmana ilan etti. Grubun "Kill 'Em All"dan beri çıkardığı her şeyi –hatta "St. Anger"ı bile– bayılarak dinlediğini yazan Grohl, mektubun sonunda "davul kayıtlarını tamamladınız mı?" diye sorarak yarı şaka işbirliği teklifinde de bulundu. Metallica'nın yeni albümü bu sonbaharda çıkacak.

Rock yıldızlarını kuklalarla buluşturan çılgın çocuk programı **"PANCAKE MOUNTAIN"**in beşinci DVD'si de çıktı. Bu sezon çocuklarla buluşan isimlerden bazıları şunlar: Wayne Coyne, M.I.A., Built To Spill, Iggy Pop, Meat Puppets, X, Nellie McKay, Jenny Lewis and The Watson Twins, Psapp, Scissor Sisters, Northern State...

LILY ALLEN ikinci albümünün kaydını bitirdi. Adı şimdilik "Just Lily".

ADEM'in cover'lardan oluşan üçüncü albümü çıktı. Adem "Takes"de PJ Harvey, Pinback, dEUS, Aphex Twin, Smashing Pumpkins, Yo La Tengo, Björk, The Breeders ve Low gibi isimlerin şarkılarını yorumluyor.

Kanadalı mülti-enstrümantalist ve prodüktör **GONZALES** yeni albümü "Soft Power"ın sonuna koyduğu "Let's Ride"ın "mega" remiksini Feist'den Peaches'a, Jarvis Cocker'dan Jamie Lidell'a, bir düzineden fazla isimle birlikte kotarıyor.

Amerikalı folk şarkıyazarı **JIM CROCE** vefatının 35. senesinde, "You Don't Mess Around With Jim" (1972), "Life and Times" (1973) ve "I Got A Name" (1973) adlarındaki üç önemli albümün yeni baskılarıyla anılıyor.

Fatboy Slim, Simon Thornton'la ortaklaşa, **THE BPA** (Brighton Port Authority) adı altında çalıştığı yeni albümünü tamamladı. İkiliye yeni şarkılarında David Byrne, Martha Wainwright ve Ashley Beedle gibi isimler eşlik ediyor. The BPA'in görücüye çıkan ilk işi Iggy Pop'lu "He's Frank" ise geçtiğimiz aylarda yayınlanan yeni "Heroes" soundtrack'inde bulunabilir.

MÖTLEY CRÜE orijinal kadrosuyla yayınlayacağı yeni albümünün çıkışını, "Goin' Out Swingin'" adındaki şarkının kaydını da eklemek istediği için, biraz daha erteledi. "Saints Of Los Angeles" haziran sonunda raflarda olacak.

Fransız elektronik ikili **JUSTICE**'in televizyonlarda gösterilmeyen tartışmalı yeni klibi, YouTube, DailyMotion gibi sitelerde izlenme rekorları kırıyor. Costa Gavras'ın oğlu Romain Gavras'ın yönettiği "Stress", her an patlamaya hazır durumdaki Paris varoşlarından şiddet görüntüleri içeriyor. Sırtlarında Justice'in amblemi olan haç işareti dikili kapşonlu montlarıyla sekiz siyahî ve Mağripli genç, klip boyunca gittikleri her yerde insanlara (çoğunlukla beyazlara) sebepsizce saldırıyor, ortalığı kırıyor, döküyor, para ve mal gasp ediyor, çaldıkları arabayı kundakladıktan sonra kameramana da girişiyor. Pek çok izleyiciye göre, göçmenleri doğrudan tedhişçi gibi gösteren bu görüntüler, Sarkozy'nin ve Milliyetçi Cephe gibi ırkçı organizasyonların ekmeğine yağ sürmekten başka işe yaramayacak.

TOM WAITS geçtiğimiz günlerde kaybettiğimiz Heath Ledger'ın da rol aldığı yeni Terry Gilliam filmi "The Imaginarium Of Doctor Parnassus"da "şeytan" olarak boy gösterecek. Filmin diğer oyuncularıysa Jude Law, Johnny Depp, Colin Farrell ve Christopher Plummer.

PETE DOHERTY 14 haftalık hapis cezasının 29 gününü yattıktan sonra serbest bırakıldı.

Bob Rock prodüktörlüğündeki yeni **THE OFFSPRING** albümü "Rise And Fall, Rage And Grace" bu ay çıkıyor. Albümün ilk single'ı "Hammerhead" olacak.

DANDY WARHOLS "Earth To The Dandy Warhols"u tamamladı, ilk single "The World The People Together (Come On)" adını taşıyor. "Love Song" isimli şarkıda gruba Tom Petty and The Heartbreakers gitaristi Mike Campbell ve Mark Knopfler eşlik ediyor.

"Ruhun ilacı" olarak tabir ettiği LSD'yi 1930'larda bulan **ALBERT HOFFMAN** 102 yaşında öldü. İsveçli bilimadamının 100. yaşı tüm dünyada kutlanmıştı.

Mart ayında kaybettiğimiz **JEFF HEALEY** 3 ve 4 Mayıs tarihlerinde Ian Gillan, Jack Bruce, Randy Bachman, Colin James gibi isimlerin katıldığı iki konserle anıldı. 1988 tarihli "See The Light" albümüyle Grammy de alan Kanadalı rock müzisyeni, gözlerini bir yaşındayken kör eden kansere 41 yaşında mağlup olmuştu.

DIRTY PRETTY THINGS'in ikinci albümünün adı "Romance At Short Notice" olacak.

MİLLİ TAKIMI TUTMAMAK İÇİN
YEDİ SEBEP VE BİR SAİT FAİK HİKAYESİ

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ, MURAT BELGE, FATMAGÜL BERKTAY, WILLIAM KLEIN ANLATIYOR
'68 VE MİRASI

NARLI OVASI ENDÜSTRİYE KARŞI İSYANDA
SİSTEM ÖLÜMÜMÜZLE YAŞAM BULUYOR

DÜNYA VİCDANİ RET GÜNÜ
MEHMET'İN MEHMETÇİKLİĞİ REDDİ

TOKİ HİKAYESİ
DERENİN TAŞIYLA DERENİN KUŞUNU VURMAK

60. KURULUŞ YILDÖNÜMÜNDE İSRAİL
KUVVEDEN FİİLE "DEMİR DUVAR"

HÜSEYİN KARABEY VE YENİ FİLMİ "GİTMEK"
"YOL"UN YOLUNDA

sayı 84

Abonelik: expressroll@gmail.com

Muammer Ketencoğlu

Muammer Ketencoğlu'nun son albümü "İzmir Hatırası"nın kalbi beşinci şarkıda, "İzmir Üçlemesi"nde atıyor: Rumca, Türkçe ve Judeo-Espanyol dillerinde söylenmiş 9/8'lik üç aşk şarkısı, kapıları aynı ortak bahçeye açılan komşular gibi... Çekirdeğe çiğdem demekle övündüğü kadar, sigortaya asfalya demekle de övünen harbi İzmirliler için, maksat nostalji olsun diye değil, ezelden ebede çokkültürlülüğü düşleyen ve savunan –kaç kişiydik o zaman, bak kaç kişi kaldı şimdi– tüm Türkiyeliler için nefis bir halk ezgileri destesi bu albüm. "Gâvur İzmir" bahsini sona saklayıp Muammer Ketencoğlu'nun müziğe adanmış dünyasında geçmişten bugüne yol aldık.

GÂVUR İZMİR KORDON BOYUN ŞEN OLSUN

MÜZİĞİN HİÇBİR GÜCÜ YOK, AMA DOĞRUDAN KALBE DOKUNUYOR. YÜREKLERDE BIRAKILAN KÜÇÜK İZLER GİBİ. BUNDAN BAŞKASI DA GELMİYOR ELİMİZDEN.

Müziğinizde her zaman eşlikçi tavrınızı koruyorsunuz. Şarkı söylerken bile sesiniz öteki enstrümanların eşlikçisi...

Muammer Ketencoğlu: Bu doğru bir yaklaşım. Müzik, en başta müziktir. Mesela geleneksel müziğin her tarafı akordeondan oluşmuyor. Öyle durumlarla karşılaşıyorsunuz ki, akordeonla icra edemediğiniz parçalar karşınıza çıkıyor. Yaptığınız projede bir konuya belgesel yaklaşmaya çalışıyorsunuz, "Anadolu Zeybekleri"nde olduğu gibi. Zeybek müziğiyle ilgili o güne kadar yayınlanmamış örnekleri, bu müziğin çeşitli yüzlerini, eski icra biçimlerini olabildiği kadar bir albümde insanlara sunmak istiyorsunuz. İş böyle olunca, tabii ki Mehmet Erenler'i, zeybeklerin en saf hali olan davul-zurnayı koyacaksınız albümlere, o parçaya uygun değilse akordeon kullanmayacaksınız.

Yalnızca akordeon yorumlarından oluşan bir albüm düşünüz var mı?

İleride başlı başına akordeonla diyaloğumu anlatan bir albüm yapmak istiyorum. Geleneksel müzik tutkumun içinden sıyrılmış, çok sevdiğim örnekleri bir araya getiren bir çalışma... O zaman eşlikçi tavrımı biraz sarsıp akordeonun daha baskın olduğu bir müzik çıkaracağım. Ama temelde geleneksel müziklerle haşır neşir olduğum için, akordeon saplantısından kurtulmam gerekiyor.

Akordeon çalmadığınız dönemler oldu mu?

İlkokulda, ortaokulda akordeon çaldım, ama sonra uzun süre ara verdim, üniversite yıllarında tekrar başladım. Geleneksel müziklerle ilgilenmeye başladığımda gördüm ki, iyi bir akordeoncu olursanız, dünyanın her tarafından halk müziklerini rahatlıkla icra edebilirsiniz. Akordeonun olmadığı gelenekleri saymak, akordeon olan gelenekleri saymaktan çok daha kolay. Çoğunda var çünkü. Lise döneminde düğün salonu orkestralarında çalıştığım için uzun süre akordeona ara vermek zorunda kaldım, ortaokulda klasik müzik çalıştım, üç sene piyano çaldım. 1975 yılından '86-87'ye kadar akordeon çalmadım. Sonra kendi yolumu kendim buldum. Hiçbir hocadan ders almadım, Balkan müziği dinledim, o teknikleri taklit etmeye, uyarlamaya çalıştım. Ve öyle bir şey oldu ki, zaman içinde kendi üslûbumu yakaladım, diyebilir miyim, belki diyebilirim. *(gülüyor)*

Vokale gelirsek...

Şarkıcılık eğitimi de almadım. İstanbul'da meyhanelerde, kalabalık ortamlarda geliştirdim şarkıcılığımı, kendi kendime evde şarkı söyledim.

İlk akordeonunuz kapatılan halkevinden kurtarılmış...

Evet, sembolik bir dram buna vesile oldu. *(gülüyor)* O akordeon bana verilmeseydi, bugün belki başka bir enstrüman çalacaktım. Yaşadığımız ya da ülkelerin yaşadığı bazı dramların içinden de olumlu şeyler çıkabiliyor. Halkevlerinin 1951'de Demokrat Parti iktidara geldikten sonra apar topar kapatıldığını herkes biliyor. Köy Enstitüleri'yle birlikte Türkiye'nin iki yüzakından biriydi halkevleri. Tire o zaman gerçekten cumhuriyet heyecanının hissedildiği bölgelerden biriymiş. 1950'de üç tane bando varmış. Demokrat Parti Bandosu, CHP

devamı 57'de ➜

ışık

geceye sıçrayan ışık zerreleri gibi binalardan yayılan uğultu, karanlığın içinde dalga dalga

uzaktan bir işaret bekliyor gölgeler arasında oynayan çocuklar, kulakları duvarlarda

kayaların yüzeyinde gözün şekillendirdiği hayaller, ışığın darbeleriyle değişir hiç durmadan

çürük çerçevelerin, kırık camların ardında, aydınlığın son nefesi, küf kokusunda titreyen lekeler

[PORTISHEAD] **Hem "şarkı yazarlığı" hem "ses mühendisliği" dallarında, iftihara geçerek mezun oldular '90'lar mektebinden. Müzikleri durduk yerde pop, hatta "asansör müziği" muamelesi de gördü, oysa "Ölüm Asansörü" filminin müziğiydi adeta... Aradan on yıl geçti, gönül sabreyledi, eski albümlerinden daha sert köşeli, daha sivri, daha "kazık" bir "Üçüncü" albümle geri döndüler. Geoff Barrow ve Adrian Utley "Third"ü Les Inrockuptibles, Uncut ve Pitchfork'a anlatıyor...**

Banksy'nin şarkısı

Geoff Barrow, Beth Gibbons ve Adrian Utley

Dinlenmekle geçen on yıl size neler kazandırdı?

Geoff Barrow: Bu uzun ara kendimizi yeniden oluşturmamızı, bütün gücümüzü yeniden toplamamızı sağladı. 1998'deki son turnemizin ardından içimiz boşalmış gibiydik. Rock'n'roll hayat tarzı pek bize göre değilmiş. O sıralar The Verve dağılmıştı, Avrupa'daki festivallere headliner'lık yapmak da bize kaldı. Acayip ses denemeleriyle uğraşan bir stüdyo grubuyken, kendimizi birden 55 bin kişinin karşısında bulmuştuk. Yine de iyi kötü durumu kotardık. Ama sahnenin ardında bir sürü kişisel problem vardı, boşanmalar, hastalıklar... Ben şahsen sonraki iki yılda ne beste yapabildim ne de müzik çalabildim. Bu koşullarda Portishead'le devam etmek sadece daha fazla acı verirdi ve bu fikir beni bunaltıyordu. Ayrıca ne yöne gideceğimizi de bilmiyorduk, o yüzden devam etmek son derece gereksizdi. İşimizde iyi miyiz, değil miyiz, bunu biz bile artık tayin edemiyorduk: Çaldığımız hiçbir şey kulaklarımızda açıkça, netçe yankılanmıyordu. Söyleyecek lafın yoksa albüm yapmanın da anlamı yok, o sıralar da heybemiz boştu. Biraz dışarı çıkıp hava almamız, hayatımızı rayına oturtmamız gerekiyordu. Bu yüzden de hepimiz ayrı projelere yöneldik. Ben, prodüksiyona ve kendi plak şirketim Invader'a konsantre oldum. Adrian başka müzisyenlerle birlikte çalıştı, film müzikleri yazdı, Beth, ilk solo albümü üzerinde çalıştı... Hoş olan şu, kafalarımızda Portishead ölmüş falan değildi. Sadece biraz mesafe almamız gerekiyordu. 2001'de Adrian'la beraber Sidney'de bir ahbabın stüdyosuna yedi hafta kapanıp Portishead için bir şeyler kaydettik, ama kesmedi, yeterince iyi değildi. Kendimizi tekrar etmekten ileri gidemiyorduk.

Banksy'nin Bristol duvarlarına resimler çizdiğini gördüğümüz ilk ânı hatırlıyorum. Orada önemli bir şey olduğunu hemen sezmiştik. Müzikte de bu tür heyecanlar arıyoruz.

Adrian Utley: Beyinlerimizin maceraya kaldığı yerden devam edeceği hale gelmesini beklememiz gerekiyordu. Portishead'in müziği tuhaf ve denge bozucu bir dünya; oraya dönmek için biraz hazırlık yapmış ol-

mak gerek... On yıl önce bu dünyayı terk etmek hepimiz için bir rahatlama getirdi. Ardımızda ne kaldıysa yakmıştık. Ateş çok güzel ve yoğundu, ama birlikte yarattığımız o yer perişan haldeydi; artık orada yaşayamazdık, başka bir yere taşınmamız gerekiyordu.

O arada, ikiniz The Coral'in "The Invisible Invasion" albümünde prodüktörlük yaptınız. Yaratıcılığınızı tetiklemedi mi bu?

Geoff: Biraz. Bazıları temkinli yaklaşıyor onlara, ama harika bir grup. Daha önce hiç rastlanmamış bir müzik çıkarıyorlar, hep müzik düşünüyorlar. Sırf başarılı single'lardan ibaret değiller. Bir gün bir retrospektifleri yapılacak ve nasıl bir mucit oldukları görülecek. Onlarla çalışmak hem güzel hem yabancılaştırıcıydı. İyice nefret ederiz diye tek bir nota çalmaktan bile çekinen biz iki ihtiyar, öte yakada onlar: Bir öğleden sonra oturup koca bir soundtrack çıkarabilecek bir tayfa...

Portishead albümü için yeniden buluştuğunuzda, önünüze belirli bir güzergâh koymuş muydunuz?

Geoff: Bu albümün yaptığımız en zor ve en uç iş olacağını anlamıştık. Önemli olan da buydu: Rahat bir çalışma olmaması, her şeyi bıraktığımız yerde bulmayacağımız gerçeği. Zaten o ilk sound'umuza geri dönmek söz konusu değildi. Şimdi bunu başarıp başarmadığımızı dinleyici tayin edecek. Ama biz sonuçtan oldukça memnunuz. Hikâyemizde yeni bir dönem başlatmış olduğumuzu bilmek bizim için büyük bir ödül oldu.

Yeni albüm için kolları sıvamaya tam olarak ne zaman başladınız?

Geoff: "Magic Doors"u yazdığım 2003'e kadar değil. Beth şarkıyı okuyunca ilk defa "evet, olabiliyor" gibi bir duygu yakaladık. Genel olarak bir adım ileri, sekiz adım geri gibi bir politikamız var. Dışarıdan hiç baskı hissetmedik, baskı bizim kendi içimizdeydi: Portishead'e hep bir özgüven eksikliği hâkimdir. Plak şirketimizde bizden mesul olan eleman Virgin'e geçmişti. 2006'da geride kalanlarla buluştuğumuzda elimizde yedi parça vardı. Bir sene sonra altı parça kalmıştı, çünkü birini elemiştik. Az kalsın üçünden daha vazgeçecektik. Ama bu şekilde çalışmasak da, emin olun, hiç iş çıkaramayız.

İkinci albümünüz "Portishead"in kaydı sizin için korkunç bir sinir harbi olmuştu. Bu kez daha sakin kafayla çalışabildiniz mi?

Adrian: Ne mutlu ki, aynı kâbusu tekrar yaşamadık. Bazı kararsızlıklar, endişe anlarımız oldu, ama bunlar farklıydı. Sadece kendi kriterlerimizin baskısı vardı üzerimizde. En çok da yazma sürecinde zorluklarla karşılaştık. Öyle anlarda kendimizi bok gibi hissediyorduk! Etrafımızdaki her şey tatsız ve ilhamsız görünüyordu. Ama bu güvensizlik krizleri sayesinde daha da derinlere inebildik. Tutunmak, sonuna kadar gitmek, ışığı yakalamak için duvarı delmek gerekiyordu. Sonunda gurur duyacağımız bir müzik, özellikle de bizi rutinden ve sıkıntıdan uzak tutan bir müzik elde etmek için inat etmemiz gerektiğini biliyorduk.

Geoff: "Portishead" albümü için yaylı partisyonlar yazmıştık ve bunları, sample haline getirip üzerinde çalışmadan, müziğimize entegre etmeden önce bir orkestra çalmıştı. Yaylılar üzerinde çalışmak hepimizi deli etmişti. Şimdi neredeyse hiç sample kullanmıyoruz; yaratıcılığımızı çok frenliyor. Bir sample, üzerine konumlanabileceğin sağlam bir zemindir, ama aynı zamanda hareket alanını kısıtlayan ve zamanla boğucu hale de gelen bir şeydir. Yeni albümde enstrümanlarımıza konsantre olduk, istediğimiz zaman bazı unsurlar ekleme ya da atma özgürlüğünü kendimize tanıdık. Böylece deneysel olmak için gereken tüm o genişliğe sahip olduk. Esasen Portishead'de pek mutlu kazalara rastlanmaz. Stüdyoya girip dibine kadar jam yapan, sonra kayıtları kesip biçip parçaları ortaya çıkaran bir grupta, mesela Can'de çalmayı isterdim. Ama biz sadece iki kişiyiz.

Genel olarak bir adım ileri, sekiz adım geri gibi bir politikamız var. Baskı bizim kendi içimizdeydi: Portishead'e hep bir özgüven eksikliği hâkimdir.

Şarkı yapılarının daha parçalı olmasının sebebi bu mu? Çünkü ilk iki albüme daha klasik bir şarkı yapısı hâkimdi.

Adrian: O zamanlar sound arayışında sonuna kadar gitme yanlısıydık, ama şarkı yazmada çok daha konvansiyoneldik. Bu formatı değiştirme gereği de duymuyorduk. Açıkça dile getirmesek de, galiba yeni standartlar yaratma hayali kuruyorduk.

Geoff: Aslında şarkı yazmayı öğreniyorduk! Ama hep sınırlarımızı daha ileri itmeyi denedik. İkinci albümde gözümüzü daha da karartmak isterdik, ama kayıt süreci öyle bir muharebe oldu ki, istediğimiz kadar ilerleyemedik: Daha kuru, daha gergin bir sound yakalamayı becerdik, ama şarkı yazma konusunda epey uslu davrandık. Bu maceraya susamışlık hali biz-

BRUNO LATOUR

Biz Hiç Modern Olmadık

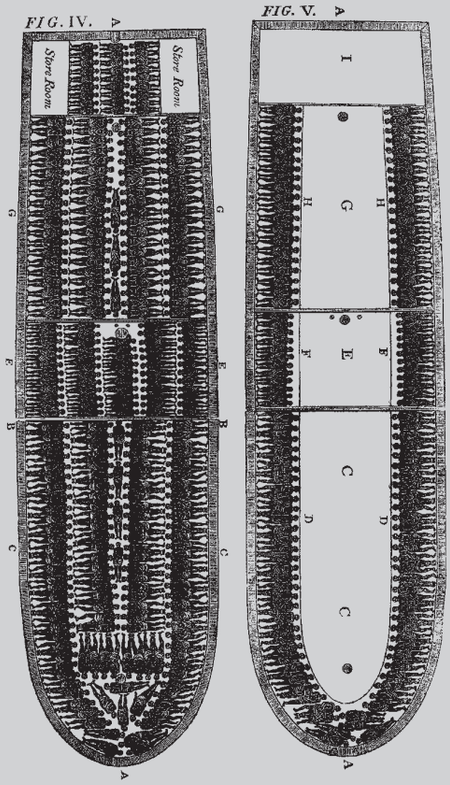

O zaman onlara ne diyeceksiniz? Tüm iktidar kaynaklarını, tüm eleştiri imkânlarını ellerinde tutarlar, ama yerlerini merciden merciye öyle bir hızla değiştirirler ki, onları suçüstü yakalamak asla mümkün olmaz. Evet, hiç kuşku yok ki, yenilmezler, yenilmez oldular, yenilmez olmalarına ramak kaldı, kendilerini yenilmez sandılar.

B.L.

Norgunk Yayıncılık
Şehit Erdoğan İban Sokak Akal C/8 Akatlar / İstanbul
T. 0212 351 48 38 / F. 0212 227 71 94
www.norgunk.com / info@norgunk.com

de hep vardı, oysa her zaman bu susuzluğumuzu giderebilecek konumda olamadık. Bu sefer, daha "Dummy" zamanında aklımızda olan, ama bir türlü gerçekleştiremediğimiz fikirleri hayata geçirmeyi başardık.

"Third"de, müziğinizin daha önce görmediğimiz pürüzlü ve gergin yüzünü görüyoruz...

Geoff: İçinde yaşadığımız dünya sırf gerginlikten ibaret, öyle değil mi? Eğlenmek, milyonlarca albüm satmak, ünlü olmak için müzik yapan gruplar hep olacak. Amaçları insanları gülümsetmek, dans ettirmek, içinde çırpındığımız bok çukurunu biraz olsun unutturmak. Ama bunlara bir tekme atıp "uyanın be, içinde yaşadığımız şu dünyaya bakın!" demek isteyen gruplar da hep olacak. Verecek dersimiz, yanıtlarımız yok. Sadece umutsuzluk yansıtsak da, en azından hiçbir şey yapmadan, hiçbir şey söylemeden durduğumuz iddia edilemez. Müzik dinlediğimde bu aciliyeti hissetmek isterim. Om'un ya da Sunn O)))'nun konserine gittiğimde ve gitarist fuzz pedalını sanki bir ölüm kalım meselesiymiş gibi ezdiğinde, bedenimde bir elektrik dolaşıyor ve kendimi hayatta hissediyorum. Bu hissi Coldplay ya da James Blunt, ya da 35 yaşında olup da hâlâ anne-babasına isyan eden ergenleri oynayan Amerikan neo-punk'larını dinleyerek yakalayamam.

Adrian: O insanların yaptığı müzik kötü bile değil: Hayal kırıklığı yaratıyor ve bu daha da kötü... Sanat, türü ne olursa olsun, sana bir bakış açısı, bir perspektif sunmuyorsa, ne lüzumu var? Banksy'nin Bristol

duvarlarına resimler çizdiğini gördüğümüz ilk ânı hatırlıyorum. Orada önemli bir şey olduğunu, dünyaya olan eleştirel bakışımızla uyuşan ve onu devam ettiren bir şey olduğunu hemen sezmiştik. Müzikte de eskiden beri bu tür heyecanlar arıyoruz. Pek çok şeye hayranlık duymaya devam etsem de, hâlâ Public Enemy gibi insanın hayatını değiştiren şeylerin arayışındayım. İlk bakışta aşk gibi bir şeydi onları ilk dinleyişim. Daha önce de elektronik müzik vardı elbette, ama öylesine güçlü bir mesajla yan yana gelmesi, sert, şiddetli bir sevişme gibiydi. Bristol'da Invada diye bir plak şirketim var, o sayede birkaç senedir Om'unki gibi hayli ağır müziklerle haşır neşir oldum. Belki yeni albümümüzden bu tür şeyler dinlediğimiz anlaşılmıyordur, ama iki-üç senedir bunlarla düşüp kalkıyorum. 19 yaşımdan beri müzik endüstrisinin içindeyim, ama ilk gittiğim Om konserinde, kendimi daha yeniyetmeyken izlediğim Public Enemy konserinde hissettiğim gibiydim.

Bu albümde Portishead'in müziğine daha keskin sesler koymak istediniz mi?

Adrian: Belli bir armoni biçimini hedefliyoruz, ama daha yamuk bir filtreden geçirerek, neredeyse atonal anlar, tuhaf birleşmeler: Gacırdıyor, bazen kulağa yanlış geliyor. Galiba kendi tarzımızla, dinlediğimiz ilk hip-hop albümlerinin mirasını deneyimliyoruz. Mesela Public Enemy'de, hiç de konvansiyonel olmayan sesler, parazitler, siren ya da sokak sesleri vardır ve bunlar yeni bir ifade tarzı getirmiştir. Sevdiğimiz elektronik müzikte de bu sürtüşmeler, bu kazalar var. Bu, bugünlerde müzisyenlerin elinin altında bulunan bir sürü program yüzünden kaybolmaya yüz tutan bir şey. Hiphop'ta bile her şey kaymak gibi, sınırları belli, yerli yerinde.

Geoff: Bir müzikal tema bulduğumuzda, onun lehine değil de, aleyhine çalışacak melodik diziler, sesler arıyoruz. Bu karşılaşmalar, bu sürtüşmeler, salt duygusal anlamda oldukça zengin sonuçlar veriyor. Can'den çok etkilendik. Doğaçlama yapan, deneysel çalışan, ama hiçbir zaman da melodiyi hor görmeyen bir grup. Biz de öyleyiz, yapıları ve sesleri hiç taviz vermeden didikliyoruz, ama üzerlerine hep oldukça klasik bir parça da ekliyoruz... Bu anlamda, ilk yıllarda yaptığımızdan farklı bir şey yapmıyoruz. "Third" sadece eskiden yaptığımız işin daha radikal anlamda genişlemesi; bir kere "Dummy" ve "Portishead"e göre, pop ve blues'la o kadar da boyanmamış.

"Machine Gun", bir single olarak hiç beklenmedik bir seçim...

Geoff: Single yayınlamak insanların gıdısını okşamak demek değildir. Bilmem, anlatabiliyor muyum?

Adrian: Albümden ilk dinlenecek şarkının bu olması gerektiği üzerinde fikir birliğine varmıştık.

All Tomorrow's Parties festivalinde "We Carry On"u Silver Apples sahne almadan önce çaldınız. Şarkının onlara ne kadar çok şey borçlu olduğunu düşününce, nasıl bir tecrübeydi bu?

Geoff: Valla sonra da Simeon elinde baltayla "o benim şarkım" diye bizi kovalamaya başladı. Bizi etkilemediğini söyleyemem, ama biz de bu sound'a yeni bir şeyler kattık.

İlk albümün ardından eski İtalyan kara filmlerinin müziklerindeki orkestrasyondan etkilendiğinizi söylemiştiniz. Yeni albümde sanki erken '80'lerin synth'leri ve sample'ları baskın, John Carpenter filmlerindeki gibi mesela...

Geoff: Hakikaten de John Carpenter'ın hastasıyız. O erken dönem synth'ler Adrian'ın zevki daha çok.

Adrian: Aslında her zaman o sesin peşindeydik. Düşük çözünürlüklü bir sound'a yönelik sevgimiz hiç değişmedi sanki. Bir dolu keyboard'um var, bazıları en iyi enstrümanlar, ama albümde kullandıklarımız hep en boktan, düzgün ses çıkaramayan aletler oluyor.

Geoff: İnsanlarda kendilerini rahat hissetmelerini sağlayan işitsel bir bilinçdışı olduğunu düşünmüşümdür hep. VHS kayıtlarında hep bir titreklik olur, bant biraz yıpranmıştır artık çünkü. Bizim de böyle bir yaklaşımımız var. Başka bir dünyadan geliyormuş gibi bazı sesler vardı "Dummy"de, plak çıtırtıları, yüzeyde bir takım gürültüler gibi... Bu albümse daha ziyade VHS kaydı gibi.

Beth Gibbons şarkı yazımının hangi aşamasında devreye giriyor?

Geoff: Bunca yılın ardından durum biraz değişti. Artık Beth tamama ermiş bir şarkıyla ya da bir gitar riff'iyle gelebiliyor. Beth'le o kadar uzun yıllar çalıştık ki, neyin Beth'e ait olduğunu hemen anlayabiliyoruz. Ama bu albümde genel tema, kişisel yabancılaşmadan ziyade, topluma duyulan yabancılaşma haline geldi. Bizim temel meselemiz kendimizi tekrar etmemek, ama işlerimizdeki duygusal yoğunluk bâkî.

Peki Beth bu müzikal ortamda yerini kolayca bulabildi mi? Sanki kasten dengesini bozmaya çalışmışsınız gibi...

Geoff: Seçtiğimiz yörüngeye bayıldı, bunu bekliyormuş! İlk iki albümde, bütün müzikler o olmadan kaydedilmişti; Beth son aşamada stüdyoya gelip sesini kaydetti. Bu albümdeyse, projeye başından itibaren dahil oldu ve daha da ileri gitmemiz, daha fazla risk almamız için bizi iten de o oldu. Beth inanılmaz derecede dürüst biri, kabalığı teğet geçen bir açık sözlülüğe sahip... Adrian ve benim özellikle gurur duyduğumuz bazı müzikleri dinleyip "hmm, bence fazla normal..." filan dedi. Beth olmasaydı, albüm daha ılık olurdu.

Joy Division belgeselinde, Jon Savage, grup üyelerine "yazdıklarına bakınca Ian Curtis hakkında kaygı duyar mıydınız" diye soruyor. Pek dikkat etmemişler... "Third"de de fena halde kasvetli bir hava var. Beth'in ruh hali hakkında endişelendiğiniz oldu mu?

Adrian: Bunlar farklı durumlar ama. Biz Beth'le sürekli beraberiz. Ayrıca Joy Division'cılar o zamanlar daha çocuktu. Birbirlerinin yüzüne osuruyor, sağa sola işiyorlardı. Dünyaları tamamen farklıydı. Beth'se olgun bir kadın. Ne yaptığını biliyor.

Bu albümle yine trip-hop'un öncüleri diye sunulmazsınız artık...

Adrian: Gazetecilerin çoğu bizi hâlâ böyle etiketlendiriyor. Bu konudan söz etmek istememe aslında, ama laf sürekli buna geliyor... Bu sözde hareketin en büyük anlamsızlığı şu ki, bizim sound'umuzun sadık bir taklidi üzerine kuruldu. Savunduğumuz fikirlerin tam tersi! Bizim de ilham kaynaklarımız, müzik zevklerimiz var, Can, Public Enemy, Silver Apples gibi isimleri laf olsun diye zikretmiyoruz. Biz işte bu insanların zihinlerinden ilham alıyoruz. Portishead'in en önemli amacı, dünyada tek olmak. Sevdiğimiz tüm müzisyenler de benzersiz kişiler.

Albümünüz beğenilmezse nasıl bir tepki verirsiniz?

Düşük çözünürlüklü sound'a yönelik sevgimiz hiç değişmedi. Bir dolu keyboard'um var, ama albümde kullandıklarımız hep en boktan aletler oluyor.

Adrian: Albümün içeriğinin biraz zor olduğu, ilk dinleyişte insana pek de sıcak gelmemesi anlayabileceğim şeyler. Ama başarısız denmesini doğrusu anlayamam.
Geoff: Müziklerini dinleyicinin isteklerine, radyo istasyonlarına göre şekillendiren müzisyenlerin sayıları gittikçe artıyor. Biz o kategoride değiliz. Bizim için önemli olan tek şey belirlediğimiz hedeflere ulaşmak. Bu yaştan sonra müziğimiz hakkında söylenenlere, yazılanlara kulak asmam. O tür sıkıntıları geçmişte bıraktım, zaten bu yüzden Portishead çok daha iyi ve yeni bir başlangıç yapıyor.
"Third" hakkında şöyle deniyor: "Akşam yemeğine eşlik edebilir, ama sofrada Scott Walker ve Diamanda Galas varsa..."
Geoff: "Dummy"deki pop kesinlikle bu albümde yok, ama ilginç müzikler dinlemek isteyen bir sürü insan da var. Onların bağlılık duyduğu, hakkını teslim ettiği gruplardan biri olursak, ne mutlu bize.
İlk albümünüz büyük ilgi görmüştü. Dönüp bakınca nasıl geliyor size bu ilgi?
Geoff: İnsanların beğenmesine memnunum. Bu durum çeşitli baskıları bertaraf etmemizi, önümüze bakmamızı sağladı, bize bir özgürlük alanı açtı. Ama insanların akşam yemeği eşlikçisi olarak albümü dinlemesi, albümün yüzeysel bir şekilde ele alındığını da gösterebilir. Ama ben bir müzik polisi değilim, insanlara nasıl müzik dinleyeceklerini öğretemem.
Bu yeni albüm de akşam yemeklerine eşlik edebilir mi?
Geoff: Sanmam. Ama ilk albümün başına gelenlere bir tepki olarak bu albümü böyle yapmış da değiliz. Bugün geldiğimiz nokta bu, o kadar.
Portishead sizce çok beğenilen bir ilk albüm yapmış olmanın acısını çekti mi? Genellikle genç gruplar ilk işlerinde stüdyoda ne yaptıklarını pek bilmezler...
Adrian: Biz de ne yaptığımızı bilmiyorduk ki. Çok hamdık, her şeyi yeni yeni öğreniyorduk. Stüdyo tecrübemiz vardı, ama

Beth, özellikle gurur duyduğumuz bazı müziklere "bence fazla normal" filan dedi. Beth olmasaydı, albüm daha ılık olurdu.

profesyonel anlamda değil.
Geoff: Ve hep yeni teknikler peşindeydik. Başkalarının daha önce denediği şeylerdi belki, ama biz de kendi meşrebimizce bunları sıfırdan keşfediyorduk.
Öyle alışılmamış bir albümün bunca yaygınlaşması da tuhaf bir durumdu...
Adrian: İlk çıktığında garip bir iş gibi muamele görüyordu, ama yavaş yavaş insanlar ısındılar. Ve o sound giderek bir lisan haline geldi.
Şimdi dinlemek isteyeceğiniz gibi bir albüm yaptığınız söylenebilir mi?
Adrian: Elbette, aksi takdirde ticarî bir şey yapmış olursun, öyle değil mi? İş dünyasıymış. İnsanlar iyi satışın iyi müziğe eşdeğer olduğunu düşünüyor. Bizim büyük başarımız, iyi satışımız "Glory Box"dı. Plak şirketiyle aramızda tartışma çıkmıştı o yüzden, biz onu single yapmak istemiyorduk, çünkü çok ticarî bir davranış gibi geliyordu bu bize. Belli bir bütünlüğün içinde gayet iyiydi ama, tek başına değildi. Sonuç olarak o tartışmayı biz kaybettik. Ama o single sayesinde de ev sahibi olduk. *(gülüyor)* Öte yandan, şarkıyı sahnede çalarken kendimi hâlâ eğitilmiş bir maymun gibi hissediyorum.
Albümün pop âlemine hiç dahil olmamasını tercih eder miydiniz?
Adrian: Yoo, o kadar değil. Şansımız da yaver gitti bence.
Geoff: Ama bunun "Dummy" gibi bir işle olacağını da tahmin etmiyorduk. Elli bin satsa süper olur diyorlardı bize başta. Plak şirketi bu rakamı hedeflemişti, işleri de ona göre ağırdan alıyorlardı. Ama albüm patlayınca onlar da bir şok yaşadı. Başarının bizi üzdüğü söylenemez.
Adrian: Bize daha büyük başarılar getirecek pek çok şeyi zaten reddetmiştik o ana kadar.
Geoff: Biz kendi kendimizi idare ediyoruz, kontrol tamamen bizde. Yapmak istemediğimiz bir şeyi kimse bize yaptıramaz.

Çeviren: ***Deniz Öztürk - Merve Erol***

Mark Kurlansky

1968: Dünyayı Sarsan Yıl

"1968 gibi bir yıl hiç gelmedi ve muhtemeldir ki bir daha hiç gelmeyecek. Ulusların ve kültürlerin hâlâ ayrı ve birbirlerinden çok farklı olduğu bir dönemde, dünyanın dört bir yanından asi ruhlar bir anda alevlendi.

1968'i kendine özgü kılan taraf, insanların birbirinden çok ayrı meseleler için ayaklanması ve ortak bir başkaldırı arzuları, bunu nasıl yapacaklarına dair fikirleri olması, kurulu düzene yabancılaşmaları ve her türlü otoriterciliğe karşı derin bir nefret duymalarıydı. Nerede komünizm varsa komünizme; nerede kapitalizm varsa kapitalizme başkaldırıyorlardı. İsyancılar çoğu kurumu, siyasi lider ve partiyi reddediyordu.

Bu kitap üzerinde çalışmak, bana insanların düşüncelerini açıkça dile getirdiği ve birilerini kızdırmaktan korkmadığı bir dönem olduğunu -ve o zamandan bu yana da pek çok gerçeğin karanlığa gömüldüğünü- hatırlattı."

Bütün kitapçılarda!

EVEREST Ticarethane Sk, No: 53 34410 Cağaloğlu/İSTANBUL Tel: 0(212) 513 34 20-21
Faks: 0(212) 512 33 76 E-posta: everest@alfakitap.com **www.everestyayinlari.com**

Gnarls Barkley

31 yaşındaki New Yorklu prodüktör Danger Mouse (Brian Joseph Burton) ve 34 yaşındaki Atlantalı rap'çi-şarkıcı Cee-Lo Green (Thomas DeCarlo Callaway) bir araya geldiler, Gnarls Barkley gibi atmasyon bir isimle iki sene önce "Crazy" efsanesini yarattılar. "St. Elsewhere"in ardından geçtiğimiz günlerde ikinci albümleri "The Odd Couple"ı yayınlayan ekip yeni bir "Crazy" vakası yaratmaya yeltenmeden gayet kıyak biçimde indie-funk yolculuğuna devam ediyor. Harp, LA Times, Artistdirect.com, Les Inrockuptibles ve Guardian'dan naklen...

FÜTÜRİSTİK NOSTALJİ

İlk albümünüz "St. Elsewhere" gibi, "The Odd Couple" da film bobinlerinin hışırtılarıyla açılıp kapanıyor. Bunun özel bir anlamı var mı?

Danger Mouse: Müziğimizin görsel boyutunu vurgulamak için bunu seçtik. İnsanlar müziğimizi peşpeşe gelen bir single'lar serisi olarak dinleyebilir, ama bizim açımızdan bir bütünselik söz konusu.

Cee-Lo Green: Müziğimiz hakikaten sinemasal özellikler taşıyor, aslında hayatlarımızın soundtrack'i diyebiliriz: Dram, komedi, aksiyon, bilimkurgu karışımı... Ve her halükârda, bir bağımsız film.

"The Odd Couple"da "film noir" havası var denebilir mi?

Cee-Lo: Denebilir, çünkü bir öykü anlatıyor. Sürreel bir sinematografik niteliği var. Ölçülmüş, biçilmiş ve icra edilmiş gibi tınlamıyor, daha ziyade sesli düşünmeyi sembolize ediyor.

Danger Mouse, bir söyleşide kendini bir film yönetmeni gibi gördüğünü söylemiştin. Yaptığın işin en iyi tarifi mi bu?

Danger Mouse: Evet, bir film çekiyormuş gibi düşünüyorum. Müziğe başlamadan önce rejisör olmak istiyordum. Fakat müzik baskın çıktı, ben de durumu kabullendim, ama müziğe hep film yapar gibi yaklaştım.

Kafa kâğıdındaki adın Brian Burton, Danger Mouse'u alter-ego olarak benimsemen nasıl oldu?

Danger Mouse: Müzik yapmaya başladığımda hiphop takılmak istemiyordum, bünyem reddediyordu. Hiphop'la büyümüştüm, ama sonra saykodeliğe tutuldum ve bende müzik yapma arzusunu doğuran da o oldu. Beatles, Pink Floyd, Hendrix ve diğerleri... Onları yaşım kemale erdiğinde keşfettim. Annem-babam Motown dinlerdi, radyolarda '80'lerin popu vardı, New York'ta yaşadığım sıralarda ablam eve hiphop plakları getirirdi. Böylece ben de hiphop'a takılır oldum, daha sonra Atlanta'ya taşındığımda "Miami bası"na ilgi duydum. Üniversiteyle birlikte saykodeliğe sardırıp müzik yapmaya başladım.

Gnarls Barkley'i hafife almayı, ona bir espriymiş gibi bakmayı tavsiye etmem. Gnarls Barkley ağır mevzudur. Gangsterdir. Rock'n'roll'dur. Hakikidir.

Nasıl oldu?

Danger Mouse: Gidip klavye, davul makinası ve sampler aldım, yurttaki odamda dört kanallı teybe kayıtlar yapmaya başladım. Kısa bir süre sonra "Pelican City" diye bir albüm yaptım. Aynı isimde çekmeyi düşündüğüm filmin soundtrack'iydi güya. Fakat o albümü yaparken hiç param yoktu, aldığım bursu kuruşuna kadar aletlere yatırmıştım. Dolayısıyla para kazanmak için DJ'lik yapmaya karar verdim. Ödünç pikap aldım, DJ'liği öğrenmeye ve remiks yapmaya başladım. Fakat, o koyu, karanlık ve iddialı soundtrack'in aksine, kendini ciddiye almayan bir isim aramaya koyuldum. Sonuçta Danger Mouse'ta karar kıldım, çünkü çocukluğumda en sevdiğim çizgi roman kahramanı Danger Mouse'tu.

Gnarls Barkley: Cee-Lo ve Danger Mouse

“St. Elsewhere” Amerika’da 1.4 milyon adet sattı, albümün internet üzerinden satışa sunulan single’ı “Crazy” İngiltere’de liste başı oldu ve sadece online satışıyla zirveye oturan ilk şarkı unvanını kazandı. Müziğinize gösterilen bu yoğun ilgiyi, Gnarls Barkley’nin bu hızlı yükselişini neye bağlıyorsunuz?

Cee-Lo: Kendi tarzımızda benzersiz olduğumuz kesin.

Danger Mouse: Bizim müziğimiz, genel olarak yapılan müzikten farklı. Ama maksadımız farklı olmak değil, öyle bir çabamız yok. İçimizden geldiği gibi müzik yapıyoruz. Ortaya çıkan farklı oluyorsa, bizler kişi olarak farklı olduğumuz içindir. Müzik aracılığıyla kim olduğumuzu keşfetmeye ve bundan korkmamaya çalışıyoruz.

Ne açıdan farklı insanlarsınız?

Danger Mouse: Buna cevap vermek çok vakit alır. *(gülüyor)*

“The Odd Couple” için çektirdiğiniz bütün fotoğraflarda gelin ve damat olarak poz vermişsiniz...

Cee-Lo: O düğün fotoğrafları ve bizatihi albümün ismi (Tuhaf çift) birbirimize bağlılığımızın nişanesi.

Danger Mouse: Gelin Cee-Lo, o fotoğrafları görmeden de hangimizin gelin olduğunu tahmin edebilirdiniz. Gelinlik giyme cesaretine hangimizin sahip olduğunu kestirmek zor değil. *(gülüyor)*

“St. Elsewhere”in ardından uzun bir turneye çıktınız. Uzun turneler genellikle müzisyenler arasında gerilimlere, çatışmalara yol açar. Siz de bu tür şeyler yaşadınız mı?

Danger Mouse: Yoğun birlikteliklerin ayrılıklara sebep olduğu doğru, fakat bizde tersi oldu, birbirimize daha da yakınlaştık. Birbirimizi bulduğumuz için çok şanslıyız.

Yaratıcılık süreci nasıl işliyor? Birlikte şarkı yazmanız nasıl bir seyir izliyor?

Danger Mouse: Beste yaparken Cee-Lo’yu gözümün önüne getirmeye çalışıyorum ve onun müziği nereye taşıyabileceğini tahayyül ediyorum. Ona kılavuzluk ediyorum, potansiyelini tetikliyorum.

Cee-Lo: Beste bana geldiğinde hemen hemen tamamlanmış durumda oluyor. Müziği dinlerken Danger Mouse’un yalnız müzik endüstrisinin kalıplarına değil, bana da meydan okuduğunu hissediyorum. Bu bana güç veriyor ve beni farklı biçimlerde söz yazmaya cesaretlendiriyor. Şarkıların uzunluğu, Danger Mouse’un bana gönderdiği demoların uzunluğunu aşmıyor. O verili süre içinde kendi meselelerimi, kendi hissiyatımı mümkün olan en etkili biçimde ifade etmeye çalışıyorum. Bazen sözler zaten yazılmış gibi gelir. Danger Mouse’un parçalarına hiyeroglif diyorum. Benim yaptığım, o dili tercüme etmekten ibaret asılında. Danger Mouse’un yazabileceği sözler yazmaya çalışıyorum. O yazsaydı neler söylerdi diye düşünüyorum. Şimdiye kadarki tek istisna “Open Book”; Danger Mouse’un yazışına tanık olduğum yegâne şarkı o. Onu yazdığında turnedeydik; dinler dinlemez vuruldum. Mütevazı bir katkım oldu, yağmur ormanı efektleri ekledim. İlk başta parçanın adını “Jungle Book” koymayı düşünmüştüm, ama sonra “Open Book” daha iyi geldi. Albümün açık, sakınımsız duygu dünyasıyla daha iyi örtüşen bir isim çünkü.

Yani Danger Mouse’un çizdiği çerçevenin dışına çıkmıyorsun.

Cee-Lo: Dışına çıkmıyorum, içine giriyorum, nüfuz ediyorum.

Yaratıcı kimyanız bu albümde çok daha belirgin.

Cee-Lo: Hakikaten sihirli bir şey, onun için nasıl çalıştığımızı ifşa etmekten gurur duyuyorum. Bu, başkaları için hiç de verimli olmayacak bir çalışma şekli. Albümün sadece yüzde 25’inde birlikteydik, geri kalan yüzde 75’inde farklı yerlerdeydik. Danger Mouse’un müzik zevkine çok saygı duyuyorum. Ben de onu, onun beni etkilediği gibi etkilemek istiyorum. Beni arayıp “şahane olmuş birader” demesi çok rahatlatıcı ve çok onurlandırıcı oluyor. Danger Mouse, potansiyelimin en iyi taraflarının ortaya çıkmasını sağlıyor.

“St. Elsewhere”in daha dumanı üstündeyken “The Odd Couple” için kolları sıvamıştınız ve Danger Mouse “daha iyi” bir şey yapacağınızı söylemişti. “Daha iyi”den kasıt neydi?

Danger Mouse: “St. Elsewhere” üç yıl sürdü, bazı şarkılar elimde yıllanmıştı. O şarkıları yaptığımda henüz Damon Albarn’la tanışmamıştım. Gorillaz ve The Good, The Bad and The Queen sürecinde ondan çok şey öğrendim.

Neydi onlar?

Danger Mouse: Bana yapabileceklerimin bir sınırı olmadığını gösterdi. Kafamdakileri nasıl ete kemiğe büründürebileceğimi öğretti.

“The Odd Couple”a başladığınızda belli bir amacınız, hedefiniz var mıydı?

Danger Mouse: “St. Elsewhere”in çok iyi bir albüm olduğunu düşünüyorum, o süreçte Cee-Lo’yla nasıl çalışacağımı öğrendim. “St. Elsewhere”de ne yapmak istediğini biliyordum, ama oraya nasıl varacağımı tam bilmiyordum. O günden bugüne birçok sanatçıyla çalışmış olduğum için artık ne yapmak istediğimi daha iyi biliyorum.

Bugünün müziği, acıdan uzak duruyor. Bizim yaptığımız, o duyguyu geri getirmek. Kendi gerçeğimizden yola çıkıyoruz. Kendimizi sanatsallaştırıyoruz.

“The Odd Couple” ağırlıklı olarak canlı çalınmış müzikten mi oluşuyor?

Danger Mouse: Yarısı sample, yarısı canlı –gerektiği gibi tınlaması için.

“The Odd Couple” acılı bir albüm, acıyı iletmekte çok mahirsiniz. O şarkıları stüdyoda icra etmek zor olmadı mı?

Cee-Lo: Hayır, çünkü Danger Mouse’un prodüktörlüğü duyduğum acıya ayna tutuyor ve onu ifade etmeme önayak oluyor. Benim de prodüktörlük yapmışlığım var, ama ne kendi tecrübelerimde, ne de başkalarında böyle bir şey yaşadım. Danger Mouse’la aramızda kinetik bir ilişki var. Mutsuzluk paylaşılmaz denir, ama biz pekâlâ paylaşabiliyoruz. Yaşadığımız tecrübeler birbirinden farklı, ama daha az veya daha çok acılı değil. Acı acıdır. Bizim ortak paydamız bu.

Bu albümde, diğer işlerine kıyasla çok daha kişisel olduğun, içini döktüğün söylenebilir mi?

Cee-Lo: Söylenebilir. Ama iç dökmenin Gnarls Barkley’in bütünlüğüne ve gizemine halel getirmemesine özen gösterdim. İfrada kaçmaktan sakındım, çünkü kişiselliğin benim için tanımlayıcı bir nitelik olmasını istemem. Ama duygularımı, ister acı olsun, ister aşk, şarkı formunda ifade etmek benim için ekmek, su gibi bir ihtiyaç. Acı, çok kafa kurcalayıcı, çok sorgulayıcı bir şey. Bugünün müziği, geçmiştekinin aksine, acıdan uzak duruyor. Bizim yaptığımız, o duyguyu geri getirmek. Bunu hem çok fütürist, hem çok nostaljik bir biçimde yapıyoruz. İmajdan, görüntüden değil, yaşadıklarımızdan, gerçek hayatımızdan, kendi gerçeğimizden yola çıkıyoruz. Kendimizi sanatsallaştırıyoruz. Dolayısıyla, Gnarls Barkley’i hafife almayı, ona bir espriymiş gibi bakmayı tavsiye etmem. Gnarls Barkley ağır mevzudur. Gangsterdir. Rock‘n’roll’dur. Hakikidir.

2006’da, “St. Elsewhere”in yayınlandığı günlerde “sisteme savaş açtığınızı” söylemiştiniz. Listelerde zirveye çıkan bir albüme sahip müzisyenler olarak hâlâ aynı düşüncede misiniz?

Cee-Lo: Elbette. Çünkü, sistemin temel özelliği denetim, gözetim ve sınırlamadır. Burada söz konusu olan, müzik endüstrisinden çok daha büyük bir ölçek, zira müzik endüstrisi devlet sistemini kopya ediyor. Biz sınıflanmak istemiyoruz, sadece kendimiz olmak istiyoruz. Birileri bizi kategorize etmek istediğinde sanatçı doğamız buna itiraz ediyor. Mümkün olan en çok sayıda insanın “The Odd Couple”ı dinlemesini istiyorum. Albümün çok satması için değil, insanların gerçekten iyi bir müziğin varolduğunu bilmeleri için. İyi müziğin underground olması diye bir şart yok. Bana kalırsa, en açık sözlü underground müzik bu. Bunu bas bas bağırarak söylemek istiyorum, çünkü çocukların bunu bilmesi gerekiyor. Benim bildiğimi onlar da bilmeli. Bu bir başarı öyküsü. Ama şans değil, “know how”. İnsan marifeti.

CRAZY ÇILGINLIĞI

“Crazy” 2006 boyunca hem single satış hem de download listelerinde büyük başarı yakaladı, haftalarca bir numarada kaldı, MTV Europe tarafından Yılın Şarkısı seçildi, Myspace sayfasından milyonlarca kez dinlendi, Rorschach testlerinden ilham alınarak çekilen klibi YouTube’de milyonlarca kez seyredildi… Bu “funky disco pop” şarkısını etkileyen kuvvet, aslında Ennio Morricone ekolünden spaghetti-western soundtrack’leriydi, şarkıda “Django” filminin Gian Franco - Gian Piero Reverberi imzalı müziğinden bir de sample kullanılmıştı… “Crazy” iki sene içinde folkçusundan punk’çısına, r&b’cisinde popçusuna her tarzdan onlarca şarkıcı ve grup tarafından cover’landı: The Raconteurs, The Kooks, Nelly Furtado, The Zutons, Ray LaMontagne, G4, Cat Power, Billy Idol, The Academy Is..., Poingly, Texas, The Twilight Singers, Mates of State, Of Montreal, Trey Lorenz (Mariah Carey konserlerinde), Paris Hilton (ama albümüne koymaktan son anda vazgeçti), Shawn Colvin, Jude, Beyoncé ve Prince… Şarkının theremin’le çalınmış versiyonunu dinlemek isterseniz, http://hypem.com adresinde, “Crazy (theremin version)” kelimelerini aratın…Aynı adreste “Crazy”nin “Logical Song” (Supertramp) ve “Somebody’s Watching Me” (Rockwell) ile evlendirilmiş halini bulabilirsiniz… Wikipedia’dan edindiğimiz bilgiye göre, Pink Floyd gitaristi David Gilmour da, “On An Island” turnesinin Venedik konserinde, soundcheck esnasında bu şarkıyı mırıldanırken görülmüş!

Danger Mouse, bir prodüktör olarak Damon Albarn'dan Ike Turner'a, Beck'ten Black Keys'e, birçok sanatçıyla ortak iş çıkardın. Çalıştığın sanatçıları neye göre seçiyorsun?
Danger Mouse: Temel kriterlerim şunlar: Kendilerinden bir şeyler öğrenebileceğimi düşündüğüm ve fanları olduğum sanatçılarla çalışıyorum. Bunun değişeceğine pek ihtimal vermiyorum. Tarz olarak her yola varım, ama genel olarak müziğin hüzünlü tarafını, karanlık tarafını seviyorum. Bence herkesin öyle bir boyutu var, albümlerine aksetmemiş olsa bile. Benim fanlığım genellikle yüzde yüz değildir. Fanı olduğum sanatçıların sevdiğim tarafları vardır, birlikte yaptığımız albümlerin yalnızca o taraflarından oluşmasına gayret ederim.
Kimi prodüktörler ipleri ellerinde tutmak ister ve miksaj masasını bir enstrüman gibi kullanır, kimileriyse inisiyatifi karşı tarafa bırakır, tanıdığı serbestliğin yaratıcılığın önünü açtığını düşünür. Sen hangi kamptansın?
Danger Mouse: Duruma göre değişir, ama daha çok ipleri elinde tutan konumdayım. Benim dediğimi yapsınlar diye bir derdim yok, yaptıkları şeylerin seveceğim şeyler olmasını istiyorum sadece. Kendimi öncelikle bir sanatçı olarak görüyorum, hadisenin bir boyutu bu. Sadece ihtiyaç hasıl olduğunda müdahale ediyorum. İhtiyacın ne zaman hasıl olduğu ise başlıbaşına bir ilimdir. Benim bütünsel bir bakışım vardır, mevzu ister bir şarkı, ister bir nakarat, ister bir albüm olsun. Tasarlanmış, önceden biçimlenmiş bir bakış değildir bu, olayın nereye gitmesi, nasıl tınlaması gerektiğini hisseden bir bakıştır. Yanlışı derhal gören bir bakıştır.

Sistemin özelliği denetim, gözetim ve sınırlamadır. Müzik endüstrisi, devleti kopya ediyor. Birileri bizi kategorize etmek istediğinde sanatçı doğamız buna itiraz ediyor.

Black Keys'le birlikte "The Return of Ike Turner" adlı bir projeniz vardı.
Danger Mouse: Ike'la yıllarca ahbaplık ettim ve epeydir birlikte bir albüm yapmayı kafaya koymuştum. Bugünlere dair bir albüm olmasını istiyordum, fakat bunu Ike'ın grubuyla yapmak istemiyordum. Farklı bir şey olmalıydı, ama nasıl olmalıydı, onu bilmiyordum. Derken jeton düştü, mükemmel bir çözüm buldum. Black Keys'in bu projeye dahil olmak isteyeceğinden emindim. Nitekim öyle oldu ve birlikte yola koyulduk, fakat araya başka işler girdi. Ayrıca, bir yaklaşım değişikliği söz konusu oldu, çünkü Ike'ın sesi düşündüğümüzden farklıydı ve çok iyiydi. Müthiş derindi, neredeyse Screamin' Jay Hawkins'vari bir sound'u vardı. Tam başka bir yol tutturmak üzereyken Ike vefat etti.
Yayınlanabilir bir kayıt kaldı mı geride?
Danger Mouse: Kaldı. Şu sıralarda Ike'ın oğluyla temas halindeyim, önümüzdeki günlerde birkaç şarkılık bir plak çıkarmayı düşünüyoruz.
Müziğinizin görselliğini dikkate alırsak, bir rock operası yapmayı düşünür müsünüz?
Cee-Lo: Bence yapmalıyız. Rock operası en son ne zaman yapılmıştı? "Tommy" mi? Artık öyle işler niye yapılmıyor? O arzuya ve yeteneğe ne oldu? Bence biz yapabiliriz.

Çeviren: ***Siren İdemen - Yücel Göktürk***

"TUHAF ÇİFT" BİRBİRİNİ NE KADAR TANIYOR?

SLY STONE, PORTISHEAD, BANKSY

Birbirinizin "The Odd Couple"daki favori şarkısını biliyor musunuz?
Danger Mouse: Şu sıralarda Cee-Lo'nun favorisi "Blind Mary", çünkü en son onu kaydettik ve hâlâ etkisi altında.
Cee-Lo: Doğru. "Blind Mary" aşkı koşulsuz yaşayan biri. Bu da az bulunan bir vasıf. Danger'ın favorisi ise "No Time Soon".
Danger Mouse: Onu "Blind Mary"den önce kaydettik. Son iki şarkı insanın favorisi oluyor, çünkü hafızada en taze olanlar onlar. Fakat benim favorim "Going On".
Birlikte çalışmayı hayal ettiğiniz sanatçı kim?
Danger Mouse: Cee-Lo'nunki Sly Stone.
Cee-Lo: Sly Stone'la çalışmaya çok hevesliyim. Ama önce onunla tanışmayı, sohbet etmeyi, âlemlere takılmayı isterim. Sonra da belki bu muhabbet birlikte müzik yapmaya kadar gidebilir. Danger'ınsa Portishead'le bir albüm yapmayı isteyeceğini sanıyorum.
Danger Mouse: Cee-Lo'nun niye böyle dediğini anlıyorum, fakat doğru değil. Portishead'den çok, çok etkilendim. Fakat onları yaptıkları şeyden farklı bir yöne çekmek mümkün değil. Benim çalışma tarzımla uyuşacak bir topluluk değil Portishead. Şu sıralarda Super Furry Animals'la çalışmak isterim.
Danger Mouse'un birlikte çalıştığı, müzisyen olmayan İngiliz sanatçı kim?
Cee-Lo: Nasıl, nasıl?
Danger Mouse: Müzisyen değil, görsel sanatçı. Sen tanışmadın. Ben de tanıştığımı söyleyemem.
Cee-Lo: Tanıştın mı, tanışmadın mı?
Danger Mouse: Bilmem. Belki tanıştım, belki tanışmadım. O zatın varlığı bile meçhul zaten.
Cee-Lo: Kim o zat?
Danger Mouse: Banksy!
Cee-Lo: Tüh! Dilimin ucuna gelmişti.

Efes Pilsen One Love Festival 7

santralistanbul 21/22 Haziran 2008

21 Haziran Cumartesi

Roisin Murphy
Hot Chip
The Long Blondes
Bedük
Kreş
Dj Style-ist & Mabbas

22 Haziran Pazar

Gogol Bordello
Shantel & Bucovina Club Orkestar
Miss Platnum
Baba Zula
Gevende
Selim Sesler
Kolektif İstanbul
Dj Ahmet Musluoğlu

Kapı Açılış: 14.00
www.efeskeyfi.com

Efes İletişim Hattı: 444 33 37

EFES Pilsen

SAMSUNG

dream

NARPOST

biletix
Eğlenceye giriş biletiniz.

organizasyon
pozitif
www.pozitif.info

HALKLA İLİŞKİLER

Hazırlayan:
Ayşegül Oğuz

BURASI HALKALI

Taner Kocakafa, 21, öğrenci

Bağlama taşıyorsun...
Belediye bünyesinde bir kursa gidiyorum. Bağlamanın sesini, türküleri seviyorum. Ahmet Kaya, Erdal Erzincan, özgün müzik dinliyorum. Bazen yadırgıyorlar, Kırklareli doğumluyum, bir de saçlar sarı, gözler mavi, şaşırıyorlar. Doğru bir yandan da, kurstakilerin çoğu Sivaslı, Tuncelili, Doğulu insanlar. Bağlamayla özdeşleşmiş şehirler var. Ama bu yargıları da hiç anlamıyorum.

Bağlama çalman daha profesyonel yerlere gidebilir mi?
Yok! Kendime kadar çalayım yeter.
Bağlama öğrenmenin abc'si ne?
Her şeyden evvel bağlamayı tutmayı öğreniyorsun. Sonra tezeneyle tellere nasıl vurulduğunu, sonrası bol egzersiz. Yoksa eliniz hemen körelir.
Çaldıkların arasında neler var?
"Beyaz giyme söz olur", "Ne ağlarsın benim zülfü siyahım"...

Osman Sıldır, 21, işsiz

Ne dinliyorsun?
Serdar Ortaç. Eğlendiriyor insanı. Oynamayı severim.
Kurtları dökmeye gider misiniz?
Bakırköy'e, Taksim'e, kulüplere gidiyoruz. Ama bir gece sokağa çıkmak demek 70-80 YTL. Ayda bir anca.
Her zaman müzik dinler misin?
Kulağımdan eksik olmaz. Pop seviyorum, ama Sabahat Akkiraz, Ahmet Kaya da dinlerim. Kendisini sevmem, ama kulağa hoş geliyor.
Halkalı'da hayat nasıl geçiyor?
Berbat. Askerden yeni geldim, Balıkesir'de yaptım, çok zordu. Keşke Doğu'da olsaydım. Ama vatan için her yere de gidilir. Askerde de bol bol türkü dinledik. Bahar'dan "Asker Yolu Bekledim" favorimizdi. O kadar ay bitmez gibi geliyordu, şimdi diyorum ki keşke orada olsam. İşsizlik büyük.

Sigara yasağına ne diyorsun?
İyidir valla! Dışarıda tellendiririz.

JEFF BUCKLEY ANMA GECESİ

Tacim Işık, 26, muhabir

Neden bu geceye geldin?
Ece Dorsay arkadaşım, onun performansını merak ediyorum. "Hallelujah"yı söyleyecek.

Böyle bir anma senin için ne ifade ediyor?
Artık bu gecelerden o kadar çok yapılıyor ki, ne kadar iyi bir şey, bilmiyorum. Bu gecelerde o isimler, Atatürk gibi bir hale getiriliyor.
Sen nasıl müzikler dinliyorsun?
Hâlâ Suede dinliyorum. Onlarda kendimi buluyorum, yalnızlığımı farkediyorum. Morrissey'i de çok dinlerim.
Katlanamadığın müzik var mı?
Yok öyle bir şey. Ama Jeff Buckley dinlemiyorum mesela.
Neden?
Ağlaması bitmeyen bir çocuk gibi. Müzisyenler de sonuçta insanlar gibi, kimisi daha yakın, kimisi daha uzak.
Yerlilerden takip ettiklerin var mı?
Ece Dorsay'ı seviyorum. Duman ve Mor ve Ötesi'nden nefret ediyorum. Duman kendini tekrar ediyor. Mor ve Ötesi zaten hiçbir zaman müzik yapmadı.

Sinem Yıldırım, 20, öğrenci
Kerem Durukan, 20, öğrenci

Bu gece neden buraya geldiniz?
Kerem: Jeff Buckley'i anıyorlarmış, Facebook'ta gördük, geldik.
Sinem: Müziği güzel, hisli, yaşadığımız hayatı, insanları düşündürüyor. Ruhuma iyi geliyor.
Bir kızla erkeğin Jeff Buckley dinleyişinde nasıl farklar olur?
Kerem: Onu iyi tanıyan biri değilim, ama güzel. Bütün gün yorulmuşsun, iş stresi, birilerine gıcık olmuşsun ve "Hallelujah" diyorsun...
Buckley'in intiharı nasıl bir duygu yaratıyor?
Kerem: İntihar eden insan çok alçakgönüllü geliyor. Hakikaten her şeyden vazgeçmiş, sevdiği bir şeyi yapmış. Jeff Buckley çok mütevazı.
Sinem: Ölmeye yattığında artık ümidi olmadığını düşünüyorum. Her şeyi göze almış, sevdiklerine acı çektirmeyi dahi göze alıyor...

MAÇKA KÜÇÜKÇİFTLİK LUNAPARKI

Atilla Orgunmat, 24, öğrenci

Neden lunaparktasın?
Arkadaşımın doğumgünü. Belki de hayatımda lunaparka üçüncü gelişim bu. Eskiden her şey yavaşmış, en azından bana şimdi öyle geliyor.
Müzik önemli midir senin için?
Kesinlikle. Yabancı ve rock ağırlıklı dinliyorum. Eskinin Metallica'sından klasik müziğe kadar pek çok müzik...
Metallica geliyor yakında...
Ben eski hallerini seviyorum, şimdi 15-16 yaşında çocuklar gelecek, çekilmez!
Metallica eskiden ne ifade ederdi?
Aile yaşantısından, içinde bulunduğun ortamdan sıkılıyorsun, etrafta ne var ne yok diye aranırken de gözüne, kulağına bir şeyler takılıyor. O kadar da mantıkla alınan kararlar değil o yaşlarda.
Klasik müzik dinlemek nasıl bir ihtiyacı karşılıyor?
Değişiklik. Ne kadar değiştirebilirsem kendimi, o kadar zenginleşeceğimi düşünüyorum.

Yaşar Aslan, 48, lunapark işletmecisi

Ne zamandan beri buradasınız?
Sekiz yıl oldu. Yaşatmaya çalıştığımız bir eğlence anlayışı var. Her yerden bize gelirler, aileler en çok. Mayısta başlar sezon, ekim sonunda biter.
İşlerin kesat gittiği oluyor mu?
'99'da, depremden sonra. Şimdi de çok iyi değil, ama kıyas kabul etmez tabii. Lunapark için iyi iş, çok insan demek, ama seyirliğe gelen de oluyor.
Nasıl belirliyorsunuz çalınan şarkıları?
Bütünleşiyoruz müzikle. Artık internetten indiriyoruz, asla yerli müzik kullanmıyoruz. Hep hareketli şeyler çalıyoruz, gecenin sonuna doğru da slow. Bu işler Madonna'sız olmaz!
Yerli çalmamanızın nedeni ne?
Telif hakları!..
Siz nasıl müzikler dinliyorsunuz?
Halk müziği, Arif Sağ, Zülfü Livaneli, ama kulağıma hoş gelen bir arabeski de dinlerim.

Hünkar Öztürk, 23, öğrenci

Lunaparkta olmak nasıl bir duygu?
Heyecan. Kamikaze'ye hiç binmedim, binemem de.
Müzikle aran var mı?
Müziksiz duramam. Haluk, Şebo, Özlem, Hayko...
Hayko Cepkin'i niye beğeniyorsun?

Öncelikle karizması. Ama rock yaşam tarzı içinde Hayko'nun hayatı o kadar da garip değil.
Senin yaşam tarzın nasıl?
O yaşam tarzıyla uyuşmaz. O yaşam tarzı da, özgürce gezmek, dolaşmak... İşletme-muhasebe okuyorum, muhasebecilerin hayatı çok memurluk gibi oluyor. Beni hiç sarmıyor, ama başka da çarem yok.
Hayatına dair seni ne kahrediyor?
Yalnız olmak. Hümanist bir insan bulsam şöyle, ne güzel olur!
Mor ve Ötesi'nin Eurovision'da aldığı dereceye ne diyorsun?
Siyasî dengeler nedeniyle çok oy alamadık, ama yedincilik de kötü gelmiyor kulağa. Azerbaycan ilk kez katılmasına rağmen Türkiye'yle başbaşa gitti.

Mehtap Karakılınç, 20, müşteri temsilcisi

Neden lunaparktasın?
Kuzenimin doğumgünü. Lunapark heyecanı, korkuyu bir arada yaşatıyor. Arada buraları yoklamak iyi geliyor.
Cesaret edemediğin bir alet var mı?
Kamikaze! Ama az sonra bineceğim, çok kararlıyım.
Müzik senin için ne demek?
Duygumu ifade edemediğim anda ona sığınıyorum. Bu aralar Kenan Doğulu'nun "Ağlayamam" şarkısını seviyorum: "Ağlayamam, susarım / Yaralıyım ben / Söyleyemem, yazarım / Kendim ettim ben". Genelde eski şarkıları seviyorum...
Eurovision durumuna ne diyorsun?
Sertab Erener'den sonra herkesin birinci olması kolay değil. Mor ve Ötesi'ne kötü demiyorum, ama çok sıradan insanlar, dünün çocukları daha.
Hayatta en sevdiğin üç şarkı ne?
Tarkan "İnci Tanem", Aşkın Nur Yengi "Susma", Levent Yüksel "Kara Ağaç".

HAZİRAN 2008

Peyote

04	ÇARŞAMBA	BICYCLE DAY
05	PERŞEMBE	FAKE ODDITY / DDR
06	CUMA	COLOURLESS / GÜRAY BİNAY & PSYCHO POP
07	CUMARTESİ	PROUDPILOT / KİM Ki O / LIFELOCK
10	SALI	BİZ
11	ÇARŞAMBA	PUNKT
12	PERŞEMBE	YORA / HERKES KIRMIZI
13	CUMA	THE RAWS / TRIPART
14	CUMARTESİ	KIRIKA
18	ÇARŞAMBA	HAKAN TAMAR / BORA ŞİMŞEK DJ SET
19	PERŞEMBE	FESTUS VERSUS / TRUBADOOR
20	CUMA	WINONA RIDERS / ONE BITE STAND
21	CUMARTESİ	AYYUKA / MOSKOFF!
25	ÇARŞAMBA	THE REVOLTERS / O.T.R.
26	PERŞEMBE	GEVENDE
27	CUMA	REPLİKAS
28	CUMARTESİ	BEDROOMDRUNK / FUNGU

PEYOTE | CANLI SAHNE

*Peyote'nin Orta Kat Canlı Sahnesi Temmuz ve Ağustos Aylarında Kapalı Olacak. Eylül Ayında Görüşmek Üzere Hoşçakalın!

Konserler 23 : 00'da başlamaktadır.

www.peyote.com.tr || www.myspace.com/peyotenevizade || www.last.fm/group/peyote

Kıvrımlı Afrika gitarları, gevşek reggae dokunuşları, havai, salaş bir punk... Al gönlümü diyar diyar sürükle... Vampire Weekend'i dinleyince insan kendini Jim Jarmusch'un "Broken Flowers" filminde, Etiyopyalı komşusunun verdiği Mulatu Astatke CD'sinin yarenliğinde ordan oraya seyahat eden Bill Murray gibi hissediyor valla... New Yorklu dört okumuş gencin ilk albümü 2008'de rock'u tazeleyen, silkeleyen en önemli işlerden biri. Spin, Guardian, Independent, Les Inrockuptibles, Reaxmusic, The Bwog, Self-Titled, Wireless Bolinger, The Fader, Pitchfork sayfalarında eğlenceli bir ava çıktık, hadi rastgele...

KWASSA KWASSA VIVALDI

Yaptığınız müziğe "yeni New York sound'u" denebilir mi?

Chris Baio: Sound'umuzun New York sound'u olmadığını söyleyenler de var. Ama, biz bugünün New York'unu yankılıyoruz. Bugünün New York'u, Ramones veya Velvet Underground şarkılarındaki New York değil.

Rostam Batmanglij: Eleştirmenler müziğimizi Afrika etkisiyle sınırlıyor. Ama bizim niyetimiz bunun çok ötesinde. Ra Ra Riot, Dirty Projectors, MGMT ve Chair Lift gibi klasik pop formatlarını aşmak isteyen gruplarla yeni bir New York sound'u yaratıyoruz.

Dört New Yorklu olarak yerel kahramanlarınız kimler?

Baio: David Byrne.

Batmanglij: Jean-Michel Basquiat.

Chris Tomson: Giants. *(New York'un beysbol takımı)*

Ezra Koenig: Ralph Lauren.

Modacı Ralph Lauren?

Koenig: Evet. Tasarladığı giysiler aracılığıyla yarattığı mistik dünya hoşuma gidiyor. Film yönetmenlerinin kamera avantajları var, ama tasarımcıların yegâne silahı model veya kesim. Tabii, mesela bir Louis Vuitton çantasının statü sembolü olduğu aşikâr; dolayısıyla, modacının kim olduğuna da bağlı bu. Ama modacıların kendilerine has bir dünya yaratmaları beni çok etkiliyor.

Batmanglij: Bu ilginç bir tespit, çünkü kesim, model soyut şeyler, ama insanın zihnini harekete geçiriyor. Müzik de öyle, soyut ve fakat insanın zihnini uyarıyor.

Son zamanlarda sizin zihninizi harekete geçirenler kimler? Kimleri, neleri dinlemek sizi uyarıyor?

Batmanglij: Dirty Projectors'ın "Slaves' Graves and Ballads" albümündeki "Because Your Light Is Turning Green"i beni büyülüyor. Çaykovski'nin "Uvertür 1812"si de öyle. Intro'su huşu verici. "Across The Universe"in Fiona Apple yorumu da favorilerimden.

Koenig: Ladysmith Black Mambazo, Kando Bongomen, Reggaeton ve Orchestra Baobab.

Tomson: Ben bu sıralar The Band'e takılıyorum.

Baio: Ben de bütün Neil Young'ları elden geçiriyorum. Bir de Clash'in ikinci albümüne sardırdım ("Give 'Em Enough Rope", 1978), her nedense onu atlamıştım. Fransız şarkıcı Gerard Manset de çok hoşuma gidiyor. Geçen sene The National'a ve İsveçli Video'ya çok takılmıştım. Ama her zamanki bir numaram Can'in "Ege Bamyası".

İlk tanıştığınızda neler dinliyordunuz?

Koenig: Rostam'la 2002 sonbaharında bir partide tanışmıştık, sevdiği grupları şöyle sıralamıştı: Coldplay, Radiohead, Sigur Rós. Bunlar benim de favorilerimdi, ama benim sıralamam Rostam'ınkinin tam tersiydi. Aradan iki yıl geçti, benim Madagaskar popuna sardırdığım sıralarda, Rostam İngiltere seyahatinden yıpranmış bir kasetle, "Güney Afrika'nın Madonna'sı" diye bilinen müteveffa Brenda Fassie'nin kasetiyle geldi. Vampire Weekend'i tetikleyen, Madagaskar popu ➜

Bizim ilgimizi çeken modern Afrika müziği, elektro gitarı kullanışları. Paul Simon'ın "Graceland"i yaptığı sıralarda dinlediği müzik, bizim şimdi dinlediğimiz müzik.

binboa mania

www.binboa.com

TRAVIS

27 Haziran 2008

MOR ve ÖTESİ

NEW MODEL ARMY

SAKİN // DREAM TV DJ'leri

Kapı Açılış: 16.00

Parkorman

binboa mania

Organizasyon:

Creative Talent Promotions

parkorman

dream

T-box
"The original T-box from Istanbul"

biletix
Eğlenceye giriş biletiniz.

ve Brenda Fassie oldu.

Hepiniz Afrika müziği fanı mısınız?

Koenig: Evet, ama en fanatiğimiz Chris (Tomson).

Tomson: Müzik dükkânlarından Afrika derlemeleri toplayıp duruyorum. Müzisyenlerin hepsini tanımıyorum, ama her zaman iyi şeyler çıkıyor. Hemen hep majör notalar ve üç akor oluyor, perküsyonsa her zaman nefis. Şimdiye kadar hiç hayal kırıklığına uğramadım.

Baio: Dördümüzün ortak paydası, Smiths'in "This Charming Man"inde Johnny Marr'ın Afrika kokan gitar riff'idir.

Ama belirleyici ortak payda Paul Simon'ın "Graceland" albümü galiba.

Koenig: "Graceland"in ortak paydamız olduğu doğru. Şu anlamda: Paul Simon'ın "Graceland"i yaptığı sıralarda dinlediği müzik, bizim şimdi dinlediğimiz müzik.

Batmanglij: Paul Simon sadece dinlemekle kalmadı, o müziğin yapısını model aldı. Biz öyle yapmadık, bizim müziğimizin gayet özgün olduğunu düşünüyorum.

Tomson: "Graceland"le bir alıp veremediğimiz yok. Ama, o albümdeki şarkıların birinde, "The Indestructible Beat of Soweto" adlı derlemedeki "Gumboots"un melodisi aynen kullanılıyor, zaten "Graceland"de aynı grup çalıyor, tek fark sözlerin Paul Simon'a ait olması. Biz de Afrika müziğinin çeşitli unsurları alıp eklemliyoruz, ama kopya etmiyoruz.

Talking Heads'in de Vampire Weekend'in harcında önemli bir yeri olduğu hissediliyor.

Koenig: Talking Heads gibi bir sound'umuz olduğu pek söylenemez. Ama onların müziğe yaklaşımları, referansları bize esin kaynağı oldu. Benim annem ve babam Talking Heads fanıydı, çocukluğum "Susam Sokağı" ve Talking Heads'in ilk dört albümüyle geçti.

Vampire Wekend'i kurarken kendinize nasıl bir yol haritası yapmıştınız?

Baio: Yola çıkarken neleri bir araya getireceğimizden çok, nelere takılmayacağımız konusunda mutabıktık. Sert gitarla, distorsiyonla, trip-hop'la işimiz olmayacaktı.

Koenig: Zor müzik ilgimizi çekmiyor; bizim yol haritamız, kulağı yakalayan popun cezbediciliği. Rock'un son zamanlarda kullanageldiği ritmler çok yeknesak, hep aynı drumbeat var. Onu tekrarlamaktansa, başka yollar aramak daha ilginç.

Batmanglij: Kulağı yakalayıcı, heyecan verici şarkılar yazmak istiyorduk. Aynı zamanda farklı dünyaları bir araya getirmeyi hedefliyorduk. Albümümüzdeki şarkılarda bunu gerçekleştirdiğimizi düşünüyorum.

Asıl ben gazetecilere siz bugüne kadar Afrika müziğiyle niçin ilgilenmediniz diye sormak istiyorum. Afrika müziğinin verdiği duygu, Vivaldi'nin verdiği duygudan farklı değil.

Koenig: Grubu kurduğumuzda sound'umuzun nasıl olacağı kafamızda aşağı yukarı netleşmişti. Hareket noktamız 1970'lerin sonuyla 1980'lerin başındaki Britanya pop-punk'ı ve onun türevi olan new wave'di –özellikle Elvis Costello ve Squeeze. Bunu Afrika müziğiyle harmanlamak istiyorduk. Bize hep Afrika müziği de nereden çıktı diye soruyorlar. Bizim gibi New York'un doğu yakasından efendi, beyaz çocukların Afrika müziğiyle niye ilgilendiğini gazetecilerin çoğunun kafası almıyor. Asıl ben onlara siz bugüne kadar Afrika müziğiyle niçin ilgilenmediniz diye sormak istiyorum. Afrika müziğinin verdiği duygu, Vivaldi'nin verdiği duygudan farklı değil bence.

Batmanglij: Bizi heyecanlandıran Afrika'nın geleneksel müziği değil, modern müziğiydi, Afro-poptu. Kabile müziği hiç ilgimizi çekmedi.

Koenig: Afrika müziğinin bizi cezbetmesinin sebebi, Batılı rock enstrümanlarıyla çok farklı, çok heyecan verici şeyler yapmaları. Vampire Weekend'i kurduğumuzda bizi esinlendiren, Madagaskar popunun temel özelliği olan minimalizm ve temiz gitar sound'uydu. Son zamanlarda Batılıların Afrika müziğine ilgi duyduğu görülüyor, ama bu genellikle new age'vari bir ilgi. Afrika'nın geleneksel müziğine yüksek bir ruhanîlik atfediliyor. Bizim o taraklarda bezimiz yok. Bizim ilgimizi çeken modern Afrika müziği, elektro gitarı kullanışları. Afrika dendiği zaman bizim aklımıza gelen kadim zamanların efsanevî ülkesi değil.

Bir söyleşide Afro-pop'tan ziyade Afro-rock olduğunuzu söylüyorsunuz. Bu ayrım doğru mu?

Baio: Tersi geçerli. 1960'ların gitar merkezli pop müziğine, örneğin Beatles'a baktığımızda pop mu, rock mu olduğu tartışılır. O dönemin pop unsurları bizi daha çok cezbediyor. Son on yıldır, rock gruplarının birçoğu için rock kimliği demek, gitar distorsiyonu demek. Bu bizim uzak durmak istediğimiz bir anlayış. Neticede, Afro-pop bir grup olduğumuzu düşünmüyorum. O unsurlar var, ancak müziğimizi o şekilde tanımlamak doğru değil.

Peki nasıl tanımlamalı?

Baio: Bir düzeyde punk var, bir düzeyde Afro-pop, bir miktar klasik müzik ve new wave de mevcut. Bütün bunları pop şemsiyesi altında toplayabiliriz. Ama Afrikalı değiliz. Bazı şarkılarımız Afrika

müziğine çok yakın, ama tamamen farklı olan şarkılarımız da var.

Koenig: Bizi dinleyenlere müziğimizdeki Afrika gitarı etkisinden söz ettiğinizde, bu onlar için bir mânâ ifade etmeyecektir. İnsanlar müziğe entellektüel tepkiden ziyade fiziksel tepki verirler. En azından ben öyle olduğunu umuyorum.

Ne zamandır beraber çalıyorsunuz?

Koenig: Şubat 2006'da, Columbia Üniversitesi'nde son sınıftayken birlikte çalmaya başladık. İlk konserlerimizi kampüste verdik. Başlangıçta arkadaşlarımızdan başka bizi dinlemeye gelen yoktu. Üç-dört konser sonra arkadaşımız olmayanlar da gelmeye başladı. 2007 haziranında turne yapmaya cesaret edebilecek kadar dinleyicimiz olduğunu görmüştük.

Şimdiki dinleyici kitleniz kimlerden oluşuyor?

Koenig: Çeşitliliğine ben de şaşırıyorum. Başarımızın ve cazibemizin temelinde yatan etken, indie rock veya hard rock'la alâkasız bir müzik yapmamız. Biz kulağı yakalayan müzik yapmaya çalışıyoruz. Naftalin kokan indie rock olayında değiliz. Vampire Weekend'e indie rock dense çok üzülürüm.

Vampire Weekend birdenbire mi patladı, yoksa tedricî bir süreç miydi?

Baio: Gayet tedricîydi. "Bu büyük bir sıçrama" dediğimiz bir an hiç olmadı. Ama, bizi yüreklendiren bir dönüm noktası vardı. Geçen yaz New York Times bir konserimizden övgüyle bahsetti. O yazı çıktığında henüz bir turne anlaşmamız bile yoktu.

Başarınızı müzik blog'larındaki hararetli övgülere bağlayanlar var...

Baio: Blog'ların önemli bir etkisinin olduğu doğru. Henüz daha ortada bir albümümüz yokken, fısıltı gazetesi ve internet sayesinde kapalı gişe çaldığımız üç turne yaptık. Yine blog'ların etkisinin biraz abartıldığını düşünüyorum. Evet, insanlar blog'larda yazılanların etkisiyle konserlerimize geldiler, ama gördükleri, dinledikleri hoşlarına gittiği için Vampire Weekend'e takıldılar.

Bu güzel ismi nasıl buldunuz?

Koenig: Vampire Weekend'le, haftasonlarında gündüzleri uyuyup geceleri âlem yapmayı kastettiğimizi düşünen çok, ama işin aslı öyle değil. Vampire Weekend, üniversite birinci sınıftayken çektiğim filmin adıydı. Benim canlandırdığım Walcott adlı gencin babası vampirler tarafından öldürülüyordu. Adamcağız son nefesini verirken Walcott'a şöyle diyordu: "Valiye git ve vampirlerin ülkeyi işgal ettiğini söyle. Hepsini öldürmek zorundasınız." Eğlence olsun diye çektiğim bir filmdi. Google'da "Vampire Weekend"i tıkladığınızda, ikinci unsur olarak o filmin trailer'ı çıkıyor hâlâ. Vampire Weekend için yazdığım ilk şarkı Walcott hakkındaydı. Gruba isim aranırken Vampire Weekend'e pek sıcak bakmıyordum, ama şimdi doğru karar verdiğimizi düşünüyorum.

Albüme, grubun adı yerine genellikle yapıldığı gibi bir şarkının adını koymayı tercih etmemenizin sebebi ne?

Koenig: "Cape Cod Kwassa Kwassa" koymayı düşünmüştük. Ama o şarkının o kadar tantanası yapıldı ki, neredeyse kimlik kartımız gibi oldu. Albüme de o adı koysaydık, iyice üzerimize yapışıp kalacaktı.

Cape Cod, Massachusetts eyaletinin ünlü ve lüks tatil beldesi. Peki, Kwassa Kwassa ne?

Koenig: Orta Afrika kökenli bir dans türü, zamanla Afrika'nın geneline yayılıp popüler olmuş. Harfleri ve sesi çok hoşuma gidiyor. Swahilice galiba. Fransızcada "ne bu?" anlamına gelen "quoi ça"nın dönüşmüş hali. Fransız sömürgeciliğinin ürünü bir kelime. Ve bu kelime, tek başına kültürlerin karışımını gösteriyor.

Cape Cod gibi imtiyazlı kesimlerin uğrak yerinden söz etmeniz, bir gramer kuralını ("Oxford Comma"), bir mimarî tarzını ("Mansard Roof") şarkı konusu yapmanız, "elitist romantizm" ve "fildişi kulesi rock'u" eleştirilerine muhatap olmanıza yol açıyor...

Koenig: Albümümüzün imtiyazlı WASP'lıkla (Beyaz, Anglo-Sakson, Protestan) irtibatlandırılmasına ifrit oluyorum. Bir kere hiçbirimiz WASP değiliz. Rostam İranlı. Ben mesela, Doğu Avrupa göçmeni Yahudi bir aileden geliyorum. Ayrıca, zenginlikten ve sınıfsal imtiyazlardan söz etmek, o konumda olmak demek değil ki. Cape Cod'a çocukluğumda ailemle gitmişliğim var. Ama öyle malikâneler, kokteyl partiler filan yoktu hayatımızda. Yine de çok eğlenceli günler geçirdim orada ve o günlerin anısı "Cape Cod Kwassa Kwassa"ya yansıdı. "Oxford Comma"ya gelince, o şarkıda söz konusu gramer kuralının bir tür linguistik emperyalizm olduğunu ifade ediyoruz. Bu niye sorun oluyor, anlamıyorum.

Kılık kıyafetiniz de basına epey konu oluyor. Bir rock grubu için fazla efendi, hatta konformist kaçan bir giyim anlayışınız var.

Koeing: Bizim giyim anlayışımız böyle. İroni filan yapmıyoruz. Bizim giydiklerimiz herkesin giydiği şeyler. V yaka kazaklar, yakası düğmeli gömlekler... Ben bu tarzımızı anti-moda olarak görüyorum. Rock grubuyuz diye niye illâ meşin ceketler, beyazlamış blucinler giymek zorundayız ki?

Kefiye takanların Ortadoğu'da olup bitenlerin farkında olduğunu sanıyordum. Öyle değilmiş. Ben İsrail ordusu gömleği giymem şahsen, çünkü neyi imlediğini bilirim.

Albümde insanın zihnine kazınan birçok dize var. Bunlardan biri de "kefiyene kefir döküldü" dizesi. Bu kefiye referansının kaynağı ne?

Koenig: İnsanların moda tercihlerini yadırgamadığımı söyleyemem doğrusu. İnsan giydiği şey hakkında malûmat sahibi olmalı. New York'ta kefiye modasının başladığı günlerde, onu takan insanların Ortadoğu'da olup bitenlerin farkında olduklarını, taktıkları şeyin mânâsını bildiklerini sanıyordum. Sonra gördüm ki, hiç öyle değilmiş. Ben İsrail ordusunun gömleğini giymem şahsen, çünkü o gömleğin neyi imlediğini biliyorum.

Albümü dışarıdan bir prodüktöre havale etmediniz, o işi grubun klavyecisi Rostam Batmanglij üstlendi. Bu tercihin sebebi neydi?

Koenig: Olay kendiliğinden öyle gelişti. Baştan beri şarkılarımızın prodüksiyonunu Rostam yapıyordu. Şarkılarımızı başka birine emanet etmek istemedik. İçimizden birinin, bizimle aynı dili konuşan birinin prodüksiyonu üstlenmesi doğru geldi. Dışarıdan bir prodüktör çağırsaydık, bütün prodüktörler gibi, o da kendi sound anlayışını getirecekti. Bundan kaçınmamız iyi oldu.

İnsanlar tek bir Vampire Weekend şarkısı dinleyecek olsa, hangisini tavsiye ederdiniz?

Batmanglij: "M79" çok özel bir şarkı. Mistik anları var. Ezra, Kelly Clarkson'ın "Since You Been Gone"ındaki bir akorun mistik tınlaması olduğunu söylerdi. O kelimenin müzikte ne anlama geldiğini "M79"da idrak ettim.

Son soru: Buffy mi, Angel mı?

Koenig: Buffy.

Çeviren: ***Yücel Göktürk***

TARİH

Latin Amerika'nın William L. Cleveland'ın tarih disiplininin köşe taşlarından birini oluşturan bu devasa çalışması, Osmanlı ve Mısır reformlarından Batı emperyalizminin egemenliğine, İran Devrimi'ne ve Körfez Savaşı'na uzanan Ortadoğu'nun modern tarihine kapsamlı bir bakıştır.

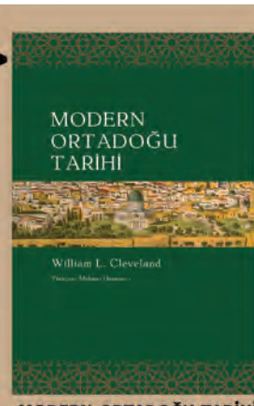

MODERN ORTADOĞU TARİHİ
William L. Cleveland
Türkçesi: Mehmet Harmancı

ANI

Küba Devrimi'nin önderi, efsanevi devrimci Fidel Castro'nun, çocukluğundan okuduğu okullara, Moncada Kışlası baskınına ve bu baskının ardından hapse atılışına kadar olan dönemini anlattığı hatırat kitabı...

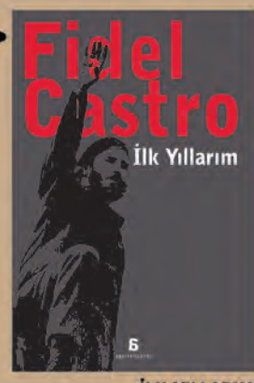

İLK YILLARIM
Fidel Castro
Türkçesi: Mehmet Harmancı

SİNEMA

Berlin, Bombay, Kahire, Los Angeles, İstanbul, Paris, Prag... Siegrfied Karakaucer ve Walter Benjamin'in sinema ve kent ilişkisini biraz daha ileriye götüren Mehmet Öztürk'ün bu derleme kitabı, beyazperdeden dünyanın kentlerine bakarak, bir film izlemenin bir kent gezmeye eşdeğer olduğunu vurgulamaktadır.

SİNEMATOGRAFİK KENTLER
Derleyen: Mehmet Öztürk

KÜLTÜREL ÇALIŞMALAR

Hasan Bülent Kahraman'ın 1970'li ve 1980'li yıllarda çeşitli dergilerde yayınladığı yazı ve makaleleriyle hazırladığı ve ilkin 1989'da yayınlanmış olan bu kitap, eleştirmenin rolünü ortaya koyan bir damardan yola çıkar: 'Beyazlar' nerede 'kirlenirse', eleştirmen orada sahneye çıkıp bu kirlenmeyi ilk saptayan ve söyleyen kişi olmalıdır...

BEYAZLAR KİRLİ
Hasan Bülent Kahraman

www.agorakitapligi.com
tel: 0212 243 96 26-27
faks: 0212 243 96 28

agorakitaplığı

[GOGOL BORDELLO]

Gogol Bordello, 22 Haziran Pazar gecesi, One Love'da, Santralistanbul'dan bütün şehre gümbür gümbür elektrik yayacak... O günü iple çekerken, önce şarkıcı Eugene Hütz'le biraz hasret giderelim. Kendisi, Q dergisinin pub geyikleri köşesi "Hesap bizden"in konuğu.

108 ELEMENT

Hesap bizden. Ne içersin?

Eugene Hütz: Hiçbir şey. Daha yeni kalktım. İki saatlik uykuyla ayaktayım. Peki, hadi bir şişe kırmızı şarap içeyim, biraz da sigara.

Yanında bir kitap var. Ne okuyorsun?

Schopenhauer. Orasını burasını karıştırıyorum.

Boynunda niye sapan var?

Niye olmasın? Bana hediye edildi. İngiltere turnesinde verilen hediyeleri üzerimde taşıyorum. İskoçya'da hediye ettikleri şapka ve hançer de dahil.

Kökenin Servo Roma halkına dayanıyor. Nalbantlıklarıyla ünlüdür onlar. Sen at nallayabilir misin?

Kafayı mı yedin birader? O haltı yaşamak lâzım. Bütün o zanaatler 1970'lerde tarihe karıştı. Annem ve babam Çingenelikten vazgeçtiler, Çingeneliğin insanın omuzlarına yüklediği yük yüzünden. Çingenelikle irtibatlandırılan utancı tepeden tırnağa içselleştirdiler.

Gogol Bordello kaotik ve serdengeçti bir topluluk. Sense gayet ciddisin.

Bulunduğum yere disiplin sayesinde geldim. Sürekli vasat zekâ sorunuyla karşı karşıyayım ve onunla savaşmak zorunda kalıyorum. Bana kalırsa, kâinatta çelişki diye bir şey yok.

"Super Theory of Super Everything" şarkısında bu fikri mi işliyorsun?

Bir bakıma evet. Bilim ve din, gündelik hayat ve transgalaksi algısı arasındaki sınırların ortadan kaldırılmasına dair bir şarkı o. Kâinatta 108 element var, insanoğlu da o 108 elementten mürekkep. Hepsini harekete geçirdiğin takdirde, hayatı dolu dolu yaşıyorsun. Monterey'deki Jimi Hendrix gibi. Hendrix, 108 elementin 108'ini de harekete geçiren bir adamdı.

O elementler nasıl harekete geçiriliyor?

Yaratıcılıkla veya meditasyonla. Ben çocukluğumda rock'n'roll'u ve Schopenhauer'i, Nietzsche'yi, Kierkegaard'ı ve öteki iyi herifleri eşzamanlı olarak idrak ettim. Şimdi bana bir Hendrix dinletsen kendimden geçerim. *(Muhabbete kulak misafiri olan barmen "Hey Joe"yu çalmaya başlıyor. Hütz, bunun tesadüf olduğunu sanıyor.)* Hassiktir! İşte bundan bahsediyorum birader! İşte bütün elementleri alev almış bir insan evlâdı!

Elementlerin alev alması demişken, Çernobil'deki nükleer reaktör patladığında sen 14 yaşındaydın, öyle değil mi?

26 Nisan 1986. Güneşli bir gündü. Radyoda BBC'yi dinlerdik. Nükleer bir felaket olduğunu ve bu haberi duyan herkesin topuklaması gerektiğini söylediler. Üç gün boyunca resmî bir açıklama gelmedi. Akrabalarımızı arayıp Ukrayna'nın batısına yollandık. Birçok ahbabımız şehri terketmek yerine kafayı çekmeye başladı. Çünkü alkolün strontiumu bünyeden attığı yolunda bir rivayet yayılmıştı. Nükleer felâketle başa çıkmanın Ukrayna modeli öyleydi.

Madonna senin hayatını film yapıyor.

Hiçbiryer'li insanlar birbirlerine yakınlık duyar. O da hiçbiryer'li. Ortak arkadaşlarımız var. Beni cepten aradı ve otobiyografik bir film yazıp çekeceğini söyledi. Sadece benim hayatımı değil, kendi hayatını da anlatacak. Adı "Filth and Wisdom" (Pislik ve erdem). Ama kurgu. Benim hayatım değil.

Madonna'nın sinema kariyeri pek parlak değil.

Sikmişim kariyeri. "Entegre Zekâ Teorisi"ni bilen tek ahbabım o.

Ne teorisi o?

Sen ev ödevini yapmadın mı? "Entegre Zekâ Teorisi"ni *(maddeyle zekânın aynı evrensel tözün ürünü olduğunu öne süren teori)* bilmeyen biriyle pub'da ne işim var benim?

Hâlâ bir banka hesabının olmadığı ve arkadaşlarının kanapelerinde yattığın doğru mu?

Geçenlerde paramı bir Ukrayna bankasına yatırdım. Ama halâ Global Çingene Kanapeleri Network'ünü kullanıyorum.

Bu durum başarı öykünle birlikte değişmeyecek mi? "Adam Madonna'yla film çeviriyor, yattığı yerin kirasını ödeyiversin" demeyecekler mi?

Şöyle abes bir durum var: Zenginleştikçe daha çok beleşe konuyorsun. İçki ısmarlamayı bırakıp laptop ısmarlıyorlar. Fakat sen Roman olayını çakmıyorsun. Bizim olayımız sermaye ve merkezîleşmiş iktidar anlayışı değildir. Değiş-tokuş ve paylaşmadır.

Kâinatta 108 element var, insanoğlu da o 108 elementten mürekkep. Hepsini harekete geçirdiğin takdirde, hayatı dolu dolu yaşıyorsun. Monterey'deki Jimi Hendrix gibi.

Bıyığın şahane, fakat onunla ilgilenilmesinden hoşlanmıyorsun. "Yüz kıllarına dair sorulara cevap vermiyorum" diyorsun.

Uzun bıyıklılar arasında düzenlenen bir yarışmanın ödül törenine davet ettiler beni. İnsanoğlu daha ne kadar ahmaklaşabilir? Bıyığım Çingene geleneğinin bir parçası, bir moda ikonu değil. Ortaçağla olan bağımın göstergesi. Birçok bakımdan Ortaçağa aitim.

Mesela?

Mesela, şizofreni üzerine bir kitap okuyorum. Şizofreni, modern zekânın kapitalizm ortamında dumura uğramasının en mükemmel örneğidir. Devasa bir başarısızlık korkusuyla insanlar A planı, B planı, C planı yapıp duruyorlar. Bu da insanoğlunun kudretini yok ediyor. Halbuki böyle şeylere ihtiyacımız yok. İşte bu bakımdan ben Ortaçağa aitim.

Kadınlar sana bayılıyor...

Kadınlar benim kader ortağım. Bir arkadaşım benim şarkı sözlerimde en çok geçen kelimenin "anne" olduğunu söyledi. The Fags adlı gruptayken yazdığım bir şarkının adı şuydu: "27 Yaşındayım ve Hâlâ Annemle Yaşıyorum".

Çeviren: **Y.G.**

the Miller way
SESİNİ DUYMAYAN KALMASIN
Sesini dünyaya duyurmak isteyenler için
Miller Music Factory 2008 başlıyor. Her yıl gittikçe artan kategorilerimize
5. yılımızda Cover kategorisi de ekleniyor. Bilindik tınılar
yeni yorumlarla MMF sahnesine renk katacak.
En iyi prodüksiyon
Dans Parçası
Elektronika Parçası
En iyi performans
DJ
Hip Hop Sanatçısı/Grubu
Alternatif Rock Sanatçısı/Grubu
Cover (düzenleme) Sanatçısı/Grubu
Miller Music factory 2008
Son katılım 31 Ekim 2008
Katılım şartları ve detaylı bilgi için:
www.millermusicworld.com
5 YIL

ROLL KİTAPLIĞI

Albert Caraco Post Mortem (Versus)
Ahu Antmen *(ed.)* Sanat Cinsiyet –Sanat Tarihi ve Feminist Eleştiri (İletişim)
Barış Bıçakçı Bir Süre Yere Paralel Gittikten Sonra (İletişim)
Belma Akçura Devletin Kürt Filmi 1925-2007 Kürt Raporları (Ayraç)
Ian McEwan Sahilde (Merkez Kitaplar)
Italo Calvino Klasikleri Niçin Okumalı (YKY)
Jacqueline van Maarsen Benim Adım Anne Frank (Agora)
Jan Wolkers Türk Lokumu (Versus)
Mehmed Uzun Ölüm Meleğiyle Randevu (İthaki)
Michel Faber Cesaret Beşlisi (Sel)
Murathan Mungan Kadından Kentler (Metis)
Nil Mutluer *(der.)* Cinsiyet Halleri (Varlık)
Oscar Wilde Yalancılık Sanatı –Sanatçı Olarak Eleştirmen (Epos)
Selâhattin Hilav Entelektüeller ve Eylem (YKY)
Slavoj Zizek Paralaks (Encore)
Tuncer Erdem Bozkır Kitabı (YKY)
Turgut Yüksel Katı (Çitlembik)
Umut Sarıkaya Benim de Söyleyeceklerim Var (Doğan)
Vefa Zat Biz Rakı İçeriz (Overteam)
Yılmaz Aysan 68 Afişleri –ODTÜ Devrimci Afiş Atölyesinin Öyküsü (Metis)

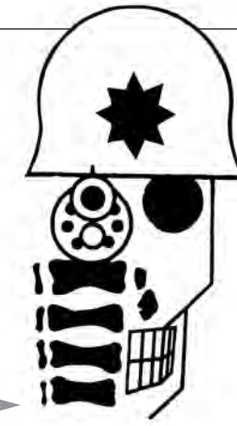

Esrik ihtişam, gündelik keşmekeş

Edward Said, dilimize yeni kazandırılan kitabında, Beethoven'den Kavafis'e, Visconti'den Genet'ye, bir dizi sanatçının geç dönem yapıtları üzerinden insan doğası üzerine düşünüyor. Biz, şimdilik yapıtları Türkiye'de basılan büyük piyanist Glenn Gould'a odaklanalım...

Koca bir müzik tarihinde, 1982 yılında, elli yaşında bir beyin kanaması sonucu hayata veda eden Kanadalı piyanist, besteci ve entelektüel Glenn Gould gibi müzik dünyası dışında da çok zengin ve çok yönlü bir üne kavuşan kişilerin ve icracıların sayısı bir elin parmaklarını geçmez. (...) Gould'un diğerlerinden ayrılan tarafı, pek çok insanın muhayyilesinde yer etmiş olması ve ölümünün ardından yirmi yılı aşkın bir zaman geçmesine rağmen bu konumunu devam ettirmesidir. Mesela, usta işi bir uzun metrajlı filme konu olmuş ve çok sıradışı biçimlerde denemelerde ve kurmacalarda ortaya çıkmıştır: Joy Williams'ın "Şahin"inde ve Thomas Bernhard'ın "Bitik Adam"ında. Gould'un kendi kayıtları ve videoları ile başkalarının Gould üzerine çalışmaları hâlâ piyasaya sürülmekte ve satılmaktadır: Gramophone dergisine göre, Gould'un ilk "Goldberg Çeşitlemeleri" kaydı yüzyılın en iyi on kaydından biridir ve piyanist, besteci ve teorisyen olarak Gould'la ilgili pek çok biyografi, inceleme ve analiz müzik medyasında değil, ana akım medyada büyük ilgi görür. Bach deyince, Casals, Schweitzer, Landowska, Karl Richter ve Ton Koopman gibi onca sıradışı figüre rağmen, pek çok insanın aklına gelen ilk isim Gould'dur.
(...) Gould hem bir icracı olarak yaptığı işte ve kişiliğinde hem de hayatının ve yapıtlarının sürekli canlı tutma yetisine sahip olduğu bir entelektüel faaliyette, çok yüksek düzeyde bir haz hissi vermeyi her zaman başarmıştır. İleride değineceğimiz gibi, Gould'un başarısı kısmen eşsiz virtüözlüğünün doğrudan işlevlerinden biri, kısmen de bu virtüözlüğün yarattığı etkilerin sonucudur. Onunla aynı kategoride yer alan ve parmaklarını ustalıkla kullanan pek çok müzisyenin aksine, Gould'un virtüözlüğü insanları etkilemeyi ve nihayetinde dinleyici/izleyici ilişkisini yabancılaştırmayı değil, seyirciyi kışkırtarak, beklentilerini boşa çıkararak ve büyük ölçüde kendi Bach müziği okumalarına dayanan yeni düşünme türleri yaratarak dinleyicilerin katılımını sağlamayı amaçlar.

(...) Gould'u böylesine sıradışı ve eksantrik yapan karakteristik özelliklerini uzun uzadıya ele almanın âlemi yok: Alçak taburesi, hımlamaları, jestleri, çalarken aksi biri gibi suratını ekşitmesi ve yapmayı sevdiği diğer hareketleri, Mozart gibi hiç hoşlanmadığı bestecilerin yapıtlarını kendine göre yorumlarkenki tuhaflıkları, en gözde bestecilerinden biri olan Bach'ın yanına klavyeli çalgılardan faydalandığı pek o kadar bilinmeyen Bizet, Wagner, Sibelius, Webern ve Richard Strauss gibi bestecileri koyduğu bir repertuar seçimi. Ama Gould "Goldberg Çeşitlemeleri"ni kaydettikten sonra, virtüözlük tarihinde yepyeni bir dönemin başladığı gerçeğini es geçmenin imkânı yoktur: İnsanların karşısında bir enstrüman çalma ustalığını daha önce eşi benzeri görülmemiş bir yüksekliğe (ya da buna yükseklik yerine ister ara sokak deyin, ister sapak) çıkarmıştır.
(...) Gould'un virtüözlüğündeki gerilim hep sürer: Yani, eksantrik icraları dinleyicinin gözüne girmeye ya da kendi yalnız ve esrik ihtişamı ile gündelik hayatın keşmekeşi arasındaki mesafeyi kısaltmaya çalışmaz. Onun yerine gayet bilinçli bir biçimde, hem rasyonel hem de hoşa giden bir sanat için, besteyi icrada sürdürülen bir faaliyet olarak gösterme çabasındaki bir sanat için eleştirel bir model sunmaya çalışırlar. Böylece, icracıların içinde çalışmaya zorlandıkları çerçeveyi genişletmeyi ve –entelektüelin yapması gerekeni yaparak– insan ruhunu iyice körelten, insanî niteliklerinden yoksun bırakan ve tekrar rasyonelleştiren egemen uzlaşımlara alternatif bir argüman oluşturmayı başarırlar. Bu sadece entelektüel değil, aynı zamanda da insanî bir başarıdır. Gould'un seyircilerini hâlâ etkileyebilmesi ve harekete geçirebilmesi, onun sık sık yanıltıcı bir biçimde geleceğin dinleyicilerine yaratıcı bir fırsat sağladığından bahsettiği elektronik ıvır zıvırdan çok, bu başarıdan kaynaklanır.
Edward Said, "Geç Dönem Üslûbu –Rüzgâra Karşı Edebiyat ve Müzik" (Metis)

26→

SERAP YAĞIZ VE TANER ÖNGÜR'LE "SULARIN UĞULTUSU"

Kırk yıl sonra yeniden bir Erdem Buri - Tülay German vakası, ama hatlar daha değişik: Rock'tan –kendi verdiği isimle "Anadolu pop"tan– gelen Taner Öngür fikrin babası, okumalar halk müziği kökenli genç bir şarkıcıya, Serap Yağız'a ait. Yağız'ın ilk albümü "Suların Uğultusu"nda Ruhi Su, Aşık Veysel türküleri, deyişler, besteler, bugünkü Anadolu rock'tan bambaşka bir duyuş, okuyuş var. İkiliyle eski kimyanın yeni dilini konuştuk...

veysel airplane

Albüme adını verebilecek birçok türkü varken, neden "Suların Uğultusu"na karar verildi?

Taner Öngür: Serap'ın "Sabahtan uğradım ben bir fidana"yı okumasını dinlerken, gerçi her zaman öyle çıkmıyor ama, su gibi geldi sesi bana. Biraz arp, flüt gibi, dumanlı bir ses. Bir su ifadesi var sesinde.

Seni Serap'la çalışmaya iten ne oldu?

Öngür: Beni etkileyen temel şeyler var, Beatles, Frank Zappa'nın kızgın mizahı, George Harrison'ın mistikliği... Ama bir yandan kafamda başka şeyler de var. Beni en çok etkileyen durumlardan biri, '60'lardaki Tülay German, Erdem Buri, o çevrenin yaşam biçimi, bunun müziğe yansıyışı... Bunlar İstanbul'un entellektüel insanları, cazcılar, kendi kulüpleri var, ama Aşık Ali İzzet, Aşık Veysel gibi isimlerle beraber bir şeyler yapıyorlar. Bu deneyim hep hoşuma gitmiştir. Serap'la tanışınca, kafamda bunun modern bir versiyonu oluştu. Jefferson Airplane gibi biraz da: Orada da bir kadın solist, Grace Slick var, hippiler, entellektüel, düşünen insanlar, orada da Amerikan halk müziğinden gelen insanlar var. Bir tür pota esasında. Öyle bir hedefe ulaşmış değiliz, ama grup oturdukça yaklaştığımızı görüyorum. Türkiye'nin bu ortamında hırslardan arınmış, paylaşımcı bir müziğe, iyi vibrasyonlara da ihtiyaç var. Tabii ki burada da sosyal konular, Hatayi'den bu yana gelen birikim, bunun rock'la çarpışıp bir dengeye oturması var, ama sert, kaba, kavgacı değil.

Tülay German ve Erdem Buri, İstanbul'un entellektüelleri, ama Aşık Veysel'le beraber bir şeyler yapıyorlar. Serap'la tanışınca, kafamda bunun modern bir versiyonu oluştu.

'60'lardaki o elit macera demokratikleşti ve mesela Moğollar'ı doğurdu. Şimdi de o tür bir deneyselliğe ihtiyaç var mı?

Serap Yağız: Kesinlikle var. Ben hayatı darbeden önce ve sonra diye ikiye ayırıyorum. '70'lerde yapılan müziklere, insanların yaşam tarzlarına, ilişkilerine hayranlıkla bakıyorum. Yakalayamadığımız bir şey o.

'80'lerden sonra bu dalga kırılarak özgün müziğe evrilmişti. O akım etkilememiş miydi seni?

Öngür: O aslında '70'lerin sonunda, '78 kuşağının yenilgisi sırasında başladı. Güney Amerika devrimci müziğiyle Türk halk müziğinin bir kaynaşmasıydı, o da ilginç bir şeydi, fakat biraz fazla militarist bir yaklaşım vardı. Ama Serap'ın okuyuşunda yer yer o söyleyiş biçiminin etkileri var. Hatta kimileri eleştiriyor, mesela Engin (Yörükoğlu) "Grup Yorum gibi olmuş" dedi, ama o da olmalı, o da yaşamalı. Ben biraz müdahale ettim, ama o tat biraz da kalmalı. Biz bütün o geleneklere saygıyla yaklaşmaya çalıştık. "Bir kere yaşandı, artık gereksiz" gibi bir şey söylenemez, onların içinden bazı özellikler yeniden hayatımıza katılabilir. Tamamen her şeyi reddetmek doğru değil, yakın tarihte yaşanmış bütün deneylere saygıyla bakmak lâzım.

Mesela Bruce Springsteen de tuttu, Pete Seeger derlemelerinden oluşan bir türkü albümü çıkardı...

Öngür: Evet, hikâyenin başladığı yere gidiyor. Bruce Springsteen'i gayet iyi anlıyorum.

İlkgençliğinde neler dinliyordun Serap?

Yağız: O kurtulamadığım söyleyişten bahsediyor ya Taner abi... *(gülüyor)* Çocukluğumdan beri Ruhi Su, Zülfü Livaneli, Grup Yorum... Ama Taner abiden sonra müzik zevklerim de biraz değişime uğradı. Bir kere çok daha fazla Beatles dinlemeye başladım. *(gülüyor)*

Öngür: Beatles'ın arkasında bir hayat var. II. Dünya Savaşı'ndan sonra işsiz gençleri sanat okulu açarak sakinleştirmeye çalışan bir düzenin neticesi, ama John Lennon'ın serseriliğiyle birleşince başka bir hale büründü. Bir de Beatles köklerden kopmuş bir grup değildi. Amerikan Siyah işçi sınıfının müziğinden, İngiltere işçi sınıfının müziği skiffle'dan etkilenen, buralardan bir şey yaratan bir grup. Yepyeni bir şey değil yani. Bu arada, söylemeyi unuttuk, Serap'ın TRT deneyimi de var. Bu da önemli. Çok da faydalandık bu durumdan, arşiv olarak en çok. *(gülüyor)* Haksızlık etmemek lâzım, TRT arşivi ve korosu önemli bir kaynak. Tutucu ama, ne alacağını bilmek lâzım.

Foto: Şahan Nuhoğlu

Yağız: Bu arada, altı şarkımız da denetimden geçemedi. Bir sürü sebep söylediler. Bir tane bekliyordum ama, hayal kırıklığına uğradım eski bir TRT'li olarak. *(gülüyor)*

TRT'de koroda mıydın?

Yağız: Evet. Solo da söyledim, koroda da. Geriye dönüp baktığımda, tabii seviyorum oradaki arkadaşlarımı ama, pek özlediğimi de söyleyemeyeceğim. Orada müzik yaptığımı falan düşünmüyordum, iş gibi geliyordu. Otantik bir müzik desen değil, modernize edilmiş desen, o da değil. Bir de, hızmalıyım, dövmeliyim filan, garip karşılanırdım. Bir taraftan Ali Asker'e vokal yapıyordum, üç kez ihtar aldım.

Piyasaya çalıştığın için mi, Ali Asker olduğu için mi?

Yağız: Ali Asker'den dolayı tamamen. Devrimci bir duruşu var, yıllarca yasaklı kalmış, yurtdışında sürgün yaşamış. O dönemlerde daha örgütlüydüm, daha aktiftim, etkinliklerde söyleyip destek olurdum, göze batıyor illa ki. Tek başıma kalmışım gibi hissettim, nefes alamıyordum son dönemlerde. Muzaffer Sarısözen, Nida Tüfekçi dönemlerinde yaşasaydım belki haz alırdım, ama

→27

şu an hiç özlemiyorum orayı. Notayı önüme koyup "böyle okuyacaksın" demeleri bile bence bir tür faşizmdir. Ama Aşık Veysel gibi de okumam beklenemez, kendim gibi okumam lâzım, ancak öyle duyurabilirim söylenmek isteneni.

Öngür: Korumacılarla bazı durumlarda hemfikiriz, korumak istedikleri bir değer var. Ama koruma biçimleri tutucu ve tekdüze. Aslında korumaları gereken şey bu işin ruhu, kültürü, arkasındaki hayat, emek... O zaman neyi koruyacağını, neyi değiştireceğini, neyi nasıl yorumlayacağını da bilirsin. Biz biraz öyle yaklaşmaya çalıştık. "Sabahtan uğradım"da mesela bir caz yürüyüşü var, çok aykırı da tınlayabilirdi, ama abartmadan oturtunca türkünün özüne bir zarar vermiyor, hatta yarar katıyor. Ama biz asıl bu şarkıların ardındaki mânâyı yaşamaya çalışıyoruz.

Albümde sözü ve müziği Serap'a ait iki şarkı da var. Eskiden beri mi şarkı yazarsın?

Yağız: Çok eski değil. TRT döneminde "tamam, ben bunları okuyayım ama, neden kendimden de bir şeyler bırakmayayım" diye düşünmeye başladım, öyle yazmaya koyuldum. İnsan kendini asıl besteleriyle var edebilir bence.

Söz yazarken etkilendiğin kimler var?

Serap: Bilmem. Benzemiyor ama, Cemal Süreya'yı çok severim. *(gülüyor)*

Express'teki söyleşinde Can Yücel'in bir şiirini bestelediğini söylemişti Taner Öngür. İstanbul'da sahne alınca onu da çalmaya başladınız. Can Yücel'in şiire yaklaşımı, rock için iyi değerlendirilmemiş büyük bir imkân değil mi?

Öngür: Mizahî bir zekâ var onda. Kızgın, ama sevecen bir kızgın. Birdenbire olan bir şey değil bu. Sert şeyler söylemek isteyen bir rock şarkıcısı olsam, senelerce kendimi Can Yücel'e adardım, onu anlamak, onun gibi olabilmek, o noktaya varabilmek için. Nefret etmeyen, sevecen, kızgın, mizahî bir dil tutturabilmek için. Ama ben o kadar kızgın olmayı tercih etmiyorum. Mesela Ahmet Hamdi Tanpınar bana daha yakın geliyor. Ya da Nâzım Hikmet'in son yılları. *(gülüyor)* Ama sonuçta yeni şarkılar yazmak isteyenler için inanılmaz kılavuzlar var Türkiye'de.

Senin Can Yücel besten ritmik bir halk türküsü gibi de olmuş...

Öngür: Evet, orada Denizli yayla müzisyenlerinin melodi biçimlerinden de faydalandık. Torosların batı ucundaki köylerde gırtlak çalma diye bir teknik var, hafif gırtlağa vurarak ilginç vibratolar çıkarıyorlar. Her konuda çok imkân var, müzikal olarak, söz olarak çok zengin bir ülkede yaşıyoruz. Bunların hepsine bakıp yeni bir şeyler çıkarmak çok zevkli bir şey. Biz de tam yapamıyoruz belki, ama böyle bir yaklaşımda samimi olmaya çalışıyoruz.

Sen Tülay German'ı sever misin?

Yağız: Tabii. Arkadaşlarım "sende Tülay German'ı buluyoruz" dediklerinde çok mutlu oluyorum. Müziğinin dışında, Erdem Buri'ye aşkı da beni çok cezbetti. Okuyuşu, siyasî tavırları, Paris'e gitmeleri, Tülay German'ın hâlâ orada tek yaşaması, Erdem Buri'ye çok aşık olması...

Öngür: Türk müzik dünyasında büyük bir kilometre taşı Tülay German. Hafif müzik, politik müzik, halk müziği, semahlar, deyişler, caz... Her şey var burada. Diva deniyor ya, çok az sayıda divadan biri o da.

Erdem Buri'yle tanışmış mıydın?

Öngür: Hayır. O kadar Paris'te kaldık, ama karşılaşmadık. Ama Cahit'le Engin sonra onunla uzun süre görüştüler.

Özdemir Erdoğan'ın şarkı yazmayı bırakıp Türk halk müziği, sanat müziği yorumlamasına ne diyorsun? O da bir tür köklere dönme, yeniden öğrenme kaygısı mıydı?

Öngür: O konudaki tutkusunu yakından biliyorum. Bir kere çok iyi bir caz gitaristidir. Halk müziğine, sanat müziğine yaklaşırken de elinde hep gitarı vardır, komaları filan düşünür. Oralardaki yatay gelişmişlik, melodi ve ifade zenginliğinin karşılığını daha uzun seneler aramak gerek. Bir müzisyen için muhteşem alanlar var orada. Özdemir Erdoğan bu noktada çok önemli bir adam.

Ama aynı anda, Türk popunda az rastlanır tarzda bir mizahî muhalefet gösterdiği kendi şarkılarını da ihmal etti...

Öngür: Evet. O dönem çok güzeldi. TRT'de Levent Kırca ve Özdemir Erdoğan beraber program yapardı. Öyle pek çok şarkı yaptı o parodi programı için. Hafif cazımsı şarkılardır, söyleyiş biçimi, mizahî yaklaşımı da çok iyidir. Ama bak, iki tane isimden bahsettik: Tülay German ve Özdemir Erdoğan. Aynı kuşağın insanları, birbirlerini de tamamlıyorlar. Bir de İsmet Sıral var. İsmet Sıral, dünyada etnik caz diye bir kavram varsa, onu yaratan adam. Türkiye'de de öyle, Washington'da Karl Berger'le açtıkları okulda, Creative Music Studio'da bunu başlatan adam. Öğrencileri, şu anda dünya çapında önemli müzisyenler. Aka Gündüz Kutbay'la ilk tasavvuf denemeleri... O dönemde isimsiz kahramanlar da çok. Piyanist Altan (İrtel) var mesela. Avangard cazın usta bir piyanistiydi, Vedat Yıldırımbora'nın kurduğu Grup Metronom'da, arabesk sound'unu çıkaran takımda çalardı. Çok ilginç bağlantılar... Bizim bu takımda da öyle bir şey gelişiyor. Farklı bir şey tabii, ama onları da unutmuyoruz. Daha işin başındayız. Kardeş Türküler ekibiyle de iletişim halindeyiz mesela. Marsis, ağırlıklı Lazca rock; Projeya Bajar, ağırlıklı Kürtçe rock; Keops, ağırlıklı Ermenice rock; biz de ağırlıklı Türkçe rock... Bunların beraber iletişim halinde olmasını hep istiyoruz. Beraber bir festival ya da konser serisi de düşünüyoruz...

Daha çok konserlerde pişen kemik bir grubunuz var, ama albüme epey tanıdık isim de katılmış...

Öngür: Bizim grup oluşturma maceramız tesadüfî. Anima'dan Tuncay Korkmaz var gitarda, onunla tam ikili gibi olduk, o da hippi gruplarına bayılıyor, müziğe yaklaşımı da öyle. Serap'ın kardeşi Ümit davulda, çok genç, çok enerjik, bazen frenlemek çok zor oluyor. Bastaki Gökhan'sa son derece sakin. Erkan da ilginç bir çocuk, çok iyi bağlama tekniği var, türkü barlarda çalışıyor. Bir parçanın başından sonuna her tarafını dolduran bir alışkanlıkla çalıyordu, şimdi paylaşmanın, beraber çalmanın tadını aldı. Albümdeki konuklar da şans eseri katıldı: Erdal Erzincan'ı "bir parçada çalar mısın" diye Serap aradı, geldi, çok keyifli zamanlar yaşadık, "ben diğer parçalarda da çalmak istiyorum" dedi. Hiç hesapta yoktu, ona alan açtık, gitarları değiştirdik. Ertan Tekin de, Gevende elemanları da öyle. Erkan Oğur "bir parçada çalarım" demişti, ikinci bir parçada da çaldı. "Sabahtan uğradım"da muhteşem bir solosu var. "Orijinaline yakın bir şey mi olsun, jazzy bir şey mi" diye sormuştu, "aman" dedim, "jazzy olsun". *(gülüyor)* Bizim Moğollar'dan Cahit'le (Berkay) Serhat (Ersöz) de var. Arslan Hazreti rebab çalacaktı, "bir misafir getirdim, o da çalacak" diye geldi. Folva Zamanzade, Azerbaycan'dan yeni gelmiş. İyi dedik, tar çaldı o da. Gülay ve Nilüfer kardeşlerle de Aşık Veysel'in "Sen Varsın Orda"sını beraber okuduk. Gülay birinci, Nilüfer üçüncü kıtayı okudu. Dördüncü kıta benim, çünkü çok sevdiğim bir bölüm: "Hu çeker iniler çalınan sazlar / Kükremiş dalgalar coşar denizler / Güneş doğar perdelenir yıldızlar / Saçar kıvılcımlar sen varsın orda..." Güneş patlamalarını anlatıyor adam bir şekilde. Bir tablo görür gibi oluyorum orada.

Notayı koyup "böyle okuyacaksın" demeleri bile bir tür faşizm. Veysel gibi de okumam beklenemez, kendim gibi okumam lâzım, ancak öyle duyurabilirim söylenmek isteneni.

Söyleşi: ***Merve Erol***

Macera için KUTUPAYISI size yeter!

TUSA DIVING EQUIPMENT · STANLEY · Lowe alpine · SALEWA · BEUCHAT · ASOLO · Aladdin · BUFF · TREK

KUTUPAYISI
Doğa Sporları Malzemeleri
www.kutupayisi.com

BEYOĞLU MAĞAZA
Tarlabaşı Bulvarı No:117
Beyoğlu - İstanbul
Tel: 0212 2 430 430
beyoglu@kutupayisi.com

KADIKÖY MAĞAZA
Dere Gazino Sk. No:4
Kadıköy - İstanbul
Tel: 0216 337 80 67
kadikoy@kutupayisi.com

OLİMPOS MAĞAZA
Kadir's Tree Houses
Olimpos - Antalya

CAMILLE

Onu 2002'deki ilk albümü "Le Sac des filles"den ziyade, 2004'te, Nouvelle Vague'ın şantözü olarak tanıdık. Ertesi yıl "Le Fil" albümünde, üç-beş gizli kapaklı enstrüman eşliğinde çıplak sesiyle yarattığı atmosfer herkesi çarptı. Albümün adının Türkçede çağrıştırdığı gibi, ses telleriyle milyonların gönül telini titretti. Şimdi ilk İngilizce albümüne, "Music Hole"a geldi sıra... Björk ve Cocorosie'yle karşılaştırılan Fransız şarkıcı, içini Les Inrockuptibles ve Musicohm'a dökmüş.

ERGOTERAPİ

"Music Hole"un kapağında siyah fon üzerinde diva pozu vermişsin. Albümün adı ve kapağı hakkında ne söylemek istersin?

Camille Dalmais: İnsanoğlu ezelden beri dansı, müziği ve tiyatroyu bedeninde taşır. Müzik deliği (Music hole), 20. yüzyılın müzikholünden çok daha eskidir. Kapak fotoğrafı pop stara, divaya atıfta bulunuyor. Ama mikrofon yok. Mikrofon benim. Bedenim de perküsyon. Ağzımsa müziğin deliği, müzik oradan içeri giriyor, bedenimde dolaşıp tekrar dışarı çıkıyor. Kapağın tipografisine gelince, 1960'ların Motown tarzı.

Albümün kayıtlarını yeni bitirdin; nasıl hissediyorsun kendini?

Bu albümü yapmak bana iyi geldi, beni sağalttı, yoğurdu. Albümün tensel olmasını, fiziken algılanabilmesini arzu ettim. Sahnede ete kemiğe büründürmeden albüme "benim" diyebilmem çok zor. Şarkıları hayatta tutmanın yolu, onları seyirci karşısında çalıp söylemekten geçiyor. Hammaddemi yaratmış bulunuyorum, yıllar boyunca yazılmış bu şarkılar benim için çalışma aletleri gibi, şimdi onlarla uğraşıp duracağım. Aslında şarkılarım albümsüz de yapar, sahnede varolur. Ama stüdyo, derinleşme, çeşitli düzenlemelere yeltenme, farklı yollar deneme imkânı veriyor.

Büyük burjuvalar, mesleklerini benimkinden çok daha fazla fantaziyle icra ediyorlar. Müzik benim için terapiden ziyade bir tür ergoterapi: Bir emek, elle tutulur bir çalışma.

Hiç sahneye çıkmadan, stüdyoda deneysel takılabileceğini tahayyül edebiliyor musun?

İmkânsız. Hayatımda gittiğim ilk konserlerden beri, kendimi sahnede gözümün önüne getiriyordum. Sahnede kendimi rahat hissediyorum, bedenimi kuvvetli bir enerji kaplıyor. Artık düşünüp taşınma bitiyor, eylem başlıyor.

"Music Hole"ün sadeliğine ulaşmak zor oldu mu?

En zor şey sadeliktir. Dinleyicinin müziğin arkasında büyük bir zahmet ve gayret olduğu hissine kapılmaması gerek. Bir hafiflik duygusunun geçmesini, düzenleme buluşlarının geri planda kalmasını, belli belirsiz kendini hissettirmesini istiyorum. Müzik konusunda tamamen alaylıyım, insanları etkileme peşinde değilim, hissettiklerimi ya da beni büyüleyen şeyleri ifade edebilmemi sağlayacak bir kelime dağarcığı arayışındayım.

Stüdyoda çalışırken aşırı takıntılı, otoriter, diktatör bir halin oluyor mu?

Kesinlikle hayır. Korkan insan diktatör olur. Takıntılıdan ziyade netim, takıntılılar tek bir noktaya saplanır, anlık gelişmelere ayak uyduramaz. Stüdyoda kamera çekimi yapılmasını kabul etmiyorum, çalışma halini insanların görmesini istemiyorum, bunlar düşünmeye çekilme, kendi içine kapanma anları. Oradaki enerjinin sahnedekiyle alâkası yok, bambaşka bir şey. Çalışırken seyredilmek hiç hoşuma gitmez.

Egonla aran nasıl?

İlerleme kaydettikçe, egom da geri çekiliyor. Bizim Musevi-Hıristiyan kültürümüzde, ego negatif bir şey ve suçluluk duygusuyla çok içiçe. Benim tek yaptığım, kendi yerimi bulmaya çalışmak, kalbimin çarptığı, yaşadığımı hissettiğim yeri bulmak. Egomun da yerli yerinde olduğunu sanıyorum. İnsanın değerini gösterme arzusunda kötü bir yan yok bence.

Şarkıcı olmak senin için bir hayal, bir tutku muydu?

Evet. Müzik yaptıkça daha fazla yapmak istiyorum, kafamda yeni fikirler, arzular belirdikçe isteklerim de netleşiyor. Gelişme kaydetmek için sebat etmem, çok enerji harcamam gerekti. Hayatı hep varlığını sürdürme çabası olarak gördüm. İnsanın ne yapmak istediğini bulması, kendini kanıtlaması için durmadan mücadele etmesi, savaşması gerekiyor, üstelik sadece başkalarına karşı değil... Çok aptalca gelebilir, ama bana eğleniyormuşum gibi geliyor, yaptığımdan keyif alıyorum. Her ne kadar bana sık sık bunun bir meslek olmadığı hissettirildiyse de... Bence bu meslek, ağustos böceği ile karınca; her ikisi de. Çalıştıkça aldığım zevk de artıyor.

Hep arzuladığın şey şarkıcı olmak mıydı?

Daha hiç albüm çıkarmadan önce bile, hatta Siyasal Bilgiler'de öğrenciyken de "ben şarkıcıyım" diyordum. Bu bir soluk alıp verme, ayakta kalma, dünyaya kulağını ve gönlünü açma biçimi... Bu sesle yekvücut olma halini, belli bir biçime ya da melodiye tutunmaktansa dalışa geçme halini gittikçe artan bir tutkuyla yaşıyorum. Televizyon her şeyi sahteleştiriyor: Üç dakikalığına ve derhal trans haline geçmen gerekiyor. Halbuki öyle olmuyor, bunun bir öncesi, hazırlığı var...

Sesini geliştirmek için hâlâ çalışıyor musun?

Bütün hayatım araştırmakla geçiyor. İnsanın sesi anatomiye, antropolojiye bağlı. Bu bir takıntı... Mesela, siyasette sesin gücü çok küçümseniyor, hatta gözden kaçırılıyor. Cumhurbaşkanlığı seçim kampanyası sırasında Sarkozy ve Royal'in seslerini kullanışlarını incelemek beni çok eğlendiriyordu; ikisi de yanlış sesle hitap ediyordu. Biri çok gergin, diğeriyse sahte bir duygusallıkta... Sesin üzerinde ne kadar çalışsan da, ses yalan söylemez. Thatcher'ın daha alçak sesle konuşmayı alışkanlık edinmek için çalıştığı gibi, sesinle oynayabilirsin. Bir albüm dinlerken vokali incelemek aldığım zevki ikiye katlıyor. Bu, şarkıların duygusallığını eksiltmiyor; insan ne kadar uzmanlaşsa da, vokal karşısında sübjektif kalmaya devam ediyor. Ayrıca, müzikleri inceledikçe daha hoşgörülü, daha açık bir insan oldum, çok ticarî şarkılarda da pek çok muziplik, şaşırtıcı buluşlar yakalıyorum.

Camille ilk Nouvelle Vague albümünde dört cover'a ses verdi: "Guns of Brixton" (Clash), "Too Drunk To Fuck" (Dead Kennedys), "In A Manner Of Speaking" (Tuxedomoon), "Making Plans For Nigel" (XTC)

Şarkı söyleyişin üzerine nasıl çalışıyorsun?

Son sıralarda, dans üzerinden çalışıyorum. Beni çok geliştiriyor. Benjamin Britten'ın eserlerini seslendirmek de çok faydalı oldu, ilk defa kendi yazmadığım ve bu kadar zorlayıcı bir repertuar söylüyordum. Hayatta olmayan birinin eserini seslendirmek, onunla ilişki kurmak, müzikal olarak ne söylemek istediğini anlamaya çalışmak bambaşka bir tecrübe. Ayrıca, çocuklar için yazdığından, sesimi tizlere çıkarmaya çalışmam gerekti. Kendi şarkılarımda daha orta tonlarda, konuşma sesine yakın söylüyorum. Tiz seslerde, soprano olarak söylemeyi denemek kendime güvenimi artırdı. Ama o kadar yukarı, tiz perdeye çıkmayı sevmiyordum, bana saldırganca geliyordu.

Seni etkileyen bir ses var mı?

Jeff Buckley. Britten'ın "Ceremony of Carols"ını

Jeff Buckley ile keşfettim, ondan bir bölüm ("Corpus Christi Carol") söylüyordu. Beni çok etkilemişti, ama Buckley o kadar kendine özgü, o kadar benzersiz ki, ondan esinlenmek imkânsız. Beni kendi içinde bulunduğu ruh haline, kendi dünyasına sürüklüyor, onu teknik bir gözle dinleyebilmem, taklit edilecek bir şeyler bulmaya çalışmam mümkün değil. Dinlerken büyüleniyorum. O kadar gerginlikten uzak ki, şarkı söyleyişini güzelleştiren de bu. Gezintiye çıkmış gibi; bana Hint müziğini hatırlatıyor. Suyun içine girip yıkanma sanatına hâkim, intro'ları uzatıyor, kanatlanıp uçmadan önce gamların etrafında dönüp duruyor. O gerçek bir ozan, bir bülbül.

İzinden gittiğin müzisyenler var mı?

Ben hiçbir ekolden değilim. Şuna buna referans vermekten vazgeçmek lâzım artık. İnsanın kendini var etmesi, baştan kurması gerek, bunun için de habire bizden öncekilere saygımızı dile getirmenin bir âlemi yok. Hepimizin elbette bir mirası var; illâ isim saymam gerekirse, karışık bir sırayla aklıma gelenler: Claude Nougaro, Aretha Franklin, Boby Lapointe, Ray Charles, Michael Jackson, Serge Gainsbourg, Marvin Gaye...

Björk'le aran nasıl?

Çok severim. İzlanda'ya gitmişliğim var, orada Björk'ün müziğini ve o kültürü çok iyi anladığımı hissettim. O adayla, oradaki peri masallarıyla ve kapalı cemaat hayatıyla çok yakından ilişkili bir müzik Björk'ünki. Orada "show business" diye bir şey yok, müzik zevk için yapılan bir zanaat. Bu çok hoşuma gitti.

Dille ilişkin nasıl?

"Le Fil" albümünde Fransızca söyledim, çünkü kendime böyle bir hedef koymuştum. Fransızcayla sözleşme yapmış değilim. Fransızcayı kullanış tarzıma hiphop'un çok etkisi oldu. Hiphop dile bir akışkanlık, başka bir müzikalite getirdi.

"Music Hole"un İngilizce olmasının sebebi, daha geniş bir dinleyici kitlesine ulaşmak istemen mi?

Sebep o kadar basit değil. Albümlerim genellikle Fransa'da satılıyor. Ve Fransızların İngilizce söylememi kabullenip kabullenmeyeceklerini kestiremiyorum. Yurttaşlarım dil konusunda ziyadesiyle hassastır. Diğer yandan, konserlerime gelen Anglosakson dinleyiciler açısından Fransızca söylemem bir engel oluşturmuyor. Benim kültürümün önemli bir parçası İngilizce. Birçokları gibi, dinlediğim şarkıların büyük bölümü İngilizce. Şarkılarımı İngilizce yazmak benim için güzel bir tecrübe. Anglosakson kulaklara nasıl geleceğini bilemiyorum. Dolayısıyla bir riske girdiğimi düşünüyorum. Neticede ben Avrupalıyım, kısmen Fransız, kısmen her şey.

"Cats and Dogs" adlı şarkıda "kediler ve köpekler / dostlarımız değiller / dostluğu taklit ederler" diyorsun. Hangisini seversin, kedileri mi, köpekleri mi?

İkisini de. Benim için belirleyici olan sestir, ikisinin de sesini severim. Biri böyledir. *(havlıyor)* Öteki de şöyle. *(miyavlıyor)* Dil, müziğin bir parçasıdır. Öğrendiğiniz her yeni dil bedeninizde ve ruhunuzda yeni bir kıtayı keşfetmektir. Bir ülkenin müziğini anlamak için önce o ülkenin dilini anlamanız gerekiyor. Dil, coğrafi bir mekân, zihinsel bir durum, bir halet-i ruhiyedir. Müzik onların türevidir.

"Music Note"ta Celine Dion, Dolly Parton ve Mariah Carey'nin adlarını anarken onlarla dalga geçiyor gibisin.

Hayır, onlar takdir ettiğim şarkıcılar. Onlarla değil, Amerikan kültürünün ve Amerikancanın türevi

olan müzik kültürüyle dalga geçiyorum. Şarkıda Amerikan aksanı taklidi yapıyorum, aksi takdirde canlandırdığım karakterin hakkını veremem ki.

Amerikan kültürü senin için ne ifade ediyor?

Amerikan kültürü hem müstehcen, hem büyüleyici. Sanatsal ve müzikal kültür, paranın bir parçası. Amerikan kültürünün temelinde maceraperest bir kapitalizm var ve para ekseninde dönen bir ruhiyat söz konusu. Amerikalılara bir empati duymuyor değilim, ama mesafeli de duruyorum. Sonuçta ben bir gospel şarkıcısı değilim.

Siyasal Bilgiler okumayı tercih etmenin sebebi neydi?

Müzik eğitimi almak istemiyordum, ama bir yandan da öğrenciliği sürdürmek istiyordum. Okulu, kelimeleri, okumayı, öğrenmeyi seviyordum... Müzik eğitimiyse heves kırıcı, çok hüzünlü bir eğitim. Konservatuarın elitizmi bana ters geliyordu, müziğin şahsî bir çalışma olduğunu düşünüyordum. Sınava girmek, ne yapacağımın bana söylenmesi, bütün bunlar karşı olduğum şeylerdi. Siyasal Bilgiler ise elit ve entelektüel çevreyi demistifiye etmenin ve hayatımda asgari düzeyde de olsa bir çerçevenin olması arzusunu yerine getirmenin bir yoluydu herhalde; çünkü müzik bir boşluktu, o dünyadan kimseyi tanımıyordum.

Jeff Buckley'i dinlerken büyüleniyorum. Gezintiye çıkmış gibi; bana Hint müziğini hatırlatıyor. Suyun içine girip yıkanma sanatına hâkim. O gerçek bir ozan, bir bülbül.

Siyasal Bilgiler'deki üslûp, retorik hoşuna gidiyor muydu?

Yapılan tartışmaları hayranlıkla izliyordum, ama katılmıyordum, henüz o olgunlukta değildim, sadece dinlemeye gidiyordum. Bugün olsa, belâgatim çok kuvvetli olurdu. Siyasal'daki belâgat yarışmaları müthiş bir keyifti... Bir keresinde, birine konu olarak "Laetitia Casta" verilmişti ve söylevini hazırlaması için sadece on dakikası vardı...

Öğrenciliğinde de müzisyenliğindeki kadar çalışkan mıydın?

Çok iyi bir öğrenciydim, fazla mükemmeliyetçiydim. Fransızca dersine bayılıyordum, özellikle de kafamıza göre hikâyeler uydurmamıza izin verdikleri ilkokul döneminde; sonraki metin analizleri, başkalarının yarattıkları üzerine kafa patlatmak çok ruh karartıcı.

Hiç ceza aldığın oldu mu?

Asla. Öğretmenlere karşı çok saygılıydım, hiçbir zaman terbiyesizliğim olmamıştır. Şimdi geriye dönüp baktığımda, okul hayatım biraz daha eğlenceli olabilirdi diye düşünüyorum. Faşist muamelesi göreceğimi biliyorum ama, bence kuralların olması iyi bir şey: Bu sayede insan kuralların etrafından dolanmanın yollarını bulmak için hayal gücünü kullanmak zorunda kalıyor. Yasaklar, kurallar, hayatı daha eğlenceli kılıyor. Tuhaf bir şekilde, ergenliğimde, sistemin adil olduğuna inanırdım. Sonuçta, fazla ciddi olduğum için, epey yalnız bir tiptim.

Partilere gitmez miydin?

Yoo. Farklı kuşakların bir araya geldiği aile toplantılarını, bayramları severdim. Partiler bana çok sıkıcı ve geri bir şey gibi geliyordu. Herkes ergenlik krizini kendi mizacına göre yaşıyor. Ben ergenliğimi yalnız başıma, düşünerek geçirdim.

Evde sanatın ağırlıklı bir yeri var mıydı?

Babam tam bir estetti, sanatçı ruhluydu, yazardı, özellikle de şarkı sözleri yazardı. Annem de müziğe ve sanata büyük hayranlık beslerdi. Annemle babam beni hiçbir şeye yönlendirmediler, bana her şeye açık ve genel bir eğitim sundular. Dans, tiyatro, şarkı; hiçbir zaman beni daha katı konularla sınırlandırmaya çalışmadılar. Bunu ben kendim becerdim. *(gülüyor)* İnsan yetişkin olduğunda tercihlerini yapar denir; bana öyle geliyor ki, ben tercihlerimi çocukluğumda yaptım. Ergenliğimde, isyankâr olmamayı seçtim, çünkü bana göre değildi. Hak etmedikleri halde annemle babama karşı çıkmak yerine öğrenmeyi, kendimi geliştirmeyi seçtim. Ergenlik, illâ anne-babaya "siktir" demek değil.

Gittiğin ilk konserleri hatırlıyor musun?

Michael Jackson, Ray Charles, sonra Fiona Apple. Daha çok soul müzik. Yaşım ilerledikçe farklı türlere daha çok açılıyorum, ama sindirmem biraz zaman alıyor. Çok uzun bir süre annemle babamın sevip dinlediği müzikleri sevdim, çünkü bana aşinaydılar. 10 yaşımdayken Gainsbourg'a vuruldum, büyük efsaneleri –Brel, Piaf– fazla dramatik buluyordum, onları daha sonraları anladım. Brezilya müziğine çok yakınlık duydum. Erkek kardeşim ve ablamın da müzik eğitimime katkıları oldu. Bugün hâlâ müzik kültürümde büyük eksikler var, ama bundan rahatsızlık duymuyorum, özellikle de aldığım, her şeyi bildiğin, evrensel kültüre sahip olduğun yanılsaması uyandıran eğitimden sonra. Her şeyi takip edeyim, bileyim gibi yaklaşmıyorum müziğe. Daha çok duygusal, türler ötesi bir yaklaşımım var. Örneğin, Nouvelle Vague kolektifine katıldığımda, bütün bu punk, post-punk durumlarının hiç de benim kültürüme uymadığını fark ettim. Şarkıları bilmeden, bunu kendimce hissettim. İşte bu nedenle Clash'in "Guns of Brixton"ını böyle mesafeli bir şekilde söylüyorum, aradan çok zaman geçtiğini hatırlatmak için.

Bugün çok gözükara biri olarak tanınıyorsun. Senin gibi gayet uslu ve makûl biri için biraz ironik bir durum değil mi?

Bir ergenlik krizi yaşamadım. Yetişkin yaşa gelmek, yapmayı arzu ettiğim şeyi yapmama izin verdi; bu bir özgürleşme, olgunlaşma. Şarkıcılık mesleğinin egzantrik bir iş olarak tanımlanmasına katılmıyorum; şarkıcılık da bir meslek, plak şirketlerinin çerçevesini oluşturduğu bir zanaat. Düzeniçi denen insanlar, büyük burjuvalar, mesleklerini benimkinden çok daha fazla fantaziyle icra ediyorlar. Müzik benim için terapiden ziyade bir tür ergoterapi: Bir iş, emek, elle tutulur bir çalışma.

Çeviren: ***Siren İdemen***

Scarlett Johansson

Sofia Coppola'nın "Lost In Translation"ıyla dikkat çeken, Woody Allen'ın fetiş oyuncularından biri haline gelen, şu an Türkiye'de gösterimde olan "Boleyn Kızı"nda da başrol oynayan aktris Scarlett Johansson, ilk albümü "Anywhere I Lay My Head"de Tom Waits'in çamurlu şarkılarını yorumlayarak şaşırttı. Johansson, Waits sevgisini Pitchforkmedia, Rockdelux'a anlatmış...

Bataklığın sesi

Şarkı söylemeye nasıl başladın?
Scarlett Johansson: Küçük bir kızken şarkılar söylüyordum. Oyunculuğa da Broadway müzikallerinde oynama hayalleriyle başladım, şan dersleri aldım. Bariton sesli, sarışın, at kuyruklu, gencecik bir kızdım o zamanlar. "Annie" gibi bir oyunda bana yer yoktu yani. *(gülüyor)* Galiba zamanla vücudum da sesimle daha çok uyum sağladı. Artık müzikal oyuncusu da olmak istemiyordum. Ama hayatım boyunca şarkı söylemeyi sürdürdüm.
Albümün prodüktörü TV On The Radio'dan Dave Sitek. Onunla nasıl bir araya geldin?
Bir yıl boyunca bu proje üzerine ufak ufak çalışıyordum, ama doğru sound'a bir türlü ulaşamıyordum. Bir sürü stüdyo müzisyenini bir araya getirdim, özgün sound'u, şarkıların tonunu yeniden yakalamaya çalıştık, ama sonuç berbattı. Tom Waits'e hayran olmamın sebeplerinden biri, şarkılarının irticalen çıkmış, öylece de çalınmış gibi görünmesi. Ben de bunu yeniden yaratmaya çalıştım, ama sonuç kötü oldu, kahve dükkânlarında çalınan türden şeyler çıktı ortaya. Bir prodüktöre ihtiyacım vardı, birisi Dave'in bu iş için biçilmiş kaftan olduğunu söyledi. TV On The Radio'nun o başıbozuk sound'una hayranım. Oturup konuştuğumuzda, aynı bakış açısına sahip olduğumuzu gördüm. İkimizde benzer bir müzik aşkı var, ikimiz de aynı dolu dolu, çok boyutlu sound'u seviyoruz.
Yeah Yeah Yeahs'in Nick Zinner'ından David Bowie'ye, pek çok tanıdık konuk da var albümde...
Benim açımdan bir fantezi grubu gibi oldu bu. Hepsi de sevdiğim bir takım başka grupların üyeleri. Dave'le beraber her şeyin ideal bir şekilde kotarılmasını arzu ediyorduk. Louisiana'nın sapa bir yerinde yapıyorduk kayıtları. Oraya gelen herkes sonuçta Tom Waits'e duyduğu hayranlıktan, müziğe beslediği aşk sebebiyle oradaydı. Albüme katkıda bulunan herkes sonsuz gibi görünen ihtimaller karşısında etkilenmiş gibiydi. Dave de sahiden bir sihirbaz, sıcakkanlı, çekici bir enerjisi var, iyilik doğurucu biri...
David Bowie'yle buluşmak da heyecan verici olmalı...
Evet, çok acayipti. Benim için bir hayalin gerçek olması gibiydi. Tom Waits cover'larından oluşan bir albümü kafamda döndürmeye başladığımda "Never Talk To Strangers"ı da mutlaka yapmalıyım diye düşünmüştüm. Tom Waits'in Bette Midler'la yaptığı bir düet bu. "David Bowie Bette'nin, ben de Waits'in bölümlerini söylesek ne şahane olur" diye geçirmiştim içimden. Bowie'nin sesini çok beğeniyorum, onu konserde izleyeli de çok zaman olmamıştı, her zamankinden daha iyiydi sesi. Dave'le beraber Bowie'yi hep başka başka senaryolar içinde düşünüyorduk, sonra bir gün beni Dave aradı ve "bil bakalım kim var stüdyoda" dedi. Kulaklarıma inanamadım. Bowie'ye bazı ham mikseleri, kayıtları dinletmiş, o da projeyle çok ilgilenmiş. Bowie de TV On The Radio'yu çok seviyor. Onunla daha önce birkaç kez karşılaşmıştım. Genç müzisyenlere çok destek oluyor. New York'taki en cool, underground konserlere geliyor hep. Müzik söz konusu olunca hâlâ heyecan duyuyor. İlham verici bir kişilik.

Tom Waits bana bir şarkının insan hayatında ne kadar önemli olabileceğini öğretti. Müzik, hayat tecrübelerini geriye doğru takip edebilmek için duygusal işaret taşları bırakır.

Albümde Louisiana'nın epey etkisi var. Elbette bu bir zydeco ya da Dixieland albümü değil, ama çamurlu bir sound da hâkim...
Ambient bir gürültü, rutubet, bataklığın kaçınılmaz yapış yapışlığı... Büyülü bir dünya. Albümdeki şarkıları bir arada tutmayı başarıyor bu sound. Waits'in bütün kariyerini belirleyen bir sound bu. Louisiana'yı, özellikle de New Orleans'ı her zaman çok sevdim, oraya seyahat eden pek çok insan da kendini orada evinde hisseder. Çok zengin bir kültür. Bu ülkenin harcı olan gerçek bireysellik ruhuyla kurulmuş bir şehir. Bu iklim, hayal gücümüzü serbest bırakmamıza da çok yardımcı oldu. Albümün gerçek esin kaynağı da bu şehir zaten. Bataklıkla, o sarhoş havayla, o rutubetle Tom Waits'i hep özdeşleştirmişimdir.
Yani bu albümü yapabilmeniz için Los Angeles'tan çıkmanız şarttı...
Evet. Albümü yaparken her sabah işe gitmek, her sabah aynı kahveyi içmek istemiyordum. Uzakta bir yer-

Scarlett Johansson, "Anywhere I Lay My Head" albümünde on Tom Waits şarkısı yorumluyor

de kendimize alan açmayı, herkesin kendisi olabilmesini sağlamayı istiyordum. Büyük şehirde olmak pek çok açıdan farklı esinlenmeler yaratabilir, ama aynı zamanda çok klostrofobik de olabiliyor.

Tom Waits'in hayranları da, Tom Waits'in kendisi de bu şarkılar konusunda gayet sakınımlı olabiliyor. Bu proje duyulunca bir dirençle, eleştiriyle karşılaştın mı?

Pek sayılmaz. Herkes bunun iyi bir fikir olduğunu düşünüyordu, biraz de genç bir kadın olmamdan dolayı galiba. Tom'la aramda hiçbir benzerlik bulunmadığı için şarkılar yeni bir hayat kazanabilir, yeniden kurgulanabilirdi çünkü. Sonuçta ben elinde gitarıyla tek başına şarkılar söyleyen biri değilim. Fakat Tom Waits olur vermese, elbette bu albümü asla yapamazdım. Bazı ham, korkunç derecede yetersiz kayıtları dinlemesine rağmen kabul etti. O da galiba ortaya nasıl bir şey çıkacağını merak ediyordu. Bunun kendi açımdan bir ilk albüm olduğunu da düşünmüyorum. Daha ziyade, Tom Waits'in eserine, albüme katkıda bulunan müzisyenlere gönderilmiş bir hediye mektubu bu albüm. Tom Waits bana bir şarkının insanın hayatında ne kadar önemli bir yeri olabileceğini öğretti. Müzik, hayat tecrübelerini geriye doğru takip edebilmesi için insanın hayatında duygusal işaret taşları bırakır.

Albümü bitirdikten sonra Tom Waits'le görüşebildin mi?

Ona çok yakın bir takım insanlarla konuştum, hepsi de sonuçtan memnun kaldığını söyledi. Galiba şu sıralar biraz meşgul. Ama sert bir tepkiyle karşılaşmadığım için mutluyum. En azından, Dave'le beni karanlık sokaklarda takip etmedi. *(gülüyor)* Yine de, ne hissettiğini kendi ağzından duymak isterim.

Tom Waits'i ilk ne zaman dinlemiştin?

12 yaşındaydım. Bir arkadaşımın babası onu çok severdi, bizi arabayla gezdirir, saatlerce Tom Waits çalardı. Önceleri "bu adam ne acayip müzikler dinliyor böyle" diye düşünürdüm. Ama Tom Waits'in müziği tuhaf bir şekilde çocuklara da sirayet ediyor, "Small Change" gibi albümlerdeki karnavalesk, sirk havası mesela. Beatles'ın "Being For The Benefit Of Mr. Kite!"ına da benzer sebeplerle vurulmuştum. Bunlar hep bir çocuğun imge dünyasını havalandıran şarkılar... Daha sonra büyüyünce kendi kendime diğer Tom Waits albümlerini keşfettim, benim için gittikçe daha değerli bir hale geldi. Hayatımın bazı dönemlerine damga vuran Bob Dylan ve Leonard Cohen'le beraber ana sanatçılarımdan biri. Ama Tom Waits'te özel bir şey var, herhalde şarkılarının sinematografik özelliğinden

Son filmi "Vicky Cristina Barcelona"nın çekimlerinde yönetmeni Woody Allen'la

kaynaklanıyor bu. En sevdiğim şarkılar çok sinematografiktir, iyi örülmüş karakterlerle ilginç hikâyeler anlatan şarkılar hoşuma gider.

Neden bu on şarkıyı seçtiniz? Bazıları ilk akla gelen Tom Waits şarkılarından sayılmaz...

Farklı kıstaslarımız vardı. "I Wish I Was In New Orleans", "Green Grass", "Town With No Cheer" gibi şarkıları hep söylemek istemişimdir. Başta yirmi şarkılık bir liste vardı elimde, okurken kendimi rahat hissettiğim parçalardı bunlar. Denemeye bile kalkmayacağım şarkılar da vardı, "Waltzing Matilda" mesela. Mevcut halinden başka türlü tasavvur edemiyorum o şarkıyı. Ama diğer şarkıları, mesela "Green Grass"ı kendi kendime hep söyler ve o takıntılı aşkı hissettiğimi düşünürdüm: Ne olursa olsun, sevecek-sin beni! Bu şarkıya farklı bir ses, genç, dişil bir perspektif katabilirmişim gibi geliyordu. Albüme girmeyen şarkılarda işler pek yolunda gitmedi. Şarkıların özüne inmeye çalışıyor, bu şarkılarda beni etkileyenin ne olduğunu keşfetmeye uğraşıyordum, ve hepsinin de orijinal hallerinin yeterli olduğuna kani oluyordum. Bu, albüme giren şarkıların orijinal hallerinin iyi olmadığı anlamına gelmiyor tabii. Bazı şarkılar da çok zordu. Dave "I Don't Want To Grow Up"ı yapmamızı önerdi, onunla epey uğraştık. Orta yaşlı bir adam söyledikten sonra benim ağzımdan dinleyince şarkı bambaşka bir kılığa bürünüyor. Provada grup şarkıyı adeta büyük bir "jam" yapıyormuşçasına çalıyordu, daha hızlı, daha yavaş... Nihayet, Dave şarkıya bir elektronik "beat" koymaya karar verdi, böylece çok spontan bir çözümle paçayı kurtardık. Şarkıyı yeniden yaratabilmek için çok imkân vardı önümüzde, ama New Order usûlü bir new wave sound'unda karar kıldık. Stüdyoya geldiğimizde ekipmanlar taşınırken biri o devasa, eski müzik kutularından birini getirdiğinde birden çocukluğuma döner gibi oldum ve bir ninni gibi ya da eski bir hava taşıyan bir şeyler yapmak istediğimi düşündüm, "I Wish I Was In New Orleans" da bu yolla çıktı. Bende böyle duygusallıklar vardır... Şarkıların her birini farklı tavırlarla ele aldık, ama ortak nokta, hepimizin Tom Waits'e duyduğumuz sevgiydi. Her Tom Waits hayranının mutlaka kendi favorisi vardır. Bir sürü insan bana gelip "'Ol' 55'ı okudun mu?", "'Burma Shave'i yaptın mı?" diye merakla soruyordu. Bu albüm, kendi favorilerimizden oluşan bir derleme albüm gibi.

Oyunculukla şarkıcılık arasında farklılıklardan çok benzerlikler var. Sevdiğim şarkıcılar da şarkılarındaki karaktere bürünürler, o karakter haline gelirler.

Tom Waits'inki gibi kendine has, ikonik bir sesten etkilenmekten nasıl kaçındın? Bu şarkılar doğrudan o sesle özdeşleşmiş şarkılar...

Kendi sesimi o sese benzetmeye çalışmam çok saçma olurdu. Sözlerle uzun süre haşır neşir olunca, şarkıları uzun süre söyleyince, şarkılarla yaşamaya başlıyorsun, hatta şarkıları kendin yazmış gibi hissediyorsun. Diyalog kurmakla aynı şey aslında. Öğrenmek için okuyorsun, öğrendikçe de sahipleniyorsun. Kendi sesimi bulmaya çabalamak, Tom Waits personasından uzaklaşmaya çalışmaktan daha zor oldu. Daha önce hiç kendi müziğimi seslendirmemiştim, kendimi tam olarak dinledim de sayılmaz, nasıl bir sesim olduğunun pek farkında değildim. İçimdeki Tom Waits'den kurtulmaktan daha ufuk açıcı oldu kendimi keşfetmek.

Oyunculukla şarkı söylemeyi mukayese edebiliyor musun? Şarkılardaki anlatıcıları da bir filmdeki karakter gibi çalıştın mı mesela?

Oyunculukla şarkıcılık arasında farklılıklardan çok benzerlikler var. Şarkıların sözleriyle bir ilişki geliştiriyorsunuz, hayatınızdaki farklı noktalara, farklı koşullara, hatıralara, zihninizdeki değişik hikâyelere tekabül ediyorlar. Şahsî bir ilişki kurmuş oluyorsunuz şarkılarla. Bir sinema karakterine de kendi şahsiyetinizden bir şeyler katarsınız. Sevdiğim şarkıcılar, Leonard Cohen, Marianne Faithfull, Chet Baker, Billie Holiday, daha birçok isim, şarkılarındaki karaktere bürünürler, o karakter haline gelirler.

Hep klasikleşmiş seslere mi düşkünsündür?

George ve Ira Gershwin'den Cole Porter'a klasik şarkı yazarlarını da çok seviyorum, ama indie rock da çok hoşuma gidiyor. Bu aralar favorilerim Grizzly Bear, Celebration ve The National.

Senin yazdığın "Song For Joe" nasıl çıktı, neden bir cover albümünde onu merkeze yerleştirdiniz?

O şarkı için yer kalıp kalmayacağını bilmiyordum, ama özgün bir şarkının olması fikri de çok hoşuma gidiyordu. Albümün kayıtları tamamlanmıştı, hatta single'ın B yüzü için düşündüğümüz birkaç şarkı bile vardı elimizde. Stüdyodaki son gecemizde Dave bu fırsatı değerlendirebileceğimizi söyledi ve sevip sevmeyeceğimize bakmak için şarkıyı üzerine oturtabileceğimiz birkaç temel ritm hazırladı. Üzerime düşen görevi biliyordum. Bir albüm kaydederken bir sürü boş zamanınız olur, bu yüzden kendimi sık sık hayatımın gidişatı üzerine düşünürken yakaladım. Ve sık sık, zamanında benim için çok şey ifade eden eski bir arkadaşlığa odaklandım. Birkaç satır bir şey yazdım, Dave de onları müziğe dönüştürmeme yardımcı oldu. Güzel bir ortak çalışma oldu, albümün geri kalanında olduğu gibi.

Piyasaya az hitap eden, hatta ağır, kasvetli bir konsepte sahip bir albüm yapmış olman bazı insanları şaşırtabilir. Şöhretli insanlardan genellikle daha eğlenceli işler bekleniyor...

Aslında kamuoyundaki imajımın pek de bilincinde değilim, beni pek de ilgilendirmiyor. Yapacağım en son şey paranoyaklaşmak ve insanların benim hakkımda ne düşüneceğini dert ederek kendimi kısıtlamak. Canımın istediği gibi filmlerde oynayabilir, şarkı söyleyebilir, yazabilir ya da resim yapabilirim. Büyük bir romancı, ressam ya da fotoğrafçı ol-

→33

DİPNOT YAYINLARI

FİLM ELEŞTİRİSİ EL KİTABI
Timothy Corrigan
Çeviri: Ahmet Gürata
Dünyada Sinema kitapları arasında en çok satanlar arasında yer alan Film Eleştirisi El Kitabı, okuyucusuna sinema üzerine eleştirel düşünme ve yazma konusunda bilgi sunmayı hedeflemektedir. Farklı türlerdeki film eleştirilerinden örneklere yer verilen bu pratik kılavuzda, sinemayla ilgili olarak not alma aşamasından, eleştiri ve makale yazımına kadar her şey yer alıyor.

İRAN SİNAMASINDA KADIN
Kadın temsili ve Kadın
Yönetmenler
Fatin Kanat

Bu çalışma, hemen bütün dünyada hâlâ öncelikli olarak bir erkek mesleği sayılan sinemaya, İranlı kadınlar tarafından, kendilerini ifade edebilmenin önemli bir aracı olarak nasıl sahip çıkıldığını göstermesi açısından daha da önem kazanıyor
Tahmineh Milani ve Manijeh Hekmat gibi, filmleri uluslararası üne sahip yönetmenlerin de aralarında yer aldığı beş kadınla yapılan (ve bu kitap sonuna eklenen) mülâkatlar, çalışmanın tarihsel-betimleyici ve filmlerin irdelenmesine adanmış bölümleriyle birlikte değerlendirildiğinde okura İran sinemasıyla ilgili geniş bir perspektif sunuyor... Nejat Ulusay

YOKSUL: ZEKİ ÖKTEN
Haz: Ali Karadoğan
Zeki Ökten'in Türkiye sinemasındaki diğer birçok yönetmenden en belirgin farklılığı, yönetmenin filmlerine konu ettiği olaylara, insanlara, topluluklara ve tarihsel dönemlere sosyolojik, kimi zaman da antropolojik bir bakış açısıyla yaklaşabilmesinden kaynaklanmaktadır. Yönetmen, filmlerinde sinemanın teknik olanaklarına fazla yaslanmadan "salt" bir kayıt cihazına dönüştürdüğü kamera aracılığıyla kurulmuş bir öyküyü değil, hayatın içinden gerçek bir parçayı aktarırcasına sinemanın kurgusunu gerçeğe yaklaştırır. Kimi zaman da belirli bir tarihsel döneme damgasını vuracak "değer yargılarını", "yaşam biçimlerini" önceden görür,

dipnot yayınları
Selanik Caddesi 82/32 Kızılay - Ankara
Tel: (0 312) 419 29 32 Faks: (0 312) 419 25 32
dipnotkitabevi@yahoo.com

mak isterdim, ama her defasında asıl yapmayı bildiğim şeyin sinema olduğunu daha iyi idrak ediyorum. Fakat bu albümden beklentimin de tam olarak karşılandığını söyleyebilirim. Sonuçtan gururluyum, müthiş bir tecrübe oldu, çok iyi dostlar edindim.

Bundan sonra da şarkı yazmak istiyor musun?

Bilmem. Gelecek hakkında belli bir planım yok. *(gülüyor)* Bir projenin beni heyecanlandırması lâzım, galiba bu hayatımdaki her şey için geçerli. Ama Dave'le tekrar bir araya gelmek çok hoş olur doğrusu. Çok iyi bir fotoğrafçı, onunla görsel işler çıkarmak da güzel olabilir. Plan yapmaktan çok, çevremdeki yaratıcı arkadaşlarımın esinlendirmesi gibi bir durum geçerli benim için.

Başarılı bir aktris olarak, insanları şarkıcılığına ikna etmek zor oldu mu?

Bence şarkıcıların oyunculuk yapması ya da ressamların heykel oyması çok da tuhaf bir durum değil. Birçok şarkıcı, Tom Waits'in de yaptığı gibi, iyi oyuncu olduğunu kanıtladı. Ben de oyunculukta başarılı oldum diye yaratıcılığın belli bir alanına hapsolmak istemem. Kısa süre önce, yönetmenliğini üstlendiğim ilk kısa metrajlı filmimi bitirdim, aynı zamanda prodüktörler arasında da yer alıyorum. Beni en çok motive eden şey bu, çünkü diğer oyuncularla ve sinemacılarla çalışmayı çok seviyorum. Sınırlarımı bilmediğimi mi düşüyorsunuz? *(gülüyor)*

Konser vermeyi düşünüyor musun?

Turneye çıkmak gibi bir şey saçma olur, ama bir-iki konser vermek isterim doğrusu. Böylece nihayet sahne korkumun da üstesinden gelirim belki. Bu albümü canlı çalmamak ayıp olur ayrıca. Öyle büyük bir sound'u var ki, geniş bir salonda dinlemek şahane olabilir.

Birkaç yıldır Barack Obama'yı destekliyorsun. Black Eyed Peas'den will.i.am'in öncülük ettiği, Jesse Dylan'ın klibini yönettiği bir projede Obama kampanyası için şarkı da söyledin...

Bir seçim kampanyasının tek bir kişinin hasletlerine bağlı olmasını onaylamıyorum, ama Obama için çalışmaktan, ona destek olmaktan da kendimi alıkoymuyorum. Gençlerle, üniversite öğrencileriyle Obama'ya oy vermeleri için sık sık konuşuyorum. Genç insanları yakından ilgilendiren sağlık sorunlarını gündeme getiren biri Obama. Pek çok arkadaşım, fotoğrafçı asistanlığı gibi işlerde çalışıyor, hiçbirinin de sigortası yok. Gençler politikayla çok ilgili, her şeyi sorguluyorlar, gerçek meseleleri var ve tutarlı yanıtlar arıyorlar. Obama kampanyasına katılınca, onunla vakit geçirince, yaşadığımız dünyanın sorunlarıyla ilgili olmanın ne kadar önemli olduğunu biraz daha anladım. Başkalarının hayatı söz konusu olunca meselelerin çözümüne az ya da çok katılım diye bir şey yoktur.

Barack Obama için çalışmaktan kendimi alıkoymuyorum. Başkalarının hayatı söz konusu olduğunda, meselelerin çözümüne az ya da çok katılım diye bir şey yoktur.

Çeviren: ***Merve Erol - Çiğdem Öztürk***

Istiklal Caddesi Rumeli Han
No: 48 C blok Kat: 2 Beyoglu
0 212 293 29 78 - 0 535 981 26 41
Istanbul dolusu eğlence...
canlı performanslar
her çarşamba
karaoke
13 Haziran 2008 Cuma
turkish funk
Murat Meriç
eski 45'likler
cuma ve cumartesileri
dj Emrah

MANU CHAO [2. KISIM]

Nerde kalmıştık? İstanbul'da... Manu Chao geçen ayki söyleşide "Bir gün Barselona'yı gerçekten kaybettiğimize kanaat getirip buradan çekip gitmek istersem, gideceğim şehir İstanbul olacaktır" diyordu ve ekliyordu: "Amman İstanbul'u kurda kuşa yem etmeyin". Bu ay, dünya ahvaline dalıyoruz Manu'yla...

KÜRESEL BARBARLIK

Biraz dünya meselelerinden söz edelim... Sık sık Latin Amerika'ya gidiyorsun... Venezuela'daki gelişmeler için ne diyorsun?

Manu Chao: Orada ne olup bittiğini anlamak için oraya gitmek lâzım. Çünkü buraya gelen haberler çok "distorsiyonlu". Burada herkes, solcular bile, Venezuela'ya belli bir şüphe veya tereddütle bakıyor. Herkes diktatörlükten söz ediyor. Oysa gerçekler öyle değil, orada olan bitenin diktatörlükle ilgisi yok. Seçimler ve her şey gayet demokratik. Ama burada bize her şey bir diktatörlük söz konusuymuş gibi satılıyor.

Bizde solcular ne olduğunu anlamaya çalışıyor...

Burada da öyle, ama yine de, Chavez'in asker kökenli olması, solun şüpheyle yaklaşmasına neden oluyor. Bu durum neredeyse herkesi bloke ediyor. Bana da oldu bu. '92'de Venezuela'ya gittiğimde Chavez hapisteydi ve halk dönemin başkanına karşı sokaklara dökülmüştü. Neredeyse herkes Chavez sempatizanıydı. Benim içinse, yani Avrupalı bir solcu olarak, kafamda sadece "Chavez hapisteki bir asker ve onun için gösteri yapacak halim yok" fikri vardı... Ama şimdi Chavez iktidarda ve demokratik olarak seçildi. Basında onun hakkında inanılmaz saçma şeyler yazılıyor. Gazetecilik açısından ayıp şeyler... Courrier International gibi ciddi bir dergi, bir süre önce, Venezuela'daki seçimlerle Rusya'daki seçimleri karşılaştıran bir kapak yaptı mesela... İğrenç bence, Putin ve Chavez'i aynı kefeye koydular. Rusya'da Putin'in kaybetmesinin imkânsız olduğunu herkes biliyor, bu çok açık ve net. Ama Chavez kaybedemez diye bir şey yok ve kaybetti nitekim... Venezuela, büyük dünya demokrasisinin şık orkestrasyonuna uymadığı için, sol tarafından bile dışlanıyor... Ben Venezuela'ya gittiğimde, mahallelerinde dolaştığımda çok heyecanlanıyorum, hayran kalıyorum. Yeni bir yaşam modeli arıyorlar, aralarındaki ilişkileri yeni bir modele oturtmaya çalışıyorlar. Bunun için petrollerinden yararlanıyorlar ve haklılar. Petrollerini kendileri satıyorlar ve parasıyla istediklerini yapıyorlar. Onlara petrol parasıyla ne yapacaklarını söyleyen yabancı şirketler yok! Kararı kendileri veriyor ve petrolle bir devrim yapıyorlar... "Şapka!.."

HERKES, SOLCULAR BİLE, VENEZUELA'YA ŞÜPHEYLE BAKIYOR. OYSA ORADA OLAN BİTENİN DİKTATÖRLÜKLE İLGİSİ YOK. CHAVEZ BİR ASKER AMA, DEMOKRATİK OLARAK SEÇİLDİ.

Neler yaşadın mahallelerde?

Dünyanın hiçbir yerinde görmediğim şeyler gözlemledim: Halk sınıfları içinde, 14-15 yaşındaki çocukların, gençlerin hepsinin umudu var. Başka yerlerde bu umut yok. Dünyanın hiçbir ülkesinde, hiçbir mahallesinde... Paris, Londra, İstanbul, Rio, dünyanın neresinde olursa olsun, ergenler dünyanın geleceğini temsil ediyor. Venezuela'da umut var ve bence bu büyük bir zafer... Gençliğe müthiş bir güvenleri var...

Orada bir şeylerin değişeceğine inanıyorsun yani?

Evet, inanıyorum. Belki de bu devrim başarılı olacak, belki de olmayacak... Ama en azından deniyorlar. Otorite de müsaade ediyor. Dünyanın başka yerlerinde de deneyenler var, ama otorite buna karşı. Oradaki hareketi desteklesem de, Chavez'ci değilim. Gözlemliyorum ve yardımcı olabileceğim bir şeyler varsa yapıyorum. Son olarak orada bedava konserler verdim. Orada olanlar insana güç veriyor, enerji veriyor... Caracas'tan çıkıp Bogota'ya gittiğimde, ABD'nin Latin Amerika için öngördüğü büyük demokrasi modeli, benim için tam bir şok oluyor. Oysa Bogota'da çok daha fazla yaşadım ve orayı çok daha iyi biliyorum. Caracas'ta herkes gönüllü ve

2007'de, Barselona'daki bir konserde (foto: Estefania Riera)

RADYO KAFADAN KONTAKT
Manu Chao, Buenos Aires'te, Borda akıl hastanesindeki radyo yayınlarından doğan "La Colifata" (Deli) albümünü hazırladığı hastalarla birlikte çalıp söylüyor.

heyecan içinde, bir şeyler yapmak için yarışıyorlar. Bogota'daki arkadaşlarımsa umutsuzluk denizinde boğulmuş. Onlar da deniyor, ama hiçbir yere varamıyorlar, sadece polis baskısıyla boğuşuyorlar... Yine de dikkat! Venezuela cennet değil... Halkın yaşadığı mahallelerde değişimi hissedebiliyorsun. Ama orta sınıf veya üst sınıfla konuştuğunda, her şeyin cehenneme dönüştüğünü söylüyorlar. Kazanılması gereken bir mücadele var hâlâ. Ülke ikiye bölündü. Ama bu zaten bütün dünyada varolan bir bölünme: Çok fazla şeye sahip olanlar ve hiçbir şeye sahip olmayanlar. Dünya çapında, orta sınıfın giderek kaybolması söz konusu, kapitalizm buna yol açıyor. Venezuela'da da bu böyle... Orada da Chavez her şeyimizi alacak mı diye düşünüyorlar ve şüpheyle bakıyorlar. Üst sınıf ise Chavez'i şeytan olarak görüyor ve ülkedeki her şeye sahip olmak istiyor.

Peki sence Küba konusunda da Batı medyası haber "distorsiyonu" yapıyor mu?

Orası farklı. Küba, komünist bir rejim. Venezuela ise bir demokrasi... Avrupa basını bu iki ülkeyi aynı kefeye koyuyor. Neden? Çünkü Chavez Küba'yla birlikte işler yapıyor. Halbuki bu iki rejimin birbiriyle hiç alâkası yok. Her zaman söylüyorum, ben Castrocu değil, bir demokratım. Küba da bence cennet değil, yaklaşık yirmi yıldır ambargo altında. Ama mesela, Latin Amerika'da hiçbir ülke, hatta ABD bile, Küba'nın eğitim konusundaki gelişmişliğine ulaşamaz. Yani ondan öğrenecekleri cok şey var. Tıp konusunda özellikle... Küba'nın problemli tarafı, insan hakları, ifade özgürlüğü. Bu sorunu çözmeleri gerek. Ama yine de meselelere izafî

olarak yaklaşmak iyidir. Küba'da rejime karşıysan hapse atılırsın, konuşamazsın. Bu berbat bir şey tabii. Ama, bu ülkeye ders vermeye kalkanlar bir de kendilerine baksınlar. Yine Kolombiya'dan örnek vereceğim, çünkü orası Amerikan tarzı "büyük" demokrasinin tipik bir örneği... Orada eğer, büyük tarımsal mülkiyet sahiplerine karşı bir sendikacıysan, yaşam süren ne kadardır? Seni öldürmek için ne kadar bekleyecekler sanıyorsun? İki yıl, üç yıl? Kolombiya'da kaç sendikacı kurşunlandı son on yılda? Politik görüşleri nedeniyle kaç kişi vuruldu? Peki, aynı yıllar içinde Küba'da kaç kişi öldürüldü fikirleri nedeniyle? Bu istatistikleri bulsunlar ve karşılaştırsınlar bir bakalım!.. Küba'daki rejimi savunmuyorum, ama bu soruya doğru bir yanıt versinler, görelim. Sürekli kafamıza Küba'nın ne kadar kötü bir ülke olduğunu sokmaya çalışıyorlar. Bir taraf iyi, öbür taraf kötü diyorlar... Ama hayat öyle ak ve karadan ibaret değil. Çözüm, herkesin iyi taraflarını alarak ortaya çıkacak ve bence Küba'dan alınacak çok fazla

ANİTA SEZGENER

pusu bilici

pusu bilici
açtı karnını
çıkardı duvarlarını
yasak kıta kalmadı
sevincinden

A. S.

Norgunk Yayıncılık
Şehit Erdoğan İban Sokak Akal C/8 Akatlar / İstanbul
T. 0212 351 48 38 / F. 0212 227 71 94
www.norgunk.com / info@norgunk.com

Q UYANDI: YAŞASIN DEVRİM

Sonunda, Britanya rock'una yön veren önemli dergilerden biri, Manu Chao gerçeğine vakıf olmuş: Q dergisi, Nisan 2008 sayısında Manu'ya dört sayfa açmış. Bu ilgide, Manu'nun geçen sene Lonra'da 4500 kişilik Brixton Academy salonunu üç gece üst üste doldurmasının da payı var, bir de Robbie Williams'ın "Bongo Bong" cover'ının elbette... Yazının başlığı "Viva La Revolución", başlığın yanındaki fotoğrafsa "Che Guevara olarak Manu" illüstrasyonu... Q'ya "ben Robin Hood değilim, sadece bir şarkıcıyım" diyor ve ekliyor Manu: "Söylediklerim bir taksi şoförünün ya da bir fırıncının söylediklerinden daha önemli değil."
Q yazarı Simon Goddard, Manu'nun Buenos Aires'teki Borda akıl hastanesini ziyaretini de izlenimlerine eklemiş. Manu Chao epeydir bu hastalarla kaydettiği "La Colifata" albümünü hazırlıyor. Üstüne basa basa "bu bir hayır işi değil" diyor Manu. "İnsanlar onların CD'lerine para veriyorsa, iyi sanatçı, iyi şair ve iyi düşünürler oldukları için veriyor. Yoksa bir akıl hastanesinde kapatılmış olmalarına üzüldükleri için değil."

DÜNYADA EZİCİ BİR ÇOĞUNLUK GİDEREK DAHA UMUTSUZ OLUYOR, RADİKALLEŞİYOR. BUNUN TEK TELAFİSİ, HERKESİN ZENGİNLİKLERİN PAYLAŞILMASINA HAZIR OLMASI.

iyi şey var... Bu konuyu anahtar bir sözcükle bitirmek istiyorum: Küba'da, Latin demokrasilerinde olduğu gibi, sokaklarda çocuklar "itlaf" edilmiyor! Nokta. Avrupalı gazeteciler bu vahşete hiç yer vermiyorlar, umurlarında bile değil...

Küba, Latin Amerika için bir model olamadı. Peki sence Venezuela olabilir mi?

Küba bir model olmayabilir, ama "Mucize Operasyonu"na bir bak. Yüzlerce ve yüzlerce Kübalı doktor Venezuela'da çalışıyor. Bütün mahallelerde, gecekondu semtlerinde, her yerde... Model olsun olmasın, Küba bu desteği veriyor. Chavez, Küba'nın mahallelere bedava doktor yollama önerisini kabul ettiğinde içeride yeni düşmanlar kazanacağını biliyordu. Venezuelalı doktorlar, "işimiz elimizden alınıyor" diyerek karşı çıktılar. Venezuela hükümeti ise Kübalı doktorların gelmesini kabul etti, çünkü halkın Venezuelalı doktorlara ödeyecek parası yok. Bu, çok cesur bir politik karar bence. Şimdi Venezuelalı doktorların büyük çoğunluğu yönetime karşı ve Chavez'in bunu göze alması büyük bir politik cesaret örneği... Benzer şartlara sahip Brezilya ise bu cesareti gösteremedi: Ülkenin en yoksul bölgesi olan kuzeydoğu için, Küba'nın, Venezuela'nın önerdiği doktor desteğini kabul etmedi. Çünkü içerideki doktorların tepkisinden korktu... Bunca yoksul insan sağlık hizmeti beklerken, hükümet uluslararası desteği elinin tersiyle itti. Venezuela ise, halkın çıkarları söz konusu olduğunda, bütün diğer çıkar çevrelerine kafa tutup "küçük hesaplarınızın dönemi sona erdi" diyebilecek cesarete sahip.

Venezuela'da canını sıkan şeyler neler?

Chavez'in beğenmediğim bir sürü yanları da var, zaten demokrasi de budur. Bolivar'ın bu kadar sembolleştirilmesini tutmuyorum mesela. Bolivar'dan çok söz ediyor. Bu, Bob Marley'den söz edilmesi gibi bir şey. Bob Marley'e tapıyorum, ama onun inancı olan Jah Rastafari için aynı şeyi söyleyemeyeceğim. Jah'a saygı duyuyorum, ama inanmıyorum. Bu da Marley'in müziğini sevmeme engel değil... Bolivar da tarihî bir sembol, Latin Amerika'yı Ispanyol kolonyalistlerden kurtardı. Ama bu kurtuluş savaşını kimin için veriyordu? Amerikalılar, İngilizler için... Şimdi Chavez kime karşı savaş veriyor? Bolivar'ın ilham verdiği, kurtardığı adamlara karşı. Bolivar, bütün Latin Amerika'yı, kaynaklarını, madenlerini silah karşılığında sattı. İngilizler ona "İspanyollardan kurtulmak mı istiyorsun? Sana yardım edeceğiz, al sana silah, al sana özgürlük, ama madenleri bize ver" dediler. Tarihsel olarak, Bolivar, Latin Amerika'yı önce İngilizlere, sonra da ABD'ye tabakta sunan kişidir. Bugün sembolleştirilmesinde bir çelişki söz konusu.

Venezuela, anlaşılan, komşuları tarafından pek örnek alınmıyor. En azından şimdilik.

Latin Amerika ülkelerinde yine de Avrupa'ya kıyasla daha olumlu bir yaklaşım var Venezuela'ya karşı. Karşı olanlar da var, destekleyenler de var tabii ki. Ama basın buradaki gibi hepten kestirip atmıyor. Mesela solcular için Chavez bir yoldaş. Ama benim için en çarpıcı örnek, inanmayacaksın ama, Bamako! Çok ilginç, ama oradaki gençler için Chavez bir kahraman... Çünkü Afrikalılar da arayış içinde. Venezuela'da olup bitenlere inanılmaz kulak kesilmiş durumdalar. Bu neredeyse içgüdüsel bir ilgi, çünkü aslında fazla bilgileri yok. Ama çarşıda, pazarda gençlerin Chavez'e eğilimini hemen görebiliyorsun. Oralarda bir şeyler olduğunu hissediyorlar. Programını okumadılar, neler olduğunu tam bilmiyorlar, ama Chavez'in arkasındalar. Onun gibi bir başkanları olsaydı, her şeyin farklı olabileceğini düşünüyorlar. Chavez, onlar için, biraz Che gibi bir ikon haline geldi. Bu tamamen içgüdüsel, ama birilerinin canını sıktığını hissediyorlar, kokuyu alıyorlar. Orada bunlar yapılabiliyorsa, biz de niye burada yapmayalım diyorlar...

Bir Latin Amerika seyyahı olduğun için ve dünyadaki tek tük umutlar oradan yükseldiği için hep oraları sordum... Ama bir de genel olarak dünyanın geleceğini nasıl gördüğünü merak ediyorum.

Kemerlerinizi bağlayınız! Harekete geçecek! Sarsılacak! Titreyecek! Çünkü çok ileri gidildi!.. Yani, ne olursa olsun, gelecek yirmi yıl içinde... O kadar yüksek bir tansiyon yarattılar ki... Sonunda patlayacak... Başka türlüsü mümkün değil. Birkaç yıl önce komünist sistemin sonunu yaşadık, belki de bu sistemin sınırları vardı. Şimdi de kapitalist sistemin sınırına yaklaşıyoruz. Çok fazla eşitsizlik yarattı, her yerde öfke var, hoşgörüsüzlük var... Hoşgörüsüzlük, kapitalizmin doğurduğu hilkat garibesi... Yapacak hiçbir şeyi olmayan çok fazla sayıda insan var. Bunlar pusulalarını şaşırdılar, çünkü kaybedecek hiçbir şeyleri yok. Artık kaderleri popülist hareketlerin elinde. Bu dinî popülizm olabilir, politik veya herhangi bir tür popülizm olabilir... Önemli olan, dünyada ezici bir çoğunluğun giderek daha umutsuz olması ve giderek radikalleşmesi. Bunun telâfisi yok. Tek telâfi yolu, herkesin zenginliklerin paylaşılmasına hazır olması olabilir, ama acaba birinci dünya biraz daha sade yaşamaya hazır mı? Bütün gezegenin, Batılıların yaşadığı düzeyde yaşaması mümkün değil. Kaynaklar yeterli değil. Hiçbir şeyi olmayan insanların biraz daha fazlasıyla yaşamalarını sağlamak ve tabii bunun için de, çok fazlasına sahip olanların daha azıyla yaşamayı öğrenmeleri gerek. Her iki yönde denge kurabilmek için kaynakların paylaşılması gerek... Yeni bir denge!

Sence yeni denge, sırf bu bilince varılmasıyla kurulabilir mi? Birileri isteye isteye elindekilerden vazgeçer mi?

Bu, çağımızın en büyük sorusu ve kimse henüz yanıtını bilmiyor: Artık çok geç olmadan yeni bir dengeye ulaşmak için vakit var mı? Yeni bir barbarlık çağı başlamadan önce? Işte soru bu!

Barbarlığa dönüş mü?

Zaten artık barbarlığın tam içindeyiz. Bunun bilincine artık varmak gerek. İnsanlar bunu söylemiyor, korkuyor, çünkü söylemek zor. Ama bugünden yarına meydana gelebilecek korkunç şeylere gözlerimizi kapatmamalıyız, bunları söylemek lâzım. Tabii ki biz barbarlığın olduğu yerde değiliz, ama yiyecek bir şeyleri olmayan milyonlarca insan var, çocuklarına bir lokma bile veremeyen milyonlarca insan... Bu zaten barbarlığın kendisi... Ve bu barbarlık yüzünden dünyadaki tüm kurumlar bir anda çökebilir, çünkü hiçbir işe yaramadıkları çok açık. Ben o noktadan sonra bütün olabilecekler korkuyorum. Ya bütün bunları dengeleyecek bir sistem bulunur, ya da... Göreceğiz...

Böyle bir sistemi ufukta görüyor musun?

Sorun bence artık çok vakit kalmamasında. Çünkü barbarlık ilerliyor, hem de çok hızlı! Ama çözümler çok çok yavaş geliyor. Yine de iyimser olmaya çalışıyorum ve sonuna kadar da olacağım. Ama derslere çalışmak gerek... Batılı ülkelerin dünya düzeyinde yaşadığı tembellik garip bir şekilde Roma İmparatorluğu'nun çöküşüne benziyor. İnanılmaz benzerlikler var.

Bütün bunlar üçüncü dünya savaşına mı götürecek dünyayı?

Bu konu üzerinde saatlerce konuşabiliriz... Bence burada bırakalım artık, daha fazla devam edip felaket tellallığı yapmak istemiyorum.

Söyleşi: ***Viki Çiprut İzrail***

3D VE CLIVE STAFFORD SMITH'LE MÜZİK, ADALET, İŞKENCE

3D, bir yandan yeni Massive Attack albümü "Weather Underground"a son dokunuşları yaparken, bir yandan da küratörlüğünü üstlendiği Meltdown Festivalinin hazırlıklarıyla uğraşıyor. Festivalin davetlilerinden hukuk örgütü Reprive'ın sözcüsü C.S. Smith ile 3D, Observer gazetesi için buluşup dünya siyasetinin karanlıklarına dalmışlar...

TURUNCU ADAMLAR

3D: Seninle ve liderlik ettiğin Reprieve adlı hukuk örgütüyle, geçen yıl çekilen, Mumia Abu Jamal'i konu alan "Prison My Whole Life" adlı filmin soundtrack çalışmaları sırasında tanıştık. Mumia Abu Jamal, 1981 yılında Philadelphia'da bir polisi öldürmekten suçlu bulunan ve idam sırasını bekleyen aktivist bir gazeteci. Meltdown festivalinin küratörlüğünü üstlendiğimde de Reprieve'in festival bünyesine katılmasını arzu ettim. Thames kıyısında, Westminster'ın *(Londra'da, Parlamento'nun bulunduğu semt)* karşısında bir festival yapıp da karşı tarafa pis bir koku yollamamak olmaz dedim.

Clive Stafford Smith: Politik olduğun için sana yöneltilen eleştirileri anlamıyorum. İnsanların, sanatçıların politikaya bulaşması konusunda bu kadar tedirgin olmaları çok garip. Bence bulaşmamaları daha saçma. Yeteneklerini yardımına muhtaç insanlar için kullanmadıktan sonra hayatın anlamı nedir ki? Politikaya bulaşmadan müzik yapanlar bunu hangi dürtüyle yapıyor, bilemem ama, iyi müzik var, muhteşem müzik var. Ve politikaya bulaşmadan muhteşem müzik yapılabileceğine inanmıyorum.

3D: Galiba bu '60'lardan sonra ortaya çıkan bir durum. İnsanlar, sanatla politikayı veya müzikle politikayı tamamen birbirinden ayırma eğiliminde.

Smith: Mesela Olimpiyatlar. İnsanlar sporla politikanın ayrı tutulması gerektiğini söyleyip duruyor. Musa'nın Sina Dağı'ndan indirdiği hangi tablette yazıyor acaba bu emir: Sporla politikayı ayrı tut! Eminim Tibetliler bu ikisinin ayrı tutulmamasından çok memnundur.

3D: Bence Meltdown'daki coğrafî konumumuzu iyi kullanmamız gerekiyor. Thames'den aşağıya doğru, Guantanamo mahkûmlarını andıracak turuncu kıyafetli insanlar yüzdürmeyi planlıyoruz. Sizin yardımınızla hazırlanmış alternatif bir seyahat rehberi de dağıtacağız. Guantanamo'ya kaçırılan insanların yol haritalarına dayanacak bu rehber.

Smith: Ülkeler arasında uçuş yaptığında uçuş mili kazanıyorsun. Mesela mahkûmlardan birini, Binyam Mohammed'i ele alalım. Pakistan'dan Fas'a, Fas'tan Afganistan'a, oradan da Küba'ya uçmuş. Çok sağlam uçuş mili kazanmış olması gerekir. *(gülüyor)* Bu çalışmayı yaparken Ürdün gizli servisi tarafından gözaltına alındım ve varlığını bile bilmediğim ülkeleri gördüm. Haritamızdaki kırmızı noktalar bu insanların alındığı yerleri, beyaz noktalarsa gizli hapishaneleri gösteriyor.

3D: Gazeteci olarak başlamışsın, sonra hukukçu olmuşsun. Nasıl oldu bu?

Smith: 19-20 yaşlarımdayken idam sırasını bekleyen Jack Potts'un hikâyesini yazmaya koyuldum. Amacım, ölüm cezasının ne kadar aptalca olduğunu göstermekti. Jack Potts'la görüşmeye gide gele, diğer idamlıklarla da görüşmeye başladım ve fark ettim ki, eğer idam sırasındaysanız, herhangi bir hukukî yardım almaya hakkınız yok. Bunun büyük bir adaletsizlik olduğunu düşündüm ve hukuk okumaya başladım.

3D: Müzik senin için önemli midir?

Smith: Büyük bir davaya başlarken kendime bir şarkı seçerim ve dava boyunca bu şarkı bana eşlik eder. Bazı seçimlerimi burada anmasam daha iyi olur belki. *(gülüyor)* Mesela "The Full Monty" filmindeki tüm parçalar harikadır. Mississippi'de, Sabrina Butler adlı bir kadının davasında Sophie B Hawkins'in bir şarkısını kullanmıştım.

Binyam Mohammed'in penisine jilet sokulduğunu, yirmi gün boyunca aralıksız kulaklıktan bangır bangır Eminem dinlettirildiğini söylediğinizde insanlar etkileniyor.

3D: Bu noktaya nasıl gelindi, bilmiyorum ama, İngiltere'de insanlar kendilerinden uzakta olan olaylara ve acılara karşı bir duyarsızlık kazandılar. Eğer bizden uzaktaysa bizim gibi acı çekmiyordur gibi bir his hâkim.

Smith: Bu yeni bir şey mi zannediyorsun? Babam II. Dünya Savaşı'nda İngiliz Hava Kuvvetleri'ne katılabilmek için doğum belgesinde tahrifat yapmıştı. Gitti ve Dresden'i bombaladı. Orada 100 bin kişi öldü. Stalin'in "bir kişinin ölümü trajedi, bir milyon kişinin ölümü istatistiktir" lafı gibi. Diğer insanlarla ilgili hep böyle hissettik. New York'ta yaşananların canilik olduğunu söylüyoruz, ama her gün Cenevre antlaşmalarını çiğneyerek sivilleri bombalıyoruz. Konuştuğumuzla yaptığımız arasında bir ilişki kalmadı.

3D: "Now That's What I Call Torture!" adında toplama bir albüm yapmak istiyoruz. İşkence sırasında çalındığı belgelenen şarkıları bir araya getireceğiz. Ama bu tür projeler benim açımdan biraz sorunlu. Zaten bu konularda hassas davranan insanlara tekrar tekrar seslenmekle yetinmek istemiyorum. Neyi nasıl söyleyeceğinden emin olamıyorsun. Belki Meltdown'daki fikirlerimizi hayata geçirmek, ilerde neler yapabileceğim konusunda da bana yol gösterecek.

Smith: Dediğin doğru. İnsanlara "işkence kötüdür" dedirtmek kısa süreli bir etki yaratıyor. Biz Reprieve'de tamamen farklı açılardan yaklaşmaya çalışıyoruz konulara. İşkencenin ne kadar kötü olduğunu anlatınca sıkılabiliyor insanlar. Ama Binyam Mohammed'in penisine jilet sokulduğunu, aynı zamanda yirmi gün boyunca, 24 saat aralıksız kulaklıktan bangır bangır Eminem dinlettirildiğini de söylediğinizde insanlar etkileniyor, müzisyenler de olayı sahiplenebiliyor. ABD ordusuna telif haklarıyla ilgili bir dava açmak istiyorum. Hem eğlenceli olur, hem de başarılı olursak etkili bir sonuç elde ederiz. Sanatçılar telif sözleşmesine şarkılarının işkencede kullanılmasını men ettikleri yönünde bir madde eklemeye başlarsa, bir bilinçlenme sağlayabiliriz.

3D: Müzik ile işkence sözcüklerinin yan yana gelmesi bile tahammül edilemez. Ama günün birinde şöyle de diyebilirler: "Massive Attack konserine gitmek bir işkencedir!" *(gülüyor)*

Smith: İşkence için neden Eminem ve Springsteen şarkıları kullandıklarını hep merak etmişimdir. Donald Rumsfeld'e şunu sormak isterim: Niye country ve western müziği değil? İnsanlar iki dakikada öterdi. *(gülüyor)*

Çeviren: ***Ogan Güner***

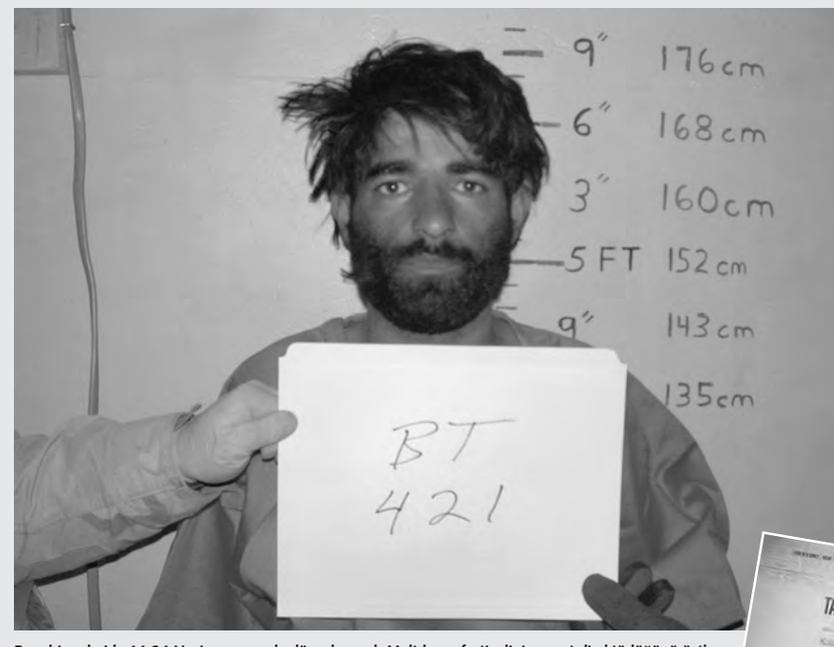

Bu yıl Londra'da 14-24 Haziran arasında düzenlenecek Meltdown festivalinin sanat direktörlüğünü üstlenen 3D, !f İstanbul'da ve NTV'de de gösterilen Alex Gibney belgeseli "Karanlığa Taksi"ye de programda yer açtı. Afganistan'da ABD askerlerinin işkenceyle öldürdüğü bir şoförün hikâyesini anlatan filmin gösteriminden sonra, Guantanamo tutuklularından Moazzam Begg ve avukat Clive Stafford Smith tanıklıklarını aktaracak... Meltdown'da bu sene Yellow Magic Orchestra, Elbow, Vangelis, Grace Jones, Gang Of Four, Tom Tom Club, George Clinton, MC5, Primal Scream, Terry Callier, Tunng ve Gong konserleri var.

Foto: Muhsin Akgün

FIREWATER

YIKIK DÖKÜK DUVARLARDA

İki yıldan az zaman önce Tod A.'yı, New York'ta başlayan bir gönül işi vesilesiyle buralara düşmüş bir turist olarak, kafası planlarla dolu bir müzisyen olarak, kimliğindeki tabiyetinden usanmış bir Amerikalı olarak Bebek'te yakalamış, bol çaylı kahveli bir buluşmada hiç saate bakmadan uzun uzun sohbet etmiştik. Ne yalan söyleyelim, o konuşmadan sonra, daha önce dinlediklerimiz daha da güzel geldi, bir sonraki Firewater albümünün yolunu gözler olduk. "Golden Hour" beklediğimizden de güzel çıktı hakikaten... Nisan ayında Nokia desteğiyle, Babylon'da ağırladık Firewater'ı. Turne ekibini bir tanıtalım: Gitardaki Uri Kinrot İsrailli; Balkan Beat Box'tan ve Boom Pam'den aşinayız kendisine. Perküsyon sololarıyla mest eden Johnny Kalsi, Transglobal Underground'dan yahut Afro Celt Sound System'dan çıkarılabilir. Davulda Fransız Jean-Marc Butty vardı ki, kendisi daha önce PJ Harvey'le çalışmış. Firewater'da, Tod'dan sonra en eski eleman olan New York'lu Erik Sanko bas gitardaydı. Frank London Klezmer Brass All Stars'dan İsrailli Reut Regev ise trombonuyla beşinci bir derinlik boyutu kattı geceye. Ekip eskilerden girdi, "Dark Days Indeed"le başladı, sonra da "Golden Hour"un tamamına yakını çalındı. İçimizde kalan bir "It's My Life"ı canlı dinleyememektir, bir de alkış kıyamete rağmen ikinci bisten mahrum kalmak. Neticede ılık süt gibi akan, sek rakı gibi sallayan bir konserdi. Tod A.'yla konserden az önce, bu kez saatlerimizi kontrol ederek kısa boylu söyleştik. Bunu bir dizi gibi düşünün, onun yolu yine geçecek nasıl olsa buralardan...

En son görüştüğümüzde Bush'un sizi evinizden ettiğini söylüyordunuz, Hindistan'dan başlayarak kendinizi yollara vurmuştunuz ve bir sürü planınız vardı.

Tod A: Biz albümü yapmadan önce mi konuşmuştuk? O kadar oldu mu ya?.. Doğru tabii... Evet, yollara düşmüştüm. Sonra Delhi'den karayoluyla İstanbul'a gelmekti planım. Ama yarısını karadan yapabildim. Bir, çok zaman kaybettim. İki, param bitmişti. Üçüncüsü de hasta oldum; hem de bir-iki kere... Pencap'ta, sonra Pakistan'da, Peşaver'de... Bana bir aya mal oldu. Yer gök toz duman, zaten havada mikropların uçuştuğu yerler... Ayakkabının içinden taş toprak eksik olmuyor. Elimden geldiğince dikkatli olsam da, becerememdim, yenik düştüm mikroplara.

Bir de Afganistan kısmı var...

Afganistan'a gitmek için de çok yanlış bir zaman seçmişim. Hizbullah'ın birkaç İsrailli askeri kaçırdığı zamandı galiba, İsrailliler Afganistan'ı bombalıyordu. Ortalıkta kesif bir mutsuzluk vardı. Bir Amerikalı turist için o sırada bulunması hayırlı olacak bir parçası değildi dünyanın.

Yola çıkmadan önce nasıl bir plan yapmıştınız? Gideceğiniz yerlerde tanıdığınız insanlar, en azından yol gösterecek bağlantılar var mıydı?

Yok, yok... Sıfır bağlantıyla gittim. Rota olarak da muhtemelen Hindistan'dan çıkan Çingenelerin, Pakistan, Afganistan üzerinden Türkiye'ye doğru tutturdukları yolu seçtim. Canımın istediği köyde, kasabada durdum. Derhal yerel müzisyenleri soruşturmaya başladım. Sonra da kayıt...

Nasıl, sokakta gördüğünüz birine gidip "tanıdığınız müzisyen var mı?" diye mi soruyordunuz?

Aşağı yukarı... Önce kaldığım otellerde birilerine soruyordum. Genelde oteller düğün dernek için kiralanır ya, mutlaka bir-iki müzisyen biliyorlardır diye düşündüm. Bir-ikisiyle hakikaten sokakta tanıştım. Lahor'da mesela, birden acayip bir yağmur bastırdı, ama çok acayip... Herkes bir yerlere koşturdu. Sığındığım tentenin altında bir adam daha vardı, benden çakmak istedi. Sonradan ortaya çıktı ki, adam müzik öğretmeniymiş. Onunla da kayıt yaptık. Zaten özellikle her şeyin kendiliğinden olmasını istiyordum, oldu da...

Şarkılar zaten hazırdı da, siz yol boyunca tanıştığınız müzisyenlerle o şarkıları yeniden mi inşa ettiniz?

Evet, sözler hazırdı. Üç aşağı beş yukarı nasıl şeyler olacağını da biliyordum. Ama en önemlisi, ritmi bilmiyordum. İşte oralarda aradığım ritmi buldum.

"Golden Hour"un arkasında, toplamda kaç yıllık bir seyahat var?

Üç yıl civarında... Bu seyahate karar vermeden önce, bir de Uzakdoğu'da geçen iki yıl var.

Bu serüvenini düşününce diğer albümlerinizden farklı gibi geliyor mu size "Golden Hour"?

Bilmiyorum, her zaman farklı şeyler yapmaya çalışıyorum. Ne kadar başarılıyım, emin değilim, ama kendimi tekrarlamamak için uğraşıyorum. Kendimi zaten her defasında farklı bir yerde, farklı bir şekilde, farklı bir anlayışla albüm yapmaya zorluyorum.

Son konuştuğumuzda içiniz de bayağı kararmıştı, bayağı mutsuzdunuz. Kişisel olarak neler değiştirdi bu albüm?

Kesinlikle değiştim. Bir kere, daha mutlu bir insanım. Yapmak istediğim şeyi yaptım: Müzik... Bir ara ondan bile emin değildim çünkü. Belki ara vermem lâzım diyordum. Ama çare yine müzikteymiş. Mutlu olmak için başka nedenler de var, en azından Bush pek yakında gidici...

Bir de kitap yazmak arzusundaydınız...

40→

Yarısını geçtim bile... Başka bir şey gibi başlamıştım, ama romana dönüştü. Endonezya'dayken kötü bir motosiklet kazası geçirdim. İki omurum kırılmıştı, üç ay sırtüstü yatmak zorunda kaldım. Roman üzerine çalışmak için gayet iyi bir fırsattı. Üç-beş ay lâzım tamamını bitirmem için.

O kadar yol yaptınız. Bir genel mânâda, bir de müzikal anlamda sizi en şaşırtan, en unutamayacağınız an nasıldı diye sorsak...

Genel mânâda dersen, ilaçlanıp neredeyse soyulmak üzere bir hale geldiğimi anlatabilirim. Bir ev kadını yaptı bunu... Hindistan'da, Jaipur'daydım, Pembe Şehir'de... Fotoğraf çekiyordum, o dar sokaklarda kendimi kaybetmiştim. Duvar fotoğrafları çekmeyi çok severim. Hindistan'da da çatlak, yarısı yıkık, boyalı moyalı, çok acayip duvarlar görebiliyorsunuz. Bilmiyorum, duvarlar bana çok ilginç geliyor. Neyse, bir evin duvarını çekiyordum. Bir çocuk evin camından başını çıkardı, annesiyle birlikte bir çay içmek isteyip istemediğimi sordu. Tatlı insanlara benziyorlardı, gittim ben de. Önce çay geldi, yanında yiyecek bir şeyler... Sonra sadece bana sunulan bir tabak yemek... Misafir için özel bir şey diye düşünüyor insan.

Hindistan'dan çıkan Çingenelerin, Pakistan, Afganistan üzerinden Türkiye'ye doğru tutturdukları yolu seçtim. İşte oralarda aradığım ritmi buldum.

Şüphelenecek hiçbir şey yok zaten...

Yok. On yaşında sevimli bir çocuk, bir de annesi, misafir ağırlıyorlar sonuçta. Kadının kocası askermiş, şimdi de uzak bir yerlerdeymiş. Duvarda fotoğrafı asılıydı adamın. Neyse, ben o özel yemekten bir-iki çatal aldım. Çok baharatlıydı. Biraz sonra bir tuhaflık hissetmeye başladım. İçinde bir ilaç vardı, tadından da çözdüm o esnada, muhtemelen bir ilaç dövülüp yemeğe karıştırılmış. Biraz sonra başım dönmeye başladı, etrafımdaki çizgiler yamuldu. Zar zor ayağa kalktım ve koşmaya çabalayarak evden fırladım. Ayağa kalkınca ilaç daha da etkisini göstermişti ve neredeydim, hiç bilmiyordum. Duvarlara tutuna tutuna zar zor otelin yolunu buldum, sonra da 24 saat uyumuşumdur. Bana ne verdiler, bilmiyorum. Ama bütün olay benim fotoğraf makinası içindi galiba, yine de kaptırmadım.

Başka kaptırdığınız bir şey oldu mu?

Böyle başka bir vaka yok. Ama bir cep telefonum gitti. Delhi'de yine on yaşlarında bir Çingene çocuk aldı. Bir yandan neler olabileceğini düşününce, bunlar hiçbir şey. Sonuçta kayıt yapmak üzere getirdiğim bir sürü alet edevat var yanımda; komple de soyulabilirdim. Gittiğim yerlerdeki bir sürü insanın bir yıl boyunca kazanamadığı kadar para ediyordu yanımdakiler.

Neler kazandığınıza bakalım... En ilham verici müzikal buluşma?

Onları kaydetmedim, ama Lahor'un dışında bir yerde bir Sufi Müzik Festivali gördüm. Müzisyenlerin karşılıklı atışması gibi bir şeydi. Bir mezarlıkta çalıyorlardı. Orada da bir takım evliyalar yatıyormuş. Ülkenin farklı yerlerinden gelen Sufi gruplar bütün ülkenin en iyisini bulmak için atışıyorlar. Orada üç-dört tane de travesti gördüğümü hatırlıyorum. Uzaktan kadın mı, erkek mi, bilemedim. Kadın gibi görünüyorlardı, ama bazılarının basbayağı bıyığı vardı. Bir tanesinin turuncu bir elbisesi vardı, bana da bayağı asıldı. Açık tenliyim ya, orada altın gibi bir şey. Asya'da insanlar hâlâ beyaz ten istiyor. Hatta o geceyi istersem onunla geçirebileceğimi söylediler. İstemedim.

Müzisyenlerle bağlantı halinde misiniz? Albümü dinleyen var mı?

Yok, çünkü çok yeni... Hepsinin adresi elimde. Şu turne işi bitsin, hepsine yollayacağım.

Belki de yeni bir seyahat planı olabilir bu, aynı yerlere gidip aynı adamları buluyorsunuz ve albümü dinletiyorsunuz. O sırada yanlarında olmak istemez misiniz?

Aslında şahane olurmuş... İçimde zaten yine oralara gitme isteği var. Mesela bir sonraki albüme Kabil'den başlamak istiyorum. Sonra Afganistan'da geçen seferkine göre daha fazla vakit geçirmek, sonra İran, sonra Türkiye... Bundan sonraki albümün geçen sefer yarıda kalan yolu tamamlamasını istiyorum, devamı olsun yani.

Daha önce geldiğinizde İstanbul'a dair blog'unuzda yazdıklarınız, bütün albüm seyahatlerinize dahil etmeniz, bu şehirle başka bir bağınız olduğunu gösteriyor sanki...

Gerçekten seviyorum İstanbul'u. Çok şey bildiğimi söyleyemem, sadece hislerimle konuşuyorum. Daha önce geldiğimde ne öğrenmişimdir, Atatürk'ü öğrenmişimdir mesela. Bir tuhaf bağım var bu şehirle. Bir de üzerine ilk kez bu gece İstanbul'da sahneye çıkıyorum. Bu gerçekten sebebini bilmeden çok istediğim bir şeydi...

Bütün bu tatlı hengameden sonra New York size nasıl geliyor?

Aslında artık New York'la bağım yok. Evim demeye en yakın yer Endonezya. Son bir buçuk yıldır, tam yerleşmemiş olmakla birlikte, oralardayım. Çok sessiz ve huzurlu olduğu için çalışmaya da çok müsait bir yer... Ama evim der miyim, bilmiyorum.

Söyleşi: ***Pınar Öğünç***

ALMILA KURSAR KUŞ

kafamda sesler konuşuyor

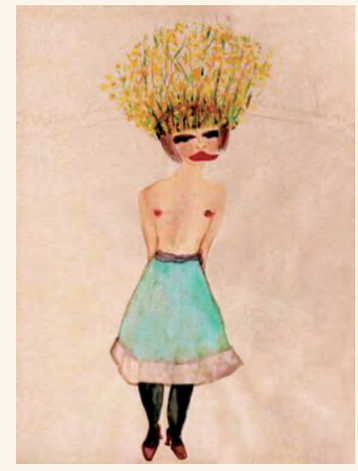

Bir tutam batı; iki tutam doğu. İşçi sınıfıyım diyen akademisyen, burjuva hayat tarzı içinden burjuvazi eleştirisi yapan lüks site yazarı. Bilmiyorum, nasıl olur; onlardan ayrı konumlandıramıyorum kendimi. Yavruları. Bütünün içinde bir sessiz harf. Dilsiz aptal hayvan, tasmaya bağlı makyajlı fino. Oysa bir ünlem olmam lazımdı yazıya, yazıma. Duyulsun umuduyla tiz sesim, özel biri değilim.

A. K. K.

Norgunk Yayıncılık
Şehit Erdoğan İban Sokak Akal C/8 Akatlar / İstanbul
T. 0212 351 48 38 / F. 0212 227 71 94
www.norgunk.com / info@norgunk.com

15 SORU 15 CEVAP

YAĞMUR KÖPEKLERİ

En son hangi kitabı okurken ya da hangi filmi seyrederken ağladınız?
Tod A: Jared Diamond'ın "Collapse"i. Kitap, doğal kaynaklarını tükettikten sonra yitip giden uygarlıkların rotasına dair bir sürü örnek veriyor. Angkor, Doğu Adaları, Mezopotamya, Maya uygarlığı –temelde hepsi aynı aptalca hatalara düşmüş. İşin en acıklı tarafı, bütün bu süreçten ne kadar az ders çıkardığımız.

Size en çok benzeyen kurgu karakter hangisi?
Kendimi her zaman Joseph Heller'in "Catch-22" romanındaki Yossarian'la özdeşleştirmişimdir. Genellikle eli kolu saçma kurallarla bağlanmış ve bunları sorgulamaya niyeti olmayan insanlarla dolu bir dünyada olduğumu hissediyorum.

Sizce dünyanın en iyi albümü?
Tom Waits'in "Rain Dogs"u ya da Sex Pistols'dan "Never Mind The Bollocks". Kendimi şairane ya da kızgın hissediyor olmama göre değişir.

Beyniniz için en faydalı gıda?
Hafif akşamdan kalma bir halde yatağa uzanıp The Economist'i karıştırmayı severim. Biliyorum, pek de siyaseten doğru bir neşriyat değil, ama dünya haberlerinde en iyi araştırma ve kurgu orada. Üstüne üstlük bütün havalimanlarında bulunuyor. Editoryal ekibin kapitalizmin nimetlerini cazip kılma konusundaki bitmek bilmez çabası bazen çok yorucu olabiliyor, ama Borneo'daki etnik çatışmaya dair bu kadar ayrıntılı bilgiyi başka nereden bulacaksınız?

Eskiler arasında en ilham verici olanlar?
Tom Waits ve Robyn Hitchcock... Bob Dylan da hiç şakaya gelmez. Hunter S. Thompson'ın punk rock tavrı ve abartılı coşkusuna, Bukowski'nin hayvanî dürüstlüğüne ve kara şiirine ve Kundera'nın büyük etki uyandıran küçük hikâyeler anlatma becerisine bayılırım.

İmzanızı taşımasını isteyeceğiniz yaratıcı başyapıtlar?
Duchamp'ın "Pisuar"ı gerçek bir deha örneği. Ya da The Turtles şarkı külliyatı.

Gizli yetenekleriniz?
Bali çekmişken paten kayabilirim. Hayatıma şekil veren yıllarda Kanada'daydım. Eğer orada buz hokeyi oynamıyorsanız, kafadan "ibne" sayılırsınız ve dayak yersiniz. O zamanlar bütün çocuklar bali kokluyordu. Bundan gurur duymuyorum, ama beni birçok kez dayak yemekten kurtardı. Bir de acayip marangozluk yeteneğim vardır, tıpkı İsa gibi. Fakat suyun üstünde →

FIREWATER'IN HATIRA DEFTERİNDEN

ÖTEKİ DÜNYADAN KARTPOSTALLAR

Tod A, çıktığı yolculuklara dair hatıralarını kendine saklamıyor, http://postcards.blogs.com adresinde, "Postcards from the other side of the world" başlığı altında halkın hizmetine sunuyor. İşte bu uzun günceden özet görüntüler...

Elveda New York

Amerika'nın itibarının (kibarca ifade edersek) bu kadar kötü olduğu bir dönemde bir Amerikalının bu yerleri ziyaret etmesi delilik, diye düşünenler için söyleyeyim, sebeplerim var. Her şeyden önce bir kitap için araştırma yapmak istiyorum. Kitabın neye benzeyeceği henüz belli değil, ama galiba yarı yarıya seyahatname, itirafname ve kara komedi tarzlarında olacak. Eğer gerçek katlanılmayacak kadar çirkinleşirse, kurguya sığınmak zorunda kalabilirim.
Gitmemin bir diğer nedeni de, çocukluğumdan beri sadece haberlerde adını duyduğum bu yerleri görmek. Kendimi bildim bileli bizim ülkemiz dünyanın bu tarafında olup bitenlere karışıyor ve öyle ki, hâlâ orada yaşayan insanların geleneklerinden, kültürlerinden ve duygularından hiçbir şey anlamadığımı hissediyorum. Haberleri haberlerden öğrenmek beni hasta ediyor. Atanmış hariciye memurlarının yürüttüğü politikanın sonuçlarını kendim için öğrenmek istiyorum. Yüz yüze bir Afganla tanışmak ve söyleyeceğinin ne olduğunu bilmek istiyorum.
Kiber Geçidi'nden geçerek Kâbil'e gitmek istiyorum. Hindu Kuş'ta güneşin doğuşunu seyretmek istiyorum.
Ayrıca yollarda müzisyenlerin izini bulmak ve onlarla kayıtlar yapmak istiyorum. Mümkün olur mu, bilmem. Ama kayıt için laptop'umu ayarladım ve yanıma bir mikrofon ve gitar da alıyorum. Gitmeme iki hafta kala varımı yoğumu sadece sırt çantama sığacak şeylere indiriyorum.
Bu seyahatin ardından hayatta kalacağımı varsayarsak –eğer aptalca bir şey yapmazsam şansım fazla– Boğaz'a bakan bir terasta kutlama birası için ağustosun 1'inde rotayı İstanbul'a kıracağım. Bana şans dileyin.

Kendi bokunda boğulmak

"Krap". Tayland'da bu sözcüğü ortalama 15 saniyede bir duyabilirsiniz. Daha uzun biçimiyle "kop khun krap", anlamı "teşekkür ederim". Kısaca krap, "lütfen" demek. Burada herhangi bir niyetle sarfedilmiş her cümlenin sonunda çıkıveriyor. İnsanlar bu sözcüğü telefona cevap verirken bile kullanıyor. Telefonları çalıyor (kulakları sağır eden günümüzden bir pop şarkısının Casio melodisi), açıyorlar ve bağırıyorlar: "Krap?"
Oysa beni Amerika'dan uzaklaştıran şey crap (bok) olmuştu –c harfiyle yazılan crap. Televizyondaki crap, posta kutusundan çıkan ve radyodan gelen crap, haberlerin içinden geçen eğlendirici-bilgilendirici crap. Şehrin panolarındaki crap bombardımanı. İnsanlar size internette ve telefonda crap satıyordu. Amerika'nın dört bir yanındaki her çevreyolunun çıkışında sihirli crap seçeneklerine dair tabelalar yanıp sönüyordu. Fastfood zincirleri çeşit çeşit crap satıyordu. Bütün süpermarketler, alışveriş merkezleri ve ucuzluk mağazaları bununla dolup taşıyordu. Ve obez orduları, bütün bu crap'ten kütleşiyor, şişiyor, aptal cipleriyle havaya daha fazla crap kusuyorlardı. Evet, Amerika'da crap kraldı. Okullarımız crap'ti. Sağlık sistemimiz crap'ti. Başkanda bolca bulunuyordu. Amerika'da crap üreticiden dağıtımcıya, perakendeciden tüketiciye sorunsuzca akıp duruyordu, dilden anüse hızlı bir şekilde geçiyordu, tuvaletten kanalizasyona, kanalizasyondan nehirlere, oradan da denizlere akıyordu. Ve okyanuslar onunla dolup taşıyordu. O kadar çok crap üretilmişti ki, deniz seviyesi yükselmekteydi. Sonunda bu dalgalar Amerika'yı alıp götürecekti, Amerika bunun içinde yüzecekti ve kendi bokumuzun içinde boğulacaktık.

Sonsuz karanlıklar şehri

Rudyard Kipling, Kalküta için Sonsuz Karanlığın Şehri demişti. Elbette Kipling bir şakşakçıydı, Britanya İmparatorluğu adına çalışan bir propaganda taciri ve tam sopalık, külüstür bir şairdi. Ama Kalküta konusunda söyledikleri doğru olabilir.
Kalküta'ya gece vakti uçakla indiğimde, şehir gittikçe genişleyen bir mülteci kampını andırıyordu. Gölge ve dumandan oluşan bir kır manzarasını, cehennemin üst katmanlarında açılmış oyuklara benzeyen ateşler delip geçiyordu. Bu sığ manzara birçok yara almıştı ve ateşle kanıyordu.

Haberleri haberlerden öğrenmek beni hasta ediyor. Bir Afganla bizzat tanışmak ve söyleyeceğinin ne olduğunu bilmek istiyorum.

Sıra sıra sokak ışıkları adeta büyük bir bataklığın derinliklerinde yatan göz kamaştırıcı plastik inci kırıkları gibi kararsız ve donuk ışıklar yayıyordu. Bu mübalağa değil. 1698'de şehir bir bataklığın ortasına ve etrafına kurulmuş. Yıllık muson yağmurları bastırdığında, Kalküta eski haline dönüyor: Yarısı suyun altında bir memleket. Bana söylendiği kadarıyla bunu beklemem gerekiyormuş. Ama Muson yağmurları henüz gelmedi. "Geliyor" diyor taksi şöförü, "ama geç kaldı".
Geceyarısı taksiye bindiğimde hava hâlâ 100 derecenin üstünde seyrediyordu. Yüzde 98 oranındaki nem, sıcaklığın 115 derece olarak hissedilmesine neden oluyor. Yere indim, artık gökte değilim, ama sanki hâlâ ayağım yere değmemiş gibi bir dalgalanma hissi var.
Buradaki hiçbir şey durağan değil. Diğer şehirlerde katı ve sabit olan nesneler –sokaklar ve binalar– burada geçici ve eğreti duruyor, aynı onları kullanan hayaletvari insanlar gibi. Yollar, bir gün yola dönüşme ihtimali olan fikirler. Binalar, bir zamanlar bina olan yapıların gölgeleri. Kalküta'daki her nesne yapım ya da yıkım sürecinde sanki; hangisinin hangisi olduğunu söylemek genellikle zor, belki de aynı anda ikisi birden. Her şey yükselmenin ya da toza dönüşmenin eşiğinde daimî bir şekilde asılı duruyor.

James Dean kargalar

Buraya ilk geldiğimde Vahşi Batı'daki salonların kapılarına benzeyen girişlerinin üzerinde "saloon" kelimesinin olduğu tesislerin fazlalılığı yüzümü güldürmüştü. "Tam bana göre bir yer" diye düşündüğümü hatırlıyorum. Ne yazık ki bunlar "saloon" değil, güzellik salonuymuş.

Mahallemde, işleri canlandırmak için, çaresizlikten mekânın dışında general üniforması içinde duran bir cüce tutmuş bir emekli barı bulunca moralim biraz olsun düzeldi. Bana ne derseniz deyin, ama cücelere kanarım, zaten samimi, eski moda bir cüce barının varolma ihtimali bile gerçek olmak için fazla güzeldi. Görünürde tek bir kadın –ya da başka bir cüce– olmaksızın sarhoş reklam müdürleri tarafından lafa tutulmayı tam iki saat boyunca sineye çektim.

Amerika'da bok, üreticiden tüketiciye akıp duruyordu, dilden anüse hızlı bir şekilde geçiyordu, tuvaletten kanalizasyona, kanalizasyondan nehirlere, denizlere...

Nihayet sıkıntıdan gözyaşlarına boğulmak üzereyken kaçtım. Cücenin yanından geçerken kendisini selâmlayarak, "seni buralardan kurtarayım albayım" diye geveledim. Karga ötüşlerinin doldurduğu manidar bir duraklama oldu. "Ama neden?" dedi içtenlikle. "Burası benim ekmek teknem."

Kalküta'nın kargaları, hayranlığımı kazanan kendinden fazla emin bir tarza sahip. 1950'li yılların genç serserileri gibi siyah ve yağlı görünümleriyle her ağaç dalında, telefon kablosunda, çatılarda, duvarlarda ve sokak köşelerinde sürtüyorlar. Köpekler o sıcağın altında dil dışarda sabırla yayılıp yatarken, inekler sağa sola bakınırken, kargalar façayı kesinlikle bozmuyor. Bu şehrin sahibi olduklarını ve onların mekânında olduğunuzu size asla unutturmuyorlar.

Ders kitabı korsanlığı

Olur da sorarsınız, ben burada, bu Sonsuz Karanlıklar Şehrinde ne yapıyorum? Güzel soru. Cevabı şu: İngilizce ders kitaplarını yayına hazırlıyorum. Doğruyu söylemek gerekirse, profesyonel bir eser hırsızıyım. Sistem şöyle işliyor: Yetenek yoksunu bir dizgici (ya da benim ona yakıştırdığım isimle dizgi-yanlışçısı) daha önce yayınlanmış bir ders kitabını yanlış bir şekilde bir diskete aktarıyor ve yayına hazırlamam için bana veriyor. Ben de grameri düzeltiyorum ve isimleri Steve'den Sanjib'e dönüştürüyorum, sonra da "özgün" Hint ders kitaplarının elde edilmesi için metinleri yayıncıya veriyorum. Uluslararası telif hakları yasalarının alenen çiğnenmesinin bir parçası olduğum için kendimi suçlu hissediyor muyum? Yok yahu, pek sayılmaz. İthal kitaplar pahalı. Ayrıca benim işlediğim suçla kâra geçecek olanlar züğürt İngilizce öğretmenleri, uluslararası şirket sahibi trilyonerler değil. Benim arakladığım korsan malzeme ucuz olacak, orijinal Avrupa ve Amerikan malı olanların onda biri fiyatına satılacak. Üstüne üstlük burada sözünü ettiğimiz şey sadece uyduruk iş İngilizcesi, Proust falan değil. Geceleri hâlâ huzurla uyuyorum.

Başka kasttan bir kıza gönül verdim

Ofis bir Brahmin hizmetkâr tutmak zorundaydı, çünkü patron ve bazı çalışanlar da Brahmindi ve Brahminler ancak bir başka Brahmin tarafından yapılmış yemeği yiyebiliyorlardı. Birçok modern, eğitimli Hintli bunu kabul etmeyecektir, ama gerçek bu. Üst kasttan birinin hizmetkâr olması bir batılıyı şaşırtabilir, ama bunun tek nedeni kastlararası içiçe geçme endişesi. Hindistan'ın kast sistemi öyle karışık ve toplumsal bilince öyle derin işlemiş ki, bu işin içinden çıkan yabancılar rüştlerini ıspatlamış sayılıyor. Dört ana kast var: Brahminler (rahipler), Kşatriyalar (savaşçılar), Vaysiyalar (tüccarlar) ve Südralar (hizmetçiler). Bunlara ek olarak diğer dört grup tarafından menfur sayılan ve sisteme dahil bile edilmeyen bir grup var. Bunlar Dokunulmazlar, Kast-dışılar.

Ama bu beş temel grubun içinde neredeyse sonsuz sayıda alt-kast bulunuyor. İş arkadaşlarımdan birinin anlattığı kadarıyla savaşçı kastın içinde bile aynı soya ait eski süvari kastı ve eski piyade kastı arasında fark gözetiliyormuş. O, piyade kastından biri olarak süvari kastından bir kadına âşık olmuş ve evliliğin gerçekleşmesine izin verilmeden önce aile içinde ciddi bir isyan çıkmış. Birçok eğitimli modern Hintli için kast sistemi artık resmi olarak varlığını sürdürmüyor. Herkes varlığının farkında, ama kimse tartışmak istemiyor. Kast sistemi Hindistan'ın oturma odasındaki fil.

Singing in the rain

Belki bugünlerde daha az huysuz olmamın sebebi, muson yağmurlarının nihayet gelmiş olmasıdır. Bir ay süren ve pek de sessiz olmayan yağmur dualarının ardından bir anda tatlı bir kurtarıcı gibi geldi. Haftalardır tapınaklar yağmur için dua edenlerle dolup taşıyordu. Uzaktan sessiz şimşekler bizimle alay ettikçe mahallemde ilâhilerin ve çanların sesi yankılanıyordu. Artık burada. Muson yağmurları geldi. Bütün endişeler birer birer dağılıyor.

Gökgürültüsünü doğru dürüst nasıl anlatabilirim ki? Sesi. Bana kendimi nasıl hissettirdiği. Pek de anlatamam. Onu vücudunuzun derinliklerinde hissediyorduz, kemiklerinizi titretiyordu. Tanrıların çok kızgın olduğunu ya da vecde geldiğini düşünüyordunuz. Evet. Çok içmişler ve çok mutlular. Ben de öyleydim. Yarı çıplak vaziyette verandamda durmuş, bağıra bağıra "Singing In The Rain"i söylüyor, serpintinin beni tamamen ıslatmasına izin verirken Kingfisher biramı mideye indiriyor ve kargaların soğuk bir duş alışına ve sırılsıklam fareler gibi ağaçların dallarına tutunuşuna bakıyordum. Ağzım kulaklarımda.

Yarı dinî tören, yarı striptiz

Sufi gecesi: Küçük bir köy. Karnaval havası. Öğleden sonra Pakistan tarzı güreşin de olacağı bir köy panayırı. Hemşehrileri olan hayranlarından oluşan bir halkayla çevrelenmiş, peştemalli, yağlanmış adamlar çamurun içinde birbirine saldırıyor... Daha sonra Sufi müzik grupları arasında yarışma yapılacak. Esrar dumanı, törenin düzenlendiği mezarlığa yayılıyor. Travesti dansözler evliya mezarları arasında davetkârca dansediyor... Müzisyenler bayağı gürültülü, ki ben punk kulüplerinde yirmi yıldır çalıyorum. Davulcular çift taraflı davullarına sopalarla saldırıyor. Perküsyoncular cehennemden çıkmış sağır edici kastanyetlere benzeyen metal çubukları birbirine vurarak onlara destek veriyor. Bu, yarı dinî bir tören, yarı kasaba panayırı, yarı rock konseri ve yarı striptiz kulübü.

Otele geri döndüğümde hafif esrar etkisi altında bazı eski müzik kayıtlarının üzerinden geçiyorum, sonra da yerel bir flüt ustasıyla hızlı bir kayıt seansı yapıyorum.

Turistik silahlar

Nihayet Peşaver'e vardım, Afganistan'dan önceki son durağım. Bana istediğim "her şeyi" bulabileceğini söyleyerek şüphe uyandıran bir yerel rehberle bağlantıya geçtim. Ona listemi verdim. Kısa bir liste: Müzisyenler ve bira. Birkaç dakika içinde bir motorun çekçekinde Kaçakçılar Pazarı'na doğru yola koyuluyoruz.

Burada her şeyi bulmak mümkün: Çoğunlukla silah, uyuşturucu ve likör. Tahmin edileceği üzere bira pazarlığı, birkaç bardak çay eşliğinde iki saat sürüyor. Bu süreçte dükkânın sahibi bana kocaman bir valizden jelatine sarılı yassı bir paket eroine kadar her türlü kaçak malı satmaya çalışıyor. Bir noktada, koca bir bomba fırlatıcı bir yatağın altından sinsice çıkıyor ve sonra çabucak ortadan kaldırılıyor. Bana otomatik bir silah verip fotoğrafımı çekiyorlar, bir hatıra. Bir sürü turistin buraya gelme nedeni bu: Silahları ellemek ve tutkuyla uyuşturuculara bakmak. Nihayet pazarlık sona eriyor: Kutusu iki gaymeden bir kasa bira (bir soygun, ama elden ne gelir?) Pazarlığı tatlıya bağlamak için bir hatıra veriyor, koca parça bir afyon (tamamen "araştırma niyetiyle").

Kiber Geçidi yolunda durup fotoğraf çekmeme izin yok. Bana, "kadınların fotoğrafını çektiğini düşünürlerse erkekler seni vurur" dediler. Kime ne? Etin her milimi kapalı ve bu mesafeden gözlerini bile göremiyorsunuz. Buraya İslâm ve ona bağlı insanlar hakkında daha fazla şey öğrenmek için geldim, ama sonunda kendimi bu insanlardan gittikçe daha ayrı hissetmeye başladım.

Yıldızların altında

Kısa zaman içinde yapabileceğim her şeyi yaptım. Zehirlenip soyulmaktan kurtuldum, çiftçi kızlardan üstü örtülü evlilik teklifleri aldım, afyon yedim ve çöl Çingeneleriyle çalıp söyledim, yıldızların altında tek başıma uyudum, evliyaların mezarları arasında travestilerle dans ettim, bir sürü fotoğraf çektim, gökyüzünden ilk muson damlası düştüğünde kendinden geçen kalabalıklarla yağmurun altında durdum, yeni bir romana sağlıklı bir başlangıç yaptım, altı müzik grubuyla ritmler kaydettim, yeni arkadaşlar edindim.

Derleyen: ***Çiğdem Öztürk***

→43

→ yürüyememem. Ama buz tutmuş suların üzerinde paten kayabiliyorum, hem de kafam baliliyken.

Hayatta aldığınız, çaldığınız ya da ödünç aldığınız en iyi şey?

Çocukken kütüphaneden aldığım ve bir daha hiç geri vermediğim Brewer'ın "Deyimler ve Efsaneler Sözlüğü". İngiliz deyimlerinin kökeni üzerine bir referans kitabı. Eğer "kalbini gömleğinin üzerine giymek" (dobra dobra konuşmak) gibi deyimlerin kökenini ya da "whipping boy" (günah keçisi) gibi ifadelerin nereden geldiğini merak ediyorsanız, bu kitap tam size göre.

Ritz Oteli'nde akşam yemeği misafiriniz kim olurdu?

Ritz'de akşam yemeğine çıkma durumu, bu soruyu doğrudan fantastik diyarlara sürüklediği için, kendimi sınırlamayayım: Bence koca bir tabak makarnanın etrafında İsa, Muhammed, Vishnu ve Buda'yla birlikte oturup, en sonunda da her şeyin dibine vurmak çok matrak olurdu.

Zamanda yolculuk: Nereye, ne zaman ve neden?

Asla geçmişe dönecek biri olmadım. Hepimiz gelecekte neler olacağını bilmek isteriz. Ama zaman içinde yolculuğun biraz hilekârca olduğunu düşünüyorum. Üstüne üstlük arada olup biten ilginç şeyleri de özlersiniz. Şahsen geleceğin günbegün ortaya seriliyor olmasına bakmaktan mutluyum. Bence içinde bulunduğumuz zaman, dünyaya gelmiş olmak için gerçekten ilginç bir dönem.

Stres atma yönteminiz ne?

Yakın zamanda bulduğum en çok işe yarayan yöntem, insanın kendini stresin kaynağından fiziksel olarak mümkün olduğunca uzak tutması. Bu nedenle, eğer işinizden nefret ediyorsanız, istifa edin. Eğer hükümetinizden nefret ediyorsanız, gidip yenisini bulun. Nesneler size ağırlık mı yapıyor? Satın gitsin. Bazıları buna kaçmak der, bazıları da amaçsızca sürüklenmek. Bense mutluluk diyorum.

Hayatın olmazsa olmazı: Kahve, votka, sigara, çikolata ya da?..

Ben bir alkol hayranıyım ve sigara içiyorum, ama hayatımın tek "olmazsa olmaz"ı müzik. Bana akıl sağlığı kazandıran tek terapi yönteminin müzik olduğunu keşfettim.

Tercih ettiğiniz yaşam alanı: Şehir mi, kasaba mı ve nerede?

Tercih ettiğim yaşam alanı, tropik bir ada da bir ağaç ev. Tropik ada işini hallettim. Ağaç ev meselesi üzerine çalışmalarım hâlâ sürüyor.

Ülkenizin liderine ne söylemek istersiniz?

Sizce George W. Bush herhangi birini dinler mi? Bence hayır. Ayrıca kendisine söylenenleri anlama kabiliyeti konusunda da ciddi şüphelerim var. İngilizceyi idrak etmesi, en iyimser yaklaşımla pek zayıf. Ama eğer ona bir şey söyleyecek olsaydım: "Hemen dur. Mirasını bıraktın ve biz uzun süre bu pisliği ortadan kaldırmak için uğraşacağız. Bu yüzden lütfen eşyalarını topla ve mümkün olan en kısa süre içinde bizi terk et. Lütfen git. Çok çok uzağa git. Ve bir daha asla geri dönme."

Şu sıralar neyle uğraşıyorsunuz?

Bir roman ve Hindistan'da çektiğim duvar resimlerinden oluşan bir sergi.

(Popmatters, çev: Ç.Ö.)

DİL YÂRESİ: FIREWATER ŞARKILARI NECE KONUŞUYOR?

PRİSENCOLİNENSİNAİNCİUSOL

Adriano Celentano 1973'te bir şarkı yazdı: "Prisencolinensinainciusol". Ne adında, ne de İngilizceymiş gibi duran, "in de col men seivuan / prisencolinensinainciusol ol rait" diye başlayıp giden sözlerinde bir anlam bütünlüğü var... Tarzanca bir eser, nefis bir funky rock-'n'roll… Youtube ve Myspace'te seyredilebilen klibi de çok matrak: Bir dershane parodisi içinde, liseli kızın "sözleri neden böyle?" sorusunu cevaplayan Celentano Hoca, bu şarkının evrensel aşkı simgelediğini iddia ediyor ve modern çağda insanlar arasındaki iletişimsizliği vurgulamak istediğini anlatıyor.

İletişim eski bir yalan, Adem'le Havva'dan kalan... Son Altın Palmiye'yi alan Laurent Cantet'nin "Entre les murs"ünü de sayarsak, global dünyadaki kültürel farklar, kültürel kimliklerin tokuşmasının kanattığı yaralar ve –inadına– yarattığı imkânlar, son yıllarda sinema başta olmak üzere bütün sanatların temel meselesi. Doruk noktası herhalde Iñárritu'nun "Babel" filmiydi: Biri ABD/Meksika'da, biri Fas'ta, biri Japonya'da geçen birbirine pamuk ipliğiyle bağlı üç hikâyede, kültürel ve sınıfsal farklılıkları törpüleyen bir öge olarak dil (ve dilsizlik) başroldeydi. Film, ilhamını Babil mitolojisinden alıyordu: Tanrı katına ulaşmak için gökyüzüne doğru katman katman yükselen görkemli bir kule inşa etmeye yeltenen insanoğlu, Tanrı tarafından cezalandırılır. Aynı dili konuşan insanlar böylece 72 dile, 72 millete bölünür. Gerisi onlara kalmış: Ya aralarında mütemadiyen hırlaşıp barış yüzü görmeyecekler ya da farklılıklarını bir zenginlik olarak algılamasını öğreneceklerdir.

Geçen sene, çeşitli festivallerde "Babil" adının telaffuzunun bile sorun yaratmasına ne buyrulur? Kıssanın hissesi bir parodiye dönüşmüş, efsane kendi şakasını peşinden sürüklemiş sanki. Brad Pitt, bir basın toplantısında, üç farklı cümlede, filmin adını üç farklı şekilde kullanmış: Babel, Babil, Beybıl!

ABD dünyadaki hegemonik iktidarını yükseltirken, onun otomatik hizmetkârı İngilizceye son zamanlarda bir haller oluyor. Tam da İngilizcenin emperyalist bir esperantoya dönüşmesinden korkulurken, meydanlar bunun antitezini haykıran ezgilerle doluyor. Manu Chao'nun çokdilli şarkıları, Eugene Hütz'ün (Gogol Bordello), Dr. Nelle Karajliç'in (No Smoking Orchestra) "broken English"i, Beirut'un "Şiki Şiki Baba"sı ve dahası... İngilizce İmparatorluğu kan kaybediyor, bütün yollar yeni bir demokratik laf salatasına, "başka bir iletişim mümkün"e, çağdaş "Prisencolinensinainciusol"lara çıkıyor...

Firewater'ın "Golden Hour" albümü son nefis örnek. Tod A'nın dili aslında İngilizcenin hası, edebî mi ebedî. Ama Tod A, anavatanının uzağında, Beat jenerasyonu hınzırlığındaki dilini sarmalayacak yeni bir beat peşine düşüyor. Hükümranlık etmeye değil, kendine yeni bir dans figürü bulmaya gidiyor. Onun İngilizcesi, kendine başka bir yatak arayan su.

Punk aksanının yeterince çatlattığı bu dil, üstüne bir de Ortadoğu, Balkanlar, Asya darbeleri binince iyice kırılıyor ve Tod A'nın fotoğraflarını çektiği yıkık dökük duvarlara, o duvarlardaki şenliğe dönüşüyor. Bu duvarlardaki izler yeni bir hayatın, daha çıplak, daha gerçek, daha dünyalı bir rock'n'roll'un müjdecisi. Yepyeni bir melezliğin, tersinden mülteci rock'un habercisi.

Firewater'ın müziği daha çıplak, daha gerçek, daha dünyalı bir rock'n'roll'un müjdecisi. Yepyeni bir melezliğin, tersinden mülteci rock'un habercisi.

Amerikalılığın pek de gurur duyulacak bir şey olmadığı günümüzde, Amerikalı Tod A bir hayırsever ya da misyoner gibi değil, biraz Tenten, biraz Mister No, yitik bir maceraperest, küstah bir punk'çı olarak çıkmış yolculuğa. Yol boyu kendi gibi paryaları aramış, bulmuş. Hindistan'da, Pakistan'da yerel müzisyenlerin yanısıra İstanbul'da Replikas'çılardan, Radyo Eksen'cilerden yardım almış.

Firewater'ınki, ayrı dünyanın insanlarının aynı telden çalabildiği bir umut müziği. Tıpkı geçen sene, İstanbul Modern'de, "Düşleri Düşlemek" başlıklı video günlerindeki Pierre Bismuth'un işi gibi: Ekranda Walt Disney'in meşhur "Jungle Book" çizgi filmi gösteriliyor. Filmdeki 19 karakter 19 farklı dil konuşuyor, ama hepsi de birbirini mükemmelen anlıyor. Herkes farklılığını koruyarak var olabiliyor. Yine geldik Babil'e...

Derya Bengi

kargart

KARGAŞA 8

4 - 30 Haziran 2008

ortamakarışık

Ali Çelik
Aysun Öner
Bahadır Dilbaz
Baran Tokmakoğlu
Başar Coşkun
Burhan Ersan
Can Özal
Ceyda Ağırkol
Çağla Cömert
Deniz Yalçınkaya
Erdal Kuruzu
Ersin Tavukçu
Gökçe Birtan
Lale Altunel
Meral Efe
Mustafa Elveren
Ozan Dayan Özoğlu
Özgür Kıran
Özlem Gök
Özlem Uzun
Pınar Partanaz
Serkan Taycan
Sevim Patır
Tuba Çakır
Yasemin Erdin
Zafer Yalçınpınar

Kadife Sokak No:16 Kadıköy İstanbul T:0216 330 31 51
F:0216 346 55 46 www.kargart.org info@kargart.org

Gogol Bordello

Roisin Murphy

Hot Chip

Efes Pilsen One Love Festival

Yine bir One Love zamanı. Bu sene 21-22 Haziran'da düzenlenecek festivalin adresi değişmiş, sahne Santralistanbul'a taşınmış, ama zaten gelenler bizi bir yerlere götürecek nasılsa... İlk gün İngiliz çıkarması var: Smiths, Soft Cell, Blondie gibi grupların izinden yürüyen, göz alıcı art punk'larıyla Long Blondes, DJ Style-ist & Mabbas, Kreş ve Bedük'ün ardından sahneye geliyor. Indie-pop'tan hallice bir elektronikayla tempoyu yukarı çekecek Hot Chip'in arkasını eski Moloko'cu İrlandalı Roisin Murphy disko-house'la bağlayacak. 22 Haziran da 21'i kadar uzun bir gün olacak besbelli. Partisyonlar da, coğrafyalar da farklı, ama durabilene aşk olsun. Selim Sesler, Gevende ve Baba Zula'yla önce bir gevşeyelim, beller ısınsın, gerdan kırılsın, ardından disko partizanı kesileceğiz Shantel'le. Balkan köklerini hiphop'a dolayan Miss Platnum da feminist postasını atmadan bırakmayacak. Aman finaldeki cümbüşe bir parça enerji kalsın. Esas oğlanlar Gogol Bordello çıktığında yer gök inler, olacaklar olur, Rock'n Coke'taki gibi tam ısındırıp kaçmazlar...

Mark Knopfler

Dire Straits'in beyniydi, swing'in sultanı hâlâ... On yılı aşkın solo kariyerinde nefis albümlere ve film müziklerine imza atan blues gitarının mahir penası Mark Knopfler İstanbul'a düşüyor. Son albümü "Kill To Get Crimson"ı çalmakla yetinmez İskoçyalı, doyum da olmaz. 13 Haziran'da Kuruçeşme Arena'daki gece kaçmaz!

15. Uluslararası İstanbul Caz Festivali

2 Temmuz'da başlayacak Festivalde manzaraya kuşbakışı yapalım, ayrıntıları gelecek sayıya bırakalım. Efsaneler kontenjanında Herbie Hancock iki gece üst üste. Tropicalismonun babalarından Caetano Veloso, Pink Martini ve Rufus Wainwright'ın solosu kaçmaz. Omara Portuondo, Maffy Falay, Zakir Hüssein, Marcus Miller ise kanatlardan bindirecek. Kapanış 30 Temmuz'da Lenny Kravitz'in "love revolution"ınıyla...

Herbie Hancock

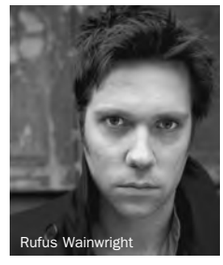
Rufus Wainwright

Kardeş Türküler'le 15 Yıl

Dile kolay, 15 sene geçmiş. O arada ne merhaleler geçildi, neler üretildi, kim bilir daha neler bekliyor bizleri. Kardeşliğe de, türkülere de kattıkları az buz değil. Akademik bir titizlikle, ama kurumsal bir soğukluğa meydan vermeden, Ortadoğu ve Balkanların elçiliğini yaptılar adeta. Bu büyük birikimi kutlamak için iki gece düzenleniyor: 5 Haziran'da Ankara'da Anadolu Gösteri Merkezi'nde Birol Topaloğlu, Erdal Erzincan, Ertan Tekin, Esra Redzepova, Leman Sam, Pakrat Estukyan, 24 Haziran'da Kuruçeşme Arena'da Erkan Oğur, Neşet Ertaş, Aynur gibi konukların, dostların eşliğiyle...

Travis

Binboamania

27 Haziran'ı ve Parkorman'ı not düşelim. İskoçya'nın bağrından çıkan indie-rock topluluğu Travis'in kapanışı yapacağı gecede dört grup ağırlanıyor. Güven Erkin Erkal ve Hakan Tamar'ın seçtikleriyle başlayacak etkinliğin yerli ayağında Sakin'le Mor ve Ötesi estirecek. Fakat bize sorarsanız asıl hadise, punk-rock'ta mevzisini koruyan, hiza çeken New Model Army'nin "51. eyaleti" harlaması olacak.

New Model Army

Masstival

Alanis Morissette, Def Leppard ve Whitesnake, Duman, Şebnem Ferah, Sıfır KM, Özge Fışkın, Ogün Sanlısoy, Karapaks, Redd, Mira, The Revolters, Peyk, Yüksek Sadakat ve Asfalt Dünya... 4-6 Temmuz tarihleri arasında Parkorman'da düzenlenen festival iki sıcak sahnenin yanısıra kamp hayatı da sunuyor.

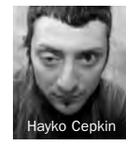
Hayko Cepkin

Duman

Rock'n Antalya

Havalar ısındı, rock sahillere vurmaya başladı. 20-22 Haziran tarihlerinde, Antalya Lara plajında düzenlenecek Rock'n Antalya, üç gün üç gece rock ayini vaat ediyor. Duman, Hayko Cepkin, Teoman, Redd, Emre Aydın, Üçnoktabir, Aydilge ve niceleri eşliğinde küresel ısınmaya karşı bayrağın dalgalandırılacağı, yaklaşık 30 grup ve DJ'in sahneye çıkacağı festival kapsamında kara, hava ve su sporlarınının yanısıra, tembellik hakkı faaliyetlerine de yer ayrılmış. Ayrıntılar www.rocknantalya.com adresinde...

Dogzstar'da Alcalica

Berlin'den bir üçlü: İki eleman Yunanlı, biri Belçikalı-İngiliz, üç dünya vatandaşı! Santur ve kalimba gibi geleneksel enstrümanlarla ve Akdeniz ruhuyla harmanladıkları güçlü dubstep ritimleri 6 Haziran gecesi Dogzstar'da.

Sean Bw Parker

İstanbullu İngilizlerden Parker'ın "velvet undergroundy" yeni albümü "A Gun To The Temple"ın dumanı üstünde, programını not düşelim. Ayın 6 ve 27'sinde Kemancı, 18'inde Shaft. Yolumuzu düşürelim, iyi bir şarkı yazarı ve rock-'çuyla temas kuralım.

Jethro Tull

Progresif rock'un kilometretaşlarından Jethro Tull, 40. yıl dünya turnesi kapsamında 6 Haziran'da İstanbul Kuruçeşme Arena'ya, 8 Haziran'da Ankara Hacettepe Üniversitesi Açıkhava Tiyatrosu'na geliyor. Flütlü rock nasıl olurmuş, özledik vallahi.

ETKİNLİK

İstanbul Teremin Buluşması

İlk elektronik müzik aleti olarak kabul edilen "teremin"e ithaf edilen "Geçmiş Gelecek - İstanbul Teremin buluşması", yerli ve yabancı önde gelen teremin icracılarını 6 Haziran gecesi garajistanbul'da yan yana getiriyor. Buluşma kapsamında, bizim doğaçlama rock'ta da nadide bir yer edinen, dokunmadan çalınan bu tuhaf çalgıyı icat eden Leon Theremin'in sıradışı yaşamını konu alan "Theremin: An Electronic Odyssey" adlı Sundance ödüllü belgesel filmin iki seans gösterimi ve ücretsiz bir atölye çalışması da düşünülmüş. Pamelia Kurstin, Alper Maral, Baba Zula, Rahman Altın ve Dinar Bandosu'ndan izleyeceğimiz teremin şovlarının ardından ilerleyen saatlerde Daniel Wang ve Barış K'nın "left-field" disko partisinde teremin virtüozleriyle jam var.

ZamanDönüşüm

Salzburg kilise müziğinde yenilikçi bir etki yaratan Avusturyalı kompozitör Johann Michael Haydn ve Salzburg katedralinin önemli bestecilerinin müzikal mirasının Avusturya ve Türkiye'den dört çağdaş sanatçı eliyle canlandırılacağı ZamanDönüşüm başlıklı kültürlerarası konserler dizisi, kilise müziğinin geleneksel ve çağdaş olanla ilişkisine deneysel göndermeler yapmayı hedefliyor. 24 Haziran'da İstanbul, St. Esprit Katedrali'ndeki konser, ölümünün 202. yılında Haydn'a selâm duran projenin de ilk ayağını oluşturuyor. Ahmet Altınel, Nihan Devecioğlu, Replikas ve Reverie Falls On All'dan bildiğimiz Barkın Engin ve Burak Tamer'in katılacağı proje sayesinde Türkiyeli besteciler, Avrupa kökenli kilise orgu için modern bestecilik tekniklerini kullanarak bir parça yazmış olacaklar.

SERGİ

Joan Miró

"Şiirleri resimleştiren, resimleri şiirleştiren" Miró, döneminin edebiyat çevresiyle de yakın dostluklar kurmuş, René Char, Jacques Prevert, André Breton, Paul Eluard gibi kalemlere esin vermiş, aynı zamanda usta bir seramikçi ve heykeltraştı. Dadaizm, kübizm, gerçeküstücülük ve varoluşçuluk gibi yaşamı ve sanatı sorgulayan düşünce akımlarıyla yoğrulup, bizzat bu akımların lokomotiflerinden olmuş Miró'nun, mekânı, nesneleri ve evreni kaleideskobik bir bakışla aktardığı eserleriyle göz göze gelme fırsatı ayağımıza geldi. Külliyatından seçilmiş 120 parçanın yer aldığı sergi, 31 Ağustos'a dek Pera Müzesi'nde izlenebilir.

Sedat Hakkı Eldem

Mimarlık tarihimizin modernist geleneği içinde nev-i şahsına münhasır bir karakter, öğrencilerinin ilâhı olmuş Sedat Hakkı Eldem'in doğumunun 100. yılı, Osmanlı Bankası Müzesi'nde iki sergi ve bir kitapla kutlanıyor. Çocukluk ve erken gençlik yıllarına odaklanan ilk sergide nasıl bir yetenekle karşı karşıya olduğumuzu belgelere toslayarak anlıyoruz. 14 yaşında mimari çizim yapan bir adam var karşımızda! 30 Ağustos'a kadar sürecek sergiyi takiben, hocanın olgunluk ve geç dönemini yine aynı adreste, Uğur Tanyeli, Bülent Tanju ve Edhem Eldem'in küratörlüğü sayesinde olacak.

Roxy Etkinlik Platformu

Modernizm, gerçeklik, insan doğası, yabancılaşma ve hatta bunun fetişi üstüne kavramsal çatısını kuran, küratörlüğünü Derya Yücel'in yaptığı "Yabani" adlı sergide dört imza var. Başak Kaptan'ın animasyon videosu "Ön Cam Hikâyeleri, kapitalist toplumun ürettiği yeni bireyin doğasına odaklanan Sinem Baykal'dan "Mechanicalscape" ve İlke Yılmaz'dan "Turkish Melodram" adlı yerleştirmelerle Zekiye Sarıkartal'ın karşıtlıkları ve çelişkileri sorguladığı fotoğrafları 11 Haziran'a kadar Roxy'de.

Beyin sergisi

Beyin kimyası ve işleyişi üzerine kapsamlı bir sergi var Rahmi Koç Müzesi'nde. İnsan Beynine Genel Bakış, Beynin İşlevleri, Hareket Kontrolü ve Yön Duygusu başlıkları altında üç bölümde toparlanmış. Beynin derinliklerini kavramaya yönelik 42 aktiviteyle bir tür kendini tanıma tecrübesi imkânı sunan sergi, 2004 yılında Danimarka Experimentarium Bilim Merkezi tarafından tasarlanmış, yenilikçi, etkileyici ve interaktif formatıyla dünyanın pek çok ülkesini gezdi. Haftanın her günü 30 Haziran'a dek gezilebilir.

PERFORMANS

Santralistanbul'da Geçici İşgal

Bilgi Üniversitesi Sahne ve Gösteri Sanatları Bölümü, Sahne Sanatları Alanı ile Çağdaş Gösteri Sanatları Girişimi'nin ortak etkinliği "Geçici İşgal" performans ve tiyatro gösterimleri, 14 ve 15 Haziran'da Santralistanbul'da, Galeri 1'de gerçekleşecek. Her gün dört ayrı gösterinin sunulacağı etkinlikler akşam 7'de başlıyor. Mekânı geçici bir süre için sanat aracılığıyla dönüştürme fikrinden yola çıkan "işgalciler", izleyiciyi yeni bir mecrayla karşılaştırmaya, kendileriyle eşzamanlı enerji harcamaya davet ediyor. Tiyatro, bütün sanat dalları gibi, sırf seyirlik değil, hep beraber de yapılabilir...

DANS

Atölye Flamenko

Sulukule için geçmiş olsun diyenlere duyurulur. Fındıklı Atölye Dans bünyesinde çalışmalarını sürdüren Atölye Flamenko, Sulukule'ye selâm çakıyor. Flamenko ruhuna sahip çıkan ekip, Çingene olmasalar da gögüslerini gere gere "Soy Gitano" (Çingeneyim) adlı ilk gösterilerini, Sulukule Derneği yararına, Bilgi Üniversitesi Dolapdere kampüsünde 15 Haziran'da sahneye koyacak...

KILAVUZ

Liste - etkinlik rehberi

Müjde! Ufacık tefecik, Karamürsel sepeti gibi bir kılavuz rehberimiz oldu. İstanbul'un kültür-sanat trafiğine dair kim, ne, nerede, ne zaman sorularının yanıtı artık cepte! Mecaz olarak değil, el kadar bülten içinde –o da her cebe sığar. Haftalık, ücretsiz olarak dağıtılan Liste-etkinlik rehberinde her tür program akışı takip edilebiliyor. Fihristi sayesinde şehrin envanteri de çıkıyor arada. 800'ü aşkın mekânda bulunan dergiye internetten de erişim sağlanabilir. www. liste.com.tr

LYKKE LI

Like a virgin

İlk albümü "Youth Novels"i Peter Bjorn and John üçlüsünden Björn Yttling'in desteğiyle yayınlayan İsveçli şarkıcı 22 yaşında.

Göçebe bir aileye doğmuşsun. Senin için "ev" neresi?
Li Lykke Timotej Zachrisson: Babam müzisyen, annem fotoğrafçı. Beş yıl Portekiz'de yaşadık, Fas'a gittik, bir süre kışları Nepal ve Hindistan'da geçirdik. Serbest yetiştirildim. On yaşımda Hindistan'da partilere gidiyordum. Etrafta çırılçıplak dolaşırdım. Benim evim, eğlencenin olduğu yer.
19 yaşında New York'a gitmek istemenin sebebi neydi?
Babam "ilk fırsatta kendini İsveç'ten kurtar" diye nasihat etmişti. Açıkçası, kendimi İsveçli gibi hissetmiyorum. İsveç'in güzelliği, dünyanın geri kalanından esinlenmenize yarayan, tüm yollara açık olmanıza imkân veren bir ülke olması. Stokholm'un yavaşlığından kaçıp bir şeyler öğrenmek istiyordum. New York'ta "mikrofon sizde" gecelerine çıktım, gece kulüplerinde sürttüm, sokakları arşınladım, televizyonda sürüyle tuhaflık seyrettim...
Pop müzik başından beri arzuladığın tür müydü?
Ben ona tam pop müzik diyemiyorum. Daha ziyade eklektik. Teremin, flüt, kazoo, klavsen, piyano, ayak sesi gibi bir sürü ses kullanıyoruz. En iyi pop, her şeyin karışımıdır. Bazı şarkılarda hiphop, bazılarında folk, bazılarında klasik blues izleri var. Sevdiğim her şey bir arada. Tüm şarkılar kişisel tecrübelerime dayanıyor. Sadece doğru tınıyı

bulmaya gayret ettim. Bir şarkıda Elton John gibi, diğerinde Nina Simone gibi olsun istedim.
Senin için "blog'dan çıkan Madonna" diyorlar...
19'umda New York'a niçin gittim sanıyorsunuz? Madonna da öyle yaptığı için! Çok taşaklı bir kadın. İlk aldığım kaset Madonna'nın "Immaculate Collection"ıydı. Özel bir müzikal yeteneği olmadan, sıfırdan yola koyulmuştu, ama büyük düşleri vardı. Kadının sahnede algılanış biçimini değiştirdi. Cool'un ta kendisi. Üstümdeki etkisi, müzikal tarafından ziyade, kültürel boyutlarıyla oldu.
(Timeout London, Popmatters, çev: Şahan Nuhoğlu)

NNEKA

Petrol gerçeği

26 yaşındaki Nijeryalı sanatçı, Hamburg'da yayınladığı ikinci albümü "No Longer At Ease"de soul, hiphop, folk ve Afrobeat arasında mekik dokuyor...

Müzik nasıl bir yer tutuyordu hayatında?
Nneka Egbuna: Hep benimle birlikteydi. Nijerya'da, çocukluğumda okulda, kilisede, koroların bir parçasıydım. 2000 yılında Almanya'ya geldiğimde de şarkı söylemeye devam ettim. Sevdiğim şarkıların enstrümantal versiyonlarını bulup, evde üstlerine bağıra çağıra söyleyip komşulara dinletirdim.
Almanya'da yaşamak ne kazandırdı sana?

Başta mutluydum, hiç olmadığım kadar özgür hissediyordum kendimi. Ama iki senenin sonunda insan ilişkilerindeki yüzeyselliğin, maddiyatçılığın ve hepsinin ötesinde ırkçılığın farkına vardım. İçinde yaşadığım toplumda kimliğime sahip olamama tehlikesiyle burun buruna geldim. Bu çatışma içinde, yaratıcılığım harekete geçti.
Müzikte kurtarıcıların kimler oldu?
Kilise şarkılarıyla büyüdüm. Nijerya inançlı bir toplumdur ve müzikte fazla bir seçim şansınız yoktur. Almanya'da beni etkileyen ilk isim Mobb Deep'ti. Sonra da Nas, Talib Kweli, Mos Def, Lauryn Hill... Booba ve MC Solaar gibi Fransız sanatçılarını da sayabilirim...
Albümünün adı neden "No Longer At Ease" (Bundan böyle huzur yok)?
Bu isim, bu gidişle asla huzura eremeyeceğimin bir ilanı gibi. Bir köşede uslu uslu oturamayacağım, çünkü susmak istemiyorum. Konuşmak zorundayım.
'90'larda, Nijer deltasındaki petrol bölgesinde, Warri kentinde dünya kamuoyunu çok meşgul eden kazalar yaşandı, yoksul insanların ölümünün üstü örtülmeye çalışıldı. Son albümündeki "Streets Lack Love" şarkısında Shell, Exxon gibi petrol şirketlerin de adını anıyorsun...
İlk albümümün adı "gerçeğin kurbanı"ydı (Victim Of The Truth). Albümüne bu ismi veren kız, artık daha da açık konuşmak istiyor belki. Nijerya bağımsızlığını kazandığından bu yana Wole Soyinka, Ken Saro-Wiwa gibi aydınlar toplumsal çıkarları savundular, gerçeklerin peşine düştüler. Nijerya'da gerçeği aramanın mükâfatı bellidir: Ya ölürsün, ya sürgünü boylarsın ya da çeneni tutup her şeye tahammül göstermeye çalışırsın.
(Les Inrockuptibles, Onlygroove, çev : D.B.)

CUT COPY

Yeni harman

Avustralyalı elektro-pop grubunun ikinci stüdyo albümü "In Ghost Colours" yayınlandı.

Yakın zamanda "Fabric Live 29" miksinizden gayrı bir şey yaptınız mı?
Tim Hoey: Geçen sene Avustralya'yı Daft Punk'ın alt grubu olarak turlayıp festivallere katıldık. Ardından yeni albümümüzü çıkardık.
Mitchell Scott: Albümü bir buçuk sene önce tez elden hazırladık. Fakat sonrasında plak şirketimizin yayınlamasını bekledik. Yıldırıcı bir süreçti.
İlk albümünüzden bu yana elektronik müzik sahnesi büyük değişime uğradı. Başka grupların ortaya çıkması albümünüzü nasıl etkiledi?
Hoey: Biz başladığımızda Avustralya'da böyle bir sahne yoktu. Tabii ki şu anki elektronik müzik dinleyici kitlesi de mevcut değildi.
Scott: Albümün hazırlanış safhasında, bu cenahtaki yeni eğilimlere ya da kimin ne yaptığına çok takılmamaya gayret gösterdik. Başkalarının da seveceğini umarak, kendi sevdiğimiz müziği yaptık.
"In Ghost Colours"ın ardında özel bir tema ya da fikir var mı?
Hoey: Tabii ki bu ilk albümümüzün bir uzantısı, altında yatan şeyse pop müziğe duyarlılığımız. Bu albümü daha psychedelic bir gerçekliğe, ELO, Animal Collective ya da Steve Miller Band gibi daha kozmik bir pop anlayışına taşımak istedik. Albümü yaparken bol bol Krautrock dinlediğimiz için, albümdeki parçaları geçişlerle birleştirme kararı aldık. Baştan sona dinleyeceğiniz ve her dinleyişinizde yeni şeyler keşfedeceğiniz bir albüm.

Albümdeki parçalar arasında ciddi enstrümantal farklılıklar mevcut. Çeşitlilik sizin için çok mu önemli?
Hoey: Bu, bizim için müziği kutlamak gibi bir şey. Farklı müzik geleneklerinden geldiğimiz için, müziğimize her şeyden biraz ekliyoruz. Zor olan şey bunları harmanlayabilmek ve Cut Copy sound'unu ortaya koymak. Bunu insanları delirtmek için değil, sevdiğimiz şeylere kendi yorumumuzu getirebilmek adına yapıyoruz.
Scott: Karşımızda, dans müziğiyle rock müzik arasında fark gözetmeyen, müziği genel olarak seven bir kitle bulabilmeyi umuyoruz.
(Prefixmag, çev: V. Can Yazıcı)

THE B-52'S

Dada pop

B-52's dörtlüsü otuz yılda sekizinci albümleri "Funplex"i yayınladı.

Ortaya çıktığınız ilk yıllarda, müziğinizden de önce, kılık-kıyafetinizle çok yadırganıyordunuz...
Fred Schneider: Bize Athens'in kaçıkları muamelesi yapılırdı. En abuk sabuk kıyafetleri sırtımıza geçirirdik. John Waters ve Andy Warhol estetiğinin karışımıydık. Geceleri Athens tam bir ölü şehirdi. Bugünkü gibi bir öğrenci şehri değildi, R.E.M.'ciler daha çocuktu. İyi vakit geçirmek için kendi evrenimizi yarattık. B-52's bizim için sıkıntının panzehiriydi. Dadacı bir anlayışla, yeni bir şey oluşturmak için etkilendiğimiz her şeyi birbirine karıştırdık. Keith'in (Strickland) dediği gibi, Captain Beefheart'la Pigme müziği ara-

sında bir bağ kurduk. *(gülüyor)*
Cindy Wilson: O yıllarda Ramones, Devo, Sex Pistols gibi punk gruplarını dinlerdik.
Müziğinizle bugünlere geleceğinizi hayal ediyor muydunuz?
Cindy: Asla. Her şey tesadüf eseriydi.
MTV gençliği için bir pop grubundan farksızsınız, oysa YouTube'dan seyrettiğimiz ilk konserlerinizde underground'un bir parçası gibisiniz.
Cindy: Hangi konserden bahsettiğinizi anladım, o günlerde 18-19 yaşındaydım.
Fred: İlk albümümüzü '79'da çıkardık. Punk ve new-wave yıllarıydı. Ama biz farklı ve orijinaldik, sevdiğimiz her şeyi birbirine karıştırdık: Surf müziği, garage rock, pop, punk tavrı, avangard müzikler ve beyaz funk... Hem eğlenceliydik, hem de underground.
Scissor Sisters'ın her şeyi sizden arakladığı söyleniyor...
Fred: Aferin onlara. B-52's'da yapmak istediğimiz şeyi yaptılar: MTV gençliğiyle entel gençliği bir araya getirdiler. Davulcuları Patrick benim solo albümümde de çaldı.
Bugünlerde kimleri dinliyorsunuz?
Fred: LCD Soundsystem, Sigur Ros, Peaches...
Yeni albümünüz "Funplex" için neden bu kadar beklediniz?
Fred: Besteleri oluşturmak dört senemizi aldı. Dördümüz artık ABD'nin farklı yerlerinde yaşıyoruz. Ama konserlere hep devam ettik, Avrupalılar bilmez, ama '70'lerin sonundan beri aralıksız ABD turnelerimiz oluyor.
Sizin gibi tipik Amerikalı bir grup, neden bir İngilizi, Steve Osborne'u prodüktör olarak seçti?
Fred: Çünkü çok parlak bir herif. Hepimizin bayıldığı New Order'ın "Get Ready" albümünü de o yapmıştı. Bizim gibi üç şarkıcılı bir grupla çalışmak, bir prodüktör için gerçek bir meydan okuma gerektirir. Sonuçta ortaya tam istediğimiz gibi bir iş çıktı: Hem çığ, hem eğlenceli, hem de seksî.
(Rock & Folk, çev: Derya Bengi)

IDA MARIA

Mezarlıkta dans

"Queen of the World" ve "Stella" single'larıyla sükse yapan 23 yaşındaki Norveçli punk'çı, ilk albümü "Fortress Round My Heart"ı ağustosta yayınlayacak.

Nasıl bir eğitim gördün?
Ida Maria Sivertsen: Norveç'in kuzeyinde bir üniversite şehri olan Nesna'da büyüdüm. Bizimkilerin ikisi de öğretmen ve müzisyen. Sesim çok cılız ve hayli erotikti eskiden. Yatılı okulda müzik okurken içimdeki canavarı keşfettim. Okul, misyonerlerin idaresindeydi. Haliyle kitap elimden geçti, ama Hıristiyan falan değilim. Dans etmemize izin yoktu. Ayakta seks yapmak gibi tabu bir durumdu. Benim dönemden çocuklar ya misyoner oldu ya da evli ve çocuklu. Üniversitede müzik okumaya devam ettim. Delirmemek için kendi müziğimi yapmaya karar verdim. 16 yaşımda bir rock konserine gittim ve o gün, hayatımı sürdürmenin en iyi yolunun rock yapmak olduğuna kani oldum. Babam caz ve ska müzisyeniydi. Annemse düğünlerde söylerdi. Hendrix destanıyla ailem sayesinde tanıştım.

Henüz çocukken sana sineztezi teşhisi konulmuş. Duyuları diğer insanlardan farklı olarak bir arada yaşıyorsun, değil mi? Nasıl bir şey bu?
Muhteşem! Hayat çok daha zengin gözüküyor. Teşhis konulmadan evvel hararetli ve aşırı duygusaldım. Kaçık olduğumu düşünüyordum. Etkisi LSD gibi bir hastalık diyebiliriz bu duyum ikiliğine. Sahnede kıvılcımların haykırdığını görüyorum. Müziği duyduğumda renkleri de görüyorum. Çok altüst edici, ama iyi anlamda.
Müzikteki kahramanın hangi renk?
Shaun Ryder. Tam bir çatlak. Rengâhenk bir anarşi o. Tamam, Nick Cave de harika ama, tam tersinin, kontrastının da olması gerek.
Sahnede çok haşinsin. Gitara kafa atmalar, tepinmeler, çılgın sahne dalışları yüzünden, kırık kaburga kemikleri bir yana, bolca kan da kaybetmişsin.
Sahnede başka bir varoluş hali, bir elektrik hasıl oluyor. Orada dikilirken, önünüzdeki kalabalığın enerjisi yüzünüzde patlıyor. Yatak odanızda yazdığınız şarkılar eşliğinde insanlarla iletişim kurmanın

çok özel bir tarafı var. Konuşarak hayat üstüne felsefe yapmam mümkün değil, ama mevzuyu şarkı sözlerine döktüğünüzde ve müzik eklediğinizde iş değişiyor. Şarkı yazmak ve onları icra etmek bir ifade biçimi, fakat bu kavramsal bir dışavurum.
Müziğini nasıl tarif ediyorsun?
Partiye gitmiş melankoli. Cehennem kadar siyah. En büyük ilahım Håkan Hellström: The Smiths gibi, kişisel, karanlık sözlerini majör notalarla harmanlayıp hızı köklüyor ve dalgasını buluyor. Mezarlıkta dans etmeye benziyor. Hayat da öyle: Ne zaman öleceğini asla bilemezsin.
(Sunday Times, Timeout London, çev: Ş.N.)

KRIS KRISTOFFERSON

Billy The Kid

72 yaşındaki Kris Kristofferson'la müzik ve sinema hayatında kısa bir gezinti...

1965 yılında ordudan ayrıldın ve Nashville'e geldin. Amacın neydi?
Şarkı yazmak. Bir süre sonra baktım ki, şarkılarım satılıyor ve şarkı yazarak yaşayabiliyorum. Tabii bu aşağı yukarı beş yılımı aldı.
Johnny Cash'in dikkatini çekebilmek için evinin önüne helikopter indirdiğin anlatılır...
Öyle bir hikâye var. Johnny Cash "Sunday Morning Coming Down" şarkısını aldı. Waylon Jennings'e "The Taker"ı, Roger Miller'a "Me and Bobby McGee"yi verdim.
Miller'ın versiyonu da Janis Joplin'in eline geçti ve onun yorumuyla ölümsüzleşti.
Evet, kısa zaman içinde bir zamanlar idolüm olan bir sürü insanla dost olmuştum: Lefty Frizzell, George Jones, Johnny Cash...
Son yıllarda birçok dostunu kaybettin. Willie Nelson ve sen hâlâ ayaktasınız.
Willie, Nashville'e geldiğimde idolümdü. Bugün de en iyi dostum. Ben onu tanıdığımda daha sakalı bile yoktu, düşün! Zaten folk

müzikte sakal mevzuu benimle başladı.
Ciddi mi?
Pek ciddi bir durum değildi oysa. Bir dönem zatüree yüzünden her hafta hastaneye gidiyordum ve traş olacak mecalim bile yoktu. Bir gün hastane çıkışı dergilerden biri fotoğrafımı çekmiş ve şu manşeti atmış: "İşte country müziğin yeni yüzü!" Willie sakalım yüzünden az laf etmedi bana o zamanlar.
Ordudan ayrılıp Nashville'e yerleşmek kolay bir karar değildi herhalde. Sıradan bir subay değildin çünkü.
Ben bir asker ailesinden geliyorum. Başarılı bir öğrenciydim, istifa ettiğimde yüzbaşıydım, pilot sertifikam vardı ve öğretmenliğe hak kazanmıştım. Bizim evdeki General, Generalin Karısı'ndan daha az şoke oldu: Annemle 25 yıl küs kaldık. Country o zamanlar güney dışında aşağılanan bir müzikti.
Sinemaya nasıl geçtin?
İlk deneyimim Dennis Hopper'ın "The Last Movie" filmiydi. Bakmayın Dennis'in şimdi TV reklamlarına çıktığına. O zamanlar hayatta görüp görebileceğiniz en özyıkımcı adamdı. Tam bir deli ve muhalifti. Yıl 1971. Çekim yeri Peru! Daha ne anlatayım?
1976'da "A Star Is Born"da oynadın.
O sıralar aynen filmdeki karakter gibi alkoliktim. Karavanımda, asla boş tutmadıkları bir tekila şişesi vardı.
Peckinpah'ın olaylı "Pat Garrett & Billy The Kid" ve "Konvoy" filmlerinde de vardın...
"Konvoy"un çekimlerinde Sam Peckinpah'ı kovmaya kalktılar. "O yoksa ben de yokum" dedim. O zaman popülerdim ve buna cesaret edemediler. Bir saat sonra Sam büyük bir hışımla gelip "allah belanı versin, tam yırtıyordum bu filmden, senin yüzünden tekrar bokun içine düştüm" diye azarladı beni.
(Guardian, çev: O.G.)

FOUR TET

Akışkan ritmler

İngiliz müzisyen Kieran Hebden (yani Four Tet) mini albümü "Ringer"ı yayınladı. Efsanevî caz davulcusu Steve Reid'la yaptığı son kaydın ise sonbaharda yayınlanması bekleniyor.

Bir önceki albümden beri neler yaptın?
Kieran Hebden: "Everything Ecstatic" turnesinden sonra yeni şeyler denemenin zamanı gelmişti. Şansım yaver gitti, Steve Reid'la tanıştım. Çok çabuk anlaştık ve daha tanıştığımız haftanın sonunda iki kez beraber sahne aldık. Konserlerden sonra bu işi daha ileri götürmemiz gerektiğini fark ettik.

Steve Reid müziğini nasıl etkiledi?
Ritm hususunda ondan çok şey öğrendim. Doğaçlama, ikimiz için de bir özgürlük arayışından çok, müziği daha akışkan bir hale getirme meselesi. Steve'le New York'ta kaydettiğimiz işler katı bir formata ya da kompozisyona sahip değil. Sadece kafamızda belirli melodiler ve fikirlerle stüdyoya girdik.
"Ringer"ın sound'u ne tür süreçlerden sonra bu hali aldı?
İki senedir Londra'da The End adlı bir kulüpte DJ'lik yapıyorum. Nasıl bir tekno DJ'i olunur, nasıl sekiz saatlik setler hazırlanır, bunları öğrenmek zorunda kaldım. "Ringer"ı yapmaya başladığımda doğal içgüdüm, önceki albümlerimdeki caz ve hiphop etkilerinden kurtulup tekno ağırlıklı bir şeyler ortaya koymak yönündeydi. "Ringer"ın büyük bir kulübün ses sisteminde iyi ses verebilmesi benim için çok önemliydi.
Steve elektronik müzikle senin kadar ilgili mi?
Steve'le ilgili en çok sevdiğim şeylerden biri, belli müzik türlerine takılıp kalmaması, yeni işleri takip etmesi ve özümsemesi. Benim müziğimle yakından ilgilendi. Caz ve hiphop'la zaten iç içe olduğundan, uyum yakalamamız çok zor olmadı.
Yeni materyalleri bir canlı performans grubuyla çalmayı planlıyor musun?
Elektronik müziği elektronik donanımlarla yapmak, elimdeki materyali bir grup için dönüştürmekten daha keyif verici.
(Earplug, çev: V.C.Y.)

THE DIRTBOMBS

Şehir paranoyası

The Gories ekibinden de tanıdığımız Mick Collins'in liderliğindeki Detroit'li garaj rock bandosu Dirtbombs, "We Have You Surrounded" adıyla dördüncü albümünü çıkardı.

"We Have You Surrounded" nasıl bir albüm? "Şehir paranoyası" üstüne kurulu konsept bir albüm mü?
Mick Collins: Yaptığımız dört albümün içinde en iyisi. Son albümün en iyisi olduğunu herkes iddia eder, ama ben eminim, çünkü diğer üçünü dinlemişliğim var. Şehir paranoyası konusuna gelince, evet, konu bu galiba. İlk yaptığımız beş şarkının üçü yoğun bir şekilde şehir paranoyası dediğin şeyle ilgiliydi. Sonra bu tema arkadan gelen şarkılara da sızdı. Ama tamamen bundan ibaret olmadığını umit ediyorum albümün.
İktidardan duyulan edişe ve korku da bu albümde çok yoğun. Bu en politik albümünüz sanki.
Kesinlikle.
Peki bu politik eğilim müzikal zevklerinizde de değişiklik yarattı mı?
Bilmiyorum. Şarkılar kendiliğinden çıkıyor. Özellikle birilerine öykünmeye falan çalışmıyoruz, ama "Leopardman at C&A" şarkısında Bauhaus'u taklit etmeye çalıştığımı söyleyebilirim.
Bu şarkı, ünlü çizgi roman yazarı Alan Moore tarafından Bauhaus için yazılmış, öyle değil mi?
Evet, biz de böyle biliyorduk, ama aradık taradık, şarkıyı bulamadık. Çünkü aslında Alan Moore şarkıyı Bauhaus için değil, Bauhaus'un basçısı David J. için yazmış ve hiç kaydedilmemiş. Ben de bunun üzerine sözlere kendi müziğimi yazmaya karar verdim.

Hiç çaba harcamadan meşhur olmuş gibisiniz...
1992'den beri ortalarda olduğumuz içindir, yoksa albümlerin satışı öyle aman aman da değil.
Detroit hâlâ insanların rock star olmak için geldikleri bir şehir mi?
Hayır, tam tersine, topluca terk ediyor artık insanlar Detroit'i.
Sanat hayatını da etkiliyor mu bu durum?
Her şeyi etkiliyor. Her hafta daha az insan var ortada. Emlâk krizinin en kötü vurduğu yer Detroit.
(Brightestyoungthings, Modernpeapod, çev: Ogan Güner)

Fakat ölülerle öyle nadir karşılaşıyoruz ve mutsuzluk ekranlarımızdan taşmayacak biçimde öyle inceden inceye hesaplanıyor ki, gerçek bir ölüden üzüntüyle söz etme fırsatı çıktığında insan bunu kendine saklamamalı, böyle durumlarda dünya hayatlarımıza baskın yapıyor çünkü. Aslında varoluşun içinde o kadar az evren var ki. **YVES SIMON**, Duygu Sapması

Yağmura karşı elim kolum bağlı durmaktansa su içiyorum, gazete okuyorum, denize uzanıyorum pencereden. Otlanın ucundaki nikel saatin dokuz buçuğu gösterdiğine bakma! İstavritin tutulması macuncunun zurnasına bağlı. Eski ellerim kimbilir nerdeler şimdi? **OKTAY RİFAT**, Perçemli Sokak

The Kooks
Konk
(EMI)

Artık sadece liseli kızlar için müzik yapacağını beyan etmiş bir grup hakkında ne buyurursunuz? A) Adamlar piyasayı çözmüş B) Adamların iyi bir espri anlayışı var C) Adamlar özgüven abidesi olmuşlar ve D) Adamlar kendileriyle dalga geçebiliyorlar. Neye yoğuran bir ruhunuz var, fark etmez. Kooks hâlâ zıplatabiliyor mu, İngiliz nazalitesi ile yağmurlu havaları güneşe döndürüyor mu? Evet. Aradaki melankolik sözler ve seslerle bu canlı kanlı şeyde denge kuruluyor. Aslında bu kadarıyla da yetinebiliriz. Punk ruhuna böyle hesap kitaplar yakışmaz, bu kadar risksiz ve profesyonel bir şey bizi bozar diyorsanız, zaten son dönemde katlanarak artan "formüllü İngiliz pop-rock'undan" uzak durunuz.

Şunu da kabul etmek lâzım: Bazı müzikler konserde biranızı yudumlayıp etrafı kestiğiniz zamanki kadar iyi durmuyor, odanızın boş duvarlarında, yalnızlığınızla.

Bir kere şu kesin, "Konk", The Kooks'un birinci albümleri "Inside In/Inside Out"un yanında çok vasat kalıyor. Nerede o 16 yaşında yazılmış "Naive"ler, "You Don't Love Me"nin patetik cool'uğu, "Ooh La"sı, "Sofa Song"u, Brighton plajının limonî sıcaklığını bize koklatan "Seaside" şarkısı? İlk seferinde ve bu kadar gençken, bu denli iyi bir albüm yapınca, insan daha çok şey bekliyor çocuklardan. O kadar dünya turnesi, Rolling Stones gibi adamların yanında çalma tecrübesi ve partiden sonra ilk albümün soluk bir karbon kopyası gibi duran bir albümle karşılaşınca ister istemez hayal kırıklığına uğruyor. Yine de üzülmeyelim. Özellikle Amerikalıların takıntılı bir şekilde bayıldıkları o burnu-tıkalı İngiliz aksanı aşkınız varsa ("A Fish Called Wanda" fetişiminiz), ilk albümü bilmeyip buna bir şekilde bulaştıysanız, durum çok da vahim olmayabilir. Hayali'nin dediği gibi: "Aşıklar, şafak rengi kanlarının içindeki dağlarını seyretseler / Güneş ışığı içindeki zerreyi, gökyüzündeki ayı bilmezler." Bilmediğiniz sürece her şey çok daha güzel. Görüp duymadığınız sürece, karşılaştırmalar yapmadığınız sürece, "hiç de fena değilmiş" diyebilirsiniz pekâlâ.

Belki The Kooks'un maharetidir, bilinmez, adamların yazdığı sözler hep fazla bir anlamlı gelmiştir. "Eddie's Gun" gibi ereksiyon sorunlarını konu eden güftelerde bile insan bir şeyler bulunca, "bu adamlar galiba çok hafif, ama bir o kadar da anlamlı şeyler yazabiliyorlar" diye düşünmeden edemiyor. Belki de tesadüftür, Kooks'a denk geldiğiniz zaman aşıksınızdır, zerreleri değil, pembe gökyüzünden başka bir şey görmüyorsunuzdur. Belki kırıksınızdır, her sözün diken gibi battığı bir hassasiyetle kaplanmışsınızdır... Kısacası her şeyin sizinle bağlantılı olduğunu düşündüğünüz anlarda dinlerseniz bir Kooks, bütün şarkıların sizin için yazıldığını hissedersiniz. Belki de bu adamların liseli kız müziği dedikleri şeyin ta kendisi! O anlamda başarılı oldukları kesin. Her neyse, albüm "See The Sun" ile başlıyor. Adamımız, aşık olduğu kızı şimdi başka birisinin koluna girmiş görünce, "ben sana iyi günler yaşatmadım mı" diye söylenip duruyor. Bunu albümün çıkış parçası "Always Where I Need To Be" takip ediyor –bununla çıkmaları şaşırtıcı değil, hakikaten albümün en iyilerinden biri. Bu şarkının konusu da kaybedilenler: "Onu bir yerlere götürürüm, kulağına sinek kuşum ol, bana bir şeyler mırıldan derim (İngilizce "hummingbird" kelimesinin sinek kuşundan çok daha şiirsel olduğunu belirtmeden geçmeyelim), ben alemlerin adamıyım vs. vs. ama yine de sonunda seninle kapatacağımızı düşünürdüm hayatı" tarzı şeyleri gayet cıvıl cıvıl melodilerin üstüne söylenince, adamların ciddiyetini sorgulamadan edemiyorsunuz. Ama hüzünlü söz ve zıpır müzik kombinasyonu pekâlâ vurucu olabiliyor işte.

Albümün handikaplarından bir tanesi, birçok şarkının kulağa tanıdık gelmesi –kendilerini tekrarlamak adına değil sadece, ister istemez Kaiser Chiefs ve Arctic Monkeys'i duyar gibi oluyorsunuz. "Do You Wanna", "Love It All" ve "Down The Market" bu anlamda gayet sıradan ve renksiz örnekler. "Stormy Weather"a gelince, nerde Billie Holiday'lerin söylediği aynı adlı şarkı, nerde nerde nerde diye hayıflanmadan edemiyorsunuz. Diğer parçalardan bir nebze sıyrılan, "One Last Time" ve albümün gizli parçası. İki dakika sabredebilirseniz, "Seaside"ın yalınlığına yaklaşan hoş bir akustik eserle karşı karşıya geleceksiniz. Keşke bu damardan gitselermiş, bu parçayı gömmeselermiş demeden edemiyoruz. Galiba, çok hızlı üretmişler, stüdyo zorunluluklarını yerine getirmişler diyorsunuz bütün bu şarkıların bitiminde. Ey Hayali! "Nerede hercai güzel varsa sevip / Sonra da onun cefasından feryat etmeye başlama, haydi yürü yoluna." Hızlı sevdalar hikâye bırakmıyormuş demek.

Pelin Batu

Last Shadow Puppets
Age Of The Understatement
(Domino)

The Last Shadow Puppets, Arctic Monkeys'den Alex Turner ve The Rascals'dan Miles Kane'in ikizleri oynadığı yeni "karanlık indie kuşağı" grubumuz. Çıktı çıkmadı muhabbetinden artık herkesin hevesinin kaçmaya başladığı anda sessizce ilk albümlerini yayınladılar.

Hikâye, 2005 yılında Sheffield'dan çıkmış yerel bir grup ortalığı salladığında başlıyor. Oasis'den bu yana İngiltere'den çıkan en iyi şey olarak kabul edilen Arctic Monkeys'in lideri Turner kişisel merakı olan '50'li ve '60'lı yılların kayıtlarıyla haşır neşirken, Kane de eski grubu The Little Flames'le onların altında çalıyor. İkisinin arasında ortak proje fikri de oldukça iyi anlaştıklarını fark ettikleri turne sırasında peydahlanıyor. Kane "Favourite Worst Nightmare"deki "505" isimli parçaya gitarıyla eşlik ediyor. Birlikte "Age Of The Understatement"ın sözlerini de o günlerde yazıyorlar. Kane ve Turner ikilisine hem prodüktör koltuğunda hem de davulların başında Simian Mobile Disco'dan hatırlayacağımız James Ford ve Final Fantasy'den Owen Pallett eşlik ediyor.

"Age Of The Understatement", rahatlıkla '60'lı yılların kült filmlerine soundtrack olabilecek retro bir albüm. Zaten aynı ismi taşıyan ilk single'larına inanılmaz güzellikte kotarılmış birer David Bowie ve Billy Furry cover'ı da eklemişler. Turner, sık sık Bowie'nin ilk dönemlerinden etkilendiklerini dile getiriyor –bir diğer ikonlarıysa Scott Walker. Arkalarındaki 22 kişilik Londra Metropolitan Orkestrası da gene o dönemin senfonik popuna öykünmelerine hizmet ediyor. "Age Of The Understatement" şarkısı kulakları tırmalayacak kadar melodik ve tanıdık geliyor bir yerlerden. Popüler Muse çalışması "Knights of Cydonia" ile olan benzerliğinin üstü, Kane tarafından bir röportajda "biraz ödünç almış olabiliriz" diye hemencecik kapatılmış. İkinci single olacağı açıklanan "Standing Next To You" ise albümün belki de akılda en az kalan parçası. Acı tatlı bir aşk hikâyesi anlatan "Calm Like You" tam alıştığınızda bitmesiyle insanı üzüyor... Turner ve Kane'in ses renkleri neredeyse aynı olduğu için hangisinin ne zaman söylediğini kestirebilmek zor. Bunu en çok "Separate and Ever Deadly" parçasında fark ediyoruz. "My Mistakes Were Made For You" ise devasa orkestranın varlığını en çok hissettiğimiz parça. Konserlerde neye benzer, merak ediyoruz. Kapanış parçası "The Time Has Come Again" ise "Lütfen çok erken gitme / O çok erken gitti" diyen gönülsüz bir veda parçası...

"Age Of The Understatement"la Alex Turner sizi her seferinde başka yerlere götüren, son kullanma tarihi hiç geçmeyecekmiş gibi görünen nadir albümlerden birine imza atmış. İleride başına bir şey gelmezse, bu adam sivilceli ergenden müzik efsanesine keskin bir geçiş yapacak gibi görünüyor. *Esra İpekçi*

Kafka karabasanlarında gördü belki seni, ama adlandıramadı (ya da girmedin onun düşlerine) bilseydi, senin gibi bir yer var yeryüzünde en korkunç kitabın konusu sen olurdun. **FERİT EDGÜ**, O / Hakkari'de Bir Mevsim)	Her yaşın kendine göre bir güzelliği yoktu. Emin olduğun, farkında olduğun hiçbir yaşın güzelliği yoktu. Yaş öyle bir şey olacaktı ki, sen bilmeyecektin. Sana yaşını sorduklarında şaşıracaktın, şöyle bir durup hesaplamak zorunda kalacaktın. Yaş günü hediyesi verenlere ajan provokatör gözüyle bakacaktın. "Benim yıllarımı paketlemeyin ulaan, bırakın dağınık kalsın!" diye bağıracaktın. **MURAT UYURKULAK**, Tol	Bedenin farklı parçaları, bakışlardan yoksun, ayrı bedenler oluşturuyorlar. **RENÉ CHAR**
mutsuzluktan söz etmek istiyorum / dikey ve yatay mutsuzluktan / mükemmel mutsuzluğundan insansoyunun / sevgim acıyor **TURGUT UYAR**		

SANTOGOLD
Santogold
(Downtown)

Santi White bir müzik emekçisi. Babasının Fela Kuti, James Brown plaklarının arasında büyüyor, ablasından Led Zeppelin'i, Joni Mitchell'ı öğreniyor. Önce defterine şiirler döktürüyor, kendi çapında rap yapmaya çalışıyor. 19'una geldiğinde bir plak şirketine girip ısmarlama şarkılar yazmaya başlıyor –Lou Reed aynı idmanı yapmıştı zamanında. Müşteri de, iş de ayırt etmiyor, GZA'ya da, Lily Allen'a da, Aslee Simpson'a da çalışıyor, yeri gelince beste de yapıyor, söz de yazıyor. Stiffed adındaki grubuyla ufak ufak kendi yolunu açıyor. İçinde yatan aslansa solo bir albüm yapmak... Nihayet Santogold kod adıyla albümünü bitiriyor –Stiffed'in diğer sacayağı John Hill de kendisine yoldaşlık ediyor. Santogold'un içindeki aslan öyle bir kükremiş ki, albümde boş şarkı yok –hepsi hit adayı. Müzik endüstrisinde elde ettiği ahbaplıkların çok işe yaradığı aşikâr. Bad Brains'den Chuck Treece, Steel Pulse'dan Cliffored "Moonie" Pusey, Freq Nasty, Spank Rock'dan Naeem Juwan, Radioclit, Sinden, Switch, Trouble Andrew, XXXchange… Müzik dünyasının en havalı isimleri... Sadece, programı bir türlü uymadığı için katılamayan Mark Ronson ile Timbaland eksik! Onların yerini de M.I.A. ve Diplo fazlasıyla dolduruyorlar.

M.I.A. ile Santogold bir elmanın iki yarısı gibiler zaten. Aynı esmer ten, aynı tedirgin ses, aynı vahşi bakışlar... Ancak M.I.A. kan kırmızıyken, Santogold "golden". Birbirlerinin içinde eridikleri yerlerde White tıpkı M.I.A. gibi ses veriyor. Avukat babasını belediyedeki yolsuzluklarla ilgili bir FBI araştırması sırasında kaybetmiş. "L.E.S. Artistes"in klibinde Kara Panterler'e göz kırpıyor. Yani aralarında müzikten başka yakınlıkların da olduğu anlaşılıyor. Ancak, White üzerine düşen ışık değiştiğinde mainstream popa, aydınlık bir sarıya da çalmıyor değil. M.I.A. ile Gwen Stefani arasındaki skalada ne kadar renk mevcutsa, bu albümde de o kadar mevcut. Bir kısmı gözlerinizi kamaştırırken, bir kısmı içinizi ısıtıyor. *İlker Aksoy*

VETIVER
Things Of The Past
(Fat Cat)

Folku standartlarının dışına çıkarıp her tür deneye tâbi tutanlar, son birkaç sene içinde ortaya çıkan en zihin açıcı müzik örneklerinin büyük bir kısmını teşkil etmekte. Tabii bu arada sadece zamanlamaları nedeniyle gelenekselin dışına çıkmayan pek çok grubun adı da yanlış bir şekilde neo-folk ya da New Weird America akımlarıyla birlikte anılır oldu. Vetiver de bunlardan biri. Gayet yumuşak, süssüz, dikişsiz bir folk onların yaptığı. Geleneğe, köklere bağlı kalırken eski gibi tınlamaya bile çalışmayacak kadar. Geçmişten kopup gelmiş gibi bir halleri yok, sadece o dönemin müziğini bugün yapıyorlar. İsimlerini en çok duyuran "To Find Me Gone"dan iki yıl sonra gelen yeni albüm "Things Of The past"in isminden kasıt, nostalji duygusundan ibaret değil. Esas adam Andy Cabic bu kez kendi parçalarını yazmak yerine Townes van Zandt, Loudon Wainwright III, Biff Rose, Ian Matthews, Garland Jeffreys gibi çoğunluğu Amerikalı şarkı yazarlarının '60'lar sonu ve '70'ler başı dönemlerinden parçalarını yorumlamış. Zengin bir kadroyla kaydedilen albümün country ile bağları sıkı.

Seçilen parçaların bu şarkı yazarlarının az bilinen kayıtları olması, hatta sanatçıların da çoğunun yeterince tanınmamış olması, Cabic'e kendi gibi olma konusunda daha fazla fırsat vermiş. Albümün en güzel anlarıysa, Cabic'in geçmişten gelen kahramanlarından ikisinin varlığı. 60 yaşındayken çıkardığı ikinci albümü "Lookaftering" ile üç yıl kadar önce ikinci baharını yaşayan ve folkun yeniden yükselişinde payı olan Vashti Bunyan'ın sesini Dia Joyce parçası "Sleep A Million Years"da duyuyoruz. Eski bir plaktan sample alınmış izlenimi uyandıran vokal kaydıyla da parça Bunyan'a çok yakışmış. Michael Hurley de kendi yazdığı "Blue Driver"da Cabic'e bizzat eşlik ediyor.

"Things Of The Past" herkeste heyecan uyandırması mümkün bir albüm değil, ama folku geçmişteki haliyle sevenler için gösterişsiz olduğu kadar eksiksiz ve tam tadında.

Yakıcı sıcaklar yerine mevsimlerden de kış olsaydı, etkisini daha fazla gösterirdi muhakkak. *Seda Niğbolu*

SHEARWATER
Rook
(Matador)

"Gün olur, alır başımı giderim / Denizden yeni çıkmış ağların kokusunda / Şu ada senin, bu ada benim / Yelkovan kuşlarının peşisıra". Uzun kanatlı, orta büyüklükte göçebe bir deniz kuşu olan yelkovan kuşu, Orhan Veli Kanık ve Zülfü Livaneli'nin kaçıp gitme ve daha güzel diyarlarda yeniden başlama sevdalarına ilham olmanın yanısıra, Austin'li indie grubu Shearwater'a da ismini vermiş. Grubun beşinci albümü "Rook"un da ekin kargası mânâsına gelmesi ve albüm kapağındaki Hitchcock'un "Kuşlar" filmini andıran resim birer tesadüf değil. Jonathan Weinburg, kendini sırlarına az insanın vakıf olduğu kuş bilimine adamış, başka dünyalar hakkında bol bol okuma yapıp kendini geliştirmeyi, müzikal üretimine bu farklı dünyalardan topladıklarını yansıtmayı seçmiş biri. Kendisi gibi Okkervil River üyesi olan ve İngiliz dili okumuş Will Sheff ile birlikte 1999 senesinde kurduğu Shearwater, sessiz ama emin adımlarla çıkardığı albümler sonrası 2006'da yayınlanan "Palo Santo" albümüyle başka bir vitese geçmiş, Okkervil River'ın gölgesinden çıkmış ve indie müzik camiasının büyük aktörlerinden olan Matador Records ile anlaşmıştı. "Rook"a kadar olan Shearwater külliyatı gereksiz taramalardan kaçınan, müzik kanvaslarına bilinçli sınırlar çizen ve boyalarını idareli kullanan şarkılar hediye etmişti hep. Grup bu albümlerinde ise daha kolay yaklaşılır bir hal almalarına rağmen şarkılarının içine gizledikleri dehlizleri daha da derinleştiriyor. Yeni katılan arp, santur gibi aletler ve üflemeliler dinleyicileri dünyaya daha temiz gözlüklerle bakmaya davet eden pastoral temalı şarkıları daha alımlı bir hale getirmiş. "Leviathan Bound"un sessizliği ve ölçülüğünün altında gürül gürül akan yaylılar ayakları yerden kesiyor örneğin. Şarkıları daha da inanılır kılan bir diğer öğe Weinburg'un sesi. Müzisyen "Century Eyes" gibi klasik rock'n roll formuna yakın bir şarkıda tüm coşkusuyla bağırırken "Home Life" gibi cam narinliğinde bir şarkıda fısıltı noktasına indirgeyebiliyor sesini. Myspace sayfalarında, siteye sahip olan News Corporation'a, insanların kafasını zehirleyip algılarını çarpıtan Fox News ve şirketin yanlı habercilik anlayışı ile katkıda bulunduğu Irak savaşı ve küresel ısınmadan dolayı tepki göstermeleri bizi gruba daha da çok ısındırıyor. Zaten dünyada kaç kişi kendi derdini tasasını bir yana bırakıp kuşların dertleriyle ilgileniyor, bir adaya kapanıp haftalarca onlarla yaşıyor? *Yiğit Atılgan*

→51

Su hep başka yerlere doğru akar, insanlarsa hep kendilerine saplanıp kalır.
YVES SIMON, Duygu Sapması

En büyük çabası mavinin
Daha da mavi olmak
SABAHATTİN KUDRET AKSAL

Hiçbir şey kendi alınteri kadar bir insanı tatmin edemez. Çalışan insan, kendi varlığında hüküm süren bir ahengi bütün kainata nakleder. Hayatın biricik nizamı bu ahengin kendisi olmalıdır. **AHMET HAMDİ TANPINAR**, Beş Şehir

En keskin bilimsel araştırmalar bile hayal gücümüzün özgür, yaratıcı yeteneği olmaksızın bir adım ileriye gidemez. Bir insan nedensellik yasasına aykırı şeyler üzerine bir kez olsun kafa yormamışsa onun uğraştığı bilimden bir zerrecik olsun yeni bir düşünce beklemek boşuna olur. **MAX PLANCK**, Modern Doğa Anlayışı ve Kuantum Teorisine Giriş

Gutter Twins
Saturnalia
(Sub Pop)

Afghan Whigs'den sonra Twilight Singers'la yoluna devam eden gönül adamı Greg Dulli ile Kurt Cobain'in vaktiyle hayran mektupları döşediği Seattle ve grunge dünyasının efsane siması, Screaming Trees solisti Mark Lanegan gibi yetenek kumkuması iki eski dost kafa kafaya verirse ne olur? "Saturnalia" gibi muhteşem bir albüm çıkar ortaya. İsmini hizmetkârların bir hafta süreliğine sahipleriyle yer değiştirdiği, kölelerin efendi, efendilerin köle olduğu bir eski Roma festivalinden alan albüm, Lanegan'ın o çok görmüş geçirmiş sesinin "Oh Mama" diye açılışını yaptığı anda kıskıvrak yakalıyor insanı, sonuna kadar da bırakmıyor. "Daha önce hiç böyle şarkılar yazmamıştım, şu anda bambaşka bir tapınaktayım" diyor Dulli, "Saturnalia"nin kendisi için önemini açıklarken. Gerçekten de önceki projelerden kaçınılmaz olarak izler taşısalar da, albümdeki parçaların her biri yepyeni birer nefes. Her zamanki gibi buram buram sigara kokuyorlar, ama her zamankinden daha karanlıklar.
"Saturnalia"nin başarısının sırrı, bu iki kendine has müzisyenin stillerinin melankolik bir uyum içinde harmanlandığı bir sound'a sahip olmasında yatıyor. Lanegan'ın kırık ve buğulu sesi, Greg Dulli'nin tiz vokalleriyle garip bir şekilde ahenkli. Hem liriklerdeki melankoliyi, hem de birbirlerini tamamlıyorlar. Sakin bir açılıştan sonra ivme kazanan ve sonunda kilise orguyla huzur bulan "The Stations"ı takip eden "God's Children"da Dulli "Tanrı'nın bütün çocukları / Göğüsleyin ışığı / Biliyorum / Serbest düşüş bu" diye haykırıyor; albümün atmosferine hâkim "düşmüş melek" teması, yarı gospel, yarı folk havasıyla "Who Will Lead Us" ve "Seven Stories Underground"da da karşımıza çıkıyor. Spin dergisi Dulli'yi biraz pagan bir Anne Rice karakteri, biraz da Katolik bir Graham Greene kahramanı olarak tasvir ederken hiç de haksız sayılmazmış aslında. "Saturnalia" günah ve arınma temalarını baş köşeye oturtmuş bir albüm, biraz pişmanlıkla beraber yine de başını dik tutma ve delikanlılığa toz kondurmama havası da var. Istırabını umutsuzca bastırmaya çalışan kahramanının "Sana hikâyemi anlatırdım / Böylece belki beni kurtarırdın" dizeleriyle biten "All Misery / Flowers"ın tekinsizliğini yolunu şaşırmış gibi duran yaylılar körüklerken, "Circle The Fringes"da bu görevi Dulli'nin uzun süre akıp giden vokalini o çok tanıdık gürleyişiyle sarsan Lanegan yerine getiriyor. "Front Street"le biten albümde The Gutter Twins, kuş cıvıltılarıyla başlatmayı seçtikleri bu parçayla şaşırtarak oldukça ironik bir kapanışa imza atıyor. "Biraz eğleneceğiz oğlum" diye defalarca tekrar ederken bütün o kasvetin ardında bıyık altından gülümsediklerinin işaretini veriyorlar belki de.

Mathias Schneeberger, Dave Rosser, Joseph Arthur, Martina Topley-Bird, Queens Of The Stone Age'den Troy Van Leeuwen gibi yakın dostların katkıda bulunduğu, hem Dulli hem de Lanegan'a önceden ev sahipliği yapmış, Seattle müzik camiasının demirbaşı SubPop etiketiyle çıkan "Saturnalia" esaslı bir albüm. Öyle ki, resmi web sitelerine koydukları Oscar Wilde'a ait şu sözü daha bir anlamlı kılıyor: "Hepimiz çöplük içinde yaşıyoruz, ama yalnız birkaçımız başını kaldırıp yıldızlara bakıyor." 3 Mayıs'taki İstanbul konserlerinde bize de gösterdiler o yıldızları ve her ne kadar gelecek albüm planlarıyla ilgili konuşmaktan sıkılsalar da, umarız ki daha uzun süre göstermeye de devam ederler. *Deniz İpek*

Scarlett Johansson
Anywhere I Lay My Head
(Atco)

Juliette Lewis'in azgın halleri, Jared Leto'nun sütlü rock'n'roll'u, Keanu Reeves'in dogstar günleri, Kevin Costner fecaati gibi şeylere tanık olduktan sonra, oyuncuların rock starlığına soyunmasına kuşkuyla bakmamız anlaşılır. Önyargısız yaklaşmak zor tabii. "Kendini çok ciddiye almak feci bir şey" diyor bir eleştirmen. S. Johansson bunu kesinlikle yapmıyor gibi dursa da, Tom Waits cover'larından mürekkep bir albüm yapmaya soyunmak başlı başına bir göstergedir –Cash, Costello, Nine Inch Nails şarkıları üstünde de oynayabilirmiş, ama paramparça aşklı ve köpekli Waits'i yapınca hafif kalıyor, temiz kalıyor. Bazı şeyler de temiz olmuyor. Yine de, sayıklama ve mırıldanmalarını iyi oynamış, abartıya kaçmamış. Bowie bonusları için de ayrıca teşekkürlerimizi sunuyoruz. İyi ki Christopher Nolan tanıştırmış bu ikisini.
Johansson, müzik zevkini Jesus & Mary Chain'e back vokal yaparak, Bob Dylan kliplerinde oynayarak göstermişti. Dolayısıyla, bir Waits projesine dalması şaşırtıcı gelmiyor. Başını Waits'in eski esrik parçalarına uzatıp mahmur bir halde dile getirmesi hoş, tamam, ama pürüz olmayınca Waits'in de bir anlamı kalmıyor. Waits'in kırık dökük hallerini aramak belki saçmalık, ayrıca cover dediğin bir nevi yeniden doğurmaksa, orijinal ruhtan uzaklaşmak da kabul edilebilir. Filhakika, bu kadar sonik sesle perdelenen, bir nevi yok edilen alelade bir ses size "I wish I was in New Orleans" deyince, "buyurunuz, gidiniz, tez gidiniz" gibi bir şey söylemeyi içinizden geçirebiliyorsunuz. Waits'in kırçıllı sound'una orglar, akordeonlar, cırcır böcekleri ve bol bol zil yerleştirilince insan bir tuhaf oluyor zaten.
11 şarkılık albümde Waits'in "Alice", "Swordfishtrombones", "Big Time", "Rain Dogs", "Orphans", "Real Gone", "Small Change" ve "Bone Machine" albümlerinden irili ufaklı, lirik ve kıymıklı parçalar seçilmiş ve TV On The Radio'nun Dave Sitek'i tarafından pek düzgün bir şekilde aranje edilmişler. Albümün tek özgün şarkısı, "Song For Jo" ise Johansson ve Sitek tarafından yazılmış. Şimdi yine Johansson'a yüklenmek istemiyoruz ama, bu kadar "yapımcı-işi" kokan bir yapıta insan ister istemez bir farklı bakıyor. Zaten kendine "overproducer" diyen Sitek'ten de bu beklenirdi. Sitek'in kalın ve yalın damgası "katlı pasta kıvamında" müzik döşemelerinden Johansson'a Peter Pan'in tinkerbell'i ve öksürük şurubu arasında gelip giden bir sese ulaşmasına kadar her yerde. (Bu benzetme kendisine aittir, belirtelim.)
İşte, yine parlak ambalajlı bir proje, janjanlı bir ambalaj ve bir süperegoyla karşı karşıyayız sevgili dinleyiciler. Küçük bir not da Johansson'un sahne performansını izlemeyi hayal edenlere düşelim: Bu performansı izlemeye büyük bir ihtimalle hiç nail olamayacaksınız, zira sahne korkusu/canlı performans iştahsızlığı yüzünden S. Johansson bu platformlardan uzak kalmayı tercih ettiğini beyan etmiş. Übermensch'lerimize yüksek dağlarında bol oksijen dileriz. Derinlik sarhoşluğunun tanımı: Fazla azot. Biz yine de nikbin hallerimizden ödün vermeyerek şunu söyleyelim: Derinlik sarhoşluğu, aynı zamanda en acısız ölümlerden biri. Kırmızı günlerinizde sıhhat dileriz. *Pelin Batu*

Adriano Celentano'nun "Prisencolinensinainciusol" klibi için adresler: **http://vids.myspace.com/index.cfm?fuseaction=vids.individual&VideoID=31848442** **http://www.dailymotion.com/relevance/search/Prisencolinensinainciusol/video/x5b78s_prisencolinensinainciusol_fun** **http://www.youtube.com/watch?v=gu4w12odjn8**	Sessiz sümbül olabilir miyim? Buruşuk çamurlu bir pantolon? Uykuma reçel döküldü, çayıma göktaşı düştü. **YASEMİN ŞENYURT**, Mavi Çimenlerde Nefes Al!

Ermeni diasporası iyi çalışmış. **BÜLENT ÖZVEREN** *(Eurovision finalinde, Fransa'nın Türkiye'ye 8 puan verirken, Ermenistan'a 12 puan vermesini içine sindiremiyor)*

The B-52's
Funplex
(EMI)

1979'da, punk'ın ve diskonun altın yıllarının ardından, Athens - Georgia'da '80'lere damga vuracak bir rock sahnesi daha oluşmamışken, şıkır şıkır, vızır vızır bir loli-pop yayıldı ortalığa. B-52's'un ilk albümü, "Rock Lobster"la, "52 Girls"le, "Planet Claire"le, "Dance This Mess Around"la new wave'in cool'luğuna gamsız bir neşe, zamanlarüstü bir eğlence getiren ritmiyle raflarda yerini aldı. Kendileri de söylüyorlar, John Waters filmleri gibiydiler. Fütüristik bir retro, "Taş Devri" kesimi saçlar, '50'lerin atmosferine has, soluk bir renklilik ve rock-'n'roll, robotik bir eda ve ritm... Can sıkıntısından bir grup oluşturan, hoşlandıkları ne varsa müziklerine sığıştıran B-52's'un iki kadın vokaline, Kate Pierson ve Cindy Wilson'ın rock ölçülerine göre temiz sesine Fred Schneider'ın Mark E. Smith, Shaun Ryder usûlü nidaları, seksapelini vurgulayan gaz verişleri eşlik ediyordu. Daha o zaman Keith Strickland davuldaydı, gitarlar Cindy'nin abisi Ricky Wilson'a emanetti. ABD'nin yakın tarihinden fırlamış, hep orada durakalmış ya da sanki hiç varolmamış tuhaf tipler, abuk subuk, ama belki hafızalarda, gündeliğin akışında bir yerlerde de dokunan sözler, katıksız, gemlenmemiş, görünürde masum, ama adeta sonu kanlı bir isyanla bitecek bir parti ve eğlence havası...

'80'lerde bir gıdım güzellik varsa, biraz da B-52's sayesindedir. 1980'e ikinci albümleri "Wild Planet"la girdiler. Formül güçleniyordu, işin içine elektronik ekipmanlar da katılıyordu. Bir EP ve bir remiks plağının ardından "Whammy!" geldi; Schneider, Talking Heads destekli bir solo yayınladı. O güzel günler bir kara haberle kesildi: Ricky Wilson, 1985'te, daha 32 yaşında AIDS'den öldü. Başta kardeşi Cindy, elbette hepsi yıkıldı, kayıtları Ricky'yle tamamlanan "Bouncing Off The Satellites" albümleri yayınlansa da, neredeyse çöpe gitti. Gruptakilerin bazısı şehir değiştirdi, kimsenin müzikten falan konuşacak hali yoktu. Ama ne demişler, "beat goes on". 1989'da gitarları Keith Strickland devraldı, kızlar cıvıl cıvıl seslerini yeniden buldu, "Cosmic Thing" raflarda yerini aldı, "Love Shack" ve "Roam" herkesin diline dolandı. Konserler devam etti, elemanlar Iggy Pop'lara, R.E.M.'lere eşlik etti. 1992'de Cindy'siz "Good Stuff"ı doldurdular, ikinci macera da orada dondu kaldı...

16 yıl geçmiş. Eskinin primitif güzellikteki ritmlerinin zamane işi bir doluluğa, sarıcılığa bürünmesini saymazsak, eski tas eski hamam, tam gaz eğlenceye devam. Doves, New Order, KT Tunstall gibi isimlerle de çalışan Steve Osborne'un hafif tertip zamane sound'una uydurduğu bir prodüktörlük hamlesiyle B-52's, nefis gitar riff'leri eşliğinde, hız kesmeyen bir ritmle, diskoyla rock'u en iyi evlendiren üç-beş gruptan biri olduğunu, gençliğin yaşla değil, başla alâkası bulunduğunu bir kez daha kanıtlıyor. Hep yaptıkları gibi, "Funplex" diye bir gezegende, mütemadiyen aşka, meşke, dansetmeye çağırıyorlar. "Pump"ın güçlü ritmleriyle, cayırtılı gitarlarıyla açılan albüm, aynı hızla "Hot Corner"la, "Ultraviolet"yle devam ediyor, Fellini filmine atıfta bulunan "Juliet Of The Spirits"le hafif bir nefes alanı açıyor. "Funplex"le vites yükseliyor, "Eyes Wide Open"la kendi yarattıkları bir electro-clash'in topraklarına giriyorlar. Toplumsal cinsiyet meseleleriyle, çevre hareketleriyle her zaman içli dışlı olan B-52's'dan öyle direkt politik bir çağrı filan beklemek abes belki, ama yine de bütün dünyayı dansa kaldırdıkları son şarkıda küçük bir Washington dokundurması yapmadan da geçmiyorlar. Zaten onların politikliği başka bir yerde, "ontolojik" bir derinlikte. Onyıllara yayılan, geçmişe, geleceğe eşit mesafede, aynı ilgiyle bakan bir tarih anlayışı ki, bu perspektiften çıkacak bir parti yayını ancak neşeli bir eylem haline bürünebilir. Bunun da sonu, Waters filmlerindeki gibi bir özgürlükçü kaos olur ancak...

Merve Erol

CAM KULÜBELER

– 202 Haiku –
Pelin Özer

En büyük haiku ustası Başo şöyle demiş:-

Hiçbirşey göremezsin ki, bir çiçek olmasın.
Hiçbirşey düşünemezsin ki, Ay olmasın.

Demek ki, haiku yazarı, doğanın içinde gören ve düşünen kişidir — kendisinin de onun içinde varolduğu bilinciyle, doğada, doğayı, gören ve düşünen kişi…
Ama bu bir 'pastoral sentimentalizm' değildir: haikunun 'doğal' imgeleriyle dilegelen, temel insan durumlarının yansımalarıdır — haikuya 'yansıyan', bir insana yansımış bir doğa 'duygusu' değil, bir insanın kendini yansıttığı bir doğa durumudur. Yani, haiku, en temel şiirsel durumun yansımasıdır.

Pelin Özer'in haikuları da, doğa içinde gördüklerinde, gördükleriyle kendi kendisini düşünen bir kişinin şiirleridir.

ORUÇ ARUOBA

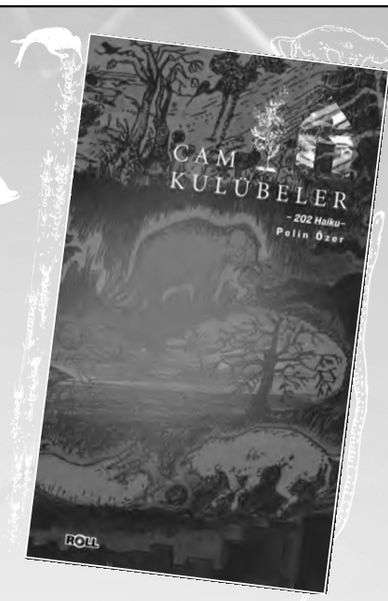

ROLL Kitapları Abdullah Sok. No: 9 Beyoğlu / İstanbul. Tel-Fax: 0212 251 87 67 expressroll@gmail.com

Seni seviyorum, çünkü parmaklarının ucuyla dünyaya dokunmak ve hayatın sadece o dokunuşa, yer ve gök arasındaki ufkun her zaman ertelenmiş olan ve her an ayırmaya çalışılan yara izine bağlı olduğunu bilmek bir tanrı lütfudur. **YVES SIMON**, Okyanuslar

Aşk
İnsanın
Geldim
Buradayım
Demesinin bilinci.
BEJAN MATUR

Geçen ay 22, 39 ve 40. sayfalarda, "Tütsülü Harikalar Kumpanyası" ve "Zürafayla Karıncanın Aşkı" başlıklı yazı ve söyleşilerde teknik sorunların önünü alamadık. Sayfalarda yer verdiğimiz Afrikalı ve Rus sanatçıların çoğunun resimaltı yazıları baskıda çıkmadı. Yanda, bu zorunlu kimlik tespitini, bir ay gecikmeyle bulacaksınız.... Özür dileriz.

Vincent Vincent & The Villains
Gospel Bombs
(EMI)

Madem herkes geri dönüyor, Vincent Vincent & The Villains "en uzağa" geri dönmüş. Şarkılarındaki punk tınısı, punk'ın geri getirmek istediği saflığın, çiğliğin merkezine yaptıkları yolculuğun meyvesi. Londralı dört delikanlı rock'n'roll'dan, come on let's twist again'den, Beatles ve Stones öncesinden, taş devrinden sesleniyor... Listenin en başında Johnny Kidd & The Pirates'i anmak lâzım. Sonra Roy Orbison'lardan, Beach Boys'tan, türlü türlü skiffle ve doo-wap, swing grubundan geçerek Stray Cats'e, hatta Chris Isaac'e kadar varabiliriz. Rüyalarında belli ki nuh nebiden kalma Gibson gitarlar, külüstür Mustang arabalar, James Dean ve Brando filmleri, Bonnie & Clyde'lar var...

Açılış şarkısını, biraz Meksika, biraz Balkan diyarından son sürat üstümüze gelen "Beast"i o kadar beğendik ki, onunla mukayese ederek diğer güzelim şarkılarından biraz not kırdık.

Çılgın şarkıyazarı-şarkıcı Vincent istediği kadar canhıraş feryatlar koparsın, davulcuları akrobat, gitaristleri judocu olsun, bu devirde bu müzikle romantizmden öte köy bulamazlar... Bu yol geniş midir, yoksa dar mıdır? Rock and roll'a mapushane var mıdır? *Derya Bengi*

The Indelicates
American Demo
(Weekender)

The Pipettes'den ayrılan Julia Clark-Lowes'un Simon Clayton'la ortak projesinin adı The Indelicates.

2005'in ikinci yarısında kuruluyorlar. Luke Haines veya Jarvis Cocker gibi şarkı yazarlarının ayak izlerini takip eden bir müzikleri var. Klasik müzik meraklarının etkisiyle kimi zaman yaylılarla süslenmiş, kâh dişi, kâh erkek sesinin sürüklediği "catchy" bir indie rock. Bir defa göz göze gelen Batı orijinli popüler müzik dinleyicilerinin kendilerine kayıtsız kalması da imkânsız. Ancak bunun sebebi, yaptıklarının olağanüstü etkileyici bir müzik olması değil, resmen tahrik edici şarkı adları: "Our Daughters Will Never Be Free", "Julia, We Don't Live In The 60's", "America", "We Hate The Kids"... Ancak dahası da var. Indelicates, müzisyenleri de diline doluyor sık sık. "Waiting For Pete Doherty To Die" adında bir şarkı ismini görüp meraklara gark olmamak pek imkânsız.

"American Demo", grubun ilk uzunçaları. İçinde "Waiting For Pete Doherty To Die" yok. Ama "If Jeff Buckley Had Lived" var. Indelicates'in sivri –hatta grubun isminden yola çıkarsak "kaba"– dilinden Doherty gibi o da sebepleniyor. Şarkı neredeyse Jeff Buckley iyi ki öldü demeye getiriyor: "Eğer yaşasaydı Jeff Buckley / Duyulsaydı sesi hâlâ / Zayıf ikinci albümde / Ve zorlu üçüncüde / Kırsaydı affedemediği eleştiriler onu / Büyüsek ve unutsaydık onu / (...) / Ömrünü tüketseydi / Yaşlı bir rockstar evinde / "Hallelujah"ı çalsalardı her yerde / Her retrospektifte / Ve kimse hatırlamasaydı onu..." Valla bizce bu "Bob Dylan motosiklet kazasında ölseydi ne iyi olurdu" demek gibi bir şey olmuş. Gerçi Indelicates derdini daha ikinci parçada, "The Last Significant Statement To Be Made In Rock'n'Roll"da, açık açık söylüyordu: "Memphis'teki bir koridorda / Derin bir nefes çekti içine bir şarkıcı / Ardından da gençliğin doğuşunu yazdı / Bizse onun ölümünü yazmaya geldik buraya / Acı dersler aldık / İdeal çağa giden yolu / Yalanları ve sınırları gördük / Ve final sayfasına geldik..."

Belli ki, dertlerinin çoğu rock'n'roll'un bizzat kendisiyle... Ergenlikle büyümek arasında bir yerlerde, mesela "Daha yirmi üçüm, ama onaltı olmak istiyorum" dedikleri "Sixteen"de, kendilerini yaratan kültüre isyan bayrağını çekiyorlar. Yine de bizi kendi saflarına çekebilmek için daha çok uğraşmaları gerekir. Zira maalesef şarkıları o derece parlak değil. Hem hepsinden ötesini Undertones "Teenage Kicks"le söylemiyor muydu: "Gençlik hayalleri, mağlup etmesi öyle zor ki." *İlker Aksoy*

Tapes 'n Tapes
Walk It Off
(XL Recordings)

Tapes 'n Tapes internetin ünlü ettiği gruplar fenomeninin son yıllardaki en büyük temsilcilerinden. Üyeleri, grubu kurduklarında yalnızca arkadaşlarını eğlendirmek için garajda takılıyorlardı. Bu arkadaşlardan birinin parçalarını blog'unda yayınlamasından sonraysa tüm hayatları değişti. Indie magazinin kalelerini arkalarına alıp sağlam adımlar atmaya başladılar. İlk albümlerinin çıkışıyla Pixies ve Clap Your Hands Say Yeah gibi isimlerle karşılaştırılmaya başlandılar. Genelde zorlu geçen ikinci albüm savaşından çok yara alamadan çıkabildiklerini söylemekse ne yazık ki zor.

"İlk albümü kaydederken suları bile akmayan bir kulübeye kendimizi kapatmıştık ve ne yaptığımızı pek bilmiyorduk" diyor vokal Josh Grier. Belki de işin büyüsü tam da oradadır. Çünkü işleri oluruna bırakarak, indie gruplarının bilindik şarkı formatlarına sağdık kalmayarak rahat rahat bitirmişlerdi o albümü. Şimdiyse yüksek beklentilerle sersemlemiş haldeler. En büyüğünün 25 yaşında olduğu grup elemanlarının enstrümanlarına hâkimiyetleri hemen fark ediliyor. Ne çalarlarsa çalsınlar, bunu çok profesyonelce yapıyorlar. Ancak ortaya çıkarmaya çalıştıkları şeyden kendilerinin de pek memnun kalmadıklarını da saklamıyorlar.

"Walk It Off"u en iyi açıklayacak sıfat "kafa karıştırıcı" olur. Açılış parçası "Le Ruse" ile öncelikle grubun pek değişmediğini düşünüyoruz –kalabalık gitarlar, sonlara doğru heyecanı artan bir vokal... Sonrasında gelen "Time Of Songs" Modest Mouse cover'ı gibi durmasıyla ve "Seni dipten alacağım / Ve yere bırakacağım" gibi pek de zekâ ürünü olmayan sözleriyle bizi şaşırtıyor. "Hang Them All" akıcı ritmiyle en kolay ilerleyen parça. "Conquest" ise kulağa sadece "Brit" geliyor. Bir tek sonunda "la la la" diye devam eden korosu eksik. "Deamon Apple" ve "Blunt" ise içine girilmesi zor parçalar. Her şeyi oldu-bittiye getirmek istermişçesine acele hazırlanmış görünüyorlar. Adı "George Michael" olan bir parçadan herkes gibi sizin de beklentiniz yüksekse, bir hayal kırıklığı da orada yaşıyorsunuz. Kapanış parçası "The Dirty Dirty" ise açık ara albümün en iyisi. Standart Tapes 'n Tapes normlarından çok uzak, yine de ilk on saniyeden itibaren "sen nerede kaldın?" dedirtiyor.

Her şeye rağmen Tapes 'n Tapes'den umudu kesmek için erken. Üstelik onlar da çuvalladıklarının farkında olmalılar ki, üçüncü albüm çalışmalarına başlamışlar bile. İnşallah bu sefer iyi bir albüm çıkarırlar da, hem bol bol dinleyip hem de bol bol övebiliriz. *Esra İpekçi*

Geçen ayın kimlik tespiti, soldan sağa: Fela Kuti, Souad Massi, Amadou & Mariam, Baaba Maal, Mihail Shufutinskiy, Bulat Okudzhava, Sergey Shnurov (Leningrad), Mihail Krug, Yuri Shevchuk (DDT)

No Age
Nouns
(Sub Pop)

No Age'in erken dönem EP ve single'larını topladığı ilk albümü "Weirdo Rippers", geçtiğimiz yılın hakkında çok fazla konuşulmayıp şeçmece yıl sonu listelerinde kendini gösteren şahsî keşif albümlerinden biri oldu. Indie rock'un fazla işlenmekten yorgun düşmüş formülasyonlarından ruhu daralanlar için çıkagelmiş bir kurtarıcıydı "Weirdo Rippers". Her şeyin net bir şekilde duyulmak, görülmek üzere tasarlandığı, satır aralarını okumaya yer bırakmayan çağdaş indie-rock '90'lardaki öncülerinin yüzünü kara çıkarırken, No Age bateri-gitar ikilisinin üretebileceği bütün sesleri ve vokali yoğun bir gürültü bulutunun içinde boğuyordu. "Nouns"dan çıkan ilk single "Eraser"ın açık seçikliği yanıltmasın, albümün devamında sis perdesi daha da üst mertebeden geri dönüyor. EP'ler tesadüf değil, sadece bir başlangıçmış. No Age'in ham enerjisi punk'ı sadece ruhen değil, müzikal olarak da içeri buyur ediyor, ama parçaların iki dakikalık ortalamalarının verdiği gazla hoppaca havaya karışmak yerine gürültü olarak yoğunlaşıyor. Ses kalitesi biraz düşse, hâlâ evlerinin garajından seslendiklerini sanacağız.

LA'li Dean Spunt ve Randy Randall ikilisi, yoğun distorsiyonun ardında yalnız punk-rock'a değil, pop'a ve bol güneş alan indie melodilerine de sahip çıkıyor. No Age'in müziği, güneşli ve çok bulutlu günlere benziyor. Kısacık süresi içinde yön değiştirebilecek kadar dağınık, parçaları kolayca birleştirilebilecek kadarsa derli toplu "Nouns". Söyleyeceklerini boşluksuz ve ağdasız dile getiriyor. "Teen Creeps", "Cappo" ve "Sleeper Hold" gibilerin enerjik ve genç punk-rock'unun aralarında No Age'in farklı olduğunu bağıran parçalar dizili. "Keechie" ve "Impossible Bouquet"e upuzun psychedelic anlar sığıyor. "Errand Boy"daki gibi bateri çekilip sadece gitarlar kaldığında noise'a konsantre oluyoruz. Sadece bir dakika mı geçmiş? İçinde kaybolacak kadar uzundu oysa ki... Tek lokmada yutulabilir "Nouns", ama hazmı o kadar kısa sürmüyor. Keşke tüm indie sahnesi, No Age gibi çöplerle oynasa, tertemiz ellerini kirletmekten çekinmeseydi... *Seda Niğbolu*

Wave Pictures
Instant Coffee Baby
(Moshi Moshi)

Yalnızken, yürürken, bisiklete binip araba sürerken, duştayken, yemek yaparken, âşık olmuş ya da terkedilmişken nasıl şarkı söylerseniz, The Wave Pictures'dakiler de işte tıpkı öyle söylüyorlar... Çalmıyorlar, tıngırdatıyorlar; söylemiyorlar, borazan gibi bir sesle haykırıyorlar. Genelde gönül meselerini müziğe döküyorlar. Mesela açılıştaki "Leave The Scene Behind"da kendilerini bir türlü beğendiremedikleri sevgililerinden dert yanıyorlar: "Diyor ki, David sen hep küçük kardeş olacaksın / Hep ananın kuzusu olacaksın / Hep birinin gurur duyduğu öğrencisi olacaksın / Ama asla arzuladığım erkek olamayacaksın..." Ya da geçmişte kalmış anılardan şarkılar çıkarıyorlar. Hoşlandığı kızın biri lisedeyken pembe kâğıda yazılmış bir mektup verir David'e... Bizimki heyecanla açar zarfı ve kızın John Lennon'a ilân-ı aşk ettiği mektubuyla karşılaşır. Gel de şimdi bundan şarkı yapma!

1998'den beri müzik yapıyorlar. Fotokopi kapaklı single'ları, EP'leri var, ancak "Instant Coffee Baby" çıkardıkları ilk derli toplu ve uzun kayıt. David Tattersall, Franic Rozycki and Jonny "Huddersfield" Helm'den oluşan The Wave Pictures, ilk etapta erken Talking Heads'i, Violent Femmes'ı, daha yenilerden Clap Your Hands Say Yeah'i hatırlatıyor. Ancak mayalarında punk kadar '50'lerin rock'n'roll'u ve daha geç dönemin folk'u da var. Ayrıca Johnny Cash'i Elvis'e tercih ettiklerini de ekleyelim: "Johnny Cash öldü bugün / Ya sen, ya sen ne dedin? / Elvis değildi ya / Bu mu şimdi yani hepsi?" Liriklerdeyse Jonathan Richman'ın, Nick Lowe'un hümorunu buluyorsunuz. Cardiff taşrasından gelen bu üçlüde sürpriz yok. Ancak hemen her şarkının bir yerine sızan iyi fikirler –bazen nefesliler, bazen "derdimi bas anlatsın!" diyerek mikrofonu bıraktıkları bas sololar– şarkıları başka boyutlara taşıyor, bu mütevazı albüm de haftalardır teybimizden çıkmıyor. Yalnızken, yürürken, bisiklete binip araba sürerken, duştayken, yemek yaparken mırıldanıp duruyoruz: "I love you like a madman" (Seni manyak gibi seviyorum)... *İlker Aksoy*

ONBEŞŞARKI

Alessandra Leão Arruda E Sossego
Babyshambles French Dog Blues
Black Rebel Motorcycle Club Berlin
Boukakes Lila
Coldplay Viva la Vida
Cyndi Lauper She Bop
Dario Moreno Canım İzmir
Eddie Jefferson Psychedelic Sally
Grup Yorum Haziranda Ölmek Zor
Jethro Tull Aqualung
Jim Noir Don't You Worry
Michael Franti and Spearhead Yell Fire!
Özdemir Erdoğan Suya İthaf
Pacific! Hot Lips
Santogold Unstopable

ROLL DİSKO OTUZ

ONBEŞALBÜM

Ali Akbar Moradi & Ulaş Özdemir The Companion
Camille Music Hole
Elvis Costello & The Imposters Momofuku
Firewater Golden Hour
Gnarls Barkley The Odd Couple
Mark Knopfler Kill To Get Crimson
Mira Eve Dönmeliyim
Neu! Neu! '75
Pilli Bebek Olsun
Pinhani Zaman Beklemez
Scarlett Johansson Anywhere I Lay My Head
Serap Yağız Suların Uğultusu
Tindersticks The Hungry Saw
Vampire Weekend Vampire Weekend
Yves Simon Rumeurs

KUMAR ŞARKILARI

Bob Dylan Rambling, Gambling Willie
The Clash The Card Cheat
Dave Van Ronk Gambler's Blues
Electric Light Orchestra Poker
Elvis Presley Viva Las Vegas
Frank Sinatra Luck Be A Lady
Gülden Karaböcek Kumarda Kaybettim Aşkta Kaybettim
Jerry Reed Uptown Poker Club
Kat Onoma The Gun
Kenny Rogers The Gambler
Mary Chapin Carpenter I Feel Lucky
Mirkelam Ah Bir Joker
Motörhead Ace Of Spades
Tim Rose The Gambler
Ray Charles Blackjack

DÖRT KERE DÖRT iki plakçı + iki bar

LALE PLAK / Beyoğlu
1. Musica Para Los Amigos Calle 54 Presents
2. Pat Metheny Day Trip
3. Danielson & Mozdzer Pasodoble
4. P.Fresu & R.Galliano & J. Lundgren Mare Nostrum

ZİHNİ / Kadıköy
1. Pat Metheny Day Trip
2. Dianne Reeves When You Know
3. Charles Lloyd Quartet Rabo de Nube
4. Marcin Wasilewski Trio January

KARGA / Kadıköy
1. Tindersticks Yesterday's Tomorrow
2. Portishead Machine Gun
3. Daniel Lanois Duo Glide
4. Benjamin Biolay Dans la Merco Benz

PEYOTE / Beyoğlu
1. Piano Magic Love & Music
2. Ayyuka Çaça
3. Bonnie Prince Billy I've Seen It All
4. Jens Lekman Shirin

İNGİLTERE albüm

1. The Ting Tings We Started Nothing
2. Neil Diamond Home Before Dark
3. Duffy Rockferry
4. Scooter Jumping All Over The World
5. Pendulum In Silico
6. Beth Rowley Little Dreamer
7. Madonna Hard Candy
8. Neil Diamond The Best Of...
9. Cistercian Monks Chant
10. Scouting For Girls Scouting For Girls

ABD albüm

1. Death Cab For Cutie Narrow Stairs
2. Frank Sinatra Nothing But The Best
3. Jason Mraz We Sing. We Dance...
4. Duffy Rockferry
5. Leona Lewis Spirit
6 . Mariah Carey E=MC^2
7. Neil Diamond Home Before Dark
8. Madonna Hard Candy
9. Toby Keith 35 Biggest Hits
10. Keith Sweat Just Me

FRANSA albüm

1. Francis Cabrel Des Roses & Des Orties
2. Maxime Le Forestier Restons Amants
3. Garou Piece Of My Soul
4. Duffy Rockferry
5. Madonna Hard Candy
6. Grand Corps Malade Enfant De La Ville
7. Vox Angeli Vox Angeli
8. Sefyu Suis-Je Le Gardien De Mon Frère?
9. Renan Luce Repenti
10. Amy Winehouse Back To Black

ŞARKI DEĞİL TARİH!

John Lennon Working Class Hero

Lennon'ın 1970 tarihli ilk solo albümü "John Lennon/Plastic Ono Band"den... 2007'de, Darfur'daki insan kıyımına dikkat çekmek için düzenlenen kampanya kapsamında Green Day tarafından single olarak yayınlandı. Aynı yıl Manic Street Preachers tarafından cover'landı. Şarkı 1979'da Marianne Faithfull'un da diskografisine girdi... Noir Désir, Blind Melon, Richie Havens, Cause and Effect, Cyndi Lauper, David Bowie'li Tin Machine, Elbow, Antimatter, Kings of Town, Marillion, Marilyn Manson, İsveçli Jerry Williams, Yeni Zelandalı feminist politikacı Marilyn Waring, Ozzy Osbourne, Pain of Salvation, Roger Taylor, Screaming Trees, The Academy Is..., The King, Danimarkalı Tina Dicko, The Jimmy Hats şarkıyı cover'layan diğer isimler...

Arama motoru

DailyMotion güzelleri — Ara

Barth
BARTH "MAGIC WONDERMEAL"

Readymade FC & Yael Naim
READYMADE FC - THE ONLY ONE FEAT YAEL NAIM

Justice
JUSTICE STRESS (OFFICIAL VIDEO)

Motörhead
MOTORHEAD : ACE OF SPADES (TARATATA)

Louise Attaque
LOUISE ATTAQUE - SI L'ON MARCHAIT JUSQU'À DEMAIN

Devendra Banhart
DEVENDRA BANHART - DON'T LOOK BACK IN ANGER

Yelle
YELLE - JE VEUX TE VOIR (2008 VERSION) (NEW)

Boris Vian
BORIS VIAN - JE SUIS SNOB

MGMT
MGMT - TIME TO PRETEND VIDEO

Jacques Dutronc
DUTRONC JACQUES - LES CACTUS

Dinleyici istekleri — Ara

Parka Disco Dancer
(Debut albüm "Attack Of The Hundred Yard Hardman"den)
www.myspace.com/parkamusic

Crisis Consequences Crisis Consequences
(Evsizler için B. Ditto, P. Weller, The Enemy işbirliği)
http://www.myspace.com/crisisconsequences

Lily Allen I Don't Know
(Sahte sarışın Lily'den yeni parça)
www.myspace.com/lilymusic

Joe Lean & The Jing Jang Jong Where Do You Go?
(Londralı beşlinin debut albümünden yeni single)
www.myspace.com/joeleanandthejingjangjong

Guillemots Kriss Kross
(Yeni albüm "Red"den)
http://hypem.com

Depedro Two Parts In One
(Madrid'ten Latin blues nağmesi)
www.myspace.com/myspacedepedro

Sergeant K OK
(Guardian ve NME'ye göre bu yazın marşlarından biri)
www.myspace.com/sergeantmusic

Mystery Jets Two Doors Down
(İngiliz dörtlüden powerpop nağmeleri)
www.myspace.com/mysteryjets

Adem To Cure A Weakling Child / Boy Girl Song
(Cover albümü "Takes"ten Aphex Twin yorumu)
www.myspace.com/ademofficial

Dengue Fever Sober Driver
(Kaliforniya'dan Afro-Asya psychedelic rock)
http://www.myspace.com/denguefevermusic

→ baş tarafı 08'de

Bandosu ve Belediye Bandosu. Halkevlerinin kapatılacağı söylentisi yayılmış ve herkes oradan bir şeyler araklamış. Bu yapılmasa, müzik aletleri devletin depolarında çürüyecekti muhtemelen.

Dayınız almıştı değil mi akordeonu?

Evet, bu hikâyede dayım başrolde. *(gülüyor)* Ölene kadar Belediye Bandosu'nda şefti, usta bir trompetçiydi. Bayramda geçit törenlerine giderdik annemle, bandoda tabii dayımız var, geçerken trompeti hemen çevirirdi bana. Aynı zamanda dayımın bir de düğün orkestrası vardı. Takım derlerdi onlara, o takımlarda genellikle trompet, saksofon ya da klarnet olurdu. Hatta dayımın ekibinde bir de akordeoncu vardı, Rafet Amca. Sünnetlerde, düğünlerde hem zeybek havalarını hem de o dönemin popüler parçalarını çalarlardı. O günlerden dayım Ali Rıza Su'ya ait hiçbir kayıt kalmadığına üzülürüm. Yatılı okulda okuduğum için sahip çıkamadım ona. '90'ların başında kaybettik onu, muhtemelen bazı evlerde video kayıtları bulunuyordur. Kapı kapı dolaşmak lâzım. Annem eşeliyor, çok inatçıdır annem de benim gibi. O ses hep kulağımda, ben öldüğüm zaman gidecek.

Akordeonla mı başladınız müziğe?

Dayım bana çocukken önce bir trampet getirdi, sonra takımlarda kullanılan davullardan... Son olarak akordeon verdi, kendi kendime öğrendim. "Hav hav benim cici köpeğim" falan. *(gülüyor)*

Müzik hayatı, Bornova Körler Okulu'nda da aynı hızla devam etti mi?

Okul 1973'te açılmıştı, biz ilk öğrenciler olarak gittik ve çok özen gördük orada. Kısa zamanda müzikle çok ilgili bir çocuk olduğum ortaya çıktı. Hemen ele aldılar beni. Okul orkestrasında hem şarkıcı oldum, hem bateri çaldım, hem de parçalara göre enstrüman değiştirdim.

Gaziantep'e ortaokul için gitmiştiniz, değil mi? Ege'den Güneydoğu'ya gitmek nasıldı?

Zorunlu olarak ortaokul için Gaziantep Körler Okulu'na gönderildik. O zamanlar görmeyenler için ortaokul sayısı çok azdı. Yeni bir şehir, 1977 yılı, ortalık çok karışık. Eğitim Enstitüsü'nün hemen dibindeydi okulumuz. Antep'te kaldığım üç sene boyunca silah sesleri konusunda uzman oldum. Başka bir şive, başka kokular... Trende giderken ilk kez hayatınızda Kürtçe duyuyorsunuz, dengbejlerin uzunhavasını dinliyorsunuz. Türkiye'de yaşayan ve sizin gibi konuşmayan insanlar olduğunu fark ediyorsunuz. Çok sevdim sonradan. İnsanları, insanların sıcaklığını, müziklerini... 1980'de tekrar Tire'ye dönüp düğün orkestralarında çalıştığımda, Güneydoğu türkülerini çalıp söyledim. Mesela "Ayağında kundura"yı okurdum. *(gülüyor)* Antep'teki çatışma ortamı okula da yansıyordu, insanlar ikiye ayrılmıştı. Er ya da geç taraf olmanın sorumluluğunu orada fark ettim. Okulda tam anlamıyla bir körler dövüşü yaşandı, iki taraf birbirine girdi. Toplu şiddetle ilk karşılaştığım andır. Sonra bir daha da öyle bir olay yaşamadım, inşallah da yaşamam.

Oradaki müzik atmosferi nasıldı?

İlk müzik dersi başladı, öğretmen geldi, başladı konuşmaya: "Adım Naim Çavuş, 1944 yılında Yunanistan'ın İskeçe şehrinde doğdum." Üç sene boyunca birlikte çalıştık, çok sevdim onu. Ayrıcalıklılık duygusunu hissettim onun sayesinde. İzmir'de yaşardı ailesi, bir ayağı hep İzmir'deydi. Bunun ötesinde, çok iyi bir müzisyendi, piyano çalardı, sesi harikaydı. 1960'lı yıllarda İstanbul'da bulunduğu için o dönemin halk müziklerini çok iyi bilirdi. Ana dili Rumcaydı tabii, 1950'lerin ortasında Türkiye'ye göç etmişler. Yazları İstanbul'a geldiğinde Büyükada'daki Rum dostlarından o sene çıkan plakları, kasetleri toplardı. Antep gibi bir yerde Yunanistan'daki müzik geleneğini izlemeye çalışan çok meraklı bir insandı. Yunan müziğine attığım ilk adımı ona borçluyum. '90'ların başında kalp krizinden kaybettik onu. Yunan müziğiyle başlayan, zaman içinde başka geleneklere de sıçrayan, ana akımdan farklı müzik eğilimlerimin temelini o atmıştır. Bugün geldiğim noktayı onunla paylaşabilmeyi çok isterdim. Zaman zaman rüyamda görürüm onu, üç-beş ayda bir beni yoklar. O sabahlarda mutlu uyanırım. Naim Hoca'nın sesi kulağımda, ama rüyada gerçek gibi duruyor ses.

Görebilenlerin hafızasında ses uzakta kalıyor belki de, genelde rüyaları görüntülerle hatırlayıp aktarıyor, sesleri atlıyoruz.

Mutlaka, ama birçok insan aslında duyduklarını da anımsıyor. Bu, kendinizi ne kadar dinlediğinize, yokladığınıza bağlı. Birçok insan aslında görerek yaşıyor, duyarak yaşamıyor. Çünkü görüyorlar, ihtiyaç duyduklarında okuyorlar ya da karşılarındakinin yüzünden az çok ne demek istediğini anlıyorlar. Çok da ayrıntıya bakmıyor, dinlemiyorlar. *(gülüyor)*

Dinlemek önemli. Bir söyleşide gençlere öğüt vermeniz gerekmiş. Orada, "gördüklerinize değil, duyduklarınıza inanın" demişsiniz.

Çok doğru söylemişim. *(gülüyor)*

Görüntünün iktidarda olduğu bu zamanlarda, bunu sık sık hatırlamalıyız.

Ben de arzu ederdim tabii duyduklarımı, dilimde hissettiklerimi gördüklerimle de sınamayı, ama böyle bir seçeneğim yok. Bu durumda antenleri daha çok açacağız. Bazı yaratıcı karakterler dış dünyaya daha kapalı oluyorlar. Onu da anlarım, o mizaçla da ilgilidir, belki bilinçli bir seçimdir. Ben öyle değilim, dış dünyayı, insanlarla iletişimi çok seviyorum. Hayatı tanırken sezgilerimi insanlar yoluyla da sınıyorum. Sadece okuduklarımla değil. Bazen olmadık soyut düşünceler içine giriyoruz ve bir takım sezgilerimiz oluyor hayata, dünyaya dair. Bir şair için bunlar yakın bir şey, ama diğer taraftan dış dünya da çok önemli benim için. Hayvanları çok seviyorum mesela.

Mesela?

Dokunabildiğim, bir duygu alabildiğim hayvanları ister istemez daha çok seviyorum. Koyunları seviyorum, kedileri, köpekleri seviyorum.

Tire'de bahçeniz de olmuştur mutlaka ve orada hayvanlar...

Tire'nin çevresi tarlalarla doluydu o zaman. Şimdi fabrikalarla dolu. Bizim evimiz de köy evi ayarında bir evdi. Babam urgancılık yapardı. Kendir bitkisinin liflerinden doğal halatlar... O zamanlar çok gelişmişti bu meslek, şimdi artık bitti. 1950'lerde, '60'larda yalnızca urgancılık yapan iki bin esnaf varmış. Urgancılar Loncası vardı, hatırlıyorum. Çok özgün bir meslekti. Urgan, pek çok aşamalardan geçerek oluşur ve normal bir şehir evinde asla yapılamaz. Evde uzun bir koridor vardır, o koridorda çalışırlar. Tabii Tire'de hep doğanın içindeydik, her zaman hayvanımız oldu. Kediyi çok severiz ailecek. Sonra bir ara tütüncülük yaptı ailem, o zaman eşeklerimiz oldu. Onlar da çok tatlı hayvanlar, çok severdim eşekleri. Dudaklarına dokunup "sünger dudak" derdim. *(gülüyor)*

"İzmir Hatırası"nda annenizden derlediğiniz, eşiniz Deniz Ketencoğlu'nun yorumladığı bir türkü yer alıyor. Ailenizin müzikle arası nasıldı? Evde çalınır söylenir miydi?

AKORDEONUN OLMADIĞI GELENEKLERİ SAYMAK, AKORDEON OLAN GELENEKLERİ SAYMAKTAN DAHA KOLAY. AKORDEONU KENDİNİZİN PARÇASI GİBİ DUYUYORSUNUZ.

Foto: Anıl Özgüç

→57

20. yüzyıl başları, Ege'de tütün işçileri

Babam Belediye Bandosu'nda yıllarca davul çaldı. Ama evde aktif bir müzik yaşantısı olduğunu söyleyemem. Tütün hasadı bittiğinde, tarladan şehre dönmeden bir gün önce dayım mutlaka trompetini alır gelirdi. Ben de ona vurmalılarla eşlik ederdim. Annemse her fırsat bulduğunda kendi annesinden öğrendiği türküleri söylerdi. "Alt'ay oldu ben bu dağı aşalı" türküsünü çocukluğumdan beri hem annemden duyardım, hem de kadın düğünlerine gelip çalıp söyleyen profesyonel kadın müzisyenlerden. Bu türküyü eşimin sesinden duyurmak benim için son derece anlamlı.

Anne ve babanız nereden gelmişler Tire'ye?

Annemin baba tarafı ve babamın tüm ailesi, Balkan Savaşı sırasında, Selânik'e bağlı Gevgeli Köyü'nden gelip yerleşmişler. Annemin anne tarafı Tire'nin köylerinden. Ancak nedense bu Balkan bağlantısının izleri pek yoktu günlük hayatta.

İlk kulak ağrınızın Yunan müziği olduğunu biliyoruz. Radyodan sonra Yunan müziğiyle ilk yakın temasınız Antep'te Naim Çavuş aracılığıyla mı oldu?

Evet, önceleri hep radyodan dinlerdim Yunan müziklerini. İlkokulda Naim Hoca bana bir 45'lik hediye etmişti, o 45'likte Kazancidis'in "To Telefteo Vradi Mu" (Son akşamım) ve "Manduala" (Bir kadın ismi) parçaları beni çok etkiledi. Yazları zaten hep Tire'de oluyordum, Yunan, Balkan radyolarını dinliyordum, özellikle de Sofya radyosunu. Politik bilinçlenme anlamında da Sofya radyosunun yayınları önemlidir, dünyaya bakışıma renk katmıştır. Akordeonun öyle de çalınabildiğini ilk kez radyoda duydum ve çok etkilendim. Yunan müziği ilk kulak ağrımsa, Kazancidis de ilk Yunanlı şarkıcım. Sonradan hep bir numaram olmadı belki, ama onunla başladım. 2004'te vefat etti.

2007'de, Yunan kanalı ERT World'deki, "Stin Igia Mas" adlı programdan arayıp bizi davet ettiler. O hafta Kazancidis'i anacaklarmış, 33 sene sonra Kazancidis'i anmak için düzenlenen bir programa katılıp ilk öğrendiğim şarkılardan ikisini söyledim. Onun 1960'larda Türkçe söylediği parçalar vardır, onlardan birini de Deniz söyledi. Hoş bir program oldu, yakında koyacağız YouTube'a.

Yunanca biliyor muydunuz, sözcüklerin anlamıyla ilgili miydiniz?

Yunanca öğrenmedim. O zamanlar bu konuda hazırlanmış, görmeyenler için Braille kitaplar yoktu. Yıllar içinde tabii birçok sözcük öğrendim. Yunan şarkılarında müzikle sözcüklerin melodisi benim için ideal bir bileşimdi. Bu müzik tam bana göreydi. Şu an daha farklı bakıyorum meselelere. O zamanlar, Yunan müziğiyle tanışınca, hayatımın müziği budur dedim. Anadolu müziği değildi hayatımın müziği.

MÜSLÜM GÜRSES'İN ŞARKILARINI DİNLERKEN KENDİNE JİLET VURAN ZİHNİYETLE YİRMİLİ YAŞLARIMDA YUNAN MÜZİĞİ DİNLERKEN ALDIĞIM HAZ AYNI ŞEYDİ.

Yıllarca Türk müziği çalıp söylemediniz...

Yunan müziğinin genel karakteri bende o güne dek yaşadığım en yoğun özdeşleşmeyi yarattı. Müslüm Gürses'in şarkılarını dinlerken kendine jilet vuran zihniyetle benim yirmili yaşlarımda Yunan müziği dinlerken aldığım hazzın arkasındaki aslında aynı şeydi. Tabii orada kültür farkı var, eğitimsizlik var, şu var bu var ama, temel kavram bence özdeşleşme burada. Benim de kendime görev edindiğim şey, özdeşleştiğim müziği insanlara aktarmak.

Lise için Antep'ten Tire'ye döndünüz, değil mi?

Görmeyenler için lise olmadığından, Tire'ye döndüm. Artık görmeyenlere özel ortaokul bile yok, entegre eğitim yaygınlaştı. Görmeyen öğrenciler gören öğrencilerle bir arada eğitim alıyor. Ayrı eğitimden daha doğru bence. Tabii okuma-yazma öğrendikten sonra karışmak daha faydalı. Ayrı ayrı okullara gidildiği zaman, insan sonradan çok keskin bir yüzleşme yaşıyor. Görenler de liseye geldikleri zaman ilk kez görmeyen biriyle tanışmış oluyorlar. Geç bir tanışma oluyor dünyanın gerçekleriyle. Liseyi normal lisede okudum. Derslerde bir daktiloyla notlar alırdım, başta öğrenciler gürültüden rahatsız olurdu, ama giderek alıştılar. Arkadaşlarımız kitapları okurdu bize, liseyi hep dinleyerek, zorlanmadan bitirdim.

Tire'den Boğaziçi Üniversitesi'ni kazandığınıza göre, iyi bir öğrenciymişsiniz. İstanbul'daki sesler, kokular, hava nasıl geldi size?

Eniştem İstanbul'da beni yurda yerleştirdi. Başta çok zorlandım, ama giderek attım üzerimden o yabancılığı. Önce görmeyen arkadaşların grubuna katılıp yurtta bir görmeyen olarak yaşamayı öğrendim. Zamanla kendi çevremi oluşturdum. Boğaziçi'nde ilk konserimi 8 Haziran 1984'te verdim. Görmeyenler için ilk üniversite kütüphanesi Boğaziçi'ndeydi. Ağırlıklı olarak İngilizce kitaplarla başladık, kasetlerden oluşan bir kitaplık kurmaya karar verdik. Her sene ben o işin başında bulunuyordum gönüllü olarak. Tabii ister istemez kitapların çoğunu da ben belirliyordum. *(gülüyor)* Kütüphanede Robert Kolej zamanından kalma çeşitli ülke müziklerini içeren long play'ler bulunurdu. Onlar benim dünya müzikleriyle ilgili araştırma tarihimin başlangıcıdır. O güne kadar Yunan müziği, Bulgar müziği hakkında fikrim vardı, ama Şili'den, Japonya'dan, Afrika'dan gelen gelenekler nasıldır, hiçbir fikrim yoktu. Nadiren dinlemiştim. Filiz Ali, TRT radyosunda geleneksel müzikleri anlatan programlar yapardı. Onu dinlerdim, çok hoşuma giderdi. Kütüphanedeki long play'ler bana bambaşka kapılar açtı.

Açık Radyo'daki "Tuna'nın Beri Yanı"ndaki müzikal dünya turlarınız 13 yıldır sürüyor...

Bugün dünyanın dört yanından binlerce CD ve LP'den oluşan geniş bir halk müziği arşivim var. "Tuna'nın Beri Yanı"nda ağırlıklı olarak arşivimin Balkan müziği bölümünü kullanıyorum. Zaman zaman kendi koyduğum sınırları yine kendim ihlâl ederek bambaşka yerlerden müzikler de dinletiyorum. Dünya müziğinde yaptığım taramalar sayesinde, hangi müziğin benim için bir numara olduğunu kesin olarak anlamış oldum. Dünya geleneklerini dolaşmasam da belki bu müziği yapacaktım, ama aklım bir yerlerde kalacaktı. Moğol müziğini, Afrika müziğini dinlemeden Balkan müziğine gönül vermiş olacaktım. Belki biraz uzun sürdü, dolambaçlı bir yoldan kürkçü dükkânına geri dönmüş oldum. Ayrıca o dolambaçlı yol sırasında edindiğim deneyimler de bana bambaşka birikimler hediye etti.

Kazancidis'ten sonra Yorgo Dalaras'ın sizin için ayrı bir önemi olmuş. Onun sizi intihardan kurtardığı doğru mu?

Hepimizin hayatı anlamsız bulduğu zamanlar olur. Bazen bu anlamsızlık her zamankinden daha derin hissedilir. Öyle bir anda kimini doktorlar hayata geri döndürür, kimini sevdikleri. Beni de müzik tutkusu ve Dalaras'ın sesi kurtarmıştı. Dalaras'la yine Naim Hoca sayesinde tanıştım. Gerçekten beni çok etkiledi. Atina'yı bir fahişeye benzettiği parçası vardır, çok güzeldir. Son yıllarda tavır olarak kendime yakın hissetmesem de, yorumunu hep ayrı bir yere koyarım. 1990'lardan sonra Dalaras adım adım star tavrı içine girdi. Aşırı milliyetçi söylemleriyle de kafamdaki sanatçı imajı sevimsizleşti. Rumelihisarı'nda vereceği konser iptal edilmişti. O konser Dünya Ortodoks Gençlik Kongresi'nin kapanışı vesilesiyle düzenlenmişti. Ne garip bir tesadüf ki, iptal edilince bizi davet ettiler, Muammer Ketencoğlu ve Zeybek Topluluğu olarak Dalaras'ın yerine biz konser verdik. *(gülüyor)* Yunanistan'da 1990'lı yıllardan itibaren Dalaras sanayii oluştu. Dalaras'ın çalıştığı firma, yeni sanatçılara albüm yaparken, mutlaka

içine Dalaras'ın bir parçasını koydu ve kapağa hep "Yorgo Dalaras'ın katkılarıyla" ibaresini yerleştirdi. Gençlerden bir grup çıktı piyasaya ve albümlerinin kapağına "Yorgo Dalaras'ın katkıları olmadan" yazdı. Bu pek hoş bir tavır. *(gülüyor)*

"Türküleri yüreğiyle dinleyen kişi adam öldüremez" diyen biri olarak geleneksel müzik aracılığıyla köklere, saf olana işaret etmek üzerine neler düşünüyorsunuz?

"Yeryüzünün Yedi Rengi" adıyla dört yıl boyunca düzenlediğimiz konserlerden birinin broşürüne yazmıştık bu sözü. Ermeni, Gürcü arkadaşlarımız vardı. Türlü milletlerin halk melodilerini bir araya getirmiştik. O zamanın bakışıyla duygusal bir yaklaşım olarak yorumlanmıştı, ama ben buna inanıyorum. Birçok röportajda soruyorlar "dünya barışına müziğin katkısı nedir?" diye. Sonuçta hiçbir yaptırımı olmayan, dünyanın bugün yaşadığı şiddetin karşısına konduğunda, zaman zaman komik kaçabilecek bir sanat dalı müzik. Elinde hiçbir gücü yok, ama sonuçta insan kalbiyle yaşıyor ve müzik de doğrudan oraya dokunuyor. Dolayısıyla insanlara yakınlarında ya da uzaklarında, bilmedikleri kültürlerin müziklerini dinletebiliyorsak, onlardan bir kısmı en azından önyargılarından arınıp onların içine girebiliyorlarsa, bu çok anlamlı geliyor bana. Belki iğneyle kuyu kazmak gibi, hatta belki bir şey kazmamak gibi, yüreklerde bırakılan küçük izler gibi. Ama bundan başkası da elimizden gelmiyor.

Rebetikoyla tanışmamız epey geç oldu. Kostas Ferris'in filmden önce pek haberimiz yoktu, ardından da sizin hazırladığınız rebetiko seçkisini alıp dinlemiştik.

Önce yasaklandı, uzun süre gelemedi. Ben o sıralarda Viyana'ya bir yakın dostumu ziyarete gittiğimde hem o filmin müziklerini hem de genel olarak rebetiko müziğini keşfettim. Rebetikoyu ilk Viyana'da dinledim. Zaten çok az insan biliyordu o zaman. 1994'te Rebetiko seçkisi "Rebetika" adıyla yayınlandı. Bunun ikincisini "Rebetika II" adıyla 1996'da yayınladım.

"Sevdalı Kıyılar"ı nasıl kaydettiniz?

Cengiz Onural'la yakın arkadaştık, bir süre Yeni Türkü topluluğuyla beraber çalıştık. Cengiz, ilk albümüm "Sevdalı Kıyılar"ı özendiren insandır. Kayıtları yaptık, albüm stüdyoda rehin kaldı, parasını veremedik. Piyangodan bana 15 milyon para çıktı o günlerde ve o paranın tamamını verip master'ı aldık. *(gülüyor)* 1993'te, nihayet, iki sene bekledikten sonra Kalan Müzik'ten "Sevdalı Kıyılar" çıktı. Albüm çevremde güzel tepkiler yarattı. O zaman tek başıma çalışıyordum, akordeon ve ses, o kadardı. Ayvalık Cunda'da gerçek halkla buluştuğum ilk konseri verdim. Çok iyi anımsıyorum tarihini, 13 Haziran 1993. Kıbrıs turnesi yaptık, yine akşamları çeşitli mekânlarda çalışmaya devam ettik. O yıllarda Balkan müziğine ilgi artmaya başladı. '90'lı yıllarda çok yoğun bir plak akımı oldu İstanbul'a. Ben de gerçek arşivciliğe 1990'larda başladım. O günlerde bütün paramı plaklara verdiğimi hatırlarım. 1995'te dört kasetten –Ermenistan, Azerbaycan, Gürcistan ve Orta Asya– oluşan "Halklardan Ezgiler" serisini yayınladım. Yine 1995'te Doğu Avrupa geleneksel müziğinden etkilenen ve Amerika'da gelişen Yahudi Aşkenaz müzik geleneği klezmer müziğinin eski kayıtlarından oluşan "Klezmer Müziğinin Öncüleri"ni yayınladım. 1999 yılında Aktüel dergisi için bir derleme kaset hazırladım: "Kosova İçin Barış", Kosova, Makedonya ve Bosna'dan halk müziği örnekleri içeriyordu. 2001'de "Karanfilin Moruna - Anadolu Zeybekleri"ni yayınladık. 2007'de kurucu üyesi olduğum Lozan Mübadilleri Vakfı tarafından hazırlanan "Belleklerdeki Güzellik: Mübadele Türküleri" adlı kitaplı CD çalışmasının CD editörlüğünü yaptım. Bu çalışma, mübadele döneminde Yunanistan'dan gelen ve anadili Türkçe olmayan mübadil çocukları ya da torunlarından toplanmış Rumca, Makedonca, Pomakça ve Ulahça alan kayıtlarından oluşuyor.

Bunca yıllık birliktelikten sonra akordeonu nasıl tanımlıyorsunuz?

Akordeon, literatürde de nefesli bir çalgı olarak geçer. Siz klavye görüyorsunuz, ama garip bir şekilde nefesli bir çalgıdır, çünkü mekanizma havayla çalışır. İnsan duygusunu çok iyi aktaran bir çalgı. Bir avantajı var, çoksesli... Hem ritmi hem melodiyi aynı anda veriyorsunuz, akor basıyorsunuz. Kendi kendine yetebilen, modern zamanların öncesinde ortaya çıkmış akustik çalgıların içinde en karmaşık olanlardan biri. Bazen icra eden insanla çalgısı arasında çok organik bir bağlantı olamayabiliyor. Flütü düşünün, çok ince, keyifleri olan bir saz ama, insan vücuduyla karşılaştırıldığında çok küçük. Akordeonu kucakladığınız zaman yapmak istediklerinizi onunla yapabileceğinizi hissediyorsunuz, onu kendinizin bir parçası gibi duyuyorsunuz. Kucaklıyorsunuz onu, terliyorsunuz, 10-15 defa aynı akordeonu çaldığınızda, teriniz ve kokunuz ona geçiyor. Doğrudan kolla çaldığınız için kaslarınız güçleniyor. Akordeon çalarken bir mücadele veriyorsunuz.

Kaç kilo akordeonunuz?

13 kilo. Bu nedenle genelde kadın akordeoncu pek çıkmıyor. Yine de arp nasıl kadınlarla özdeşleşmişse, akordeon da erkeklerle o şekilde özdeşleşmiş değil. Arp çalan erkekten daha çok sayıda kadın akordeoncu var.

Halk müziğinde bağlamanın karşısına akordeonu çıkaran ilk ve tek kişi siz oldunuz.

ORTAOKUL HOCAM NAİM ÇAVUŞ'UN ANADİLİ RUMCAYDI. YUNAN MÜZİĞİNE ONUNLA ADIM ATTIM. BAZEN RÜYAMDA GÖRÜRÜM ONU, MUTLU UYANIRIM.

Akordeon, Anadolu'nun belli bölgelerinde ana halk müziği çalgılarındandır zaten. Balkanlarla iletişim nedeniyle Trakya'da, Gürcü müziğiyle etkileşim nedeniyle Artvin'de, Azerbaycan coğrafyasına yakınlığı sebebiyle de Kars geleneğinde baskındır. Bunun yanısıra 1860 yılından itibaren Kafkasya'dan Anadolu'ya gerçekleşen göçle getirilen bir çeşit akordeon olan pişine, Anadolu'nun hiç beklemediğimiz köşelerinde karşımıza çıkıverir. Halk müziğindeki ana akım yaklaşımında bağlamanın tartışmasız egemenliğini görüyoruz. İşte tam burada ben, ses dizilerine dikkat etmek koşuluyla, kendi geleneğinde akordeon olmayan bölgelerin müziğine de akordeonu uyarlamaya gayret ediyorum. Bu anlamda ilk ve henüz tek olabilirim. Akordeon, Batı müziği normlarına dayalı olarak üretilmiş tampere bir çalgı. Bu yüzden koma ses içeren birçok makamı akordeonla seslendiremezsiniz. Bunlara dikkat etmek koşuluyla akordeonumla Türk halk müziği icra ediyorum. Bir akordeoncu olarak bunu yapmalıydım zaten. Derdim bağlamanın karşısına çıkmak değil, gelenekten öğrendiklerimi kendi çalgıma uyarlamak. Türkiye'de müzik eleştirisi geleneği yok. Bunu bugüne kadar yeren de olmadı, takdir eden de.

"Karanfilin Moruna" ve "İzmir Hatırası"nda zeybek çalışmalarınızın en özel örneklerini dinliyoruz. Zeybek Topluluğu nasıl kuruldu?

Evveliyatı 1996'ya dek gidiyor. Uzun süre Kumpanya Ketencoğlu olarak devam ettik ve yüzde 95 oranında Rumca parçalar çaldık. Orhan Osman da o dönemde beraber çaldığım değerli müzisyen arkadaşlarımdan biriydi. 2002'de bir yol ayrımına geldik. Bugünkü Zeybek Topluluğu'nun omurgası o zaman oluştu... Zeybek, Ege müziğini anlamak için en önemli anahtar sözcük. Ege'deki Rum geleneği için bu biraz daha tartışılabilir. Rumca müzik geleneğinde zeybek formunun dışında pek çok form var, dolayısıyla zeybek birincil değil, ama önemli. Ama bizim Ege'deki Türk kültüründe bütün ritimler 9 üzerinden gidiyor, 9/2'lik, 9/8'lik... Zeybek müziğinin temelinde de 9'lu ölçüler yattığı için Ege türkülerinin yüzde doksanı 9'lu ölçülerden geliyor... Ağırlıklı olarak Türkçe-Rumca halk türküleri, İzmir tarzı rebetikolar seslendiriyoruz. Aynı makamlardaki Türkçe ve Rumca türkülerden ve aynı ritmdeki Türkçe ve Rumca türkülerden yola çıkarak repertuarı oluşturuyoruz. Ritmik ve makamsal ortaklıklardan bahsediyorum, yoksa aynı şarkının Türkçesi ve Rumcasından değil. O çok klasik bir yaklaşım, hatta onun literatürü son derece sınırlı. Beş-on tane türkü üzerinde dönüp dolaşılıyor. Oysa ortak olan şey makamlar ve ritmler. Ayrıca beraber yaşayan insanların her şeylerinin ortak olması gerekmiyor, farklılıklar da var. Biz bu farklı örnekleri de olabildiği kadar sunmaya çalışıyoruz.

Bir Balkan Yolculuğu topluluğu "Yeryüzünün Yedi Rengi" konserlerinde mi oluştu?

Evet, 1997'de çalışmaya başladık. Sumru Ağıryürüyen, Brenna MacCrimmon ve Cevdet Erek'le beraber pek çok konser yaptık yurt içinde ve dışında. 2001'de yayınladığımız "Ayde Mori" albümü böylece ortaya çıkmış oldu. O albüm, Balkanlar'daki köy müziği geleneğine küçük bir bakış niteliği taşıyor.

Geçen sene çıkardığınız "Balkan Yolculuğu"nu, 2006'da kaybettiğiniz grup arkadaşınız Aytunç Nevzat Matracı'ya adamışsınız.

İki meraklının bu kaotik dünyada birbirini bulması, altı sene de olsa beraber çalışabilmesi çok büyük şanstı. Gençliğinde lokantacılık yapmış, ama müzik sevgisi bir şekilde hayatını belirlemiş. Aytunç İzmir'deydi, ben İstanbul'da yaşıyordum, ileride daha uzun süre hep beraber çalacakmışız gibi geliyordu bize. Aytunç'u kaybedince altı yıl boyunca yaptığımız konser kayıtlarından bir albüm oluşturmaya karar verdik. Dayımın trompetini duyma şansım yok belki artık, ama Aytunç'un kaydını ortaya koymak önemliydi... Bir Balkan Yolculuğu, 2001'den sonra Aytunç'u içine alarak, Brenna'yı Kanada'ya göndererek bir değişim geçirmişti. Şehir müziklerine biraz daha yöneldik, Aytunç'un vefatıyla tatile girdik. Ama şimdi Balkan Yolculuğu yeniden toparlanıyor.

Kadın Sesleri Topluluğu bugünlerde çok aktif. Bu topluluk nasıl kuruldu?

Yıllardır düşünürdüm, kadınlara özgü bir folklor olduğunu zaten kimi türkülerden bilir, hissederdik. Fakat gerek erkekler, gerek kadınlar, söyledikleri türkülerin erkek mantalitesini mi, kadın mantalitesini mi gösterdiğine dikkat etmeden yorumlarlardı. Bir kadının "Al Fadimem" türküsünü söylemesi ya da benim "Alim gitme pazara / Uğratırlar nazara" türküsünü okumam, değer yargılarını zorlamazsak, azıcık abes geliyor bana. Derdim ayrımcılık yaratmak, onu ortaya çıkarıp pekiştirmek değil asla. Fakat erkeklerin ve kadınların hayata

bakışlarının, günlük yaşam pratiklerinin sonuçta birbiriyle çelişkili olmasa da, ayrı iki kültür yarattığını düşünüyorum. Aynı zamanda kadınların kültürünün bilinçli veya bilinçsiz daha gözardı edildiğini, daha geri plana atıldığını gördüm. Kadınların bizzat kendilerinin ürettiği türküleri derli toplu olarak sunmanın çok anlamlı olacağını düşündüm. Üç seneye yaklaşan zaman içinde aşağı yukarı altmış tane türkü geçmişiz repertuara. Başka bir tarafından düşünürseniz, kadınlardan türkü derlemenin güçlüğü de bu birikimi büyük ölçüde azaltan bir değişken.

Derleme işlerini hep erkekler yaptığı, kadınlar daha içe kapalı yaşadığı için mi böyle olmuş?

Anadolu'da herkes Aleviler gibi yaşamıyor ne yazık ki. Türkü derlemek için Anadolu'ya hep erkekler gönderilmiş, daha çok erkeklerden türkü toplanmış. Erkeklerden alınmış öyle çok kadın ağzı türkü var ki.

Yeni albümünüz "İzmir Hatırası"ndaki "Şu İzmir'den çekirdeksiz nar gelir" de bir kadın zeybeği.

Karaburun'dan derlenmiş bir türkü bu. Kadın oyun havası olarak geçer.

"Cavır İzmir, Kordon boyun şen olsun / Seni benden ayıranlar kör olsun..."

Evet... İzmir'in kırsal bölgelerinde genellikle gâvur yerine "cavır" denir. Tire'de ise "covur" derler.

"Gâvur İzmir" tabiri geçen çok türkü var mı?

Ben başka bilmiyorum, ama zeybeklerde mutlaka geçiyordur. Efeler İzmir'le bağlantılı çok türkü yazmışlar zamanında. İzmir'e yapılan atıflarda, "yabancıların bolca yaşadığı yer" anlamında bu tabir hep kullanılır. O eski kozmopolit yapıyla daha sonra ortaya çıkan demokrat İzmirli kimliği birleşince, bugünkü Gâvur İzmir imajı doğdu. Ama eskiden Türklerin nüfusunun az olduğunu ifade etmek için kullanılıyordu.

Çocukluğunuzda Tire'de bu tabiri duydunuz mu?

Anımsıyorum hayal meyal. "Covurlar çokmuş İzmir'de bir zamanlar" diye bahsederlerdi.

İzmir yangınından da bahsederler miydi peki?

Hayır, Tire'ye pek yansımamış bunlar, arada 100 kilometrelik bir mesafe var. Ben İzmir yangınını ilk kez '80'lerde Bilge Umar'ın kitabından ("İzmir'de Yunanlıların Son Günleri") okudum.

CD kitapçığındaki bir yazınızda "bu albüm Gâvur İzmir algısının içini doldurmayı, 1922 öncesinin çokkültürlü İzmir'ini anımsatmayı ve yaşatmayı amaçlamaktadır" diye yazmışsınız. Bu laflardan olumsuz tepki aldınız mı?

Hayır.

Geçen yıl, seçimler öncesi "Gâvur İzmir"lilik çok tartışıldı. Tayyip Erdoğan'ın bu tabire yaptığı örtük gönderme İzmirlileri fena kızdırdı. Cumhuriyet mitinginde, "Gâvur İzmir değil, gâvurun denize döküldüğü İzmir", "Gâvur İzmir sahte Müslümana haddini bildirecek" gibi pankartlar açıldı. Bir gazete, ellerindeki Türk bayraklarıyla miting kalabalığının dev resmini basarak "Al sana Gâvur İzmir" diye manşet attı. Siz Gâvur İzmir'i böyle hamasi bir ortamda sahiplendiniz.

Son 15-20 senede statükoyu savunmak moda oldu her düzeyde. Garip bir şey. "Gâvur İzmir" konseptine sahip çıkmak da üç-beş marjinal insana kaldı.

Halbuki demokratlığa, kozmopolitliğe vurgu yapan, esprili bir laf.

Kesinlikle. İzmir Türkiye'nin başka bir yüzünü temsil ediyor çünkü. Kozmopolit yapısıyla çok derin izler bırakmış, o izleri büyük yangına rağmen korumayı başarmış bir kent. Ama İzmir insanının, kendisi öyle olmayanlar alınmasın ama, ne diyelim, üşengeç, tembel bir yapısı da var. Üzerine akıl bile yürütmeden, kendi değerlerine yapılmış asıl saldırının ne olduğunu algılamamış olabilirler.

Albümün yayınlanması tam da Expo tartışmalarına denk geldi...

Asla benim öngörülerimde yer almayan bir durumdu. Hiçbir bilgim olmadan Expo Genel Sekreterliği bir şekilde fark etmiş bu albümü. Çünkü İzmir'le ilgili bir ilk adım çalışması bu. Şu ana kadar İzmir Valiliği'nin yaptığı turistik bir çalışma dışında, İzmir türkülerini bir araya getiren hiçbir albüm yok. Orada yaşayan insanları ayırmayan, olabildiği kadar kucaklayan bir albüm "İzmir Hatırası". İçinde bol miktarda doküman da olduğu için, Genel Sekreterlik hemen 400 adet satın almış, dağıtmış. Bazı delegelerden olumlu eleştiriler aldık. *(gülüyor)*

Expo'da İzmir direkten döndü. Sizce Expo yakışır mıydı İzmir'e?

Ekonomik gelişme bazen karşı çıkılmaması gereken bir şeymiş gibi gözüküyor, ama bütün eski dokuyu, insanlar arasındaki iletişimi olumsuz etkilediği için, bazen de "eksik olsun" dedirtiyor insana.

Expo İzmir'de yapılacak olsaydı, şehirde büyük ihtimalle çok vahşi kentsel dönüşüm uygulamaları yapılacaktı. Mesela Expo'yu kazanan Milano'da şimdi Berlusconi, Çingeneleri kovuyor.

İşte tam da bu yüzden çekinceli davranmak gerekir. Belki Tepecik bir gökdelen bölgesi olacaktı. Oradaki Romanlara da, siz kenarda durun diyeceklerdi... 1922'deki kozmopolitlikle bugünkü aynı değil. Cumhuriyetten bugüne adım adım tek dil, tektip düşünce tarzına yaklaşıldı, '90'lara kadar kozmopolit hayattan bahsedemiyorduk bile. Bugün belli çevreler rahatsız olsa da, toplum kendi yolunu arayıp bulmaya çalışıyor. Ben çok karamsar değilim o anlamda. Baskılar, yok saymalar devam ediyor, ama bir taraftan da hakimiyet eskisi kadar kuvvetli olamadığı için, kendine ait sistemleri daha kolay kurabiliyor insanlar.

Büyük yangında mahalleler, evler kadar şarkıların da yok olduğunu düşüyor musunuz?

Kuşkusuz... Yunanistan'da eski İzmir şarkılarından oluşan "Yangından Kurtulan Şarkılar" başlıklı bir CD çıkardılar. Özellikle Ermeni kültürü açısından İzmir'deki olayların çok büyük bir kültürel kayıp olduğunu düşünüyorum. Rumlar için bir adres sorunu yoktu, öyle veya böyle Yunanistan'a gittiler ve Küçük Asya Araştırmaları Enstitüsü sayesinde 1929'dan itibaren yalnız İzmir'den değil, bütün Anadolu'dan göçen Rumların türküleri, adetleri, hangi köyde ne kadar insan yaşadığı araştırıldı, çeşitli kitaplar, CD'ler yayınlandı. Fakat o karışıklıkta Ermeniler, Levantenler darmadağın olmuşlar. Doğrudan gidecek bir yerleri olmadığı için muhtemelen Avrupa'ya, Amerika'ya gitmişler. İzmir'den göçen Ermenilerle ilgili doğru düzgün kayıtlar yapılmamış. O yüzden İzmir'e özgü bir Ermeni halk müziği örneği bulamadık... Belki o dönemde daha geçer akçe olduğu için Ermeni şarkıcılar daha çok Türkçe ve Rumca örnekler seslendirmişler. Albümde sözünü ettim İzmirli udî Markos Melkon Alemşeryan ağırlıklı olarak Türkçe ve Yunanca kayıtlar yapmış Amerika'da...

"İzmir Hatırası"nın satış rakamlarına bakıldığında büyük ilgi gördüğü anlaşılıyor...

Eskiden bana albümlerin kaç sattığını soranlara, "otuz sene sonra satsın diye yapıyorum" derdim. *(gülüyor)* Ama bu albüm altı ayda üç baskı yaptı. Beyoğlu'nda birçok yerde pop şarkıcılarıyla hemen hemen aynı miktarda satıyor. Şimdi bazı yerlerde sıralamada Tarkan'ın üstünde bizim albüm. *(gülüyor)* Bu tabii "İzmir Hatırası"nın çok satmasından çok, ötekilerin az satmasıyla ilgili. Hem dinleyicilerden, hem müzik eleştirmenlerinden bu kadar iyi tepki almamıştım daha önce.

Biraz da sizin İzmir hatıralarınızdan söz edelim...

ESKİ KOZMOPOLİT YAPIYLA DEMOKRAT İZMİRLİ KİMLİĞİ BİRLEŞİNCE GAVUR İZMİR İMAJI DOĞDU. TÜRKİYE'NİN BAŞKA BİR YÜZÜNÜ TEMSİL EDİYOR İZMİR.

20. yüzyıl başları, İzmir limanı

İzmirli bir Türk kadını

ERKEKLERDEN ALINMIŞ ÖYLE ÇOK KADIN AĞZI TÜRKÜ VAR Kİ. KADINLARIN KÜLTÜRÜ GERİ PLANA ATILMIŞ.

İstanbul'la İzmir arasındaki temel fark ne sizce?
Dimağımdaki İzmir bir metropol değil. Çocukluğumdaki İzmir daha küçük, insanları samimi, hatta biraz gevşek ve tembeller. İzmir insanını daha az sinirli, daha anlayışlı, günümüzün hıza dayalı yaşam tarzından daha uzak görüyorum. Ama son 15 senede müthiş büyüdü. Şu an adını bilmediğim semtleri var.
Tire'de yaşarken İzmir'e gitmek sizin için ne ifade ediyordu?
Tire bir kasabaydı, kokular köy kokusuydu. Tire dağların arasında, çukurda kurulmuş bir kasaba. İzmir o zaman bizim için büyük şehri temsil ediyordu. Dayılarımız İzmir'de, Tepecik'te yaşıyordu, onların yanına senede bir gidilirdi. Çok heyecan verici gezilerdi bunlar. Tren yolculuklarını iple çekerdim.
Yolculuğun ucunda İzmir olduğu için mi önemliydi, yoksa trenin kendi de sizi cezbediyor muydu?
Kendisi de çok güzeldi. Mühendislerin, belki çok da hesap edemeden yarattıkları o tren ritmi çok hoştur. Tire-İzmir arasında gidip gelen tren, iki vagondan oluşuyordu. Bizde "oturay" derlerdi. Aslında "otoray" tabii. Hâlâ işliyorlar... İzmir'in kalabalığı önemli bir imajdı benim için. Özellikle Kemeraltı, hiç duymadığım yoğunlukta insan sesi anlamına geliyordu. Biraz şaşkınlık, biraz mutluluk verici günlerdi. Kemeraltı deyince aklıma ilk gelen şey döner. Tire'de '70'lerin başında döner yoktu. İlk dönerimi Kemeraltı'nda yemişimdir. Haşlanmış mısır da önemliydi. Karşıyaka vapurunda, mutlaka mısır aldırıyordum. Bittikten sonra koçanı denize atardım. Denize dokunmam mümkün olamayacağından, denizi hissetmenin bir yoluydu benim için.
Fuar'a dair anılarınız var mı?
Olmaz olur mu! İzmir Fuarı'na her sene mutlaka gidilirdi. Pavyonlar dolaşılırdı, bana neler olduğunu anlatırlardı. Paraşüt Kulesi'nin çevresinde incik boncukçular vardı, oralara uğranırdı. Bir erkek çocuğun üç ablası olunca incik boncukçularda dolaşması normal tabii. *(gülüyor)* Fuar, popüler tiyatro açısından da önemliydi, ayrıca çeşitli gazinolar vardı.
Fuar'dan unutamadığınız bir konser anınız var mı?
Cem Karaca'yı dinledik ilk kez, 1977 ya da '78 yılında. Bizimkiler daha apolitik insanlardır, bense o günlerde dünyayı keşfetmeye, olup bitenleri anlamaya çalışıyorum. Cem Karaca sahneye çıkınca bir an önce kalkıp gitmek istediler. Ben kalmak istiyordum, büyük bir mücadele verdim. Tabii küçük bir çocuk olarak ben kaybettim, sonuna kadar izleyemedik. Ama farklı bir kapıyı açmış oldum o akşam. Şarkıların arasında sloganlar atılıyordu, aynı zamanda istekler geliyordu, birisi Avusturya İşçi Marşı'nı istedi. Çok iyi hatırlıyorum, Cem Karaca "onu şimdi çalmayalım arkadaşlar" dedi. *(gülüyor)*

Söyleşi: **Pelin Özer**

Ayben

Sensin O

"Sensin O" albümü ülkemizde daha önce ayak basılmamış bir alana ait cesaret belgesidir. Çünkü bu albümün sahibesi, "mahalle baskısına" aldırış etmeden erkekler dünyasının sert ilişkiler yumağına, iyi huylu karakteri, bebek yüzüyle ve gözükara ruhuyla balıklama atlayan genç kızımız Ayben.

Kemiksiz diliyle içerden dışarıya doğru meydan okuyan bu kız MC'nin paylaşımcı karakterinin, albüme yansıyan yüzü konukları. Reggae ritimleri, sert rock riffleri ve arabesk nağmeler arasından geçen geniş yelpazesinde rockçısını, otantiğini, yerlisini, yabancısını büyük bir misafirperverlikle ağırlıyor. Alışılmışın dışında hazır kalıplara itibar etmeden yaratıcı prodüktörlere ve canlı enstrümanlara korkusuzca kapılarını açıyor.

Murat Beşer

1. Benim O
2. Ruhun Gemisi
3. Raptiye Rap Rap
4. Varsa Gelsin
5. Çıkmaz Sokak
6. Bende Kalmadı Hal
7. Red Kit
8. Rüzgar Olmak
9. Bu Böyle Olmaz
10. Kısmet
11. Dişi Köpek
12. Kork Bizden
13. Will We Ever Learn
14. Vakit Yok
15. Tek Bileğiz
16. Aşk Olsun
17. Gözlerim Ağlar
18. Ölüm Sessizliği
19. Adı Üsküdarlı

Konuklar

Ceza
Emrah Karaca
Fairuz Derin Bulut
Fuat
Fuchs
Esin İris
Killa Hakan
Meles
Mercan Dede
Rapizm Çağla
Tarkan Gözübüyük
Ursula Rucker

www.ayben.net
www.myspace.com/ayben34

pozitif müzik yapım

Tüm hakları saklıdır.
All rights reserved.
℗2008 Pozitif Müzik Yapım
©2008 Pozitif Edisyon

Türkiye Dağıtım:
Esen Satış ve Pazarlama
Tel: +90 (212 512 99 00)

esen

ansiklopedi

b→

BRAILLE

Körler alfabesi olarak da bilinen kodlama sistemi. 1821 yılında, Fransız subay Charles Barbier, Napolyon'un emriyle, gizli askerî iletişimi sağlamak üzere noktalara dayanan "gece yazısı" adlı bir kodlama sistemi geliştirdi. Ancak sistem askerlerin öğrenmesi için fazla karmaşıktı, geri çevrildi. Yöntemini bir defa da görme özürlüler üstünde denemek isteyen Barbier, Paris'teki Ulusal Körler Enstitüsü'ne başvurdu. Burada 12 yaşındaki üstün yetenekli kör çocuk Louis Braille ile tanıştı. Braille, yöntemin neden işlemediğini derhal anladı: Parmağı üstünde dolaştırmadan simgeyi çözmek imkânsızdı. Ama fikri çok beğenen Braille, simgelerin parmakla dokunarak kolayca anlaşıldığı ve simgeden simgeye rahatça geçilebilen bir kodlama yöntemi üstünde çalışmaya başladı. Üç yıl sonra altı noktalı hücrelere dayanan yeni bir sistemle çıkageldi. Alfabedeki bütün harflere, işaret ve rakamlara, bu hücreler içindeki noktaların yerlerini değiştirerek grafik karşılıklar buldu. Görme özürlülerin parmak ucuyla dokunarak okuma-yazmasını sağlayan alfabe böylece kullanıma girdi. Müziğe büyük bir ilgisi olan, org ve çello çalan Braille, ayrıca körler için özel bir nota sistemi de geliştirdi.

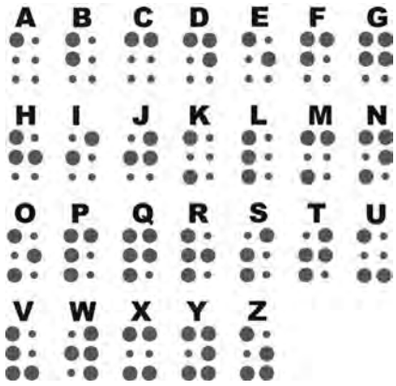

d→

DANGER MOUSE

İngiliz çizgi-film kahramanı, kül yutmaz bir gizli ajan. "James Bond" filmlerinin ve "Danger Man" dizisinin bir parodisi olan çizgi-film maceraları, 1981'den 1992'ye kadar İngiliz televizyonlarında oynadı. Kıyafetinin bir parçası olarak taktığı göz bandı ve göğsündeki DM arması alâmet-i farikası olan casus fare, 34 dili su gibi konuşuyordu. Yardımcısı Penfold'la beraber Albay K'nın emirleri doğrultusunda dünyayı kötülere karşı koruyan Danger Mouse'un baş düşmanı, Baron Silas Greenback'ti.

DANGER MOUSE VE BANKSY'NİN PARİS HİLTON EYLEMİ

Paris Hilton'ın albümünü alan kimi Britanyalılar (kimse onlar) evlerine gelip CD'nin ambalajını açtıklarında içkapakta "ünlü"nün (ünlü olmak dışında bir marifetini bilen var mı?) erotik bir pozuyla karşılaşırlar. Göğüsler onun göğüsleridir, ama başının yerinde bir köpek başı vardır. Sanattır, hikmetinden sual olunmaz deyip albümü dinlemeye koyulurlar. Fakat o da ne? Çalan şey hiç de Paris Hilton müziğine (o nasıl bir şey kim bilir) benzememektedir. Şarkıların adlarına baktıklarında hepten şaşırırlar: "Why Am I Famous" (Ben niye ünlüyüm), "What Have I Done" (Ben ne yaptım), "What Am I For" (Ben ne işe yararım)... Mesele fısıltı gazetesine konu olur ve çok geçmeden "fail" ortaya çıkar ve "suç"unu basın sözcüsü aracılığıyla BBC'nin web sitesinde itiraf eder: Bristol, Brighton, Birmingham, Newcastle, Glasgow ve Londra'daki 48 müzik marketten toplam 500 adet Paris Hilton albümünü araklamış, onlara "operasyon" yapmış, şarkıları suç ortağına hazırlattığı bir takım remikslerle değiştirmiş, sonra da söz konusu dükkânlara geri koymuştur. CD'lerin barkodlarına dokunmadığı için yapılan müdahale fark edilmemiştir. Olay ortaya çıkınca, plak şirketi yetkilisi şu açıklamayı yapar: "Müdahale edilmiş albümleri alan müşteriler, şimdiye kadar şikâyette bulunmadıkları gibi, ne paralarını geri istediler, ne de söz konusu CD'leri iade ettiler. Yapılan müdahale sık karşılaşmak istediğimiz bir şey değil. Ancak, yapanlara şapka çıkarmamak da mümkün değil." Şapka çıkarılan suçlu Banksy, suç ortağı ise Gnarls Barkley'nin Danger Mouse'udur.

i→

İZMİR YANGINI

1916 doğumlu Gülfem İren, eylül ayının ortasında İzmir yangını başladığında dedesinin çocukları yangını izlemeye götürdüğünü hatırlamaktadır: *"İzmir yanıyor, dediler. Büyükbabam üç küçük torununu alaraktan deniz kenarına geldik. Siyah beyaz dumanlar içinde alevler gördüm."* O sırada neler hissettiği sorulduğunda İren şu cevabı vermektedir: *"Normaldi. O kadar artık kanıksanmış ve bıçak kemiğe dayanmış ki, fazla bir heyecan yoktu. Her şeye razı durumdaydı herkes. Yangına da eyvallah dedi, ölene de, öldürülene de."* Sorumluluk meselesi gündeme geldiğinde Gülfem İren konuyu benimle olduğu kadar kendisiyle de tartışmaya girişmiştir: *"İzmir'i kim yaktı diyorsunuz bana. Üç cevap var. İzmir'i Ermeniler yaktı. İzmir'i kaçan Rumlar yaktı. İzmir'i Türkler yaktı."*

"Ermeni kilisesine yakın bir cephane deposu varmış... O depodan çıkıyor yangın. O depoyu Ermeniler mi tutuşturdu, Türkler mi? Bana kalırsa Türkler tutuşturdu, büyük bir kolaylık ve temizlik olsun diye. Ve sonra kimse 'Kör olsun Rumlar, Ermeniler yaktı' demedi. Bir de o var. Demek ki suç bizdeydi. Ama yanılabilirim."

İren'in yangından Türklerin sorumlu olabileceğini öne sürerken aynı zamanda girişilen eylemleri meşrulaştırmaya çalışması dikkat çekicidir: *"Bir cephane deposunu ateşlemişler ve o pisliği ancak böyle temizleriz demişler... Türkiye Cumhuriyeti'ni kurmak için bir temizlik lâzımdı. Başka türlü bir cumhuriyet kurulamazdı. Bu kadar kozmopolit bir cumhuriyet olmaz."*

Ancak İren bir süre sonra geri adım atmakta ve aynı heyecanla nelerin kaybedildiğinden dem vurmaktadır: *"Olmalıydı mıydı böyle bir şey, olmamalı mıydı, onu hâlâ düşünürüm. Bu topraklar bizim olduğu kadar onların da hakkıydı, ta ecdadlarından beri. Bizim vatan topraklarımız diyoruz, evet, çok şükür bugüne, ama bizim kadar onların da memleketi."*

Gülfem İren'in Mustafa Kemal'le ilgili olarak anlattığı bir öykü, yangını Türkler çıkarmamış olsalar bile Türklerin pasifliğini vurgulayan anlatısıyla uyum içindedir. İzmir'i kurtaran kişi olarak anılan Mustafa Kemal'i öven İren, bir yandan da Mustafa Kemal'in yangında ne yaptığını –ve neyi yapmadığını– sorgulamaktadır.

Gülfem İren anlatısında İzmir'i kurtaranların her şeye rağmen yabancısı oldukları bu kent yanarken izlemekle yetindiklerini öne sürmektedir. Bunları anlatırken de geniş zamanı kullanmakta, kısa ve aceleyle kurulmuş cümleler, anlatısını, sanki şu an yaşanmakta olan bir olayı aktarıyormuşçasına gerçekçi kılmaktadır: *"İzmir yanmamış daha. İzmir'e giriliyor. Arkadan Atatürk geliyor. Kramer Oteli karargâh oluyor. Atatürk oraya yerleşiyor. Günlerle kalıyor Atatürk Kramer'de. Latife Hanım gelip onu Sadık Bey köşküne götürüyor. Ondan sonra İzmir yanıyor. Kramer de yanıyor. Bırakmışlar, yanmış."*

İren, çocukluğunda ve gençliğinde İzmir'de yangınla ilgili olarak büyük bir sessizliğin hâkim olduğunu anlatmaktadır. Şimdi kendisine "bu sessizlik neden?" diye sormaktadır. Anlatısında, ordunun baskısının, yangının tartışılmamasının nedenlerinden biri olabileceğini belirtmektedir. Oysa bugün bu sessizlikle yüzleşmek gerektiğini düşünmektedir. Ardından da bu sessizliğin ardında yatan nedenleri açıklamaya çalışmaktadır: *"O kadar bitmişlerdi ki artık, yorgundular. Haraplardı, en ufak maddî manevî kuvvetleri kalmamıştı. O kadar yoktan oldu ki, bir mucize bu 9 Eylül. Türk hükümeti yoktan varoldu. Bu nasıl oldu? Kimse bu muvaffakiyeti düşünemezdi. O korku bitti, yerini büyük bir sevinç aldı ve olanı unuttular."*

Herkül Millas'ın da gösterdiği gibi, Türk edebiyatında ve ders kitaplarında İzmir yangınından neredeyse hiç bahsedilmemektedir. Yangın İzmir'in kurtuluşuyla ilintilendirildiğinden, Türklerin yangınla ilgili anlatıları genellikle sevinç doludur.

"Erkek Portresi", Heinrich Maria Davringhausen, 1912-13

Oysa konuşurken olayları bir kez daha yaşayan İren dehşeti ve şiddeti çok net hatırlamaktadır: *"Ben denizde onların ölülerinden gördüm. 1919'da da öyle olmuş, feslileri atmışlar, bu sefer de kasketlileri atmışlardı. Aylarla, o pislikler kalkmadı İzmir Körfezi'nden. Dalgalar oradan alıyor, bu tarafa getiriyor, buradan alıyor, oraya götürüyor. Bir balıkçının ağına kocaman bir balık takılıyor, karnını yarıyorlar, bir torba mücevher çıkıyor karnından. Biz geldik, evimizdeyiz, ama aylarla oradan buradan Rum topluyordu bizim askerler. Ve aşağı yukarı her akşam kapımızın önünden sürü halinde elleri iple bağlı, saçları havaya kalkmış, sakallar uzamış, perişan Rum erkekleri geçerdi. Onları dağa götürüp kurşuna dizerlerdi. Bizimkiler de çok öldürdü. Korkunç günlerdi."*

Leyla Neyzi, "Ben Kimim? –Türkiye'de Sözlü Tarih, Kimlik ve Öznellik" kitabından kısaltarak

m→

MANSARD ÇATI

Dikey bölümünün alabildiğine dik, yatay bölümünse olabildiğince yatay olduğu, iki eğimli çatılara verilen isim. 1598–1666 yılları arasında yaşayan Fransız mimar François Mansart'ın tasarladığı çatı, Fransız Rönesansının önemli alamet-i farikalarından olmuş, Louvre'un bir bölümünün üstü mansard'la kapatılmıştır. Biçimi dolayısıyla çatı arasını günlük kullanıma açan çatı, ikinci baharını 1850'lerin Paris'inde yaşadı. III. Napolyon'un İkinci İmparatorluk döneminde inşa edilen binalarda sıklıkla kullanıldı, Amerikalılar da Parislileri taklit ettiklerinde, 1860-80 arasında ABD'de yüzlerce benzer yapı yükseldi. Binasındaki kat sayısına göre vergi ödeyen Parisli ev sahipleri, son katı gizlediği için mansard'a sıcak bakıyorlardı. Çatı üçüncü olarak 1960'larda popülerleşti. McDonald's restoranlarının üzerini örtmek için, mansard benzeri bir çatı modeli seçilmişti. Zamanla McDonald's fast food kültürünün yaygınlaşmasıyla mansard da tüm dünyaya az-çok yayılmış oldu.

"The Mansard Roof", Edward Hopper, 1923

MOORE, ALAN

İngiliz anarşist çizgi romancı, yazar, besteci, vejeteryan, okültist, Grekoromen yılan tanrı Glycon'a tapan bir büyücü. Bira işçisi bir baba ve matbaacı bir annenin oğlu olarak 1953'te Northampton'da doğdu. Çocukluğu sefalet içinde geçti. 17 yaşında katı Hıristiyan eğitimi veren liseden firar ettiği için atıldı ve başka hiçbir okula kabul edilmedi. Kendini yetiştirmeye yemin etti. İşsizlikle geçen bu dönemde kendi deyimiyle "dünyanın en acemi LSD satıcısı" oldu. Gene o zamanlarda arkadaş grubuyla Embriyo adlı anarşist dergiyi çıkardı.

1979'dan itibaren Sounds ve New Musical Express dergilerine Curt Vile takma adıyla yeraltı tarzında çizgi bantlar yapmaya başladı. Sonraları Jill de Ray takma adıyla "Maxwell The Magic Cat" başlıklı çizgi hikâyelere geçti ve bu psychedelic kedi karakterini uzun yıllar sürdürdü. "Maxwell'i sonsuza kadar çizebilirdim" dese de, sadece bununla geçinmesi imkânsızdı. Para kazanmak için dönemin fütüristik anadalgasına katılıp başta "2000 AD" olmak üzere "The Ballad of Halo Jones", "Skizz", "DR & Quinch" gibi ticarî çizgi roman serileri yaptı ve Warrior antoloji dergisinin kadrosuna dahil oldu.

Alan Moore, ona Amerikan pazarında parlak bir başarı getiren ticarî işleri yapmayı uzun yıllar sürdürse de, kendini ait hissettiği yeraltı kültürüne katkıda bulunmaya, gerek popüler ürünlerinde kullandığı zengin sembolizmle, gerekse onun Frank Miller (Batman), Art Spiegelman (Maus) gibi ustaların önünde sayılmasını sağlayan vurucu yapıtlarıyla devam etti. Hatta bazen ticarî işleri tümüyle kesip kendi sanatı için kabuğuna çekildi. Politik eleştiri dozunu giderek artırdığı Warrior serisine ataçladığı Marvelman (ABD'de Miracleman), 1950'lerin süper kahramanının postmodern reenkarnasyonuydu. Moore'un yazıp Steve Parkhouse'un çizdiği "The Bojeffries Saga" serisi ise vampirler, kurtadamlar ve sıradışı canavarlardan oluşan bir İngiliz işçi sınıfı ailesini anlatıyordu.

1982'de yayınlanmaya başlanan on ciltlik "V for Vendetta" sadece Moore'un başyapıtları arasına girmekle kalmadı, aynı zamanda 20. yüzyılın distopya edebiyatında saygın bir yer kazandı. David Lloyd tarafından çizilen bu çizgi romanın frapan anarşist kahramanı Guy Fawkes, yakın geleceğin faşist Britanya rejimine karşı tek başına savaşıyordu. Moore'a Britanya'da iki kez "en iyi çizgi roman yazarı" ödülü getiren ve yayınlandığı sırada iktidarda bulunan "totaliter" Thatcher rejimine göndermeler yapan roman, 2006'da hikâyenin Bush yönetimiyle ilişkisini vurgulayan Matrix yönetmenleri Wachowski Biraderler'in yapımcılığıyla sinemaya aktarıldı. Mitolojideki çokbaşlı yılana gönderme yaparak "Faşizm Hydra gibidir" diyor Moore: "30'ların, 40'ların Almanyası gibi kafasını koparırsın, ama sen arkanı dönmeden yeniden ortaya çıkar." Moore'un ABD serüveni 1983'te "Saga of Swamp Thing" serisiyle başladı. Silahsızlanma, ırkçılık, nükleer atıklar gibi çağdaş temaları işlediği bu serinin en önemli özelliği, onlu yaşlardaki gençlerden çok, yetişkinlere hitap etmesiydi. DC Vertigo etiketi altında çıkan bu kitaplara, "Tales of the Green Lantern" serisini, editörlüğünü yaptığı Batman'in 60. yıldönümü özel sayısını ve kendi yazdığı çeşitli Süpermen öykülerini ekledi. 1986'da okurla tanıştırdığı "Watchmen" serisi, Frank Miller'ın aynı yıl çıkan "Batman: The Dark Knight Returns" romanının karakterleri, olay örgüsü ve kurgusal zamanıyla derin paralellikler kurarak süper kahramanlar dünyasını içiçe geçirdi. 1988'de bugüne kadar yazılmış en iyi Joker romanı kabul edilen "Batman: The Killing Joke" ile Batman yazarları arasına katıldı.

Alan Moore

Ama Amerikan para makinası için çalışmaktan sıkılmıştı. '80'lerin sonunda DC ve büyük dağıtım şirketleriyle ilişkilerini koparıp bağımsız yayıncılığa yöneldi. Sex Pistols'ın menajeri Malcolm McLaren'la "Fashion Beast" adlı bir film senaryosu yazdı. Ama Jean Cocteau'nun "Beauty and the Beast" versiyonuyla modacı Christian Dior'un gerçek yaşamından yola çıkan bu proje hiçbir zaman filme çekilemedi. Gene bu zamanlarda, Bauhaus'un başçısı David J. Haskins ile The Sinister Ducks adlı bir grup kurarak müziğe yöneldi. Gizli uğraşı besteciliğin birkaç ürünü bu proje içinde icra edilerek 45'lik plak hâline geldi.

Solda "V For Vendetta", sağda "Watchmen"

1991'de illüstratör Eddie Campbell ile yaptığı "From Hell" serisiyle çizgi romana döndü. Ama Moore'un ustalık dönemine Kaptan Nemo, Karındeşen Jack, Dr. Jekyll & Mr. Hyde, hatta Dracula gibi Viktoryen fantastik kahramanları bir araya getirdiği "The League of Extraordinary Gentlemen" serisi damgasını vurdu. Fakat Moore, çizgi romanlarından yapılan öteki Hollywood uyarlamalarına olduğu gibi, bu filme de mesafeli durdu. Çizgi roman yayıncılığını hâlâ sürdüren Moore, 2005'te, Patti Smith'in düzenlediği Meltdown festivalinde, William Burroughs'un anısına yapılan bir gecenin sahne konukları arasındaydı.

→63

Yüzümde alaycı bir ifadeyle, "Sizin 'Türk Sanat Müziği' dediğiniz, aslında Rum müziğiymiş" demiştim bir gün. Hırçın yeniyetmeliğimin yerli yersiz hemen her şeye diklendiği poyrazlı günlerdi. "Aslında..." diye başlayan cümleler kurmaya bayılıyor, büyüklerimin o güne kadar öğrendiği her şeyin "aslında" öyle olmadığını ispat etmeye kalkışmaktan marazi bir zevk alıyordum. Bir arkadaşımın gazeteci olan babasının evinde XIII. yüzyıl Bizans Kilise Müziği'ni belgeleyen bir uzunçalar dinlemiş, bu etraflı bilgileri de ondan almıştım. Sorunlu yeniyetmelere özgü, sevdiklerini incitmek, onların o güne kadar doğru bellediklerini sarsalamak arzusuyla hıncahınç doluydum. Bir yeniyetme olarak, dünya ve hayat karşısında ben bunca güvensizlik duyarken, büyüklerin yıllara ve deneyimlere yaslanarak taşıdıkları o tamlık, bütünlük duygusunun beni ve benzerlerimi nasıl hırçınlaştırdığını şimdi bile aynı kuvvetle hatırlıyorum. Büyüklerin, o olmuş, aşmış, kendine yerleşmiş hallerinin nasıl sinir bozucu olduğu, karşılarında ufalanarak iyice küçülen çocuklarda nasıl kötücül bir ezikliğe yol açtığı, dünyayı örseleme arzusu uyandırdığı dün gibi aklımda! İşte o sıralar ben de onu ayakta tutan kalelerden birine saldırırken bunun keyfini duymuş olmalıyım. Hem yalnızca bir kere de değil. Yalnızca ona da değil, herkese...
Çoğu kez bana karşı olduğunu hissettiğim düşman dünyada kendime bir yer açmaya çalışırken, etrafıma ve kendime verdiğim hasarın boyutlarını anlamam yıllarımı aldı. Bir yanı erken büyümüş çocuklar, hiç büyümeyen yanlarını görmekte zorlanırlar. Bana da öyle oldu.
"Bu müziğe ne dendiği ile çok alâkadar değilim" demişti. Sesinde ne tartışır, ne ikna etmeye çalışır, ne de ders verir gibi bir eda vardı. Her zamanki sadeliği içinde konuşuyordu. Kelimeler yetmiyorsa, insanın yapacak bir şeyi olmadığını bilirdi.
"Ben, bu müzikle büyüdüm. Bununla alâkadarım. Türkler bu topraklara geldiğinde bu müzik vardı belki, ama onların bu müziğe kattıklarını da hiç azımsamamak gerekir. Hafız Post, Itri, Dede Efendi, Hacı Arif Bey, Tanburi Ali Efendi, Mısırlı İbrahim Efendi, Rahmi Bey, Şevkî Bey, hangi birini sayayım, daha niceleri... Haklarını unutmak mümkün mü? Hem sadece Türkler de değil, Ermeniler, Yahudiler, Rumlara ne demeli? Onlar olmasaydı, Türk Sanat Musikîsi olur muydu? Nikoğas Ağa, Tatyos Efendi, Bimen Şen, Artaki Efendi, Aleko Bacanos'a kadar bu müziğe mızrap sallayan, tel titreten, ses, seda, gönül ve ömür verenlerin hakkını unutmamak gerekir. Şahsen bu müziğin menşeiyle değil de, asıl kendine haz mucizeleriyle alâkadarım kuzum. Mesela, Tatyos Efendi tabakat cetveli kullanacak kadar müziğe hâkim ve çok büyük bir bestekâr iken, nasıl oluyor da Bimen Şen, tek bir nota bilmediği halde, şarkılarını dizlerine vura vura yapabiliyor ve o da büyük bir bestekâr olabiliyor? Beni büyüleyen işte budur kuzum! Bu hayrete şayan durum, çok daha dikkat harcamak gerektiren bir mevzu değil mi sence de? Yani sanatın tabiatı? Sanatçının mucizeleri?"

Desen: Jordi Pericot

Sükûnetinden etkilenmemek mümkün değildi. Silahım elde kalakalırdım. Beni yenmeye değil, serinkanlı düşünmeye çalıştığı için. Zaten kendi de hep derdi: "Ben münazara insanı değilim. Mağlubiyet de, galibiyet de bana göre hisler değil." O, duygularını, düşüncelerini sade bir biçimde ifade eder, sonra geri çekilirdi. Bunun karşısındakini daha çaresiz bıraktığının farkında mıydı, bilmiyorum.
(...) Ben tutukluyken, hiç beklemediğim bir sırada Mamak'ta ziyaretime gelmişti. Ankara Radyosu'ndan hatırlı birinin tanıdığı kimi paşaları devreye sokarak hapishaneye girebilmiş, aileme bile göstermedikleri beni görmeyi başarmıştı. Hem sevinmiş, hem onun kullandığı bu "imtiyaz" nedeniyle kendimi "dava arkadaşlarıma" karşı mahçup hissetmiştim. Cebeci'de bir plakçıya doldurttuğu, içinde eskiden sevdiğimi bildiği Türk Sanat Müziği şarkıları olan karışık bir kaset getirmişti bana.
"Kimseler gelmez senin feryad-ı ateş barına" ile başlıyordu. İlk aşk ayrılığını yaşadığım sıralarda lügate bakarak sözlerini anlamaya çalıştığım şarkıydı bu.
O günlerde Mamak Askeri Ceza ve Tevkif Evi'nde değil bir kasetçalar, en yaşamsal şeyleri bile bulundurmanın olanaksız olduğunu bilmiyordu. Ben de sesimi çıkarmadan teşekkür ettim. Bunu içeriye sokan idarecilerin, içinde eski Türk Sanat Müziği şarkıları bulunan kaset getiren kadının ardından için için nasıl eğlendiklerini düşünmüştüm. Zulmedenlerle zulmedilenlerin dünyasının dışında bir yerden geliyordu o; bu yüzden halinde hem gülünç, hem dokunaklı bir yan vardı; tıpkı kasedin içindeki şarkılar gibi, burada, hayatımızda, kavgamızda yeri yoktu.
(...) Dikkatimi sorguya çekileceğim konuların tamamen dışına sürerek sükûnetimi korumak için, hücrede tek başımayken, kupkuru matematik hesabı yaparcasına hangi şarkıların hangi bestecilere ait olduğunu anımsamaya çalışıp oyalardım kendimi. Artık bana çok uzak hissettiğim bir dünyanın bilgilerini yardıma çağırır, beklerken kendi kendimi kemirerek içimi zayıflatmaktansa, zamanı böyle hafıza tazeleme oyunlarıyla doldurmaya çalışırdım: Şerif İçli'nin miydi, Şükrü Tunar'ın mı bu şarkı? Refik Fersan'ın mıydı, Fehmi Tokay'ın mı? "Firkatin aldı bütün neşve ü tabım bu gece", Bimen Şen'indi; "Bende hicran yarasından da derin bir yara var", Sadi Işılay'ın; "Sabah yıllardan beri ilk defa oldu bence", Zeki Duygulu'nun; "Hançer-i ebrusu saplanmış dile", Astik Ağa'nın; "Hüsranla gönül hep inler", Neveser Kökdeş'in; "Mehtaba bürünmüş gece", Sadettin Kaynak'ın; "Güzel bir göz beni attı bu derin sevdaya", Osman Nihat Akın'ın...
Çabuk çözülmemiz için bizi özellikle beklettiklerini, bekleme süresinin uzunluğunun da işkencenin bir parçası olduğunu biliyor, içimden saymayı sürdürüyordum: "Sineyi suzanıma ahım yeter", Lemi Atlı'nın; "Nideyim sahn-ı çemen seyrini cânânım yok", Hacı Sadullah Ağa'nın; "Gözümde daim hayal-ı cânâ", Dede Efendi'nin; "Etdi o güzel ahde vefa", Ebu Bekir Ağa'nın; "Gelse o şuh meclise naz ü tegafül eylese", Hafız Post'un...
Sonra hücrenin kapısı açılır, gözlerim bağlanır, sorguya götürülürdüm.
Düşünüyordum: Şimdi bize birer şifre gibi görünen bir zamanların tabakat cetveliyle notalandırılmış bu eski Türk müziği şarkıları, kıstırıldığım bu yerde, belleğimi ve benliğimi serin, uzak tutan bir kerat cetveli işlevi görüyordu.
Beni konuşturamıyorlardı. O gücü nereden bulduğum bugün bile benim için bir muammadır. İnsanı en çok kendindeki muamma şaşırtır.

Murathan Mungan, Kadından Kentler, "Burası Ankara İl Radyosu, Şimdi..."